

HØYESTERETTS VOTERINGSPROTOKOLL

Årgang 1815

Rekke A

Arkivsignatur: RA/S-1002/E/Eb/Eba

Sist oppdatert: 29.05.2015

Denne transkripsjonen av Høyesteretts voteringsprotokoll for 1815 kom i stand som et prøveprosjekt ved Riksarkivet med tanke på utgivelse av voteringsprotokollene. I anledning Høyesteretts 200-årsjubileum, legger vi resultatet av prøveprosjektet ut til brukerne.

I tillegg til avskrift av selve voteringsprotokollen, er hver sak i den følgende gjengivelsen utstyrt med stevning og domsslutning hentet fra *Den Norske Rigstidende*.

Transkripsjonen er også utstyrt med et person- og stedsnavnregister.

Voteringsprotokollen er skannet og publisert på Digitalarkivet. For hver side i transkripsjonen ligger det lenke til originalens side på Digitalarkivet.

Litt om tekstgjengivelsen

Tilføyelser til teksten foretatt av avskriver er markert med skarpe klammer: [].

Usikre lese måter er markert med [?] etter ordet.

Originalens rettelser kommenteres ikke, og overstrøket tekst i originalen gjengis ikke i transkripsjonen.

Tegnsettingen er noe tillempet, særlig ved forkortelser. Tankestrek er som regel ikke gjengitt.

Vi understreker at denne transkripsjonen ikke er et ferdig produkt, og feil kan derfor forekomme. Finner du feil, meld det gjerne til oss på riksarkivet@arkivverket.no

Den Norske Rigstidende. No. 68. [s.3-4]:

Christopher Evensen Hannevold paa sin Hustru Anne Henrichsdatters Vegne mod Grosserer Peder v. Cappelen, og Amtsforvalter i Jarlsbergs Grevskab, B. Nielsen.

Ved Høiesterets-Stevning af 6te December 1814 indanker Citanten som Rettens Fornegtelse, og enten til at kjendes uefterrettelig, samt til Hjemviisning, eller og til aldeles Underkjendelse, Tilsidesættelse, Forandring og bedre Rets Nydelse, en af Amtsforvalter Nielsen under 9de Marts 1814 afgiven Beslutning under en paabegyndt Udkastelses-Forretning paa Gaarden Skoug i Sande-Sogn, hvortil Citantens Hustru, ifølge Høiesterets Dom af 2den April 1813, er kjendt odels- og løsnings-berettiget. Forbemeldte Beslutning lyder saaledes: Den requirerede Udkastelse kan paa de anførte Grunde ei blive at fremme.

-3- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294003>

Ordens No. 2.

Løbe No. 1.

Aar 1815 den 30te Juny blev udi Sagen: Christopher Evensen Hannevold contra Grosserer Peder Cappeln, voteret saaledes:

1. **Collett:** Ved Højesterets Dom 2 April 1813 er indstevnte Kbmand Peder Cappeln tilpligtet strax efter samme Doms Forkyndelse at fravige og for Citanten Christopher Evensen Hanevold ryddiggjøre 1 Skpd. 16 Lpd. Tunge i Gaarden Skoug No. 26 i Sande Sogn, imod at erholde saadan Løsningssumma som Godset af gode Mænd ansees at være værd paa den Tiid det indløses. Denne Taxt er ved den fra Indstevntes Side bevirkede og under 12 Octo: s: A: effektuerede dobbelte Taxationsforretning fastsat til 11000 rbd. NV: Imidlertid skeede der under denne Forretning ikke nogen erklæring om at Citanten vilde løse Godset eller nogen Anbydelse af den fastsatte Capital. Først den paafølgende 23 Decbr. lader han Indstevnte P. v. Cappeln beskikkelsesviis anbyde Taxations summen og da denne ved sit Dagen efter givne Svar nægte at modtage samme, saa henstaaer Sagen in statu quo til den paafølgende 26 Jan: eller mere egentlig den 19 Febr: 1814. Denne sidstmeldte Dato berammer vedkommende Foged den udi Requisitionen af 26 Jan: beramte Udkastelses Forretning at skulle foretages den paafølgende 9de Martii. Berammelsestiden den 9 Martz 1814 ventileres der adskilligt mellem Parterne om hvorvidt den den 12 Oct. 1813 ventilerede Taxt nu kunde blitve til Følge eller ikke; og Fogden afgived derpaa samme Dag en Eragtning, ved hvilken han nægter at fremme den requirerede

-4- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294004>

Udkastelsesforretning, og hvilken Eragtning nu er Gienstand for nærværende Sag. Det synes vel som om han urigtig at afsagt denne Eragtning da det Ord strax ikke kan tages i sin strængeste Bemærkelse men paa den anden Side, bør man see hen 1, at Cappeln ikke nægtede at fratræde Gaarden i den rette Tiid. 2., at Løsningssummen skal bestemmes saa meget som Godset ansees at være værdt af gode Mænd paa den Tiid det løses, 3., at denne terminus er den samme som indeholdes i F: 5 April: 1811, § 5, og 4., at Pængevæsenet har været underkastet mange Forandringer, endog fra Octo. 1813 til Martz 1814, saa formener jeg at Fogden har været berettiget til at afsige en saadan Eragtning. Angaaende Hielms Anmærk: at Eragtningen ej kunde stadfestes in terminis fordi Dommen har overstaaet fatalia executionis, men denne Grund synes ej antagelig. Betræffende Morgenstiernes paastand at Fogden skulde erstatte Skade og bøde 60 Lod Sølv, da synes dette for haardt. Paa den anden Side, at denne Paastand skulde mortificeres og Fogden ham Erstatning, da troer jeg heller ikke det bør tages til Følge At Fogden af sig selv har fremført den Exception, hvorpaa han grunder sin Eragtning, er neppe rigtigt, da den implicite findes i Cappelns Tilsvar af 8 Martz 1814; og om end ikke ej var, maatte han dog ansees berettiget dertill. Paa disse Grunde skulde jeg concludere saaledes: Den paaankede Eragtning bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger mellem samtlige Sagens Parter ophæves.

-5- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294004>

2., **Debes:** Naar den f. HøjRets Dom af 2 April 1813 bestemmer at Fravigelsen af Odelsgodset skal skee strax efter Domens Forkyndelse, da er det vel ej Dommens Hensigt at paalægge Odelsprætendenten nogen nye Forpligtelse, men snarere den Ret, i Følge hvilken han strax kan faae Godset i Besiddelse. Dette sluttet deraf at Sagen har henstaaet fra Begyndelsen til Dommen i 3 à 4 Aar. Desuden følger det af sig selv og af Udtrykkene at strax ej kunde betyde umiddelbar derefter, da Taxten først maatte erhverves. Den dobbelte Taxt foretoges 12 Oct: 1813, og uagtet han ej bestemt erklæres strax at ville løse, eller sande 11000 rbd. ved Haanden, kan han dog ej efter min Formeening have præskriberet sin Ret, da han under 23 Decbr. beskikker Cappeln. Han var kommen tids nok naar han kun under 3 Maj 1814

havde opfordret den anden til Gaardens Fratrædelse. Saasart Taxten er bestemt, bør dette skee, det er et benefic: for ham, at dette opsættes til Lovens Faredag. Jeg troer derfor at Cappeln er aldeles ubeføjet til ej at ville fratræde Godset den 23 Decbr. 1813, og da Fogden blev opfordret under 19 Febr. at faae Godset overleveret, troer jeg Cappeln forpligtet dertil da som før. Om end Værdet af Pengene skulle være blevet ringere fra 12 Oct. til 23 Dcb. 1813, da falder det allene Besidderen til Last. Jeg troer altsaa at Virkningen af H: Rets Dom ej var præskriberet da Fogden foretog Forretningen; i Cappelns Besiddelse uberettiget, og at det ej bør komme i Betragtning at Pengene ere forværrede. Fogden var derfor forpligtet til at op-

-6- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294005>

fylde Dommen. Men desuagtet kan han ej stande til Rette eller dømmes for Rettens Fornægtelse og voldsomme Tvang, da det dog er et dubieus Tilfælde. Ej heller behøves nogen Mortifikation. Jeg dømmer derfor saaledes: Den paaankede under 9 Marti f: A: afgivne Beslutning tilsidesættes, og bør Amtsforvalter Bothel Nielsen paa egen Bekostning paa nye foretage og fremme den begyndte Udkastelsesforretning. Processens Omkostninger betales indstævnte Kbmd. Peder v. Cappeln til Citanten C: Evensen Hannevold med 100 Rbdr. rede Sølv;

3., **Motzfeldt:** Den paaankede under 9 Martj f. A: afsagte Afviisnings Eragtning frafalder. Indstævnte Amtsforvalter Bothel Nielsen bør paa egen Bekostning foretage den under 26 Jan: 1814 requirerte af Citanten Udkastelse; Hovedvederparten Peder Cappeln bør erstatte Citanten Chr; E: Hannevold Afsavnet af Gaarden Skoug fra Faredag 1814 indtil Tiltrædelsen skeer efter uvillige Mænds Skiøn, samt betale denne Processes Omkostninger med 100 Sølvdalere.

4., **Mandix:** tiltræder H. Debes's Mening, maaskee dog Bøderne for unødige Trætte kunde eftergives

5., **Omsen:** Højesteret har neppe noget at bestille med hvad strax vil sige; da det ej er

-7- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294005>

omtalt i Forretningen. Desuden maa det være i Faveur af OdelsPrætententen. Hovedsagen er, om Taxten under 12 Oct: 1813 kan tages i Betragtning Højesterets Dom og 5 Ap: 1811 § 5

siger med tydelige Ord at det maa beregnes efter hvad det er vært naar det løses. Vilde han derfor have godt af hiin Taxt, da kunde han ej bie Uger og Maaneder; men maa Lide Tab og Skade for sin Forsømmelse. Amtsforvalteren har saaledes handlet overensstemmende med Lovene. Mortification kan Nielsen derimod ej paastaae. Conclusionen bliver altsaa saaledes: Den paaankede Beslutning bør ved Magt at stande; i Kost og Tæring for Højeste Ret betaler Appellanten Christopher Evensen Hannevold til Amtsforvalter Nielsen 100 rbd. SV. og til Kiøbmand P: v. Cappeln ligeledes 100 rbd. S. V.

6., **Kiønig:** tiltræder Debes's Mening med den af Mandix anførte Modifikation.

7., **Arntzen:** Cappeln har ej beviist at have lidt noget Tab; har heller ej opfordret den anden til at betale Gaarden efter at Taxten var sat. Cappeln maa have været subjectiv overbeviist om at den anden vilde løse, især da han har tilbudt sig dertil ved Beskikkelsen. Nielsen er ikke berettiget til selv at fremsætte Exceptioner. Pengene kunde ej have undergaaet nogen Forandring, da Coursen sættes 2 gange 1 Aug: og 1 Febr: Appellantens Paastand synes noget ubestemt, ang: hvad Jndstævnte skulle betale. Min Conclusion bliver derfor:

-8- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294006>

Den paaankede Beslutning underkiendes; hvorimod Amtsforvalter Nielsen bør strax efter denne Højesterets Doms lovlige Forkyndelse paa egen Bekostning foretage og fremme den under 26 Jan. 1814 requirerede Udkastelse. De indstævnte bør 1 for begge og begge for een erstatte efter uvillige Mænds Skiøn Appellanten det Tab og Skade kan maatte lide ved afsavnet af Odelsgodset fra 9 Martz 1814 indtil Overleverelsen skeer. I Processens Omkostninger for Højeste Ret betale de Indstevnte 1 for begge og begge for een til Appellanten 100 rbd. rede Sølv.

8., **Brockman:** er af Arntzens Meening.

9., **Justitiarius:** Man har af Højesterets egne Ord villet finde Besynderligheder. Cappeln har selv været Aarsag i at det er gaaet i Langdrag med Indløsningen, og maa selv tilskrive sig om Pengene ere forværvede. Appellantens Paastand kan dog ej billiges at Fogden saa yderlig har forseet sig. Med alt det er jeg af Arntzens Meening.

Dom 30te Juni 1815:

Den paaankede Beslutning underkjendes; hvorimod Amtsforvalter Nielsen bør strax efter denne Højesterets Doms lovlige Forkyndelse paa egen Bekostning foretage og fremme den under 26de Januar 1814 requirerede

Udkastelse. De Indstevnede bør, een for begge og begge for een, erstatte efter uvillige Mænds Skjøn Appellanten det Tab og Skade, han maatte lide ved Afsavnet af Odelsgodset fra 9de Marts 1814, indtil Overleverelsen skeer. J Processens Omkostninger for Høiesteret betale de Indstevnede, een for begge og begge for een, til Appellanten 100 Rbd. rede Sølv.

Den Norske Rigstidende. No. 68. [s. 4]:

Kjøbmand Henrich Carstensen mod Morgenstjerne. Herjus Gundersen Lien, og Byfoged i Østerriisøer Otto Munthe Tobiesen.

Ved Høiesterets-Stevning af 19de Juni d. A. indanker Citanten som Rettens voldsomme Tvang, og enten til at kjendes uefterrettelig eller til Tilsidesættelse en Executions-Forretning, som Byfoged Tobiesen har under 4de Juni 1815 afholdt hos Citanten efter Requisition af Indstevnede Herjus Lien. Ved benævnte Executions-Forretning er af Byfoged Tobiesen saaledes eragtet: Da Høiesteret, følgelig Anmeldelsen i Blader Tiden No. 11 f. A. under 27de September f. A., er etableret saaledes, at Appellations-Stevning i denne Sag indtil nu kunde været erholdt, men ikke haves, saa vover Executor ikke, blot paa Carstensens Opgivende, at han under 26de December f. A. ved Advocat Hjelm har begjært Samme, at negte Reqvirenten den Deel af Christiansands Stifts-Overrets Dom af 16te Marts 1814 efterkommet, som han nu kan erholde; under Forbeholdenhed af enhver af Parternes lovlige Ret.

Ordens No. 3.

Løbe No. 2.

Aar 1815 den 6te July, blev udi Sagen: Kjøbmand Henrich Carstensen contra Byfoged Otto Munthe Tobiesen og Herjus Gundersen Lien voteret saaledes:

1., I Anledning af 2de af Indstevnte fremsatte Exceptioner

-9- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294006>

1., **Mandix:** Sagen vedkommer kun Fattigvæsenet incidenter og derfor bør Stevningen ej afvises formedelst den 1te Exception at Stevningen ej er det foreviist. Angaaende 2den

Exception, da som det er beviist at Stevning var udtaget og Forretningen fortsat; kan man ej derfor afvise Stevningen; min Conclusion er derfor:

Sagen bør nyde sin Fremme efter den udtagne Stevning

2., **Motzfeldt:** eenig med Mandix.

3., **Debes:** ligeledes

4., **Collett:** ligeledes.

5., **Arntzen:** 1 Except: at Fattigvæsenet har erholdt Udlæg for Bøder. Dets Ret staaer og falder med Sagen. Den 2den Except: betræffende, da bør der skielnes mellem egentlige Sager og Exekution. I første Fald kan ej, men vel i sidste Fald Rettere Fornægtelse finde Sted. Til den første henhører denne Sag. Min Conclusion er derfor at Stevningen antages.

6., **Kiønig:** af samme Mening.

9., **Justitiarius:** tiltræder Mandix's Meening

2., I Sagens Realitet

1., **Debes:** Denne Sag, angaaer en Exekutions forretning mellem Henrich Carstensen og Herjus Gundersen. Under 1 Aug. eragtede Tobiesen at Executionen ej kunde fremmes nu, da Carstensen fremlagde Attest fra Stats Sekretariatet af 16 May 1814. Under 4 Jan. 1815 requirerede Herjus atter Exekutions Forretningen, som samme Dag blev foretaget. Carstensen gjorde Indsigelser, da han ej var vidende om Højesterets Etablering, førend han fik Svar fra Advokat Hielm. Citanten grunder sin Paastand paa Attesten af 16 May 1814, og at han ej vidste Højesteret var sat i Virksomhed. Indstevnte beraaber

-10- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294007>

sig paa Justitssekretærens Bekiendtgjørelse af 18 Octo. 1814. Denne maa antages at have Sekretariatets Attest, der kun var en interimistisk Foranstaltning indtil Stevning kunde faaes. Carstensen var derfor forpligtet derefter at udtage Stevning, naar man kan antage at han kiendte den. Neppe kan man antage at han er forpligtet til at kiende Avertissementer i Christianæ Stifts Aviser. Men da man ej bør compromittere de offentlige Foranstaltninger, troer jeg det rettest at Exekutionsforretningen stadfæstes, og Processens Omkostninger derimod ophæves. Der er anket paa at der er giort Exekution for 660 rbd. i Stedet for 637 rbd., men da Aarsagen formodes at være Quineernes store Priis, kan derom ingen videre Qvæstion blive. Carstensen har og indvendt at Mulkten er regnet fra 19 July, i Stedet for 1

Aug.; men da den tilfalder en offentlig Indretning, bør ingen Indskrænkning deri finde Sted. Mortifikationeer maa ansees som overflødig. Conclusionen bliver da denne:

Den paaankede Executions Forretning bør ved Magt at stande; Proces-Omkostninger ophæves.

2., **Collett:** Hverken Bladet Tiden eller Bekiendtgjørelseer af 18 Oct: 1814 er nogen Regel for Citanten; den var ej heller juridisk bekiendt for Dommeren, da han ej har paaraabt sig den. Han forlanger desuden ej meer end Udsættelse til han hastigst mueligt kunde faae Stevning fra Christiania. Carstensen bør derfor og have Opretning paa Tort og Kreditspilde; men Mortifikation er overflødig. Proces Omkostninger bør ophæves; thi concluderes:

Den under 4 Jan: 1815 afholdte Executions Forretning og den under samme afsagte Eragtning bør uefterrettelige at være; og bør indstævnte Byfoged Otto Munthe Tobiesen og Herjus Gundersen Lien in solidum at erstatte Citanten Kiøbmand Henrich Carstensen det ham herved tilføjede Tab, Tort og Credit-

-11- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294007>

Spilde efter uvillige Mænds Skiøn. Processens Omkostninger ophæves.

3., **Arentzen:** Det er meget rimeligt at Appellanten har vidst naar Højesterets Stevning kunde faaes; han bør derfor ej tilstædes nogen Opretning; thi concluderes:

Den paaankede Executions Forretning tilligemed den derunder afsagte Eragtning underkiendes, og bør indstævnte Herjus Gundersen tilbagebetale Appellanten Henrik Carstensen 640 rbd. s: med Renter 6 pCto. fra 4 Januar d: A: indtil Tilbagebetalingen skeer. Processens Omkostninger ophæves.

4., **Kiønig:** ligesom Debes.

5., **Mandix:** som Arentzen

6., **Motzfeldt:** ligesom Arentzen, dog troer han at Mynterne skulle tilbageleveres og Renten sættes til 5 pCto.

7., **Justitiarius:** Byfogden burde have forelagt Citanten en vis Tiid, Imidlertid concluderer jeg saaledes:

Den under 4 Januar 1815 afholdte Executions Forretning med derunder afsagte Eragtning, underkiendes og bør de Indstævnte Byfoged Otto Munthe Tobiesen og Herjus Gundersen Lien een for begge og begge for een erstatte Appellanten de derunder udexequerede Guld

og Sølv Mynter efter uvillige Mænds Skiøn. Processens Omkostninger ophæves. Denne Mening tiltraadte Assessorerne Collett, Mandix, Motzfeldt og Arentzen.

Dom 6te Juli 1815:

Den under 4de Januar 1815 afholdte Executions Forretning med derunder afsagde Eragtning underkjendes; og bør de Indstevnede, Byfoged Otto Munthe Tobiesen og Herjus Gundersen Lien, een for begge og begge for een, erstatte Appellanten de derunder udexequerede Guld- og SølvMynter efter uvillige Mænds Skjøn. Processens Omkostninger ophæves.

Den Norske Rigstidende. No. 69. [s. 3]

Kjøbmand Peter Wilhelm Berg af Gothenborg mod Forligelses-Commissionen ved Fossum Blaafarve-Verk, Forvalter Alexander Michler, Ridder af Dannebrogen, og Hyttemester Klem.

Ved Høiesterets-Stevning af 17de Marts d. A. indanker Citanten enten til at kjendes uefterrettelig og til Hjemviisning, eller ogsaa til aldeles Underkiendelse, Tilsidesættelse, Forandring og bedre Rets Nydelse, en af bemeldte Forligelses-Commissairer under 30te Januar d. A. afgiven Beslutning, hvorved de have negtet at efterkomme et Andragende fra Citanten af 21de f. M., om at indkalde Forvalter Michler, deels som Mandatarius for Hans Majestæt Kongen af Danmark, deels som den vedkommende Embedsmand under Norges nuværende Regjering, for saavidt Sagen maatte ansees Samme vedkommende til den almindelige Forligelses Commission, eller i al Fald for en Extra-Commission, for at forsøge Forlig angaaende en af Hans Danske Majestæt under 9de Juli 1813 til Auditeur Steen Bille udstædt og af ham til Citanten under 16de f. M. transporteret Pante-Obligation paa Fossum Blaafarve-Verk, stor 250,000 Mk. Hamb. Banco med paaløbne Renter og Omkostninger.

Ordens No. 4.

Løbe No. 3.

Aar 1815 den 7 July blev udi Sagen Kjøbmand Peter Vilhelm Berg af Gothenborg, contra Forligelses Commissarierne ved Fossum Blaafarveværk Forvalter Alexander Michler, Ridder af Dannebrog og Hyttemester Klem voteret saaledes

1., I Anledning en af Indstevnte fremsat Exception

-12- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294008>

1., **Kiønig:** Indstevnte troer at omtalte Sag bør behandles ved Forligelses Commissariernes Værneting og ej ved Højesteret, men paa Grund af Pl: 30 Octo. 1798, voterer jeg:

At Sagen fremmes efter den udtagne Stævning.

2., **Debes:** eenig

3., **Collett:** Da Citantens Sagfører har erklæret at han endnu har en præliminær Exception, og Panteobligationens Indhold ej er hørt, saa formener jeg Hovedsagen bør høres førend man afgiver nogen Kiendelse i denne Sag.

4., **Motzfeldt:** Rettergangen bør forkortes saa meget mueligt, hvorfor jeg er af samme Mening som Kiønig.

5., **Omsen:** Spørgsmaalet er ej bestemt i Loven, men enhver Sag om Rettens Fornægtelse henhører til Højesteret, ligesom og 30 Oct: 1798 viser at: Hevningen antages og Sagen fremmes.

6., **Mandix:** af samme Mening.

7., **Justitiarius:** concluderer:

Sagen bør høres.

Som endelig Conclusion tilføjede Assessor Collett sit Votum:

Sagen bør høres.

Denne Conclusion tiltraadte alle de Tilforordende.

2., I Henseende Sagens Realitet

|: den 11te July 1815 :|

1., **Collett:** Under 9 July 1813 udstædte Kongen af Danmark en Obligation til Auditeur Steen Bille, stor 250,000 *mark* Banco med Renter 6 proCento. Forvalter Michler skal efter dens indeholdende Clausuler svare til Kald og Varsel for hans Danske Majestæt. Denne med flere Clausuler ere betænkelige, og Michler synes med rette at have hæsiteret.

-13- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294008>

For at Mægling skal finde Sted, maa begge Parter møde. Men Michler kunde ej paa engang være Part og Commissarie. Han indkaldtes nemlig under 21 Jan: 15 at møde deels som Mandatarius for Kongen af Danmark, deels som den vedkommende Embedsmand under Norges nuværende Regiering. Men om Hans Majestæt Kongen af Danmark 9 July 1813 kunde befale ham at modtage Kald og Varsel, kan nu ej effektueres. Men som Norsk Embedsmand kunde han ej uden Ordre møde som Mandatarius. Denne Ordre findes ingensteds. Han burde saaledes ej indlade sig i Sagen. Jeg troer derfor at man ej behøver at indlade sig paa de præliminære Exceptioner. Man kan ellers ej antage at en Sagfører mistede sin Ret ved at fremsætte en Exception in limine, fordi noget lidet er oplest. Erstatning kan ligesaalidet paastaaes som at Sagen selv skulde vært antaget. Den 22 § af Anord: for Højesteret hiemler den befalede Sagfører et billigt Sallarium. Jeg Conkluderer derfor saaledes:

Indstævnte Forvalter Alexander Michler, Ridder af Dannebrog og Hyttemester Klem bør for Citantens Tiltale i denne Sag frie at være. Processens Omkostninger ophæves. I Sallarium til den befalede Sagfører Højesterets Advocat Hielm, betaler Citanten Kbmd. Peter Wilhelm Berg af Gothenborg 24 rbd. rede Sølv.

2., **Omsen:** Ved Højesterets Stevning af 17 Martz d. A. paaanker Citanten Berg af Gothenborg den Beslutning som de indstævnte Forligelses Commissarier ved Fossum Blaafarveværk paa Modum under 30 Jan. d. A. have afgivet paa Cancell: og Højest: Adv. Morgenstiernes Requisition under 21 f: M: hvori han qua mandatarius for bemeldte Kbmd. Berg forlanger Forvalteren for Fossum Blaafarveværk Ridder Michler |: som tillige er Medlem af Forligelses Commiss: :| indkaldet til Commissionen for at søge Forliig i Anledning en af Hans Danske Majestæt

-14- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294009>

under 9 July 1813 udstedt Panteobligation, stor 250,000 *mark* Hb. Bco, hvilken Fordring senere er transporteret til bemeldte Berg, m v: Bemeldte paaankede Beslutning paastaaer Citanten enten kiendt uefterrettelig eller underkiendt, Hyttemester Klem, under en daglig Mulkt af 50 Rbd. rede Sølv tilpligtet at meddele en skriftlig Varselseddel paa Requisitionen af 21 Janu: d. A: der efter at foretage Sagen og mægle i den; saa paastaaer Citanten end videre

de Indstævnte tilpligtede en for begge og begge for een at give han Skades Erstatning, at de hver for sig bør udrede 60 lod Sølv Bøder, Forvalter Michler for Rettens voldsomme Tvang og Hyttemester Klem for Rettens Fornægtelse, eller begge i al Fald ansee med arbitære Bøder til Fattiggassen, og endelig Processens Omkostninger med 120 rbd. rede Sølv m v: De indstævnte Commissariers Indsigelse, hvorfra Sagen ej umiddelbar skulde kunne indstævnes for HøjesteRet, er allerede forkastet ved Rettens Kiendelse, hvorefter Sagen blev hørt og af begge Parter procederet. Fremdeles som de Indstævnte paastaaet Sagen afviist deels paa den Grund at det skulde være politisk Spørgsmaal om gielden skal betales eller ikke, deels paa den Grund at Citanten har forlangt en Mandatarius for Kongen af Danmark indkaldt; hvilken Mandatarius ej skulde existere, og endelig fordi Commissionens Beslutning skulde være en actus magistralis. Med Hensyn til de 2 første Indsigelser bemærkes at Forligelses Commissionen ikke er berettiget at opkaste og at paakiende Indsigelser. Det første er et Indgreb i Parters, det sidste i Domstolens Ret: Forligelses Commissarier er ej Øvrighedspersoner, eller kan classificeres

-15- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294009>

med disse. Her existerer altsaa ingen actus magistratus og saaledes bliver Sagen endelig at paakiende. Spørgsmaalene, som under nærværende Sag blive at opløse ere: 1., have de indstævnte Forligelses Commissarier haft nogen antagelig Grund til at tage den Beslutning eller afgive det svar som paaankes under denne Sag. 2., Naar dette Spørgsmaal benægtende besvares, kan de Indstævnte blive at ansee for Rettens Fornægtelse eller voldsomme Tvang eller ved nogen arbitrær Mulkt.

3., kan de Indstævnte tilpligtes at give Citanten nogen Erstatning, og

4., Sagens Omkostninger.

Sagens 1te Post; Forvalter Michlers Pligt at udtræde af Commissionen, og Klems Pligt enten allene eller ved at tiltage en anden god Mand at foretage Sagen og at mægle i den ligger saa klart for Dagen af Fdg: 20 Jan: 1797 § 34 og 35, at der intet med Grund kan anbringes for den lovstridige Vægning, hvorved de Indstævnte have overtrædet forbemeldte Lovbud.

2den Post. For Rettens voldsomme Tvang og Forurettelse kan Indstævnte dog ej blive at ansee, da saadanne Forbrydelser egentlig kun kan forøves af Rettens Betientere: Dommere og Fogder. Imidlertid og da de Indstævntes Overtrædelser af Fdg. 20 Jan: § 34 og 35, og in

specie Klems Vægning at udstæde Varsels Instrument for at foretage Sagen til Mægling, har meget tilfælles med Rettens Fornægtelse, og tildeels samme Wirkning, bør de betale en Mulkt til Modums Fattigkasse, som for Forvalter og Ridder Alex: Michlers Vedkommende bestemmes til 5 rbd. S: V, og for Klems Vedkommende til 10 rbd. SV.

3 Post. Da Citanten ej skiønnes enten at

-16- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294010>

have vært udsat eller at kunne blive udsat for noget Tab ved Commissaernes Lovstridige Fremgang, maa disse i saa Maade blive at sone.

4. Post. Hvad endelig Sagens Omkostninger angaaer, da maae de Indstævnte blive at tilpligte at erstatte samme, deels paa den Grund, der under 1 Post er anføiet, deels fordi Citanten paa flere Maader har lagt for Dagen hvor gierne han havde undgaaet at forfølge Sagen. Endelig anmærkes det at jeg anseer det overflødig, skiøndt ej upasseligt expressis verbis at underkiende de Indstevntes extrajudicelle Svar paa Requisitioner af 20 Jan: D: A:, da dette Svar kun i uegentlig Forstand kan kaldes Beslutning; thi konkluderes:

Hyttemester og ForligelsesCommissair Klem bør saasart denne Dom er ham lovlig forkyndt, og under en daglig Mulct af 50 rbd. SV. til Modum Fattigkasse for hver Dag han sidder Dommen overhørig, meddele Citanten eller dennes Mandatarius en skriftlig Varselseddel efter Requisitioner af 21 Jan: d: A: og derefter paa lovlig Maade foretage Sagen til Mægling i Overeensstemmelse med Fdg: 20 Jan. 1797 § 35. Saa bør og de Indstævnte Forligelses Commissarier for deres lovstridige Forhold og Vægning bøde til Modums FattigCasse, Forv: og Ridder A: Michler 5 rbd. S: V., og Hyttemester Klem 10 rbd. SV., men for Øvrigt friefindes de Indstævte for Citantens Tiltale i denne Sag. Endelig bør de Indstævnte een for begge og begge for een erstatte Citanten denne Sags Omkostninger for Højeste Ret med 100 Rbd. SV.

3, **Mandix:** Forvalter Michler burde efter Fdg. 20 Jan:

-17- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294010>

1797 § 34 [?] overladt Sagen til sin MedCommissair, og Klem efter § 35 foretage den Mulct for voldsom Tvang er ej anvendelig, ej heller arbitrair Mulkt, da de ej som oftest ej ere

Jurister; men Omkostninger bør de betale; thi concluderes overensstemmende med Assessor Omsen paa Mulkten nær.

4., **Debes:** Frederik 6tes Ejendomsret til Blaafarveværket ophørte da han afstod Norge. Michler har derfor handlet rigtig. Jeg er derfor eenig med Collett, med Tillæg at det for Hielm ansatte Sallarium ansættes til 40 rbd. rede Sølv.

5., **Motzfeldt:** Efter Fdg: 20 Jan: 1797. skal alle civile Sager behandles ved Forligelses Commissionen. Michler har derfor handlet urigtigt; Processens Omkostninger maa ophæves; ingen Erstatning kan finde Sted, da Renter er bestemte. Den daglige Mulkt burde bestemmes maanedlig, da Commissionen kun holdes hver Maaned. Underkiendes kan Beslutningen ej, da den ej er nogen Rets kiendelse. Fossum Blaafarveværks Forligelses Commission bør under Mulkt af 50 rbd. rede Sølv til Fattig Cassen for hver Maaned Dommen siddes overhørig, efter Citantens Requisition af 21 Jan: d. A. foretage til Mægling og i Overensstemmelse med de giældende Anordninger behandle den omhandlede Sag. Processens Omkostninger ophæves.

6., **Kiønig:** Grundlovens § 93 forbyder Commissionen ej at mægle Sagen, da den kun angaaer Rentiteten. H: 30 Octo. 1798 maa anvendes baade hvor en Sag og en Mandatarius nægtes, ligesom og Fd: 11 Aug. 1797 § 18 viser at Sagen rettelig til Retten er indstævnt. De Obligationer fastsætter at Forvalteren skal være bemyndiget til at tage til Gienmæle i Sagen paa Debtors Vegne, er det klart, at han ej kand behandle Sagen til Forliig, da han

-18- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294011>

maa ansees som Part. Fr. 20 Jan. 1797 viser i sin §§ 34 og 35 hvorledes skal forholdes, nemlig er den tilbage blivende Commissair enten allene eller med en god Mand skal foretage Mægling i Sagen. Commissionens Beslutning har saaledes ingen Hjemmel i Loven, og de er derfor pligtige til at foretage Sagen til Mægling, og erstatte Citanten de ved deres Nægtelse forvoldt Omkostninger, hvorimod de paastaaede Bøder med Hensyn til Sagens Omkostninger, ej bør finde Sted. Thj concluderes da saa:

Hyttemester Klem bør strax efter denne HøjesteRets Doms lovlige Forkyndelse under Mulkt af 10 Rbd. rede Sølv til Deling mellem Citanten og Modums Præstegiælds

Fattigcasse for hver Dag han sidder Dommen overhørig, at meddele Citanten eller hans dertil antagne Mandatarius en skriftlig Varselseddel overensstemmende

med Fdg: 20 Jan: 1797, og den indgivne Requisition af 21 Jan: 1815, og derefter til den berammende Tiid paa lovlig Maade foretage og behandle Sagen; og bør Forvalter samt Ridder Alex: Michler ved bemeldte Sags Mægling træde ud af Commissionen. Endelig bør fornævnte Michler og Hyttemester Klem een for begge og begge for een at betale Citanten Peter Wilhelm Berg af Gothenborg denne Sags Omkostninger med 100 Rbdr. rede Sølv.

7., **Justitiarius:** Forligelses Commissariernes ulykke er at de have gereret sig som Dommere. De burde have udstædt Varsels Instrumentet. Der er gjort den Exception at Sagen som politisk skulde afviises; dette kunde en Forligelses Commission

-19- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294011>

ej gjøre. Men imidlertid bør man ej dømme dem til Mulkt. Jeg er eenig med Omsen, saaledes dog at Mulkten ophører og Processens Omkostninger ophæves. Pluraliteten af Assessorerne vedtog Conclusionen saaledes:

Hyttemester Klem, bør strax efter denne Doms lovlige Forkyndelse under en Mulkt af 50 rbd. rede Sølv for hver Dag, han sidder denne Dom overhørig til Modums Sogns Fattigcasse, meddeele Citanten eller hans Mandatarius en lovlig Varsels Seddel efter Requisitionen af 21 Januar 1815 til denne Sags Foretagelse inden Fossum Blaafarveværks Forligelses Commission, i Overensstemmelse med Forordningen af 20. Jan: 1797, § 35. For øvrigt frifindes de Indstævnte for Citantens Tiltale i denne Sag. Processens Omkostninger ophæves.

Dom 11te Juli 1815:

Hyttemester Klem bør strax efter denne Doms lovlige Forkyndelse under en Mulkt af 50 Rbd. rede Sølv til Modums Fattig-Casse for hver Dag, han sidder denne Dom overhørig, meddele Citanten eller hans Mandatarius en lovlig Varsels-Seddel efter Requisitionen af 21de Januar 1815 til denne Sags Foretagelse inden Fossum Blaafarve-Værks Forligelses Commission, i Overensstemmelse med Forordningen af 20de Januar 1797, § 35. For øvrigt frifindes de Indstevnede for Citantens Tiltale i denne Sag. Processens Omkostninger ophæves.

Den Norske Rigstidende. No. 69. [s. 3]

Ole Engebretsen Tytodden mod Asle Oppen og Foged Jacob Tullin Thams, Ridder af Dannebrogen.

Ved Høiesterets-Stevning af 31te Oct. 1814 indanker Citanten som Rettens Fornegtelse, og enten til at kjendes uefterrettelig og til Hjemviisning paa Vedkommendes Bekostning, eller og til aldeles Underkjendelse, Tilsidesættelse, Forandring og bedre Rets Nydelse, en af Fogden over Ringerige og Hallingdalen, J. T. Thams under 3die Mai 1814 paabegynde Udkastelses-Forretning og derunder samme Dag afgivne Eragtning, betræffende det Spørgsmaal: om og hvorvidt, samt i al Fald for hvilken Løsnings-Sum Appellanten kan ansees berettiget til, ifølge Høiesterets Dom af 7de Juni 1809, at løse paa sin Hustrues Vegne Gaarden Nordre- og Halve-Semmen fra Asle Oppen m. v. Bemeldte Eragtning lyder saaledes: Thi afvises den requirerede Udkastelses-Forretning. Enhvers Ret reserveres.

Ordens No. 1.

Løbe No. 4.

Aar 1815 den 12te July blev udi Sagen: Ole Engebretsen Tytodden contra Foged Jacob Tullin Thams, Ridder af Dannebrog, og Asle Oppen. voteret saaledes:

1., **Mandix:** Sagen angaaer en af Foged Thams under 4 May 1814 Eragtning om Udkastelse af Halvparten af Gaarden Nordre Semmen, hvor Ole Tytodden var kiendt berettiget til ved Høiesteretsdom af 7 Juni 1809. Marie Christensdatter, Tytoddens kone er den odelsberettigede. Hendes Formynder Erik Kihle blev ved Aggershus Stifts OverRets Dom kiendt berettiget til at løse omtalte Gaard fra Asle Oppen, hvilken Dom blev stadfæstet ved omtalte Høiesterets Dom. Maries Væрге Ole Tvedten requirerede da Udkastelse under 28 Apr. 1810. Den Exception Oppen fremlagde biefaldes af den konstituerede Foged Gram, at nemlig en Deelings forretning var nødvendig. Ole Tvedten udtog da d: 23 May 1810 en Stevning til denne Deling. Oppen exiperede at

-20- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294012>

et Situationskart var nødvendigt. En Kartforretning blev da foretaget af Oberstlieutenant Meisner. Da denne var færdig udtog Tytodden, som nu var gift med Marie, Stevning til delingsforretningen 22 Sept: 1810. Da der Berammelsestiden var svar paa Marken blev der

opsat til 15 Juni 1811, Den blev atter opsat til nærmere Bestemmelse af Sorenskriveren paa vedkommendes Requisition. Tytodden requirerede da under 30 April 1812 en Udkastelses Forretning, som blev berammet til 5 May. Under 11 s: M: eragtede Fogden at Højesterets Dommen var forældet. Under 14 Octo. 1812 continueredes med Delingsforretningen. 10 Nov. 1812 blev Retten atter sat til Delingsforretningen. Dom blev afsagt 18 Decb. s: A: hvorved Forliget blev stadfæstet. StiftsOverrets Dom af 26 April 1813 stadfæstede denne Dom. 27 April 1813 continueredes med Forretningen af 30 Apr: 1812, som blev berammet at foretages 29 April 1813 kl. 8. Ved hvilken Lejlighed Citanten udeblev 5 Timer. Administrators Forretning 4 Maj 1813, eragtede at han forbeholdt sin Ret i Anledning af sit Møde. Under 3 May 1814 blev efter Requis: af 22 April 1814 Udkastelses Forretning foretaget, men Fogden eragtede at den ej kunde foretages. Denne er det nu som er under Paakiendelse. Den fornemste Indvending er at Højesterets Dom skulde være præskriberet. Men det er den ikke, da der er gjort alt for at komme i Gaardens Besiddelse. 5 Aar var ikke forløben fra 7 Juni 1809 førend 1814, og da var allerede meget skeet. At Tytodden ej mødte i rette Tiid synes ej at gjøre noget til Sagen. Han kunde ej heller strax stævne paa nye, førend til Faredag. Højesterets Dom maa ej heller forandres. hvad Indløsningssummen angaar. Taxations Forretningen af 25 July 1812 maa og lægges til grund, saaledes at halvparten eller 815 rd. betales omskrevne overeensstemmende med Fdg: 5 Jan. 1813. Omkostninger og Erstatning var falde væk, da Tytodden tildeels har været in mora; thi concluderes:

Den paaankede Eragtning af 3 May 1814 underkiendes; hvorimod Foged Jacob Tullin Thams's

-21- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294012>

Ridder af Dannebrog tilpligtes under en daglig Mulkt af 10 rbd. rede Sølv til Præstegieldets Fattigcasse for hver dag han sidder Dommen overhørig, strax efter denne Højesterets Doms lovlige Forkyndelse for Citanten O: E: Tytodden paa nye at foretage den under 22 April 1814 requirerede Udkastelse hos Asle Oppen af halve Gaarden Nordre Semmen og at fremme samme efter bemeldte Requisition imod at O: E: Tytodden erlægges til Asle Oppen den ved Højesterets Dom af 7 Juni 1809 bestemte Løsningssum 2288 rd. 17 ½ s. DC efter det i Fdg. 5 Jan: 1813 dens

medfølgende Tabel lit: A: bestemte Indløsnings Forhold med 60 rbd. S: V: for 100 rd. DC, samt ligeledes de efter bestemte Taxations forretningen af 25 July 1812 for Forbedringer bestemte Værdie 815 rd. DC ligeledes efter Indløsningsforholdet i formeldte Fd: 5 Jan. 1813 i dens medfulgte Tabel lit: A. med 25 rbd. S: V: for 100 rd. DC. Processens Omkostninger for Højesteret ophæves.

2., **Collett:** Den af Hielms giorte Indstilling om Sagen kunde foretages, uagtet Fogden ey var stævnet for Rettens Fornægtelse, er ugrundet. Sagens historie viser at Tytodden fuldkommen har opfyldt sin Pligt; derimod har Vederparten traineret Sagen saa meget som mueligt. Hvad Summen angaaer, da troer jeg at efterdi Højesterets Dommen stadfester Aggershus Stifts Overrets Dom af 1807, maa den omskrives Daler for Daler, da det er den sidste Dom der har fastsat Summen til 2288 rd. 17 ½ s: Den af Hielm nedlagte Subsidielle Paastand, da er den ej hjemlet ved nogen Contrastævning, ej heller kan Fdg. 5 Apr. 1811 gives tilbagevirkende kraft. Paa disse Grunde, og da jeg er eenig med Mandix, varierer jeg kun fra ham at de 2288 rd. 17 ½ s: bestemmes efter Omskrivningsforholdet Daler for Daler.

3., **Debes:** Eenig med Collett; dog troer han at Tytoddens Ret forbeholdes ham, forsaavidt Godset maatte være forringet.

4., **Motzfeldt:** eenig med Mandix; kun troer han at Forringelserne i Gaarden siden Taxationen bør forbeholdes.

5., **Kiønig:** eenig med Collett.

6., **Omsen:** Præliminariter anmærkes et genus cavsa

-22- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294013>

angaaer Rettens Fornægtelse. Altsaa maa Sagen blive at paakiende. Men da Fogden Thams ej er stævnt til at modtage Dom, saa formenes at han ej kan dømmes til under Mulkt at foretage nogen Exekutions Forretning eller at han paa anden Maade kan blive at dømme.

Nærværende Sags Spørgsmaal ere:

1., om Prætendentens Ret er præskiberet. Dette kan ej antages deels paa den Grund at der ej er forløben fulde 5 Aar mellem Højesterets Dommen af 7 Juni 1809 og Reqvist: af 30 April 1814, deels og fornemmelig fordi Fdg: 5 April 1811 ej er anvendelig paa Sagen.

2., om Løsningssummen skall omskrives, og i saa fald efter hvilket Forhold og i al Fald om Citanten har Ret at paastaae at den bør henstaae til 2 Aar efter Freden. Som Grund for at

Løsningssummen ej skulde omskrives har Citanten anbragt at han i 1812 har tilbudet Løsningssummen; men foruden at dette Tilbud ej kan siges at være fuldkommen godtgiort med Vidnerne førte 12 Aug. 1813, saa kan ikke formeentlige Tilbud ej tillægges nogen videre Virkning, da Citanten selv beholdt Pengene. Løsningssummen 2288 rd. 20 s: maa altsaa gaa over til lig Sum, Rbd: S. V. ligesom det er klart at naar Citanten vil have Ejendommen bør han og udrede Løsningssummen mod Ejendommens Overleverelse.

3., om Citanten tilkommer nogen Opretning etc. Da deels Sagens Omstændigheder, deels Citantens egen Forhold og Fremgangsmaade ere Aarsag i at han endnu ej er kommen i Besiddelse af det omhandlede Gods, saa kan han ej heller tilkomme nogen Opretning; thi concl:

Ole Engebretsen Tytodden forbeholdes Ret at lade Højesterets Dommen af 7 Juny 1809 exequere mod at erlægge Løsningssummen for Gaarden Nordre Semmen med 2288 rbd. 20 s: S: V. og mod i Overeenstemmelse med Taxationsforretningen

-23- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294013>

af 25 July 1812 at erlægge ham Erstatning for Forbedringer 815 rdr., der efter Fdg: 5 Jan: 1813 bliver at beregne til 25 rbd. S.V. for 100 dr. DC. For øvrigt friefindes Indstævnte fra Citantens Tiltale i denne Sag. Processens Omkostninger ophæves.

7., **Justitiarius:** Højesterets Dom kan ej være forældet, da Citanten i betimelig Tiid stævnedes til Udkastning, hvorfra han ved Indstævntes Exceptioner ene er bleven forhindret.

Ligesaalidet kan OdelsRetten være forspildt. Løsningssummen 2288 rdr. 17 ½ s. DC bør bestemmes til S: V: Daler for Daler, for Resten eenig med Collett. Samtlige Tilforordnede vedtog Conclusionen saaledes, undtagen Assessor Omsen, der henholdt sig til sit Votum:

Den paaankede Eragtning af 3 May 1814 underkiendes, hvorimod Fogden Jacob Tullin Thams, Ridder af Dannebrog, bør under en Mulkt af 10 rbd. rede Sølv til Præstegjældets Fattigcasse for hver Dag han sidder Dommen overhørig strax efter denne Højesterets Doms lovlige Forkyndelse paa nye foretage den under 22 April 1814 requirerede Udkastelse af halve Gaarden Nordre Semmen, og at fremme samme efter bemeldte Requisition imod at Ole Engebretsen Tytodden erlægger til Asle Oppen den ved HøjesteRets Dom af 7 Juny 1809 bestemte Løsningssum 2288 rdr. 17 ½ s: DC i Rigsbankpenge Sølv Værdie Daler for Daler, samt ligeledes de efter

Taxationsforretningen af 25 July 1812 for Forbedringer bestemte 815 rd. DC efter OmskrivningsForholdet: 25 Rbdaler S: V: for hver 100 rdr. DC: Processens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Dom 12te Juli 1815:

Den paaankede Eragtning af 3die Mai 1814 underkjendes: hvorimod Foged Jacob Tullin Thams, Ridder af Dannebrogen, bør, under Mulct af 10 Rbdlr. rede Sølv til Præstegjeldets Fattig-Casse, for hver Dag, han sidder Dommen overhørig, strax efter denne Højesterets Doms lovlige Forkyndelse, paany foretage den under 22de April 1814 requirerede Udkastelse af halve Gaarden Nordre-Semmen, og at fremme Samme efter bemeldte Requisition, imod at Ole Engebretsen Tytodden erlægger til Asle Oppen den ved Højesterets Dom af 7de Juni 1809 bestemte Løsnings-Sum 2288 Rd. 17 ½ s. D. C. i Rbpenge Sølvværdie, Daler for Daler, samt ligeledes de efter Taxations-Forretningen af 25de Juli 1812 før Forbedringer bestemte 815 Rd. D. C. efter Omskrivnings-Forholdet med 25 Rbd. Sølvværdie for hvert 100 Rd. D. C. Processens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Den Norske Rigstidende. No. 70. [s.3]

Peder Andersen Toverud mod Administrationen for det Ankerske Fideicommis.

Ved udtagen Højesterets-Stevning af 18de November f. A. paaanker Hoved-Appellanten til aldeles Underkjendelse, Til sidesættelse og Forandring en af Aggershuus Stifts-Overret under 18de Juli s. A. afsagt Dom i en Sag, angaaende hans formeentlige Ret til Sæterliggen og Havning i Contra-Appellantens Skovstrækning Tydskebjerg. Derom er ved bemeldte Dom saaledes kjendt for Ret: Indstevnte Peder Andersen Toverud bør, som uberettiget til for Fremtiden at ligge udi Sæter og have Havn i Tydskebjerg, for Citanten, det Bernt Ankerske Fideicommis, under Udkastelses Tvang til Lovens første Faredag, 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, at ryddeliggjøre hans hidtil havde Sæter i Tydskebjerg. Processens Omkostninger ophæves for begge Retter. Ved den af Sorenskriveren i Soløer og Oudalen, nu afdøde Justitsraad Hans Henrich Scheel, under 19de Februar 1813 afsagde Hjemtingsdom var kjendt saaledes: Contra-Citanten Peder Andersen Toverud bør for sin eiede Part i Gaarden Toverud være berettiget til fremdeles Sæterliggen i Skovstrækningen Tydskebjerg, imod til Sammes Eier at svare saadan Afgift, som forhen er betalt; følgelig bør han ogsaa for det Bernt-Ankerske Fideicommis Tiltale under Sagen fri at være. Processens Omkostninger ophæves. Administrationen for det Ankerske Fideicommis har ved Contra-Stevning af 10de Januar d. A. indanket ovenanførte Stiftsoverrets-Dom til Stadfæstelse.

Ordens No. 17.

Løbe No. 5.

Aar 1815 den 13 July blev udi Sagen Peder Andersen Toverud contra Administrationen for det Ankerske Fidei Commis voteret saaledes:

1., **Brochman:** Sagen angaaer Citantens Ret til Sæterligning og Havning i Contra Citanternes Skov

-24- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294014>

Tydskebierget i Hoff's Præstegæld. Denne sin Ret grunder Citanten paa mangeaarig Hævd og har med flere Vidner godtgiort at have udøvet det paastaaede Brug i umindelige Tider. Men naar man paa den anden Side betragter at der under Sagen er beviist at Citanten stedse har været forbunden til for saadan Brug at svare en aarlig Afgift, saa kan det ej anderledes ansees end at han har havt samme i Forlehnning, hvoraf følger at han ej kan fange Hævd paa samme, men at Ejeren af Tydskebierget maa kunne være berettiget til at udsige ham fra bemeldte Brug; Jeg skulle derfor Conkludere saaledes:

StiftsOver Rettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger ophæves.

2., **Motzfeldt:** Bygseddelen af 18 Juni 1793 giælder kun paa 3 Aar, og kan ej giælde mod Contra Citanten. HovedSpørgsmaalet er om den bestemte Afgift kan ansees at have ophævet Hævd. 5-5-3 og 4 lægger ej Hindring for at fange Hævd fordi jeg betaler en Afgift, da dette ej kan kaldes Forlehnning. Vidnerne have desuden godtgiort at de have havt Hævd i over 50 Aar, hvortil kommer at Skiødet af 26 Juni 1782 ej overdrager Ankers Familie Skover med anden Rettigheder, end der havdes; thi concl:

Den under 19 Febr. 1813 afsagte HiemtingsDom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger ophæves.

3., **Kiøning:** Ved de under Sagen indhentede Vidneforklaringer erfarer man at Citanten for hans paaboende Gaardepart har benyttet Sæter udi den Indstævnte tilhørende Skovstrækning Tydskebierget fra meget lang Tiid tilbage, hvoraf det kunde synes at denne Rettighed for ham ved Hævd var erhvervet; men naar man erfarer at der for dette Brug har været erlagt en vis aarlig Afgift, saa troer jeg ikke at Hævd in casu kan finde Sted; skiøndt jeg

ikke antager at der ved den udgivne Fæsteseddel af 1793 kunde være tilintetgiort, ifald den havde fundet Sted. Jeg er derfor af den Formeening at: StiftsOverrettens Dom ved Magt kiendes; thi conc:

-25- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294014>

StiftsOverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger ophæves.
4., **Collett:** Fuldkommen eenig er jeg med Motzfeldt angaaende Sagens egentlige Qvæstion hvorvidt Fæsteseddelen af 1793 kan have interrumperet Hævden. Efter at have gennemgransket Vidnesbyrdene forekommer det at Strækningen har været Alminding, som man har benyttet sig af mod en aarlig kiendelse. Jeg troer ikke at den har hævet Hævden. Den til Vidnerne fremsatte 2den Qvæstion bestyrker mig i min Mening, da man ej kan troe de saa længe skulde have nydt saa betydelige Rettigheder for saa ubetydelig en Afgift. Ved Skiødet fik heller ej Ankers Familie større Ret end der forhen hvilede paa Skoven. Jeg konkluderer saaledes for det første som Motzfeldt.

5., **Omsen:** Hvor Betaling, leje, Afgift, Rekognition finder Sted, der erkiendes en andens Ejendom, og hvor saadan Erkiendelse haves, der kan ej Hævd finde Sted. Denne Sætning, anvendt paa Sagen, viser at StiftsOverrettens Dom bliver lovbundet, og derfor iøvrigt refererer jeg mig til Kiønigs Votum samt concluderer:

StiftsOverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger ophæves.

6., **Mandix:** af samme Meening.

7., **Justitarius:** er ligeledes af denne Mening. Foruden 5-5-3, som viser at man ej kan faae Hævd paa Forlehning, gives der et andet Lovsted, som udtrykkelig siger der ej haver Hævd naar Tingen har været til Leje.

Dom 13de Juli 1815:

StiftsOverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger ophæves.

Den Norske Rigstidende. No. 70. [s. 3]

John Nielsen Toverud mod Adminstrationen for det Ankerske Fideicommis.

Ordens No. 18.

Løbe No. 6.

Aar 1815 den 13 July blev udi Sagen: John Nielsen Toverud contra Administrationen for det Ankerske Fidei Commis af samtlige Tilforordnede voteret som ovenfor.

Den Norske Rigstidende. No. 70. [s. 4]

Halvor Olsen Jngilsrud mod Adm. for det Ank. F. C.

-26- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294015>

Ordens No. 19.

Løbe No. 7.

Aar 1815 den 13 July blev udi Sagen Halvor Olsen Ingilsrud mod Administrationen for det Ankerske Commis af samtlige Tilforordnede voteret som i de foregaaende 2 Sager.

Den Norske Rigstidende. No. 70. [s. 4]

Peder Olsen Øysæt mod Adm. for det Ank. F. C.

Ordens No. 20.

Løbe No. 8.

Aar 1815 den 13 July blev udi Sagen Peder Olsen Øjset mod Ditto ligeledes af de Tilforordnede voteret som ovenfor.

Den Norske Rigstidende. No. 70. [s. 4]

Ole Erichsen Kjølén mod Adm. for det Ank. F. C.

Ordens No. 21.

Løbe No. 9.

Aar 1815 den 13 July blev udi Sagen Ole Erichsen Kiølen mod Ditto voteret ligelydende.

Den Norske Rigstidende. No. 70. [s. 4]

Gunder Knudsen Toverud mod Adm. for det Ank. F. C.

Ordens No. 22.

Løbe No. 10.

Aar 1815 den 13 July blev udi Sagen Gunder Knudsen Toverud mod Ditto af samlige voteret ligelydende med ovenstaaende.

Dom 13de Juli 1815:

J disse 5 Sager, der havde samme Gjenstand, som Sagen No. 6, og ligedanne Over- og Underrets Domme, og som desformedelst, i Følge Bevilling, bleve under Eet procederede tilligemed bemeldte Sag, afsagdes aldeles ligelydende Domme med den ved No. 5 anførte Høiesterets Dom.

Den Norske Rigstidende. No. 72. [s. 2]

Ole Hansen Taarud mod Johannes Jversen Høystad.

Ved udtagen Høiesterets-Stevning af 9de Nov. f. A. har Hoved-Appellanten indanket deels til Stadfæstelse, deels til Forandring og bedre Rets Nydelse en af Aggershuus Stiftsoverret under 2den November 1812 afsagt Dom udi en Sag, angaaende hans Odelsindløsnings-Ret til Gaarden Høystad i Gulbrandsdalen. Denne Dom lyder saaledes: Hjemtings-Dommen bør ved Magt at stande; dog saaledes, at Fravigelsen, i Tilfælde af Gaardens Indløsning, først bør at skee til Lovens første Faredag, otte Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven. Ved den af Sorenkriveren over Søndre Gulbrandsdalen og Froen, Thomas Henrich Møinichen og Meddomsmænd, under 14de December 1811 afsagte Hjemtings-Dom var saaledes for Ret kjendt: Naar Ole Hansen Taarud, efter lovlig Indstevning til Vedkommende, inden sit Værneting med sin corporlige Eed bekræfter, at han vil indløse Gaarden Høystad i Ringebo Præstegjeld, Matr. No. 36, af Skyld 5 Huder, sin Kone Mari Johannesdatter til Odel og ikke nogen Anden, bør Johannes Jversen Høystad, under Udkastelse, til Lovens næste Faredag, for ham og kone ryddiggjøre og fravige denne Gaard, imod derfor at erholde i Løsningssum, hvad den af gode Mænd ansees at være værd paa den Tid, den indløses. Sagens Omkostninger ophæves. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven. Johannes Jversen Høystad har ved Contra-Stevning af 6te Marts d. A. indanket anførte Stiftsoverrets-Dom enten til at kjendes uefterrettelig eller til Underkjendelse, Tilsidesættelse og Forandring.

Ordens No. 14.

Løbe No. 11.

Aar 1815 den 14 July blev udi Sagen Ole Hansen Taarud contra Johannes Iversen Høystad voteret saaledes:

1., I Anledning af en af Contra Citanten fremsat Exception.

1., **Mandix:** Den fremsatte Exception er at Stevningen er forkyndt før Soel gik op om Morgen. Den synes

-27- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294015>

ugrundet, efterdi det dog var om dagen; thi concl:

Sagen fremmes efter Stevningen.

2., **Kiønig:** ligeledes.

3., **Motzfeldt:** ligeledes.

4., **Omsen:** ligeledes, deels fordi Eragtningen ej er paaanket deels fordi det maa ansees lovlig at forkynde Stevning om Morgen.

5., **Brockman:** ligeledes, saa meget meer som Bondestanden plejer være oppe kl. 6 ½ om Morgen.

6., **Collett:** Maatte Stevningen ej forkyndes førend Soel gik op, kom den Anomalie at det var lovlig Tiid at stævne, naar det ej var lovligt at holde Ret. Det er desuden bekiendt, at i Norge ansees det at være Dag blandt Almuen fra kl: 4 om Morgen. Jeg er derfor af samme Mening.

7., **Justitiarius:** af samme Mening. Jeg troer at Loven i denne Henseende følger de gamle Love, som sige at Mænd skulle gaae fastende til Thinge naar Solen er i Øst s: kl: 6.

2., I Anledning af Sagens Realitet.

1., **Brockmann:** Det er in confesso mellem Parterne at Citantens hustrue Marie Johannes Datter er odelsberettiget til Gaarden Højstad, og saaledes vil Spørgsmaalet blot blive hvorledes bemeldte Citant paa denne sin Hustrues Vegne er berettiget til at løse Gaardens quæstionis efter den i Simen Johansens Skiøde af 19 Febr. 1800 til sin Broder Erland Johansen bestemte Sum 1999 rdr. Citanten grunder sin Paastand paa den giorte Reservation udi Skiødet af 9 April 1783, der forbeholder Gaardens Indløsning for hvad den da blev solgt for m: v: Men da Simen Johansen i følge Skiøde af 19 Feb: 1800 igien har solgt Gaarden til sin Broder Erland Johansen og denne igien har mageskiftet samme ifølge Mageskifte Brev af 14 April 1805 med Thord Povlsen og da Citanten desuden har anlagt denne Sag som Odelsproces til Indløsning af Gaarden quæstionis, saa maa efter min Formening

-28- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294016>

Fr: 5 April 1811, § 9 her blive norma decidendi, og derfor skulde jeg konkludere saaledes:

Stifts Overrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger ophæves.

2., **Mandix:** af samme Mening.

3., **Collett:** Der er kun Spørgsmaal om Løsningssummen. Der er indvendt af Citanten, da der er ej nævnt a prima instantia om Indløsningsretten, men da saavel genus indbefatter det minde, som det Ord findes i Klagen til Forligelses Commissionen, kan der ej tages Hensyn derpaa. Indstevnte har fremsat 3 Indvendinger: 1., at jus retractus nu ej kan antages at være tilstede. 2., at der ved Stevning ej var talt om dette jus og 3., at Erland Johansen efterlod sig Livsarvinger.

1., Mageskifte, Kiøb og Salg maa netop tillægges samme Virkning, da Brevet viser der blev givet Mellemlægs Penge.

2., Klagen til Commissionen nævner Indløsning.

3., Dette gjør ej noget . Saaledes vil Kiøbit af 19 Febr. 1800 og den i samme satte Taxt blive at tages til følge. Advokaterne kan ej have Ret til at forandre sin Paastand; Citanten maa dog have Ret at forbeholde sig Forbedringer og Forringelser. De 1999 rd. bør beregnes til S. V: uagtet det kunde synes billigt at det gik til rede Sølv; thi Conkluderes:

StiftsOverrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes at Fravigelsen skeer til næste Lovens Faredag efter denne Doms lovlige Forkyndelse og at Løsningssummen bestemmes til 1999 rldr. S: V: Forbedringer og Forringelser forbeholdes Parterne efter lovlig Omgang. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

4., **Omsen:** Sagens 1, første eller Hoved Qvæstion

-29- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294016>

er om det paastevnte Odelsgoods skal løses i Overeenstemmelse med Skiødet af 19 Febr.

1800 for 1999 rdr. S: V, eller efter Lovlig Taxt. 2., Sagens Omkostninger

1., HovedCitanten har fornemmelig yttret den formening at Taxt ej kunde være Regel fordi Løsningssummen var en mindelig Transaction nem: ved Skiødet af 19 Febr. 1800, til 1999 rdr. Men da Fdg. 5 April 1811, § 9, bestemmer at Odelsgoods i alle Tilfælde skal løses efter Taxt, og saadanne private Transactioner ej kan tilkomme større eller anden Virkning end hvad Lovene hiemle, saa skiønnes ej rettere end at løsningssummen in casu bør bestemmes af uvillige Mænd, og det saa meget mere som Citanten hverken har anlagt eller forfulgt nogen anden Sag end hans Hustrues Odelsret, og følgelig blev der jus retractus, som er indbegreben under bemeldte Ret. Stifts Overrettens Dom vil saaledes blive at stadfæste og da Citanten uden tilstrækkelig Grund har procederet Sagen for HøjesteRet, uagtet Contra

Citanten efter hvad der er in confesso mellem Parternes Sagførere, i Mindelighed har tilbudet sig at opfylde Stifts Overrettens Dom, saa bør Citanten erstatte Sagens Omkostninger til Contra Citanten for Højesteret med noget billigt, thi concluderes:

Stifts Overrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Højesteret betaler Citanten til Contra Citanten med 60 rbr. rede Sølv.

5., **Motzfeldt:** Fdg: 5 Apr: 1811 § 9 bestemmer udtrykkelig at Odelsgoods skal løses efter hvad det er sat for i Skiødet; thi concluderes:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande dog saaledes at Fravigelsen skeer til Lovens 1ste Faredag efter denne Højesterets Doms lovlige Forkyndelse. Processens Omkostninger ophæves.

-30- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294017>

6., **Kiønig:** Eenig med Omsen, med den Indskrænkning at Processens Omkostninger hæves.

7., **Justitarius:** Der har aldrig været procederet om et jus retractus conventionale, ej legale. Indløsningen bør derfor skee efter uvillige Mænds Skiøn; jeg er derfor af Brockmans Mening.

Dom 14de Juli 1815:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger ophæves.

Den Norske Rigstidende. No. 72. [s. 2-3]

Høiesterets-Advokat, Over-Auditeur Hjelm, som Mandatarius for Skipper Niels Tørngren af Calmar mod Kjøbmand Pettersen.

Ved Høiesterets-Stevning ad 31te Jan. d. A. har Citanten paaanket til Underkjendelse en inden Aggershuus Stiftsoverret den 23de s. M. afsagt Dom i en Sag, betræffende Lovligheden af en af Jndstevnede ved Fuldmægtig udtaget Gjæsterets-Stevning, hvori ei var indvarslet til Forligsmægling, foranlediget ved en Citantens førende Skib James effectueret Arrest. J denne Sag er bemeldte Stiftsoverret dømt saaledes: Den paaankede Eragtning tilsidesættes; og bør den constituerede Byfoged, Procurator Møller paany at foretage den af Citanten, Kjøbmand Pettersen ved Stevning til Gjæsteretten af 30te Novbr. sidstleden imod Jndstevnede Skipper Niels Tørngren anlagte Sag paa bemeldte Tørngrens Bekostning, samt fremme Samme efter den

udtagne Stevning; hvorimod den indstevnede Tørngren givne Forbeholden nu for Tiden ikke kan komme under Paakjendelse. Processens Omkostninger for begge Retter ophæves. At efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven. Ved Underretten var af den constituerede Byfoged i Christiania, Procurator Hans Møller, saaledes under 3die December 1814 eragtet ved en Gjæsterets-Kjendelse: Den i denne Sag udtagne Stevning afvises. J Kost og Tæring betaler Citanten, Kjøbmand Pettersen i Fredrikshald til Indstevnede, Skipper Tørngren fra Sverrig 30 Rbd. S. V.; saa betaler han og til Styrmand Ryberg 4 Rbd., og til Matroserne N. Lindstrøm, O. Sandstrøm og Daniel Ecklund hver 2 Rbd. S. V. Endelig reserveres Tørngrens Ret og Tiltale til Kjøbmand Pettersen for det formeentlige Ophold, Tort, Skade og Creditspilde, han skal have lidt ved den afholdte Arrest-Forretning. At efterkommes inden 3de Solemærker efter denne kjendelses lovlige Forkyndelse under Lovens Adfærd.

Ordens No. 54.

Løbe No. 12.

Aar 1815 den 19 July blev udi Sagen: Højesteretsadvocat, OverAuditeur Hielm, som Mandatarius for Skipper Niels Torngren af Calmar contra: Kjøbmand Petersen, voteret saaledes:

1., **Mandix:** Kbmd. Petersen i Fred.hald har anlagt denne Sag mod Svensk Skipper Torngren, fordi denne havde sejlet paa den førstes Skib og beskadiget det. Qvæstionen angaaer om den til Giæsteretten udtagne Stævning kunde antages uagtet der ej stod i den at Indstævnte stævnedes til at prøve Forlig. Den blev antaget ved Giæsterettens kiændelse af 3 Decbr. 1814. Stiftsoverretten kiendte den uefterrettelig den 23 Jan: 1815. Fdg: 10 July 1795 siger at Giæsteretsager skulle prøves til Forliig. Det er altsaa en pligt for Dommeren, som og maatte gjøre det, uagtet det ej berørtes i Stævningen. Parterne kan det ej angaae; thi concluderes:

StiftsOverrettens Dom bør ved Magt at stande; Processens Omkostninger ophæves.

2., **Ahrentzen:** Stiftsoverrettens Dom bør ej in terminis stadfæstes, da den ej tillader dend Torgren tillagte Reservation for Tiden at kunne paakiendes; min Conclusion er derfor:

-31- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294017>

Den constituerede Byefoged Møller bør paa nye at foretage den af Kjøbmand Petersen ved Stævning til Giæsteretten af 30 Novb. sidst: mod Skipper Torngren

anlagte Sag, og det paa bemeldte Torgrens Bekostning, samt paa lovlig Maade at fremme Sagen efter den udtagne Stævning. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

3., **Motzfeldt:** som Mandix.

4., **Brockman:** dc.

5., **Omsen:** Sagens Qvæstion er hvorvidt Kiøbmand Petersen var pligtig i Stævningen af 30 Novb. 1814 at stævne sin Vederpart udtrykkelig til at høre Megling. Fdg. 10 Jul: 1795 Cap. 4. fra 19 til 27 § handler blot om hvilke Sager, der ere Gienstand for Mægling. Følgelig kan man ej drage nogen sikker Slutning fra den 27 § at det ej er nødvendigt i en Giesteretsstævning at stævne udtrykkelig til Forlig, fordi saadant Lovbud bestemt ej indeholdes i bemeldte § 28. Derimod handler Cap. 5 af bemeldte Fdg. om Forligelses Commissariernes Fremgangsmaade m: m., men hverken paa dette Sted eller paa noget andet i Lovgivningen om Forligelses Væsenet findes der nogen Bestemmelse for hvorledes med Indkaldelsen til en Giesteret skal forholdes; ligesom hvad Fdg: 20 Jan. 1797 § 20, 22, 23 aldeles vilde være uanvendelig paa en Giesterets sag, saa slutter jeg heraf at Lovgivningen har anset det tilstrækkeligt nok at Dommeren var paalagt at mægle Forlig i Giesterets sager, og at følgelig ingen speciel Indkaldelse i saa Maade var nødvendig. Præmisserne af StiftsOverrettens Dom kan jeg saaledes i det hele ej tiltræde, og da Sagen dog paa nogen Maade kan siges at være problematisk

-32- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294018>

saa synes Processens Omkostninger ogsaa for Højesteret at kunne hæves, thi concluderes:

StiftsOverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for HøjesteRet ophæves.

6., **Kiønig:** Den 17 § i Fdg. 20 Jan: 1797 gjør det til Pligt for Retten i Politicsager der angaar private Fornærmelser, at tentere Forlig mellem Parterne, førend Sagen tages under Behandling. Senere §§ i det paafølgende Cap., som § 21 og 22 foreskrive Maaden, hvorpaa Forlig i privat Tilfælde bør foregaae; hvoraf man kan erfare at lovgiverens Mening ikke har været at Forlig i de første Sager skulde foregaae paa den Maade som de sidste §§ foreskriver, men at Retten uden noget Varsel eo ipso er forbunden til at søge Sagen forliigt. Jeg troer derfor at Underdommeren har været ubeføjet til at afviise den i Sagen udtagne

Underrets Stævning, hvorimod jeg concluderer overensstemmende med Assessor Ahrentzen.

7., **Justitiarius:** Eenig med Arentzen. Assessor Omsen tiltræder ogsaa Arentzens Conclusion paa de af ham anførte Grunde.

Dom 14de Juli 1815:

Den constituerede Byfoged Møller bør paany at foretage den af Kjøbmand Pettersen ved Stevning til Gjæsteretten af 30te November 1814 imod Skipper Tørngren anlagde Sag, og det paa bemeldte Tørngrens Bekostning, samt paa lovlig Maade at fremme Sagen efter den udtagne Stevning. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

Den Norske Rigstidende. No. 72. [s. 3]

Professor Ole Pihl mod Doctor Heiberg i Laurvig.

Ved Højesterets-Stævning af 25de Febr. d. A. indanker Citanten til aldeles Underkiendelse, Til sidesættelse, Forandring og bedre Rets Nydelse en af Aggershuus Stiftsoverret den 9de Jan. d. A. afsagt Dom i en Sag, betræffende 213 1/3 Rbdlr. N. V., som Jndstevnede paastaaer at have tilgode hos Citanten. Ved bemeldte Dom er saaledes kjendt for Ret: Bytings-Dommen bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Stiftsoverretten betaler Citanten, Professor Pihl til Jndstevnede, Dr. Heiberg med 30 Rbdlr. S. V.; saa betaler han og til Justits-Cassen saameget, som Dommen og Seglet koster. At efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven. At den constituerede Byfoged i Christiania, Procurator Møller, var under 7de Juli f. A. ved Underretten dømt, som følger: Professor Pihl bør til Doctor Heiberg betale de paastevnede 213 1/3 Rdlr. N. V. med lovlige Renter fra 8de Juni d. A. til Betaling skeer. Saa betaler han og til Jndstevnede Heiberg Processens Omkostninger med 120 Rbd. N. V., og til Justits-Cassen for unødige Trette saa meget, som Dom og Segl koster. At udredes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

Ordens No. 64.

Løbe No. 13.

Aar 1815 den 20 July blev udi Sagen Professor Ole Pihl c: Doctor Hejberg i Laurvig voteret saaledes:

-33- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294018>

1., **Brockman:** Indstævnte fremsætter under nærværende Sag den Exception præliminaliter at den fra Højesteret bør afvises fordi den omqvæstionerede Summa er mindre end Summa appellabilis, i følge provisor: Anord: 9 Juny 1815, § 6; men naar man tager Hensyn til at den udtagne Højesterets Stevning er af 25 Feb. d. A: altsaa længe før bemeldte Forordning, og denne ej kan have effectum retroactivum saa troer jeg at Sagen bør nyde sin fremme. Hvad dernæst Sagen i sig selv angaaer, da har en Gotsschalk ved Slutseddel af 16 Octb. 1813 afkøbt Doctor Heiberg i Laurvig 3 Piber Fransk Brændeviin for Regning Professor Pihl i C:ania, og Skipper Grøns Connossement af 23 s: M. viser at disse 3 Piber indeholdt 1294 Potter, hvorimod bemeldte Grøns Skrivelse af 3 Novb: s: A: godtgjør at samme i Christiania hos Pihl kun var 1262 Potter, altsaa mangler 32 Potter, hvis Beløb 213 Rbd. 32 s. NV. er det hvorom Parterne under nærværende Sag procedere. Det er saaledes beviist ej allene var Skipper Grøns forbemeldte Connossement, men end mere ved hans Skrivelse af s: d: at han af Christian Bruun har modtaget nøjagtig tilmaalt paa Pihls Vegne disse 3 Piber Brændeviin; og da hans senere Attest af 3 Novb. s. A: godtgjør et Maal hvorefter der manglede 32 Potter, saa maa Pihl følgelig blive ansvarlig for denne Defect, da der ingensteds findes noget Beviis for at Doctor Heyberg har renonceret paa samme; thi concluderes:

StiftsOverrettens Dom bør ved Magt at stande. Udi Processens Omkostninger for Højesteret betaler Citanten Professor Pihl til indstævnte Doctor Heiberg 80 Rbdr. rede Sølv.

2., **Mandix:** Sagen bør ej afviises fordi Summen ej er saa stor som den Provisori: Anord: befaler; i Hovedsagen er jeg ligeledes af Brockmans Mening, og bliver min Conclusion som hans dog bør tillægges at Pihl han for unødigt Trætte bør betale 20 rbd. R: S:

3., **Motzfeldt:** Eenig med Mandix.

4., **Kiønig:** eenig med Mandix, med det Tillæg, dersom Pihl gjorde Motion over at Maalet ej modtages, maatte Grøn strax ved Modtagelsen have gjort det.

-34- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294019>

5., **Omsen:** Med Hensyn til Indstævntes Indsigelse er jeg af samme Mening som de forhen voterede Assessorer, saa at Sagen endelig bliver at paakiende. I Sagen selv har Citanten indvendt 1, at han ej kan forbindes at betale hvad han ej har modtaget, og 2, at Doctor Heiberg skulde have renonceret paa det som er Gjenstanden for nærværende Sag. Hvad det første betræffer da er det endog ubeviist fra Citantens Side at han ej skulde have modtaget det fulde Partie Brændeviin 1294 Potter, men endog naar saadan Mangel eller Tab var indløben, maatte dette blive Professor Pihls egen Sag, da hans Mandatarius Skipper Grøn saavel i Connossementet som i sin Skrivelse, begge af 23 Octb. 1813, har erkiendt at have modtaget det fulde Quantum 1294 Potter Fransk Brændeviin, endog efter hvor der er in confesso mellom Sagens Parter. Hvor Citantens anden Indvending angaaer, de findes der ej som foregivet er bestyrket ved Heibergs Skrivelser af 14 og 20 Octo. 1813, men det Modsatte er endog klart saavel af den sidstes Vexel af 20 Novb. 1813, som af hans klage til Forligelses Commissionen under Decb. 1813. Sagerne saaledes temmelig aabenbar temeraire fra Citantens Side, hvorfor jeg i Hovedsagen tiltræder de forhen voterende Assessorers Votum ogsaa i denne Deel, med dette Tillæg og Forandring at Citanten bør betale Indstævnte Processens Omkostninger med 100 Rbdr. R. S. og at han som Trættekiær bør udrede 50 Rbd. R. S. til JustitsCassen.

6., **Arentzen.** Det er klart at Pihl maatte holde sig til Grøn, men ej til Heiberg. Pihl troer at Heiberg senere stiltiende skal have erkiendt at ville lade sig de 32 Potter afkorte, hvilket synes ogsaa at sees af den mellem Parterne

-35- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294019>

skeede Brevvæxling; thi concluderes:

StiftsOverrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes at Processens Omkostninger saavel ved foregaaende Instantser som ved Højesteret ophæves.

7., **Justitarius:** er af samme Mening at Exceptioner ej kan antages, Pihl anseer han og aldeles Temeraire, jeg er derfor eenig med Assessor Omsens Conclusion paa Mulkten nær, som fastsættes til 20 rb. R. S: Motzfeldt og Mandix tilligemed Kiønig tiltraadte Omsens Votum at Processens Omkostninger bliver 100 rbd. rede Sølvs.

Dom 20de Juli 1815:

Stiftsloverrettens Dom bør ved Magt at stande. Udi Processens Omkostninger for Høiesteret betaler Citanten, Professor Ole Pihl til Jndstevnede, Doctor Heiberg, 100 Rbd. rede Sølv, samt til Høiesterets Justits Casse for unødigt Trette 20 Rbd. rede Sølv.

Den Norske Rigstidende. No. 73. [s. 3]

Kjøbmand Ellef Hansen mod Overkrigs-Commissair Frost, som Mandatarius for Svensk Kjøbmand, Johan Frederich Eckmann.

Ved Høiesterets-Stevning af 10de Marts d. A. paaanker Citanten til Underkjendelse, Tilsidesættelse of Forandring en Aggershuus Stiftsloverrets-Dom af 9de Januar d. A., afsagt i en Sag, angaaende 750 Rbdlr. N. V., som Jndstevnede paastaaer at tilgodekomme hos Citanten m. v. Ved denne Dom er kjendt saaledes: Bytings-Dommen bør ved Magt at stande; dog saaledes, at Processens Omkostninger for begge Retter ophæves. At efterkommes 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven. Ved den af den constituerede Byfoged i Christiania, Procurator H. Møller afsagte Underrets-Dom af 1ste September f. A. var saaledes kjendt for Ret: Kjøbmand Ellef Hansen bør til Overkrigs-Commissair Frost, som Mandatarius for Svensk Kjøbmand, Johan Frederich Eckmann, at betale de paastevnede 750 Rbd. N. V. med lovlige Renter fra 12te Febr. 1814 til Betaling skeer; saa betaler han og til Citanten denne Processes Omkostninger med 50 Rbd. S. V., samt til Justits-Cassen saameget, som Dom og Segl koster. At udredes 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Lovens Adfærd.

Ordens No. 74.

Løbe No. 14.

Aar 1815 den 21 July, blev udi Sagen Kjøbmand Ellef Hansen contra OverkrigsCommissair Frost som Mandatarius for Svensk Kjøbmand Johan Frederik Eckman voteret:

1, **Kjøbmand:** Imellem Svensk kjøbmand Eckman og Ellef Hansen er indgaaet en Handel, hvormed den 1te solgte til denne 10 Tdr. Rug á 750 rd. DC. Hansen paastaaer at Eckman igien skulde have betinget sig af ham nogle Lys. Indstævnte har formeent at det hand for Lysene tilkomm skulle liqvideres i den paastævnte Fordring, og til Beviis for dette Bytte som

han kalder det, har Ellef Hansen, der ved er Citant ved denne Ret, som Vidner ladet afhøre sin søn og Tiener Berent Andersen, hvis Forklaring OverkrigsCommissair Frost, Eckmans Mandatarius, ej da de som villige Vidner ere at ansee, har villet antage som Beviis for hans Paastand. Denne Frosts Mening er og af de foregaaende Retter fulgt, og Ellef Hansen tilpligtes at betale den paastævnte Fordring. Naar 1-13-17 tillægges villige Vidners Provemaal Kraft, da tilføjer den og i hvilke Slags Sager saadant skal finde Sted, nemlig Misgiernings sager, der ere af Betydenhed for det Almindelige, hvorimed det synes at de omhandlede Vidner ej i private Sager

-36- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294020>

kunne ansees at udgjøre fuldkomment Beviis. Det kunde saaledes efter min Formening kun blive Spørgsmaal hvorvidt der ved deres Forklaring var opvakt saadan Formodning som paa den ved Lovens 1-14-6 foreskrevne Maade burde tilintetgjøres. Dette kan jeg ikke antage saasom jeg ei troer at den Formodning Lovgiveren ved det anførte Lovbud har villet skulle finde Sted førend Benægtelses Eed kunde paalægges, in casu er tilvejebragt; saasom begge de afhørte Vidner staae i saadant Forhold til Kiøbmand Hansen, at vis Formodning igiennem deres Provemaal ej kan ansees for hans Paastand at være tilvejebragt. Jeg skulle derfor concludere:

StiftsOverrettens Dom stadfæstes; Kiøbmand Hansen tilpligtes at erstatte OverkrigsCommissair Frost som Mandatarius for Svensk Kbmd Eckmann Processens Omkostninger for HøjesteRet med 100 rbd. RS., samt tillige ansees med Bøder for unødige Trætte 20 rb. R. S. til JustitsCassen.

2., **Omsen:** Kiøbmand Ellef Hansen erkiender vel at skyldes Svensk Kbmd. Johan Fr: Eckmann 750 rbd. NV. for 10 Tdr. Rug, men paastaaer tillige, at til samme Tiid han afkiøbte Eckmann Rugen, kiøbte den sidste 8 Kasser eller 16 Voger Formelys á 20 rbd. pr. *Bpd.*, til sammen med Emballage og Casser 976 rbd. NV, i hvilken sidste Sum Citanten for Højesteret paastaaer at de 750 rbd. NV, som Eckmann indtaled ved Mandat: OverKrigsCom: Frost, bør liquideres, og saaledes vil Citanten have Dom for de øvrige 226 rbd. NV m: m: Hvorvidt Citanten har beviist at Eckmann har afkiøbt hand 8 Kasser Lys á 21 dr. DC pr. *Bpd.* er noget han vil have beviist ved Vidnerne førte den 16 Juni 1814. Men da disse Vidner ej allene paa Grund af deres Stilling til Citanten efter 1-13-17 maa ansees som villige, men og

-37- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294020>

med hensyn til den Omstændighed at Eckmann skulde have tilstaaet en Priis nem: 120 rd. DC pr. Bpd. som var langt over den Priis som galdt paa den Tiid og i det Aar Handelen skulde være sluttet, gjør disse Villige Vidners Forklaring end mere utroværdig. Den visse Formodning som 1-14-6 fordrer førend Benægtelses Eed bør paalægges, er saaledes ej tilvejebragt af Citanten, der lettelig maatte have kunnet skaffet andre end villige Vidner ligesom han ved en skriftlig Tilstaaelse kunde have betrygget sig med hensyn til den foregivne Handel med Lysene; thi concluderes:

StiftsOverrettens Dom bør ved Magt at stande: Processens Omkostninger for HøjesteRet betaler Citanten Kbmd. Hansen til OverK:Com: Frost som Mandatarius for Svensk Kbmd. Eckmann, 100 Rbd. RS. Saa udreder han og i Mulct til JustitsCassen for unødige Trætte 50 Rbd. R: S:

3., **Mandix:** 1-13-17 viser at de førte Vidner dog maa opvække en vis Formodning. 1-14-6 bør derfor tages til Følge. Det synes som om det da var Eckman der skulde aflægge Eeden, men naar betænkes at han aldeles ej har nægtet alt, saa synes det at Hansen maa paalægges Eeden; thi concluderes:

Naar Kiøbmand Ellef Hansen efter lovlig Stævning til vedkommende inden sit Værneting aflægger sin corporlige Eed paa, at under den med Kiøbmand Johan Fred: Eckmann fra Strømstad i Høsten 1813 sluttede Handel om 10 Tønder Rugs Overdragelse til Hansen for 75 rbd. NV pr. Tønde, tillige blev sluttet Handel mellem dem om Overdragelsen af Hansen til

-38- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294021>

Eckman af 48 Bpd. Formelys imod 20 Rbd. NV. pr. Bpd., da bør Indstævnte Kiøbmand Eckmann mod at erholde 8 Casser Formelys til Vægt 48 Bpd. til Citanten Kbmd. Hansen betale de omventilerede 226 rbd. NV. med Renter 4 pC fra 17 Febr. 1814. Men trøster Kbmd. Ellef Hansen sig ikke til saadan Eed at aflægge, da bør han til OverKr.Com: Frost som Mandatarius for Ekmann at betale de paastævnte 750 rbd.

NV. med Renter 4 pC fra 12 Febr. 1814 til Betaling skeer. I begge Tilfælde ophæves Processens Omkostninger for alle Retter.

4., **Brockman:** eenig med Omsen paa det nær at Mulkten til Justitskassen nedsættes til 20 rbd. rede Sølv.

5., **Motzfeldt:** eenig med Mandix, med denne Forandring i Con:

Drister Citanten sig ikke til at aflægge denne Eed, saa bør Stiftsoverrettens Dom ved Magt at stande, og Citanten i saa Fald betale Indstævnte Processens Omkostninger for Højeste Ret med 100 Sølv Daler.

6., **Arentzen:** Indstævnte søger 750 dr. NV. for 10 Td. Rug. Appellanten formener den Contra Pretension at have solgt ham 8 Casser FormeLys, og vil liquidere deri de 750 rbd., saa at han fik 226 rb. NV tilgode. De førte Vidner kunne ej ansees som lovfaste Vidner, da han kunde have skaffet sig Lovgyldigere. Imidlertid er der frembragt stor Formodning saaledes at 1-14-6 bør tages til Følge. Men Eed blev nu overflødig, siden Indstævnte har erklæret sig fornøjet med at modtage Lysene. Indstævnte

-39- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294021>

bør altsaa betale 226 rb. mod at faae 8 Casser Lys; men Renter bør ej betaales; thi concluderes:

Appellanten Kiøbmand Ellef Hansen bør for Indstævntes OverkrigsCom: Frosts som Mandatarius for J: F: Eckmann hans Tiltale i denne Sag frie at være; hvorimod OverKr:Com: Frost bør paa sin Mandants Vegne betale til Appellanten 226 rbd. NV imod at erholde udleveret 8 Casser hvide Formelys, 16 Voger Netto Vægt. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

7., **Justitiarius:** de førte Vidners Provemaal kan ej komme i Betragtning; thi concluderes:

StiftsOverRettens Dom stadfæstes. I Processens Omkostninger for Højeste Ret betaler Citanten Kiøbmand Ellef Hansen til Indstævnte Kiøbmand Eckmann 100 Rbdr. rede Sølv.

Dom 21de Juli 1815:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. J Processens Omkostninger for Høiesteret betaler Citanten, Kjøbmand Ellef Hansen, til Overkrigs-Commissair Frost, som Mandatarius for Svensk Kjøbmand, Johan Frederich Eckmann, 100 Rbdlr. rede Sølv.

Den Norske Rigestidende. No. 74. [s. 3]

Landkræmmer Lars Larsen mod Even Evensen Reien.

Ved udtagen Høiesterets-Stevning af 26de April d. A. har Citanten til aldeles Underkjendelse, Tilsidesættelse og Forandring paaanket en Aggershuus Stiftsoverrets Dom af 9de Januar d. A. i en Sag, angaaende Omskrivningen af 400 Rd. D. Ct., som Jndstevnede har tilgode hos Citanten, i Rigsbankpenge S. V. Bemeldte Dom lyder saaledes: Appellanten Landkræmmer Larsen bør under en daglig Mulct af 1 Rbd. S. V. for hver Dag, han 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse maatte sidde Samme overhørig, meddele Contra-Citanten Even Evensen Reien lovligt Gjeldsbeviis for de omtvistede 400 Rd. D. Ct., omskrevne til 340 Rbd. S. V., der blive at Forrente og betale i Overeenstemmelse med Forordningen af 5te Jan. 1813. Processens Omkostninger for Stiftsoverretten ophæves. Ved den af Sorenskriveren i Valdres, Eilert Christopher Kaasbøll Kolderup den 16de April 1814 afsagt Underrettsdom var dømt saaledes: Landkræmmer bør enten at give Citanten lovlig Sikkerhed for de omstevnede 400 Rd. D. Ct., i Rbp. 400 Rbd., at betale 2det Aar efter Freden, eller ogsaa til Citanten Even Evensen Reien at udbetale det samme Pengebeløb med 400 Rbd. N. V., saavel som af denne Capital at udrede lovlige Renter fra Jndkaldelsen til Forligelses-Commissionen efter Rigsbanktabellens Formeld, indtil Betaling skeer. Processens Omkostninger ophæves. Procuratorerne Fougner og Meidells Sallarie, Skyds og Diæt billiges for enhver af dem efter gjorte Paastand. At udredes og fuldbyrdes 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse og paa den foreskrevne Maade under Adfærd efter Loven.

Ordens No. 101.

Løbe No. 15.

Aar 1815 den 25 July blev udi Sagen: Landkræmmer Lars Larsen contra Even Evensen Rejen voteret saaledes:

1., **Kiønig**: En E. E. Rejen hos Larsen tilkommende Kapital af 400 rd. DC som den første vil faaes omskrevet til S. V., den sidste vil udbetale i DC, har givet Anledning til denne Sag, hvori Underdommeren Sorenskriver, Kollerup den 16 April 1814 har kiendt for Ret at Larsen bør

give Rejen Sikkerhed for Capitalen i Rbd. 400 rd. at betale 2 Aar efter Freden, eller og at Rejen burde udbetale det paastævnte Pengebeløb med 400 NV med Renter fra Indkaldelsen til Forlig:Com:

-40- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294022>

hvilken Dom er indanket til Agg:Hus St: O: og der den 9 Jan: 1815 saaledes forandret at Landkræmmer Larsen under en Daglig Mulkt af 1 rbd. er kiendt pligtig at meddele Rejen lovlig Gieldsbeviis for de 400 rd. DC omskreven til 340 rb. SV. hvormed iøvrigt forholdes efter Fdg. 5 Jan: 1813. De under Sagen den 19 Octb. 1813 afhørte tvende Vidner ham godtgiort, hvilket og mellem Parterne er in confesso, at den omhandlede Gield er stiftet i May 1808, og som Vidnerne tillige forklaret at Pengene vare Umyndige tilhørende. Efter anstillet Contra Forliigs Prøve har Larsen anlagt Contra Søgsmal, og under samme den 18 Feb. 1814 ladet afhøre de 2 forhen anførte Vidner, hvilke da have forklaret, at Larsen for de omhandlede 400 rd. DC til Citanten Rejen havde udgivet et Revers paa behørigt stemplet Papiir, hvilket Revers ogsaa senere har været fornyet, hvorhos de have sagt at de vidste at forbemeldte Summa tilligemed 50 rd. DC mere var Larsen tilbuden, de sidstmeldte 50 rd. fordi Gielden havde henstaaet. Dette Tilbud blev ej antaget. Det omhandlede Beviis lød paa Betaling naar forlanges, saavidt Vidnerne kunde erindre. Det Spørgsmaal som under nærværende Sag bliver at afgjøre, nemlig om den paastævnte Capital 400 rd. bør af Citanten Lars Larsen udbetales til Even Rejen med DC eller omskrives til Rb.sk., afhænger efter min formeening af hvorledes Fordringen ansees, enten henhørende til det Slags, som Fdg. 5 Jan: 1813 § 23 ommelder, eller til den som omhandles i § 31. Vel har Citanten

-41- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294022>

Larsens Sagfører givet Dokumentet Navn af Anfordringsseedel, men da de afhørte Vidner ej have benævnt samme som saadan, men derimod sagt at for Gielden af Citanten har været udgivet Beviis hvilket de ej bestemt ham kunnet erindre sig om Betaling skulde finde Sted naar forlanges saa formener jeg at man hæller bør antage at Beviisene have fastsat en bestemt Betalings tiid og at Giælden saaledes i følge F: 5 Jan: 1813 § 23 bør omskrives; jeg holder derfor for at Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande, og at Processens

Omkostninger ophæves da Larsens Forhold ej synes at være blottet for Rets grunde.

Angaaende Kollerups Forhold under denne Sag, da troer jeg, skiøndt samme med Grund antages ikke har været som det burde, dog ikke at han i denne private Sag hvorunder han ej til denne Ret er kaldet at stande til Rette, kan paalægges nogen Mulkt, ligesom jeg ej heller formener at Tiltale mod han efter Omstændighederne bør foranlediges. Med Hensyn hertil concluderes:

StiftsOverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger ophæves.

2., **Omsen:** Med Hensyn til Sagens Historie og dens Faktum er jeg eenig med H.Assessor Kiønigs Votum. Med Hensyn til Sagens Qvæstion, da er denne hvorvidt den 23de eller 31te § i Fdg. 5 Jan. 1813 er anvendelig paa samme. Det første er min Formening paa følgende grunde:

1., Fd. 5 Jan. 1813 § 23 indeholder som almindeligst Princip, at enhver Giæld skal betales

-42- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294023>

efter dens Ælde, eller med andre Ord at Debitor er forbunden at betale sin Giæld, efter den Værd Pengene havde paa den Tiid Giælden blev stiftet.

2., herfra er § 31 blot at betragte som en Undtagelse, og som saadan ej bør udviides uden for de i Paragraphen anførte Tilfælde.

3., Fdgens § 33 viiser at Giæld som stod tilbage efter KiøbeContracten skal tilbagebetales efter Contractens Ælde, uden at § gjør Forskiæl paa om Kiøbet er sluttet mundtlig eller skriftlig og denne §'s Bestemmelse er tydelig; bestemt og forklaret ved Fdg. 10 Aug, 1813 § 2. Even Evensen Rejen kan derfor ej tabe sin Ret til at faae sin Fordring omskreven om end aldrig inoget Giældsbeviis havde existeret, og endnu mindre om det end var tilintetgiort med eller uden Parternes Samtykke. Imidlertid og da Sagen kan ansees problematisk, især fordi Pengevæsenet og Lovgivningen med Hensyn til samme er noget som for det meeste overstiger Almuens Begreber, saa skulle jeg ansee det rigtigst at ophæve Processens Omkostninger ogsaa for Højesteret. Hvad uordentlig endog Sorenskriver Kollerups Dom er forfattet saavel med hensyn til factum som jus, saa troer jeg dog at han ej videre kan drages til Ansvar, dels fordi Dommen er afsagt i en privat Sag, dels fordi Citanten hverken til Overretten eller Højesteret har stævnet ham til at mod-

-43- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294023>

tage Dom, og endelig fordi hans formeentlige Brøde ej qualificerer sig til nogen JustitsAction, hvorfor jeg i denne Post voterer at der ej reflecteres paa Citantens Sagførers Indstilling med Hensyn til Kollerup; iøvrigt concluderes:

StiftsOverRettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Højeste Ret ophæves.

3., **Brockman:** Da denne Giæld deriverer henlaante Penge og er stiftet i May 1808 ligesom og Giældens Virkelighed aldrig mellem Parterne har været benægtet, saa skulle jeg paa disse og de flere af de forhen Voterende anførte Grunde referere mig til H: Assessor Kiønigs Conclusion.

4., **Arntzen:** Skiøndt jeg er eenig med de alle Voterende i Conclusionen, er jeg det dog ej i Præmissen. Denne Sag angaaer omskrivningen af 400 rd. DC. Det er oplyst at Giælden ej har faat tilværelse ved Regenskab, som og at der har været Beviis paa stemplet Papiir. Man maa af Vidnernes Forklaring slutte at det har været et Revers. Laan uden Beviis maa være underkastet de almindelige Regler for omskrivning. Indstævnte har vel handlet ulovlig fordi han har udstædt Revers i stedet for Obligation, men heraf kunde blot følge at han maatte erstatte det stemplede Papiir; thi conc:

StiftsOverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkost: ophæves.

-44- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294024>

5., **Mandix:** Man maa antage at Giælden er et Laan. Det skiønnes at Beviset har været Anfordringsseedel. Dette skiønnes ej at kunne bestemmes efter § 23 da den taler kun om skriftlig udgiven Bevisning som ej her existerer. Betaling maa derfor erlægges efter § 31. Her er ej godtgiort at Larsen har affordret den Erklæring som 1 Menstrum taler om. Tilbud er derimod skeet i April Maaned. thi concluderes:

Naar Landkræmmer Lars Larsen betaler Even Evensen Rejen 66 2/3 rdb. NV., da bør han for indstævntes Rejens videre Tiltale i denne Sag frie at være. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

6., **Motzfeldt:** Her er Spørgsmaal om Pengelaan uden Beviis, hvorfor jeg er eenig med Mandix.

7., **Justitiarius:** Der har været udstædt Beviis paa stemplet Papiir. Det kan derfor betragtes paa flere Maader. Men da det ej er fremlagt, maa det ansees som en tilstaaet Giæld. Dog kan man ej tabe sin Ret fordi der intet Beviis er. Jeg er derfor eenig med Hr. Assessor Kiønig.

Dom 25de Juli 1815:

Stiftsoverrettens Dom bør med Magt at stande. Processens Omkostninger ophæves.

Den Norske Rigstidende. No. 75. [s. 3]

Mikkel Narvesen Hougerud mod Kjøbmand Andreas Strøm.

Ved Høiesterets-Stevning af 14de April d. A. har Citanten til enten at kjendes uefterrettelig og til Hjemviisning paa Vedkommendes Bekostning til en ny og lovlig Behandling, eller og til aldeles Underkjendelse, Tilsidesættelse og Forandring indstevnet en under 14de Novbr. f. A. af Aggershuus Stiftsoverret afsagt Dom i en Sag, betræffende 500 Rbd. S. V., som Indstevnede formener at tilgodekomme hos Citanten m. v. Stiftsoverretten har dømt: Bytingsdommen bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Stiftsoverretten betaler Citanten Mikkel Narvesen Haugerud til Kjøbmand Andreas Strøm med 30 Rbd. S. V.; saa betaler han og til Justits-Cassen saameget som Dom og Segl koster. At efterkommes 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven. Byfogden i Drammen, Regiments-Quarteer-Mester Johan Nicolai Lyche, har ved Underretten afsagt den 9de Decbr. 1813 saadan Dom: At Mikkel Narvesen Haugerud bør til Citanten Andreas Strøm betale den paastevnede Vexel-Obligations Capital 500 Rbd. S. V. med lovlige Renter 5 pCt. fra dens Dato, og 16 Rbd. S. V. i Sagens Omkostninger: Alt inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Execution.

Orden No. 98. Løbe No. 16.

Onsdagen den 26 July, Aar 1815, blev udi Sagen Mikkel Narvesen Hougerud contra Kjøbmann Andreas Strøm

voteret saaledes:

1., **Mandix:** Mellem Kbmd. Strøm i Strømsøe og Narvestad Hougerud af Sigdal er 28 Mart: 1812 indgaaet en Foreening, hvorved denne forbandt sig til ved St. Hans Dag s: A: at levere Strøm 4 á 500 Tylter Tømmer, og som Forskud for Betalingen modtog han 1500 rd. DC. Da Mikkel Narvesen paastod dette opfyldt, lod Strøm hengaae en Tiid, neml: til 11 Juni 1813, da han blev forenet saaledes at Mikkel under denne Dato udstædte en Vexelobligation paa 500 rbd. S. V. lydende paa 3 Maaneder a Dato at betales til Strøm. I denne Obligation blev anført, at i Mangel af promte Betaling vedtog Narvesen Strømsøes Forlig:Com: og Byetinget i Drammen som sit rette forum. efter Varsel for Mad: Møllers Huus i Bragernæs. Da Mikkel Narvesen til Forfaldstiden ej præsterede Betalingen, lod Strøm ved Klage af 11 Octb. 1813 M. Narvesen indkalde for Strømsøe Forl: Com: saaledes som i Obligat: var bestemt med Forkyndelse i Mad: Møllers Huus i hendes Paahør, og for M: Narvesen, som Paalevnelsen udtrykker sig. Derfra gik Sagen til Underretten, hvor Narvesen exciperede at lovligt Varsel til Commiss: ej var givet; og paastod derfor Sagen afviist; men ved Dommerens Eragtning nød Sagen sin Fremme. Derefter blev den for Underretten forfulgt, og ført Vidner i samme, samt efter at den var udprocederet, blev M. Narvesen ved UnderretsDom af 9 Decebr: 1813 tilpligtet at betale Obligat: Capital 500 rbd. SV. med Renter 5 pC fra Dato og 16 rbd. SV. i Omkostninger. Denne Dom paaankede Mikkel for Overretten ved hvis Dom af 14 Novb. 1814 UnderretsDommen blev kiendt ved Magt og Narvesen tilpligtet at betale Omkostningerne for OverRetten med 30 rb. SV. og til JustitsCassen hvad Dom og Segl koster.

-46- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294025>

Disse Domme har Mikkel nu indanket for HR: førend Hovedqvæstionen kan tages under Bedømmelse, maa først undersøges de af Mikkel ved Sagføreren her for Retten fremsatte Exceptioner, hvorefter han har paastaaet deels Sagen afviist, deels hiemviist. Exceptionerne ere:

1., at Sagen har været foretaget ved Forl:Com: og at Mikkel ej var berettiget til at frasige sig sit forum, og at der ved bemeldte Com: ej var givet lovligt Varsel. Loven har tilladt enhver at renonsere paa sit Værneting; hvilket ej forbydes i Anordn: om Forligel: Væs;; hvorfor enhver kan renonsere paa at møde for den Forl: Com:; hvor han boer. Thi vel kan der

antages at skee nogle Ulejligheder som synes at stride mod Principet i Forl:Væsenet, men dette kan ej tages i Betragtning, da det samme kan indtræffe naar man fraskriver sig sit forum. Saadan maa antages at han i samme Øjeblik maa committere en anden til paa sine Vægne paa det Sted, hvor han har forbunden sig til Møde, og at sligt ej strider mod Anordn: for Forl:Væs: viser selve Anordningerne, da deri siges at naar Klageren ej boer i Jurisdiktionen, da skal hans Fuldmægtig paa hans Vegne indvarsles. Dette antaget, saa meget mere som Varselet er antaget i Mad: Møllers Huus, saa kan Exceptio Termini avgusti her ej tages til Følge, hvorfor Sagen endelig bør paakiendes. Angaaende Exceptionen, at Overrettsdommen bør være uefterrettelig, da grunder den sig paa at Mikkel er nægtet Anstand for at føre Vidner om Giældens Oprindelse. Men naar

-47- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294025>

man seer hen til at Vidner allerede vare førte ved Underretten, som have forklaret at Oprindelsen var Handelen om Tømmeret og det ham derunder forundte Forskud og altsaa Mangel af Opfyldelse af denne Contract samt at M: Narvesen paa disse Grunde var villig at udstæde Vexel Obligat, saa maa StiftsOverretten have været berettiget til at bevilge længere Anstand. Angaaende Sagens Hovedgjenstand, nem: Indfrielse af denne Obligat, da har Mikkel slet ikke godtgiort at den uden hans Vidende er forfattet paa 500 rbd. S. V. det er desuden, naar Forskudet 1500 dr. DC som var leveret 24 Marts 1812, maatte naar det skulde udredes, efter Fdg. 5 Jan: 1813 blive 450 rbd. SV., saa maa det vel antages rimeligt at Strøm fordrede Erstatning for den uopfyldte Foreening og for Afsavnet af de forskudte 1500 dr., hvilket M: Narvesen og maa ansees at have holdt for billigt og derfor udstædt sin vexelObligat paa 500 rb. SV. Efter disse Omstændigheder bør Stiftsoverrets Dommen kiendes ved Magt, ligesom og Hougerud maa betale Omkostningerne for Højesteret, samt til JustitsCassen for unødige Trætte. thi concluderes:

StiftsOverrets Dommen bør ved Magt at stande. I Processens Omkostninger for Højesteret betaler Mikkel Narvesen Hougerud til Kbd. Andreas Strøm 100 rbd. RS. Saa betaler han og til Højesterets JustitsCasse for unødige Trætte 20 rd. R.S.

-48- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294026>

2., **Brockman:** Angaaende første Exception, da er der intet Lovsted som forbyder Debitor at fraskrive sig forum domicili: og volenti non fit injuria; Nærværende Sag desuden har henstaaet ved Forl: Com: fra klagens Forkyndelses Dato 11 Octb: til 20 s: M: følgelig 9 Dage hvorved Debitor har havt Tiid nok til at møde eller møde lade, jeg er saaledes saaledes saavel i denne som anden Exception enig med Assessor Mandix. Citanten har ogsaa fremsat exceptio valoris non dati, men foruden at det med de under 18 Nov. 1813 førte Vidner fuldkommen Giældens Rigtighed er beviist, saa er Exceptionen og fra Citantens Side aldeles ubeviist. Udi Hovedsagen er ved den fremlagde VexelObligation og ved de førte Vidner aldeles godtgiort Indstevntes Fordrings Rigtighed og saaledes refererer jeg mig aldeles til Assessor Mandix's Conclusion.

3., **Motzfeldt:** Paa Grunde, som de forhen Voterende have anført, troer jeg at Sagen ej bør hjemvises; men da der dog er Quæstion i Sagen, bør Omkostninger og Bøder for unødige Trætte hæves; thi concl:

Citanten M: N. Hougerud bør til Kbd. Andreas Strøm betale den paastævnte VexelObligation Sum 500 rbd. S. V med Renter 5 pC fra dens Udstædelses

-49- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294026>

Dato. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

4., **Collett:** Angaaende 1e exception, da er der vel nogen Anledning til at statuere det modsatte, da Forligelses Væsenets Hensigt, vilde illuderedes. Men det samme vilde og skeed ved at antage det Modsatte. Sagen viser at Mikkell er debitor morosus. Exceptio manus og valoris non dati da kunne de ej antages efter de anførte Grunde af de andre Voterende. Efter disse Omstændigheder er jeg eenig med Assessor Mandix.

5., **Omsen:** Følgende Anmærkninger vil jeg her for kortheds Skyld anføre, og for øvrigt refererer jeg mig i det hele til Mandix' Conclusion, med en Forandring som til Slutning skal tilføjes.

1., at Eragtningen af 4 Novb. 1813 er upaaanket fra Citantens Side til StiftsOverretten.

2., at Forligels: Com: behandling heller ikke er paaanket.

3., at Citanten i første Instant blot har fremsagt de 2 Indsigelser at han har faaet for kort Varsel og ere indirecte exceptio manus, hvilken fedste Citanten dog senere har frafaldt, hvoraf jeg drager den Slutning at de flere af Citanten fremførte Indsigelser, aldeles ikke bør

tages under Paakiendelse, altsaa heller ikke hans exceptio pravittatis usurariae, som skal bestaae i at Citanten ej vil have faaet fuld Valuta, og altsaa vel burde hedet

-50- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294027>

exceptio non numeratae pecuniae heller ej bør tages i Betragtning, da den ej er fremsat i første Instants. Da Citanten for øvrigt vrangelig disputerer en reen og klar Giæld efter Vexelobligat, saa skulde jeg troe at den 28 § i Provis: Anord: endog i sin fulde Udstrækning var anvendelig paa ham; men da Almuesmanden ligesaa ofte misledes som ledes af dem, der have bedre kundskab, saa holder jeg for at Mulkten for unødige Trætte bestemmes til 100 dr. RS, for Resten eenig med Mandix.

6., **Kiønig:** Forligelsesvæsenets Anordninger vise at ForliigsPrøve i private Sager ej er noget beneficium, hvorpaa vedkommende pro labile kunde renonsere; men samme bør nødvendig foregaae Sags Anlæg hvilket og at Retterne ex officio skal paasees. Denne Befaling vil aldeles illuderes naar man antager at Varsel til Møde for en Forligel:Com: der er etableret paa et Sted, langt fra Partens Opholds sted, lovlige kunde gives ham paa en Tiid med saa kort Varsel at han derom ikke kunde erholde Underretning, eller i fald denne var muelig at erholde, han dog ej formedelst Afstanden var i Stand til at møde. og hvomed Hensig-

-51- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294027>

ten med Forliigs Prøve, tilintetgjøres. Adskillige Collegial Resolutioner antage og slige Undtagelser som stridende mod Indretningen. Jeg er derfor af den Formeening at de foregaaende Retter ej burde have indledt dom paa indleg at paakiende Sagen men da jeg har erfaret at Pluraliteten i denne Ret er af modsat Mening, troer jeg ej at Indstævnte for denne Ret kan tillægges Proces Omkostninger, og derfor concluderer jeg saaledes:

De ergangne Domme bør uefterrettelige at være; hvorimod Kiøbmand Andreas Strøm med Mikkel Narvesen Hougerud bør foretage lovlige Forliigs Prøve ved den Forligelses Commission hvorunder sidstnævnte boer, og hvortil ham gives lovlige Varsel for hans Boepæl. Processens Omkostninger ophæves.

7., **Justitiarius:** Citanten har ej mødt ved Forligelses Commissionen; havde han da ej mødt ved Retten, vilde jeg have været af Kiønings Meening, men da han ej har forfulgt

Underrettens Eragtning, kan jeg ikke tage hensyn paa den 1te Exception. Min Grund er at enhver har Lov til at fraskrive sig sit forum, og intet maa foretages i Retten mod nogen, som ej lovlig dertil er stævnet. Ellers kunde man erholde Dom over en Mand ved at forfatte en falsk Obligation. Jeg er derfor af den Meening som Assessor Mandix.

Dom 22de Juli 1815:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. I Processens Omkostninger for Høiesteret betaler Citanten Mikkel Narvesen Hougerud til Jndstevnede, Kjøbmand Andreas Strøm, 100 Rbd. rede Sølv. Saa betaler han og til Høiesterets Justits-Casse for unødigt Trette 20 Rbd. rede Sølv.

Den Norske Rigstidende. No. 75. [s. 3]

Niels Wahl mod Mathias Berg.

Ved Høiesterets Stevning af 3die Decbr. f. A. har Citanten til at kjendes uefterrettelig og til Hjemvisning paa Vedkommendes Bekostning til ny og lovlig endelig Paakjendelse, eller til aldeles Underkjendelse, Tilsidesættelse, Forandring samt endelig Paakjendelse ved Høiesteret (hvortil er meddeelt Kongelig Bevilling under 11te Juli d. A.) indanker en af Laurvigs Grevskabs Overbirkeret under 26de Juni f. A. afsagt Dom i en Sag, angaaende Appellantens hos Jndstevnede formeentligen tilgodehavende 714 Fl. 5 Styver Hollandsk Courant m. v. Overbirkerettens Dom lyder saaledes: Denne Sag hjemvises til ny Behandling og Paakjendelse ved Underretten efter ny Jndstevning, og saaledes tilsidesættes den ergangne Dom. Processens Omkostninger ophæves for begge Retter. Ved den af daværende Byfoged i Laurvig, Statsraad Christian Adolph Diriks, under 9de August 1813 afsagde Underretsdom, var saaledes kjendt for Ret: Jndstevnede bør for Citantens Tiltale i denne Sag fri at være. Processens Omkostninger ophæves.

-52- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294028>

Ordens No. 112.

Løbe No. 17.

Aar 1815 Fredagen den 28 July, blev i Sagen: Niels Wahl contra Mathias Berg og Overbirkeredommer, OverAuditeur Niels Bendz voteret saaledes:

1., **Debes:** D: 1 Novb. 1806 var Skipper Berg i Amsterdam, hvor han udstædte sin Forskrivning til Vilkens paa 1058 hollandske Gylden, som han forbandt sig at betale 3 Maaneder fra Dato; hvis ikke skulde han erlægge Renter. Den 1 Febr. 1807 kom, men ingen Betaling. Af et Brev under 5 Decb. 1807 kan man see at Vilkens har krævet ham. Under 29 Sept. 1808 skrev han atter til Vilkens og lovede Betaling, og forbinder sig til Renter. Saaledes stod det hen. Vilkens kom da til Christiansand, hvor han transporterer sin Fordring til Niels Wahl under 25 May 1811, hvori han tilstaaer 1810 at have faaet 100 rd. DC og 12 May 1811 1000 rd. DC, beregnet efter kours 800 pC, i holl: Cour: 343 Gild: 15 Styver, saaledes at Obligationen med transport lød paa 714 Gyld: 5 Styver. 31 May 1811 skrev Vahl til Berg og fordrede Betaling eller Obligation. Dette besvaredes under 14 Juni 1811 af Berg, hvori han beklager Vahl da han selv havde været i Amsterdam og villet betale men traf ej Vilkens. Overalt troede han nu ej at kunne betale efter den engang satte Cours. Vahl gav da Amtsforvalter Falch i Commission at indkalde Berg til Forliig, som ej blev opnaaet, hvorfor Sagen til Retten gik. Vahls Prokurator Hoppe fremlagde Obligationen paa hollandsk hvorfor Sagen ved Dom af 9 Aug. 1813 blev afgivet til Indstævntes Fordeel. Sagen gik da til OverBirketinget. Vahl fik da Kongl: Bevilling af 11 July 1813 at fremlægge nye dokumenter, og

-53- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294028>

en notarial Oversættelse af Obligationen blev da fremlagt. Men Overbirketings dommen af 26 July 1814 hiemviiste Sagen, fordi han ej troede et Dokument, der paa en Maade var fremlagt ved UnderRetten, nu kunde fremlægges i anden Form. Vahl indstævnte da Sagen til Højesteret og fik Kongl: Bevilling af 11 July 1815 at faae Sagen endelig paakiendt af Højesteret, saafremt denne fandt at Overbirketinget ej burde have afviist Sagen. Efter min Formeening var denne Afviisning ej grundet; da det tilkom Sagsøgeren at oplyse Sagen. Imidlertid havde Hoppe paa en Maade været Aarsag dertil, da han i sin Stævning havde alternativ forlangt Sagen hiemviist. Højesteret bør derfor endelig paakiende Sagen, overensstemmende med Bevillingen, som man ej kan sige strider mod Grundloven, efter alle FortolkningsGrunde, hvilket Indstævnte har paastaaet. Indstævnte har end videre paastaaet at Berg allerede har betalt hele Fordringen ved de afbetalte Penge, da han sætter en Gylden til 22 s. DC. Men dette kan ej antages; thi en Gylden er dobbelt saa meget, og

1000 rd. DC i 1811 blev omskrevet med 45 pC. Overalt kommer det ej Vahl ved, da han har faaet den saaledes transporteret, og i sit Brev til Vahl taler Berg heller ikke om at Fordringen alt var betalt. Forsaavidt er Citantens Paastand grundet at de 714 Gyl: 5 Styv: bør betales. Dog kan der opstaae nogen Tvivl om de i 1810 betalte 100 rd. DC, da de ere beregnede efter Cons: 14 May 1811, som paa den Tiid var højere. Men Forskiællen bliver dog meget ubetydelig. Angaaende Renter, da har Berg forbundet sig til at betale dem.

-54- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294029>

Vel indvendes at Forskrivningen ej er skrevet paa rigtigt Papiir; men det er da en altfor en uvæsentlig Omstændighed. Om det end var Revers, er det dog forskielligt fra andre, da det ej stipulerer Renter fra Forfaldsens Dato. 6 pC bør da betales, som Coutume mellem Handelsmænd, fra 1 Febr. 1807 indtil Betaling skeer. De 714 fl: 5 Styv: er i Transporten forklaret med 2285 rd. 57 s: DC. Da nu begge Personer ere Norske, troer jeg at Summen bør betales i Norske Penge med omtalte Sum omskrevet efter Fdg: 5 Jan: 1813, med Hensyn til Transportens Dato 25 May 1811. Processens Omkostninger bør hæves for Retterne, for Underretten fordi han (Citanten) fremlagde et hollandsk dokument, og ved Overbirketingsretten fordi Citantens Prokurator Hoppe begik Fejl i sin Stævning. For Højesteret bør de derimod tillægges Citanten; thi concluderes:

Overbirketingsdommen tilsidesættes, og bør Indstævnte Mathias Berg indfrie sit under 1 Nov: 1806 til Rollof Wilken udstædte og af sidstnævnte til Citanten Kmbd. Niels Wahl transporterede Giældsbeviis stor 1058 holl: Güld, samt til Citanten eller hans Mandatarius Amtsforvalter Falch betale den paa bemeldte Giældsbeviis resterende Summa 2285 rd. 57 s: DC, omskrevne efter Fdg. 5 Jan. 1813 Tabel A. til Rbpenge S: V: fra Transportens Dato 25 May 1811 med 35 Rbdr. S: V: for hver 100 rd. DC. med Renter 6 pC fra 1 Febr.

-55- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294029>

1807 til Betaling skeer. Processens Omkostninger for Højesteret betaler indstævnte Math: Berg til Citanten Niels Wahl med 100 Rbd. R: S:

2., **Omsen:** Den Citanten under 11 Jan. d. A: forundte naadigste Bevilling bemyndiger H:R: at paakiende Sagen, naar den finder at OverBirkeretten endelig burde have paakiendt den. Mod denne Bevillings Antagelse og Sagens endelige Paakiendelse har Indstævntes Sagfører protesteret under det dristige Foregivende at Bevillingen skulde stride mod Constitutionen og Lovene; men som denne Protest er aldeles grundløs, kan den ej heller tages tilfølg. Ved Laarvigs Byetings Dom af 9 Aug: 1813 var Sagen paakiendt; det havde altsaa været OverDommerens Pligt at kiende fra eller til, eller endelig at paakiende Sagen, om endog Appellations Stævning af 31 Aug: 1813 og Prokur: Hoppes derpaa grundede Paastand af 30 Decb. s: A: i saa Maade var tvetydig; thi UnderRets Dommeren maatte ej fornærmes ved Hiemviisningsdom, om end saadant blev paastaaet; thi voteres: Sagen bliver endelig at paakiende. Med Hensyn til Sagen selv eller de paastævnte 714 Gyld: 5 st: hol: C: da er denne Fordring fuldkommen beviist med Bergs Obligation af 1 Novb. 1806, transport under 25 May 1811 til Citanten med Hensyn til bemeldte 714 fl: 5 st: Indstævntes Indvendinger at han 1807 rejste til Amsterdam for at betale Giælden, at Fordringen

-56- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294030>

er afgjort og betalt, ere dels ubeviiste dels ugrundede, og overalt Citanten som Cessionarius aldeles uvedkommende. Naar Afdragene tilsammen 1100 rd. DC der er anslaaede til 343 Gül: 15 st: ej var rigtig beregnede og anslaaede, saa havde det været let for Indstævnte ved Mægler Attester at oplyse den formeentlige Urigtighed, hvorfor heller ikke Indstævnte efter sin subsidiære Paastand under Proceduren kan tilkiendes nogen Regres til Vilkens. Med Hensyn til Renterne 6 pC da kan samme neppe blive at tilstaae af at Giælds beviis højere end med 4 pC, især da Citanten ej har beviist at der i Holland svares Renter af Obligationer med 6 pC; men da Indstævntes Procedure i alle Indstantser viser en Erkiendelse at Giælden har sin Oprindelse fra krediterede Varer, saa formenes at Renterne af den paastævnte Capital bliver at tilsvare med 6 pC, en Rente som almindelig finder Sted blandt Handlende, og som uden tvivl maa tilstaaes Fremmid til Fordeel for vare Handlende. Angaaende Omkostninger, maa bemærkes, at det var uvist om denne Sag var kommen ind for HøjesteRet, naar Sagrejseren i 1te Instants

-57- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294030>

havde fremlagt den notariale Overættelse af den Obligation, hvorpaa han grundede sit Søgmaal og naar ej Overbirkedommeren |: over hvem Citanten har frafaldt al Paastand naar Sagen blev endelig paakiendt |: havde hiemviist Sagen, men disse Omstændigheder kunne ej tilregnes Indstævnte, hvorfor disse for HøjR: blive at hæve. Tilsidst bemærkes at om Capitalens Omskrivning har ingen Procedure eller Paastand for HøjesteRet fundet Sted, hvorfor intet i saa Maade kan blive at paakiende. thi concluderes:

Overbirkerettens Dom tilsidesættes; hvorimod indstævnte Mathias Berg tilpligtes at betale til Citanten Niels Vahl de paastævnte 714 Guld: 5 Styv: Holl: Cour: med Renter 6 pC fra 1 Febr. 1807 til Betaling skeer, og efter den Cours som giælder naar Betaling skeer. Processens Omkostninger for HøjesteRet ophæves.

3., **Motzfeldt:** Angaaende Overbirketingsdommen er jeg eenig med de foregaaende. Jeg troer at Betalingen bør fastsættes i hollandsk Cour: og Renten bestemmes fra Transportens Dato 25 May 1811, overensst: med Fdg. 9 Febr: 1798; thi concluderes:

OverbirketingsRettens Dom tilsidesættes; og bør indstævnte Mathias Berg til Citanten Niels Wahl eller hans Mandatarius betale de paastævnte 714 fl: 5 st: Holl. C: med Renter 5 pC fra 25 May 1811 indtil Betaling skeer og efter den da giældende Cours. Processens Omkostninger for HøjesteRet betaler Indstævnte til Citanten med 100 Rbd: RS:

-58- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294031>

4., **Collett:** Jeg er og eenig deri at Sagen burde have været paakiendt af OverbirketingsRetten. Alt hvad Berg har indvendt, er blotte Udflugter; at Debet skulde være aldeles afbetalt, strider mod Sagens Data, hvilket sees af Bergs eget Brev under 14 Juni 1811, hvor han siger ej at ville betale førend han faar højer dom derfor. Som Cassionarius var det og Vahl uvedkommende hvad tilforn var skeet. Betræffende hollandske Gylden eller DC, da kunde vel Conclusionen tyde paa hvad det skulde være, men for at følge Paastanden, er det første det rigtigste. Sagens Natur og Data viser at Renter med 6 pC bør erlægges fra Forfalds Datoen. Jeg er derfor eenig med Assessor Omsens Conclusion, dog saaledes at Indstævnte Berg betaler Citanten Processens Omkostninger for HøjesteRet med 100 Rbd. R: S.

5., **Kiønig:** I henseende til Realiteten er jeg eenig med Hr. Assessor Omsen

6., **Mandix:** ligeledes af Omsens Meening.

7., **Justitiarius:** tiltræder og Omsens Votum, kun troer jeg at man ej burde nævne Overbirketings Dommen. Samtlige Assessorer vedtog dette Forslag, at OverbirketingsDommen ej burde nævnes i Conclusionen.

Dom 28de Juli 1815:

Jndstevnede Mathias Berg bør til Citanten Niels Wahl at betale de paastevnede 714 Fl. 5 St. Hollandsk Courant med Renter 6 pCt. fra 1ste Febr. 1807 indtil Betaling skeer, og efter den Cours, som gjælder ved Betalingstiden. Processens Omkostninger ophæves.

Den Norske Rigstidende. No. 76. [s. 3]

Kjøbmand Christopher Hvidt mod Kjøbmand Peder Bøckmann.

Ved udtagen Høiesterets-Stevning af 3die Decbr. f. A. har Citanten til aldeles Underkjendelse, Tilsidesættelse og Forandring, paaanket en ved Laurvigs Grevskabs Overbirkeret under 26de October 1812 afsagt Dom i en Sag, betræffende Misligholdelsen af en imellem Parterne afsluttet Contract om Leverance af endeel Tougverk. Ved bemeldte Overbirkeretsdom er kjendt for Ret: Underdommen i denne Sag underkjendes og tilsidesættes; derimod bør Peder Bøckmann for Christopher Hvidts Tiltale i denne Sag fri at være. Processens Omkostninger for begge Retter ophæves. Ved Underretten er af den da constituerede Byfoged i Laurvig, Procurator Jens Christian Kjær, under 13de April 1812 saadan Dom afsagt: Contra-Citanten Peder Bøckmann bør til Hoved-Citanten, Christopher Hvidt, betale i Erstatning for lidte Tab og Skade, ved ikke at levere det contraherede Tougverk i rette Tid til Hoved-Citantens Skib, saa Meget, som uvillige Mænd bestemme, efter lovlig Omgang, ved Taxt. Saa betaler og Contra-Citanten, Peder Bøckmann, til Hoved-Citanten, Christopher Hvidt, Forskjellen i Prisen paa det Tougverk, Peder Bøckmann skulde, have leveret, og det, som Christopher Hvidt i Mangel deraf har kjøbt af Andre, med 2624 Rd. 2 Mk. 6 s. med Renter 5 pCt. deraf fra Regningens Dato, til Betaling skeer; og endeligen denne Sags Omkostninger med 150 Rd., det Alt efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

Ordens No. 113.

Løbe No. 18.

Anno 1815 Onsdagen den 2 Aug:, blev i Sagen

-59- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294031>

Kiøbmand Christopher Hvidt contra Kiøbmand Peder Bøckmann voteret saaledes:

1., **Omsen:** Ved Stævning af 5 July 1811 har Citanten for H.R: C: Hvidt anlagt nærværende Sag, hvorunder han paastaaer indstævnte Bøckman ved Dom tilpligtet at levere alt det Tougværk, som udfordres til hans nye Skibs Tiltakling, og til at erstatte ham alt Tab og Skade efter uvillige Mænds Skiøndt. Senere og under 20 Januar 1812 har Vith istedet for Tougværk paastaaet 2624 rd. 2 - 6 s: som er Differensen mellem den Priis han har maattet betale for Tougværk, og den Priis, Bøckmann skulde have leveret det for. Med hensyn til denne Paastand har Indstævnte for H.R: paastaaet at i denne Deel af Sagen ej er prøvet Forlig; men Sagrejsersens for Underretten fremsatte alternative Paastand kan ej blive at ansee for en ny Paastand. Sagen vil saaledes blive at paakiende i det Hele. Citanten Hvidt paastaaer at Bøckman Vinteren 1810 forbandt sig at levere alt udfordrende Tougværk staaende og løbende til et nyt Skib, Hvidt da havde paa Stabel. Videre Paastaaer han at Bøckmann ej har opfyldt denne Foreening, hvorfor denne bør give SkadesErstatning. Sagens HovedQvæstioner ere da disse 2.

1., har Bøckman forpligtet sig at levere alt Tougværk til det berørte Skib, og:

2., kan Hvidt tilkommes nogen Erstatning.

1., Hvidts Skrivelse 24 Novb. 1810 |: et nyt dokument mod hver Fremlæggelse ingen Indsigelse er fremsat men meget mere vedtaget af Indstævntes Sagfører for H.R. :| viser bestemt at Hvidt den Tiid ej

-60- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294032>

vilde antage Bøckmans Tilbud at præstere alt Tougværket, thj efter samme Skrivelse vil Hvidt ej bestemme Qvantiten heraf, men lægger endog til at han under visse Omstændigheder kun vil forsyne sig med det højst nødvendige af staaende Takkellage. Herpaa svarer B. under 25 s: M: Tougverket skal som sagt leveres for den opgivne Priis 230 rd. p Skpd. til det nye Skib, enten du bestemmer dig til at modtage Alt eller en Deel deraf. Af

dette fra B's Side gientagne Tilbud findes ingen Antagelse fra Hvidts Side, hvilken sidste først under 25 Martz 1811 ordinerede 2 Partier Tougværk, det ene at afleveres inden Aprils Udgang, det andet medio Maii s: A: kun disse 2 Ordres har B. vedtaget og maa alt foregaaende mellem Parterne ang: Leverance af Tougværk til det nye Skib, ansees som nudi tractatus, der ej kunde forbinde B: da Hvidt ej antog dennes Tilbud; thi ligesom Tilbudet fra B's Side ej gav han nogen Rettighed mod Hvidt ligesaa lidt kunde det paadrage ham nogen Forpligtelse, aldenstund Hvidt ej antog Tilbudet. Hvad Hvidt har ordineret under 25 Martz 1811 er altsaa alt det Tougværk han med Rette kan fordre. Vel har Citantens Sagfører foregivet at Requisitionerne til Not: publ: og Forligelses Com: og at selve Stævningen hvorved Sagen blev anlagt, maatte betragtes som Ordinationer, men foruden at

-61- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294032>

dette er at betragte disse Actus fra en urigtig Synspunkt saa skiønnes ej at der paa B nogen Forpligtelse paa Grund af hans blotte Tilbud, naar samme ej af Hvidt blev antaget. Efter det anførte var B: ej forbunden at præstere andet og mere Tougværk end det som Hvidt under 25 Martz 1811 havde ordineret, og det ej paa Grund af den førstes foregaaende Tilbud, men paa grund af hans Skrivelse 4 Apr: 1811 hvorved B: antager Hvidts 2 ommeldte Ordinationer af 25 Mart: s: A: Hertil kan endog med grund lægges at det endog maatte blive umueligt for B. at præstere noget andet eller mere Tougværk, end det, hvortil Dimentionerne var opgivne fra Hvidts Side, og dette har kun fundet Sted med Hensyn til omtalte 2 Ordre.

2., Afgjort forekommer det mig at enhver Leverandeur bør opfylde sine Forpligtelser; altsaa og erstatte den Skade, som er en Følge enten af den indgangne Foreenings Brud, eller af dens mislige Opfyldelse. Men om det end ej skulde kunne tiæne til Undskyldning for B: at hans Tiærekiedel flere Gange var bliven læk, og at det maatte have sine Vanskeligheder for han at tilvejebringe en nye, saa er det dog klart at Citantens Tab grunder derpaa at der var Mangel paa Tougværk, ligesom det og af Citanten med Vidner er oplyst, at Mangel paa Tougværk standsede Skibets Tiltakling. Men har Hvidt ej ordineret alt det Tougværk, som hans Skib udfordrede, saa er dette hans egen Sag, hvorimod han maa blive uberettiget herfor og for Opholdet at fordre

Erstatning af B. Citanten har vel og anonceret at han ej har erholdt alle de Poster af Tougværket som hans Ordre af 25 Mart: 1811 indeholdt, og at han har anskaffet dyrere Tougværk i det manglendes Sted. Men han har og speciel opgivet Differencen i saa Maader, men blot en general Bereining af 20 Jan: 1812, stor 2624 rd. 2 - 6 s: DC, hvoraf ikke kan udstedes alt Manglende i Ordinationerne, eller hvad Differencen mellem dette og det Indkiøbte skulde udgiøre. Indstævnte vil saaledes blive at friefinde for Citantens Tiltale i denne Sag, og Processens Omkostninger efter Omstændighederne at hæve; thi concluderes:

Indstævnte P. Bøckmann bør for Citanten C: Hvids Tiltale i denne Sag frie at være.

Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

2., **Collett:** Den egentlige Qvæstion bliver: hvorvidt der er passeret saadan Bistilning fra Citantens Side af Tougværket og saadan Vedtagelse fra Indstævntes Side, at der formedelst denne Vedtagelses mislige Opfyldelse kunde statuere resarcitio damni og lucrum cessans, samt hvor stor disse burde være. Der er 3 Indvendinger, Indstævnte har fremsat:

1., at der blot har existeret nudi tractatus om Tougværk:

2., at der var indtruffen casus merus, som forbød Leverancens Præstation, og

3., at hvad der var indgaaet, af Indstævnte var efterkommet. Denne indbyrdes Modsigelse er indlysende, og

behøver ej at dokumenteres.

1., Jeg er heri eenig med Omsen, at Ordinationen ej kan udstrækkes uden end til Ordrene af 25 Mart: 1811. Disse ere imidlertid langt andet end nudi tractatus, naar man seer paa Ordrene at Hvidt beder om skriftlig Tilstaaelse, som B under 4 April meddeelte. Lignelsen om Haandværksmænd passer sig altsaa ej her;

2., Det er indlysende at en Tiærekiedel er en comparabel Ting, som ej kan frietage for Skades Erstatning saameget mere som det er viist at den midlertidig er repareret og brugt som og en mindre kiedel er brugt. Han tilstaaer selv i Brevet 15 May 1811 at have været en Løgner.

3., Correspondancen viser at Tougværket ej er præsteret til rette Tiid, som og Vidnerne have forklaret at Skibet var færdigt før dette kom; og kunde have været færdigt endnu før. Ligesaa er det og godtgiort at Hvidt kunde have faaet fragtet sit Skib til Fecht i Drammen, naar det var kommen i rette Tiid. Regningen af 20 Jan: 1812 om Differencen paa Tougværkspriserne, at han fik 2624 rd. 2 - 6 - DC tilgode, er ej saadan at den kan tages til Følge, uagtet der og er giort speciel Indsigelse mod den, men min Grund er fordi der indeholder meer Tougværk end det bestilte. Denne Deel bør da udgaae af Underrettsdommen. Omkostningerne bør ophæves; thi concluderes:

Underrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes at den Citanten C: Hvidt tilkiendte Erstatning af 2624 rd 2 *mark* 6 s. DC bortfalder. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

-64- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294034>

3., **Kiønig:** At der mellem Parterne Hvidt og Bøckmann har fundet en Foreening Sted hvormed den sidste forbandt sig at levere den første en Deel Tougværk, viser baade Sagens godtgiorte Omstændigheder, og er tillige mellem Parterne in confesso. At P. Bø: ej har opfyldt denne Foreening, derfor er han af Hvidt Saggivet til Erstatnings Erholdelse; men foruden at det efter mine Tanker ej under Sagen er godtgiort hvori det Tougværk, der ej af B: skulde være leveret, og hvortil Hvidt var berettiget, bestaaer, saa forekommer det mig og at Hvidt ved sine til B: afsende Brev selv har renonceret paa en Deel af det Tougværk, som han fra først af synes at have anseet fornødent til hans Skibs Tiltakling, og at han har antaget det af B: tilsendte, derom og tiæner og den senere Correspondance mellem Parterne som Beviis. Jeg troer derfor ikke at han nu af Indstævnte B. kan fordre videre, og derfor er eenig med den af Hr. Assessor Omsen i Sagen givne Conclusion.

4., **Debes:** Jeg er aldeles eenig med Collett. Hvidt kan saameget mindre fordre de 2624 rd. da han ellers fik det dobbelt betalt, eftersom det er tillatt efter de da giældende Priser. Overalt kunde han jo følge det. Til Conclusionen bør og tilføjes at : det udtrykkelig bør indskrænkes til de i Requisit. af 25 Mart: 1811 nævnte Tougværk, og ej det reqvierde Tougværk.

-65- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294034>

5., **Mandix:** eenig med Omsen og Kiønig.

6., **Motzfeldt:** Eenig med de Foregaaende at kun maa tages hensyn til Ordrer af 25 Martz 1811. Det er viist at han ej engang har faaet dette Tougværk til rette Tiid, hvorfor B: maa erstatte den skade, Hvidt har lidt ved ej at faae det reqvired til bestemt Tiid. Hvidt har ej heller renonceret herpaa; thi concluderes:

Naar indstævnte Peder Bøckmann efter uvillige og kyndige Mænds Skiøn erstatter Citanten Kjøbmand Hvidt det lidte beviislige Tab ved ej til rette Tiid at erholde det under 25 Martz 1811 i følge 2de Requisitioner forlangte Tougværk, samt erstatter Differencen mellem Den Accorderede og nu gjældende Priis paa det efter benævnte Requisitioner manglende Tougværk, bør han for Citantens videre Tiltale i denne Sag frie at være. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

7., **Justitiarius:** aldeles eenig med Omsen.

Dom 2den August 1815:

Jndstevnede Kjøbmand Peder Bøckmann bør for Citantens, Kjøbmand Christopher Hvidts Tiltale i denne Sag fri at være. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

Den Norske Rigstidende. No. 75. [s. 3]

Advocat, Over-Auditeur Sem som befalet Actor mod Niels Tørnsted.

Ved Høiesterets-Stevning af 29de Juli d. A. har Actor enten til Hjemviisning, eller til deels Stadfæstelse, deels Skærpelse paaanker en af Trondhjems Stiftsoverret den 20de April 1815 afsagt Dom i en af Justitien mod Niels Tørnsted anlagt Sag for ulovlig Udførsel af en Hest til Sverrig. Ved bemeldte Stiftsoverretsdom er saaledes kjendt for Ret: Niels Tørnsted bør til Skongens Præstegjelds Fattigcasse erlægge en Mulct af Tyve Rigsbankdaler S. V., samt udrede de af Sagen lovlig flydende Omkostninger, hvorunder foruden det Vedkommende i Overeenstemmelse med Anordningerne og efter Øvrighedens Foranstaltning for Skyds og Diæt Tilkommende, billiges Sallarium for Actor ved Underretten med 6 Rbd. N. V. og for Defensor med 6 Rbd. N. V. At efterkommes efter Øvrighedens Foranstaltning og under Adfærd efter Loven. Af Sorenskriveren i Stør- og Vær Dalen, Lars Lie, er under 4de Februar d. A. afsagt saadan Dom: Tiltalte Niels Tørnsted bør for den paastevnede Handling bøde

til Skongens Præstegjelds Fattig-Casse 50 Rbd. S. V., og desuden betale alle af denne Sag lovlig flydende Omkostninger, hvorudi indbefattes for Actor for anordningsmæssig Skyds og Diæt 20 Rbd. 2/5 s. N. V., og i Sallarium 6 Rbd. N. V., til Dommeren for Skyds til Sagens Sessioner ialt 4 Rbd. N. V., og til Defensor, foruden anordningsmæssig Skyds og Diæt, efter hans Regning 13 Rbd. 89 3/5 s. N. V., i Sallarium 5 Rbd. N. V. For videre Tiltale bør Niels Tørnsted i denne Sag være fri. Dommen fuldbyrdes paa den Maade som brugelig er i Justitssager, efterat den er lovlig forkyndt.

Justits Sag No. 1.

Løbe No. 19.

Aar 1815 Torsdagen den 3 Aug: blev i Sagen Advokat Sem som Actor contra Niels Tørnsted af Levanger voteret saaledes:

1., **Arntzen:** Angiældende N. Tørnsted af Levanger er sat under Justitiens Tiltale fordi han

-66- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294035>

1814 førte en hest til Sverrig og der solgte den. Førend at gaae over til Sagens Realitet maa afgjøres om Sagen bør hiemvises efter Actors Paastand. HovedGrunden til denne er at der ej er søgt oplysninge i Sagen om Tiltaltes Foregivende at have meldt sig i Grændsevagten Suul med hoppen og der erklæret at det var hans Hensigt at føre den til Sverrig, og der at sælge den, hvortil han formeentlig fik Vagtens Tilladelse, er sandfærdigt eller ikke. Men da det er klart at en saadan Tilladelse af Vagten, om den end var givet ej kunde hiemle Angiældende nogen Ret til at handle med Anordningerne, saa vil denne Oplysnings foregivne Sandfærdighed og have nogen Indflydelse paa Sagen, som derfor og ej bør afviises. Ved Angjældendes egen Tilstaaelse og Sagens Data er Delictum Beviist. Hvorledes skal han da straffes. Sammenholder Stathold: Pl: 27 Febr. 1811 med Fdg. 23 May 1812 § 43, er det klart, at dersom den ordinære Straf nem: Forbrydelsen af Hestens Værdie, skulde kunne anvendes, saa maatte Angiældende have gjort sig skyldig i Sviig eller for at bruge denne Forordnings Udtryk: udsneget hesten. Men da det af Sagens Data er evident at han er gaaen aabenlyst tilværks, ja endog staaet i den Formeening at han var berettiget til at udføre Hesten, saa blive han at straffe med en arbitrair Mulkt, hvis størrelse passende synes at være fastsat af Overretten, hvis Dom vil blive at stadfæste. Hvad Sagens Behandling ved

underordnede Retter angaaer, da har den ved Overretten været aldeles lovmæssig og forsvarlig, hvorimod den i første

-67- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294035>

Instants har været baade langsom og slet. Imidlertid finder jeg ej at nogen saadan Skiødesløshed eller Forsømmelse er begaaet som kan virke Mulkt. Actors Sallarium i denne Ret vil blive at bestemme til 16 rbd. RS: thi concluderes:

StiftsOverrettens Dom bør ved Magt at stande. I Sallarium til Actor for Højeste Ret OverAuditeur Sem betales angældende Niels Tørnsted 16 Rbd. R: S.

2., **Motzfeldt:** eenig med Arentzen, undtagen at Sems Sallarium i Betragtning af Sagens Ubetydelighed bestemmes til 10 Rbd. R: S:

3., **Kiønig:** Da jeg ej troer at Sagen kunde erholde nogen nye fornøden Oplysning ved at hiemviises, saa formener jeg at den her endelig bør paakiendes. I Henseende til Sagen selv er jeg af samme Formening som H. Assessor Arentzen, hvis Præmisser og Conclusion jeg ganske tiltræder.

4., **Debes:** War Sagen af større Vigtighed, troer jeg at de Oplysninger som efter Actors Paastand burde fritas, virkelig burde søges forskaffed. Væsentlig er jeg eenig med Arentzen. Kunde det beviises at han førte Korn tilbage til Norge, troer jeg han aldeles burde friekiendes; men da dette ej tilstrækkelig er godtgiort, henholder jeg mig til Arentzens Votum, kun at Sems Sallarium i Betragtning af Sagens Ubetydelighed bliver 10 Rbd. RS.

5., **Collett:** Om Sagen end hiemviises, troer dog ej at der fremkom nogen nærmere Oplysning. Om saa end antages at have været uvidende om Lovbudet, saa kan dette ej andet end tilgives ham paa Grund af de mange forbydende og tilladende Love, som da udkom. Eenig i Hovedsagen med Arentzen, og ang: Sallarium med Motzfeldt.

-68- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294036>

6., **Omsen:** Baade Actor og Defensor paastaar at Sagen burde hiemviises fordi Underofficeren ej var afhørt og Hestens Værdie ej bestemt. Men disse Ubetydeligheder kunne ej hiemle Sagens Afviisning. Tiltale for udtrykkelig handlet mod PI: 27 Feb. 1811 og F: 23 May 1812. Naar altsaa bemærkes at Commandeueren for Vagten Lieut: Mathiesen

tilkiendegiver at Tiltalte blev betydet ej at maatte føre hesten til Sverrig, saa synes ingen Grund at være til at tage Tilflugt til arbitrair Straf, som efter min Formening aldrig bør finde Sted hvor der haves en lovbestemt, som her. Intet var lettere for den der vilde eludere Lovgivningen i Alm: og især hvad Toldvæsenet angaaer, dersom en forestilt Eenfoldighed ved at melde sig i en Vagt skulde tiene som Beviis paa bona fides. Tiltalte vil saaledes blive at ansee efter de allegerede Lovbud; thi conclud:

Tiltalte bør i Overeensstemmelse med Forordningen 23 May 1812 have forbrudt Værdien af den af ham i Sverrig solgte Hoppe, hvilken Værd bliver at bestemme af uvillige Mænd, og efter den Værd 30 Vaager Byg hadde 30 Martz 1814. Saa udreder ligeledes Tiltalte i Mulkt ligesaa meget som Værden af Hesten bestemmes til af uvillige Mænd, og begge Summer forfalde til Statscassen. Endelig udreder tiltalte alle af Actionen lovlig flydende Omkostninger, og derunder til Actor for Højesteret OverAuditeur Sem 16 Rbd. R. S.

7., **Justitiarius:** Sagens Ubetydelighed frietager

-69- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294036>

den allene fra hjemviisning. Jeg er derfor eenig med Assessor Arntzen.

Dom 3die August 1815:

Stiftsoverrets Dom bør ved Magt at stande. J Sallarium til Actor for Højesteret, Over-Auditeur Sem betaler Tiltalte Niels Tørnsted 16 Rbd. rede Sølv.

Den Norske Rigstidende. No. 77. [s. 3]

Højesterets-Advocat, Over-Auditeur Hjelm, som befalet Actor mod National-Artillerist Anders Christensen Fladebydalen.

Ved Højesterets-Stevning af 2den Aug. d. A. indanker Actor til Stadfæstelse og yderligere Paakjendelse en af en Krigsret ved Artillerie-Brigaden under 15de Juli d. A. afsagt Dom udi en Sag, anlagt af Justitien mod Jndstevnede

for Mord og Røveri, begaaet paa Bonden Gunder Giestang i Februar-Maaned d. A. Ved bemeldte Krigsretsdom er saaledes kjendt for Ret: Tiltalte National-Artillerist Anders Christensen Fladebydalen bør for det af ham begaaede Røveri og Mord at have sit Liv forbrudt til Steile og Hjul. Saa bør han udrede de af Actionen lovlig flydende Omkostninger; hvorunder Actor, Procurator Hoff's Sallarium billiges med 50 Rbd. N. V., og Defensor, Procurator Schnitlers Sallarium ligeledes med 40 Rbd. N. V.

J: S: No. 2. m: Løbe No. 20.

Højesterets Advocat Overauditeur Hielm, som Actor contra: National Artillerist Anders Christensen Fladebyedahlen. Aar 1815 Fredagen den 4 Aug., blev i denne Sag voteret saaledes:

1., **General Auditeuren:** National Artillerist Fladebyedahlen har tilstaaet at have dræbt Gunder Giestang. Der bliver Spørgsmaal om hvad Slags Drab det er. Intet af de Tilfælde, C5. Lov anfører, er fuldkommen herpaa passende. Men man kan see at Lovgiveren tager Hensyn paa de Motiver, der har bragt en til at udøve Drabet. Nærværende Drab er absolut begaaet af Egennytte for at bemægtige sig de 204 Rbd. DC, Dræbte havde paa sig. Efter min Formening bør derfor Straffen bestemmes efter 6-16-1 og Krigsretsdommen bør stadfæstes. Jeg finder ingen intigrerede Grunde. Ligeledes troer jeg at Krigsretten rettelig har nedsat Actors og Defensors Regninger, da dette ej angaaer andet end det egentlige Sallarium, men ej Skyds og Diæt. For Højesteret tilkommer Actor Hielm 6 rbd. RS:.

2., **Omsen:** Tiltalte er fuldkommen overbeviist saavel ved egen Bekiendelse som ved andre Omstændigheder at jeg med hensyn til samme tiltræder General Auditeurens Votum. Hvad Jus angaaer, da troer jeg at hverken 6-16-1 eller 6-9-12 er anvendelige, da

-70- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294037>

Tiltalte ej har søgt Ophold i Skoven, og følgelig ej ansees som Stiemand. Derimod formenes at tiltalt er overbeviist om med velberaad hue at have begaaet Mordet, ihvorvel det er godtgiort at han har drukket temmelig meget Brændeviin og saaledes formenes at 6-9-1 her er anvendelig. Hvad Actors, Defensors, Lensmandens og Sorenskriverens Regninger angaaer da formeener sammes Paakiendelse at henhøre under Øvrigheden, og saaledes kan blot

Actors og Defensors Sallarium i al Fald blive Gienstand for Rettens Dom. Men da hverken Actor eller Defensor ere indstævnte til Sagen saa anseer jeg det rigtigt i dette Tilfælde ej at paakiende samme. Actor for Højesteret har intet Sallarium paastaet, hvorfor intet med Hensyn hertil bliver at paakiende; thi concluderes:

Tiltalte National Artillerist: A: C: Fladebyedahlen bør at miste sin Hals og hans Hoved sættes paa en Stage; forøvrigt bør KrigsRettens Dom med Hensyn til Sagens Omkostninger ved Magt at stande. Hvad Indstilling angaaer, tiltrædes GeneralAuditeurens Votum.

3., **Mandix:** 6-16-1 kan ej her anvendes, da Tiltalte ej har lagt i Skiul. Forskiellen mellem 6-9-1 og 12 er at denne antager det er for Fordeel. Da nu dette er Tilfældet her, maa

-71- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294037>

6-9-12 anvendes. For Resten tiltræder jeg Omsens Votum. Som Benaadnings grunde kunne anføres: at saavel Præste Attester som hans Chefs viser hans forhen førte ulastelig Opførsel; at Brændevinet har forleedt ham hvilket dog ej kan bevirke nogen Formildelse: thi concluderes:

Anders C. Fladebyedalen bør at have sit Liv forbrudt og lægges paa Steiler og Hiul, for Øvrigt bør Krigsrettens Dom ved Magt at stande.

4., **Debes:** Der er ingen Tvivl om Tiltaltes begaaede Drab paa Gunder Giestang. Gierningen er forøvet med fuldkommen Overlæg, og for at komme i Besiddelse af de 204 rd., den Dræbte havde i Norge. 6-9-12 bør da anvendes, men da Grundloven har ophævet Hovedlods og Jords Forbrydelse, bliver intet derom fastsat. For Resten billiges at Krigsretten har nedsat Actors og Defensors Sallarium. Da Indstævnte har tiænt troe i 8 Aar paa et Sted, for Øvrigt bekiendt for en ulastelig Person, troer jeg Retten bør indstille ham til den almindelig Drabs Straf. Hielm kan intet Sallarium tilkiendes. KrigsRettens Dom bliver saaledes at stadfæste.

5., **Arentzen:** Hvad Sagen selv angaaer henholder jeg mig til Mandix's Votum, og hvad Indstillingen angaaer til Debes's Votum.

6., **Kiønig:** Da Sagens Omstændigheder og de paa samme anvendelige Lovbud af de foregaaende Assessorer Mandix og Debes ere anbragte, saa skulle jeg referere mig til Assessor Mandix's

Votum hvad Sagen angaaer, og til Debes's hvad Indstillingen angaaer.

7., **Motzfeldt:** Eenig med Mandix.

8., **Collett:** Factum maa ansees fuldkommen at være oplyst. 6-9-12 bliver det Lovbud, som maa anvendes, da han har begaaet Drabet for at faae fat paa de 204 rd., Gunder havde paa sig. Ligesaa er det begaaet med Overlæg, da han havde sagt til Sikkerbøl at han vilde tage Pengene fra ham. Krigsrettens Dom bør da stadfæstes, og jeg seer ingen Grund til Indstilling, paa Grund af Overlæg, det mordiske Waaben, at Saaret var per se lethale ligesom og Vaabenet og at gierningen er begaaet i Drukkenskab; Angaaende Omkostningerne da troer jeg det ej gaaer an at indlade sig i nogen Detail desangaaende. Actor bør ej tillægges Sallarium, siden han ej har paastaaet det. Jeg concluderer derfor som GeneralAuditeuren.

9., **Oberste Nielsen:** eenig med Debes.

10., **Justitiarius:** Naar Mordet ej var begaaet for Fordeels Skyld, skulde jeg være eenig med Omsen; men nu bør Krigsrettens Dom stadfæstes. Ingen Grund til Indstilling troer jeg finder Sted, da han dog maatte miste Livet; jeg refererer mig derfor aldeles til General Auditeurens Votum.

Dom 4de August 1815:

Krigsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Den Norske Rigstidende No. 77. [s. 3]

Kjøbmand Daniel Nissen mod Stadshauptmand Heierdahl i Christiansand.

Ved Høiesterets-Stevning af 27de Febr. d. A. indanker Citanten enten til at kjendes uefterrettelig samt til Sagens Hjemviisning paa Vedkommendes Bekostning til ny og yderligere Paakjendelse, eller og til Underkjendelse, Tilsidesættelse og Forandring en af Aggershuus Stiftsoverret under 30te August 1813 afsagt Dom i en Sag, betræffende 761 Rd. 68 s. D. C. eller 126 Rbd. 91 1/3 N. V., som Jndstevnede paastaaer sig tilgode hos Citanten i Anledning af en Bomuldshandel m. m. Bemeldte Dom lyder saaledes: Appellanten Kjøbmand Daniel Nissen bør til Contra Appellanten, Stadshauptmand Heierdahl at udbetale de paastevnede 761 Rd. 68 s. D. C. med 190

Rbd. 41 s. S. V. med lovlige Renter 4 prCt. fra 20de October 1812, til Betaling skeer. Jøvrigt henvises Appellantens Contrasøgsmaal til Contra-Citantens Værneting. Processens Omkostinger for begge Retter ophæves. At udredes og fuldbyrdes 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven. Ved Underretsdom afsagt af forrige Byfoged i Christiania, Capitain Christopher Weidemann, er saaledes kjendt for Ret: Contra Citanten bør til Hoved Citanten betale de paastevnede 126 Rbd. 91 1/3 s. N. V. eller 761 Rd. 68 s. D. C. med lovlige Renter 4 pCt. fra 24de October 1812, til Betaling skeer. Derimod bør Citanten for Contra-Citantens Tiltale fri at være. Hoved- og Contra-Søgsmaalets Omkostninger betaler Contra-Citanten til Citanten med 25 Rbd. N. V. At udredes 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

Ordens No. 66.

Løbe No. 21.

Aar 1815, Onsdagen den 9 August,

-73- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294038>

blev udi Sagen: Kjøbmann Daniel Nissen, contra Stadshauptmand Heyerdahl i Christiansand voteret saaledes:

1., **Omsen:** Stadshauptmand Heyerdahl søger Citanten for Højesteret Kjøbmand Nissen for 761 dr. 68 s: DC, som er en Rest af en Regning for 5 Baller Bomuld, som den sidste har kjøbt og modtaget af den første. Bemeldte Nissen vil derimod efter sit Contrasøgsmaal have Dom over Heyerdahl, at denne under en daglig Mulkt bør levere 25 Baller Bomuld mod bestemt Priis, at give Opretning for Contractens Misligholdelse, hvorimod Heyerdahl har exciperet. Citanten er under 28 July d: A: forundt Bevilling at have Contrasøgsmaalet der ved Overretsdommen af 30 Aug: 1813 er afviist og henviist til Heyerdahls Værneting, endelig paakiendt saafremt Retten finder at Sagen burde have vært paakiendt ved de foregaaende Instantser; præliminariter vil det altsaa blive at afgjøre hvorvidt Contrasøgsmaalet bliver at paakiende. Hovedsøgsmaalet angaaer blot 761 dr. 68 s: DC. Contrasøgsmaalet kan altsaa ej gaae uden for fiints[?] Grændser. Gik dette ud paa en Fordring, som kunde liqvideres i og med Hovedsøgsmaalet, var det og grundet i 5-13-4 og i 1-2-20. Nu derimod, og da Citanten har villet formere et nyt genus causæ eller en nye Sag, et Contrasøgsmaal, som gaaer langt videre og uden for Søgsmaalet, er hans Anlæg stridende mod bemeldte Lover, der begge

hiemle forum reconventionis hvorimod forum causæ connexæ hverken i bemeldte eller vor øvrige Love finder nogen hiemmel. Hvad Hovedsøgsmålet eller dets Størrelse angaaer er intet erindert mod samme af Nissen. StiftsOverrettens Dom vil saaledes blive at stadfæste,

-74- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294039>

og Indstævnte at betale Processens Omkostninger for Højesteret; thi concluderes:

StiftsOverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Højesteret betales Citanten Kiøbmand D: Nissen til indstævnte Stadshauptmand Heyerdahl med 100 Rbd. R. S:

2., **Kiøning**: Sagens af Historie er efter mine Tanker saa nøjagtig opgiven af Omsen, saa at jeg ej behøver at tilføje noget. De faldne Domme ere til denne Ret af Nissen indankede, fornemmelig fordi der ej er taget hensyn til hans under Sagen formerede Contra Prætensioner. At NL. 5-13-4 skulde give Nissen Rettighed til in casu at erholde sine ContraPrætensioner paakiendte formener jeg ikke, da dette Lovsted synes at forudsætte at Fordringerne foruden at være eensartede, tillige skulle have samme Oprindelse. De omhandlede Fordringer kunne ej heller siges at være saa nøje connecterede at den ene ej uden den anden kunde afgjøres. I Hensigt til den Transaction mellem Sagens Parter, hvori Aarsagen antages at ligge til Nissens Contraprætensioner, da foregiver han at Heyerdahl skulle have lovet at levere ham 30 istedet for 5 Baller Bomuld, hvilket Foregivende jeg ej finder hiemlet i Heyerdahls under Sagen fremkomne Breve. Disse indeholde ikke at Heyerdahl har forpligtet sig til at levere Nissen noget bestemt Quantum Bomuld, men vise allene Prisen og Modtagelsen af det af Daniel Nissen købte Bomuld samt hvorledes samme skulle betales. Min Formening er derfor at StiftsOverrettens Dom stad-

-75- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294039>

fæstes, da det af samme antagne Omskrivningsforhold i mine Tanker er det rigtige, ligesom jeg og formener at Proces Omkostninger med hensyn paa Sagens Stilling beqvemmen kunde hæves. Jeg concluderer derfor:

StiftsOverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Højesteret ophæves.

3., **Arntzen:** Da jeg i Hovedsagen er eenig med Omsen, vil jeg kun bemærke at Spørgsmaalet om Contrasøgsmåls Værneting er saa problematisk at Processens Omkostninger bør hæves, ligesom jeg ej heller kan consentere med ham deri at forum causæ connexæ ej efter non Love finder Sted.

4., **Mandix:** Efter 5-13-4 synes mig ei at omtvistet Giæld, som den Nissen har opgivet mod Heyerdahl, kan komme til Liqvidation med en aldeles uomtvistet Heyerdahls Fordring var efter Regning godtgiort, hvilken Regning, Nissen havde vedtaget som rigtig. Han syntes altsaa at maatte betale denne. Stiftsoverrettsdommen forekommer mig derfor aldeles gyldig. I Hensyn til Heyerdahls Fordring paa Nissen, da maa denne blive at tilsvare efter Omskrivningsforholdet, saaledes som af Stiftsoverretten er bestemt. Antaget at Fordringerne ej kunne komme til Bedømmelse sammen, saa synes og at Nissen bør erstatte Heyerdahl Sagens Omkostninger for Højesteret, da denne uden dette efter mit Skiøn vilde lide Tab. Min Conclusion bliver altsaa som Omsens.

5., **Koren:** Jeg troer at begge Søgsmåll bør paakiendes. Det er vel rigtigt at

-76- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294040>

Heyerdahl har tilbudet Nissen noget Bomuld for en vis Priis. Da han intet Quantum har nævnt, maa Nissen være fornøjet med 5 Baller. Nissen har desuden afbetalt Penge paa disse 5 Baller, og derfor erkiendt at han skylder ham disse Penge; thi concluderes:

Indstævnte Stadshauptmand Heyerdahl friefindes for Kbmd. D: Nissens Contrasøgsmåal i denne Sag, og bør denne til indstævnte betale i Processens Omkostninger for denne Ret 100 Rbd. RS. hvorimod det iøvrigt har sit Forblivende med den afsagte Stiftsoverrets dom.

6., **Lange:** I Sagens Recit er jeg eenig med Omsen. 5-13-4 og 1-2-20 viser at Contrasøgsmålet bør paakiendes med hovedsøgsmålet. Man kan ej ansee Heyerdahl forpligtet til at levere 30 Baller Bomuld, efterdi han ubestemt har nævnt et Quantum; thi concluderes:

Stadshauptmand Heyerdahl bør for Kbmd: Daniel Nissens Tiltale i denne Sag frie at være, hvorimod Kbmd. Nissen bør til Stadthauptmand Heyerdahl betale 126 Rbd. 39 s: NV tilligemed lovlige Renter af denne Summa beregnede fra 24 Octbr. 1812 indtil Betaling skeer. Processens Omkostninger ophæves.

7., **Justitiarius:** Jeg er i det væsentlige eenig med dem som ville have Stiftsrettens Dom stadfæstet. Derfor holder jeg mig til Assessor Omsens Votum paa det nær at Processens Omkostninger

-77- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294040>

ophæves.

Dom 9de August 1815:

Stiftsrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger ophæves.

Den Norske Rigstidende. No. 78. [s. 3]

Advocat Aars, som befalet Actor mod Stiftsoverrets Procurator Hansson.

Ved Høiesterets-Stevning af 7de Aug. d. A. indanker Actor til Skærpelse og yderligere Paakjendelse en af den combinerede Commission af falske Assignater tiltalte Gunder Hovoug under 10de Juni d. A. afsagt Dom i en Sag, anlagt af Justitien mod Jndstevnede for formeentlig Forsømmelse i, som befalet Actor, betimeligen at paastevne Sagen mod Gunder Hovoug. Ved bemeldte Commissionsdom er saaledes kjendt for Ret: Stiftsoverrets-Procurator Hansson bør at betale til Christianiæ Byes Fattig-Casse 50 Rbd. S. V., samt at betale de paa Arrestanten Gunder Hovoug Varetægt og Forpleining medgaaede Omkostninger fra 23de October 1814 til 4de Jan. 1815. At efterkommes efter Øvrighedens nærmere Foranstaltning.

J: S: No. 3.

Løbe No. 22.

Aar 1815. Onsdagen den 9 August, blev i Sagen: Advocat Aars som Actor contra Procurator Hansen, voteret saaledes.

1., **Kiønig:** Under nærværende Sag tiltales Stiftsoverrets Prok: Hansen ifølge Statsraadets Befaling for formeentlig Forsømmelse under en ham mod Gunder Mortensen Haavoug

befalet Justits-Sag. Den hertil Hansen meddeelte Ordre findes daterit 9 Septbr. f. A: og har han derefter først den 5 Januar sidstleden udtaget Stevning til den combinede Committee, hvorfor Sagen efter Commissarial Befaling skulde behandles; hvorved altsaa er forløbet et Tidsrum af henved 4 Maaneder. For dette Ophold har tiltalte Prokurator Hansen anbragt forskiellig Grunde der dog alle med Undtagelse af den, at han har havt en Mængde andet, nem: 36 befalede Sager, nesten alle ligge uden for ham, men da det maatte være Tiltaltes Pligt i Tilfælde han ej samtidig kunde have iagttaget alle de ham paalagte Sager, derom til vedkommende Authoriteter at have afgivet Indberetning, og at have anholdt om Entledigelse fra de Sagers Udfør, hvortil ej hans Tiid maatte være tilstrækkelig, saa formener jeg at han hen forgiæves søger Aarsag for det ved ham skeede Ophold, ligesom jeg ej heller troer, at den Tiid, der for Hansen vilde være nødvendig til at giennemgaae Dokumenterne til Stevninges Udtagelse, kunde optage den fra Orderes Mod-

-78- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294041>

tagelse til Stevningens Udfærdigelse medgaaede Tiid. Vel synes det som Fdg. 3 Juni 1796 almindelig forudsætter at Sagføreres Forhold i befalede Sager, under eet med Hovedsagen skulde bedømmes og paakiendes, men man kan vel ej antage at dette just er nødvendig eller den eneste Maade, hvorpaa Sagføreres Forhold kunne komme under Paakiendelse; da det vel maatte vere OverØvrighederne tilladt med særskildt Paatale at erhverve Dom over de Skyldige. Det kan ej nægtes at tiltalte Prokurator Hansen ved den ham paalagte Suspension i nærværende Tilfælde kommer til at lide mere, end Sagføreren, der have giort sig skyldigt i Ophold ved befalede Sager, i almindelighed ere udsatte for, men da dette er en Følge af en Resolution, der ej efter min Formening er Gienstand for Domstolenes Omdømme., saa troer jeg at han herfor paa anden Maade end giennem Rettergang maa søge Regres, hvis han dertil skulde troe sig berettiget. Dog skulde jeg med hensyn til den lange Tiid, Hansen har vært udsat fra sit Levebrød, være af den Formeening at den mindste Mulkt der er foreskrevet for udviist Forsømmelse fra Sagføreres Side kunde passelig finde sted, og med Hensyn paa foranførte saaledes concludere:

Procurator Hansen bør til Christiania Byes Fattigcasse udrede en Mulkt af 10 Rbd. S. V. og at den paaankede Commissions Dom iØvrigt ved Magt kiendes.

2., **Mandix:** At Hansen har viist Forsømmelse i at behandle den omhandlede Sag maa vel antages, og at han altsaa, da han paa en anden Maade end sædvanlig er sat under Tiltale, maa overensstemmende med Fdg. 3 Juny 1796 § 35 blive at idømme Mulkt i Henseende til dennes Bestemmelse; da er jeg eenig med Assessor Kiønig, hvis Votum jeg aldeles tiltræder. Forsaavidt Hansen har paastaaet at Suspensionen skal hæves, da formener jeg at ligesaavel som om han havde Ordre om Suspension havde været befalet tiltalt til Embeds Forbrydelse det da og maatte have været bestemt ej allene om han skulde dømmes paa Embede, men endog om Suspensionen skulde hæves, saa formener jeg at den ved denne Rets Dom bør hæves; thi concluderes:

Den Prokurator Hansen paalagte Suspension bør at være ophævet, iøvrigt bør han for udviist Forsømmelse i den ham overdragne Sag, at erlægge til Christiania Byes FattigCasse en Mulkt af 10 Rb. S. V. og i det øvrige stadfæstes Commissions Dommen.

3., **Collett:** Hansen har fornemmelig anført 6 forskellige Forsvarsgrunde. Den første er Sagens Vidtløftighed. Den anden den ham paalagte Udførelse af 36 forskellige Justitssager i dette Melletrum, 3, og 4, at Dokumenterne have været udlaante til Defensor Morgenstjerne, 5, at de befalede Commissarier da vare occuperede og ønskede Udsættelse, 6, at Arresterede intet har Lidt ved Sagens Ophold, hvortil endnu kommer,

at Sagens Dokumenter saadanne som de vare sendte Hansen, ej vare i den Forfatning, at han efter disse kunde udtage Stevning. 1., Vel er Sagen ej af de mindre, men da Akten er paa 72 Sider, maatte han i kortere Tiid kunnet giennemgaae den.

2., Vel har han havt mange Sager, men var han virkelig saa overlæst, da burde han have meldt vedkommende Øvrighed, og søgt Entledigelse.

3, og 4, Dette [?] er Hansen aldeles uvedkommende, og desuden af ham aldeles ubeviist.

5, og 6., Det er oplyst at Haavoug har længe været arresteret, og hans Frihed været meget indskrænket; hvorfor han maa ansees at have lidt ved Sagens Henstand.

Stiftsverretsdommen kan snarere anvendes mod Defensor angaaende Forførrernes

Ugyldighed, da han førend dette ved Dom blev stadfæstet, burde udtage Stævning. Jeg troer Commissionen passende har fastsat Mulkten til 50 rbd. S. V. Hvad Erstatning og Suspension angaaer, da troer jeg ikke saa meget mindre gaaer an, som det er upaaanket a prima instantia; thi concluderes:

Commissariernes Dom bør ved Magt at stande.

4., **Arntzen:** Hansen er sat under Tiltale for formeentlig Forsømmelse som Actor mod Gunder Haavoug. Der er nesten gaaet 4 Maaneder hen førend han udtog Stevning. Sagens Vidtløftighed og de mange andre befalede Sager gjør at Straffen ej bliver større end Commissionen

-81- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294042>

har bestemt. Jeg troer at Suspensionen, som aabenbar lovstridig, in terminis bør ophæves og især acteviseres som lovstridig. Angaaende Commissariernes Forhold, da er Defensor uberettiget til at paastaae noget over dem, fordi de ej havde Forhøret, da Dommen blev afsagt; thi concl:

Commissariernes Dom bør ved Magt at stande, hvorhos den Procurator Hansen af Statsraadet ulovligen paalagte Suspension bør være ophævet.

5., **Debes:** Sagens Vidtløftighed, de mange andre betalede Sager, at han hen forfattet Extrakt, gjør at 6 Uger maatte tilstaaes ham til Sagens Anlæg. Commissariernes Mulkt maa, da Statsraadet mod Grundloven har suspenderet Hansen, anseer at være vel stor, hvorfor jeg skulde være tilbøjelig til at friefinde ham, Det er saa meget mere lovstridigt af Statsraadet, som det ej er skeet efter højeste Befaling. Imidlertid troer jeg dog at dette ej er under Rettens Paakiendelse. Mulkten bør da nedsættes, for at overtyde enhver om hvad man har taget hensyn til. Det vilde være overflødig at tilkiendegive Hansen Erstatning, og Statsraadet maa vel selv tilbageholde Suspensionen; thi concluderes:

Commissariernes Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes at den Hansen idømte Mulkt nedsættes til 10 Rbd. S. V.

-82- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294043>

6., **Omsen:** Det kan ej nægtes at Hansen er straffet nok, ja for meget ved Suspension men naar Defensor foregiver at samme er formaliter og realiter ulovlig, at Suspensionens Gyldighed skal paakiendes og afgjøres her med hans videre Paastand, saa maa jeg gjøre følgende Bemærkninger:

1., at Defensors Paastand her for Retten gaaer langt videre end Hansens for Commissionen.
2., at Statsraadet ej er stævnt eller vil kunde stævnes enten til Commissionen eller til Højesteret, hvoraf tillige følger at dens Actus, hvorvd Hansen er suspenderet, ej kan blive paakiendt. Med Hensyn til Sagens Recit henholder jeg mig til Kiønig Votum, og anmærker blot at Hansens Brøde ej bestaaer i Forsømmelse i en allerede paabegyndt Sag, men deri at han har ladet 4 Maaneder gaae hen førend han udtog Stevning. Fdg. 3 Juni 1796, § 35 taler om den første Art Forsømmelse som den almindeligste, hvorimod Hansens Brøde er langt større og sværere. Her var en anden og extraordinær Forsømmelse, altsaa kunde Hansen ej drages til ansvar efter den almindelige, som forudsættes i Fdg. 3 Juni 1796. Men da Commissionen

-83- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294043>

i dens Dom allerede har angivet en passende Maalestok, hvorefter Hansens Forsømmelse bør bedømmes, saa vil samme og blive at stadfæste i Defensors Imputation mod Commissionen, at den end ikke skulde have havt Forhøret og Sagens dokumenter for at bedømme dens Vidtløftighed finder jeg aldeles ugrundet, hvorfor der ej paa denne kan reflekteres; thi concluderes:

Commissionens Dom bør ved Magt at stande.

7., **Justitarius:** Da det Tab, Hansen har lidt ved Suspensionen, er siden end den højeste Mulkt, troer jeg ej man kan komme ham nærmere, da det vilde være at straffe ham anden Gang. Det er en almindelig Regel, at en Delieqvent, som har lidt lang Arrest, faaer derfor Formildelse i Straf, hvoraf synes at kunne hentes Analog: thi concl:

Procurator Hansen bør for Actors videre Tiltale i denne Sag frie at være, og igien indsættes i sit Embede som Sagfører.

Assessor Mandix tiltraadte deres Mening, som voterede paa at Commissions Dommen burde stadfæstes.

Dom 9de August 1815:

Commissariernes Dom bør ved Magt at stande.

Den Norske Rigstidende. No. 79. [s.3-4]

Advocat Hansteen, som befalet Actor, mod Slave Jacob Hansen.

Ved udtagen Høyesterets-Stevning af 5te August d. A. indanker Actor enten til at kjendes uefterrettelig og til Sagens Hjemviisning, eller og deels til Stadfæstelse, deels til Underkjendelse, Tilsidesættelse og Forandring en af Aggershuus Stiftsoverret under 17de Juli sidstl. afsagt Dom udi en Sag, anlagt af Justitien mod Jndstevnede, for formeentlig 4de Gang begaaet Tyverie. Bemeldte Stiftsoverretsdom lyder saaledes: Tiltalte undvegne Slave Jacob Hansen bør indsættes paany i Aggershuus Fæstning sin Livstid under streng Bevogtning, men for øvrigt for Justitiens Tiltale i denne Sag fri at være. J Henseende til de ham idømte Omkostninger bør Underrettens Dom ved Magt at stande; Alt at fuldbyrdes efter Øvrighedens nærmere Foranstaltning. Ved den af den constituerede Byfoged i Christiania, Stiftsoverrets-Procurator Hans Møller og Meddomsmænd afsagde Underretsdom er kjendt for Ret: Slaven Jacob Hansen bør kagstryges og brændemærkes paa Panden, samt indsættes sin Livstid under streng Bevogtning i Aggershuus Fæstning; saa betaler han og alle af Actionen flydende Omkostninger, og deriblandt til Actor Procurator Arntzen 20 Rbd. og til Defensor Procurator Sehested 12 Rbd. S. B. Det Jdømte at udredes 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, og Straffen at fuldbyrdes efter Øvrighedens nærmere Foranstaltning.

J: S: No. 4.

Løbe No. 23.

Aar 1815 Torsdagen den 10de August blev i Sagen Advocat Hansteen som Actor contra Slaven Jacob Hansen

-84- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294044>

voteret saaledes:

1., **Arntzen:** Angiældende Slave Jacob Hansen tiltales i denne Sag for 4e Gang formeentlig begaaet Tyverie. Det er tilfulde beviist ved de producerte Dokumenter at Arrestanten tilforn har været endeligen dømt for 3e Gang begaaet Tyverie, til Aggershuus Fæstning, hvorfra han deserterede; og hvorefter han godvillig meldte sig ved Fredrichstad Fæstning, hvorfra han igjen er undvegen. Ved egen Tilstaaelse bestyrket ved Vidner og corpus delicti er det tillige godtgiort at Angiældende d: 22 April sidstl: kl: 3 Eftermid: tog 4 Bord, som laae under Fæstningen, af hvilke han allerede havde faaet de 2 i Baaden, og de 2 andre var han i færd med at bringe derfra da Skildtvagten anraabte ham, som havde til Virkning at han igjen bragte alle Bordene hen til det Sted, hvorfra han havde taget dem. Spørgsmaalet i denne Sag bestaaer deri: har Arrestanten gjort sig skyldig i Ran eller Tyverie. Hvad det første betræffer, da foruden at Aktions Ordren ej angaaer Ran, saa kan den paaankede Forbrydelse ej heller betragtes som saadan, efterdi Udøvelsen deraf altid forudsætter at Ejeren eller den Tingen er betroet til skal være nærværende, og at Angiældende maa vide Vedkommende er tilstede, og paa en voldsom Maade sætte sig i Besiddelse af Tingen for deres Øjne. Vedkom: Authoriter have erklæret at Bordene ej tilhørte Fæstningen eller det offentlige. Skildtvagten er altsaa ej sat for at bevogte dem. Heller ej har Arrestanten

-85- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294044>

brugt nogen voldsom Adfærd, hvorimed han strax bragte dem tilbage. Angaaende den 2den Deel af Spørgsmaalet, da forekommer vel dets Opløsning mig vanskeligere, men seer man hen til Kosternes Ubetydelighed og de under Sagen oplyste Omstændigheder, saa troer jeg de kunne betragtes som en forladt Ting, og denne Præsumtion er ej afbeviist af Justitien, efterdi den ej har været i stand til anvendt Umage uagtet, at fremskaffe nogen Ejer, som paa lovbealet Maade har tilhiemlet sig Bordene; hvoraf følger at man ingen Sikkerhed har for at de er bortkomne mod nogens Villje, hvilken Omstændighed altid er nødvendig for at constituerre et rigtigt Begreb om Tyverie. Jeg finder med Hensyn til foranførte Sager af den Beskaffenhed at den paastaede Hiemviisning ej kan finde Sted. Hvad Processualia angaaer, da troer jeg Sagen lovmæssig har været udført for begge Retter. Actors Salarium billiges med 16 Rb: RS: thi concluderes:

StiftsOverrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salarium til Actor for Højesteret
Stiftsoverrets Procurator Hansteen, betaler Arrestanten I. Hansen 16 Rbr. R.S:

2., **Collett:** Betræffende den paastaaede alternative Hiemviisning, da troer jeg ej den kan statueres, da der er gjort al Umage for at opdage Ejeren til Bordene. Angaaende Sagen selv vil jeg blot bemærke at det ej er usandsynligt at disse ere opdrevne fra Søen. Der er da ogsaa grund

-86- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294045>

til at troe at en anden havde taget dem, havde han ej gjort det. Jeg er derfor eenig med Arntzen.

3., **Omsen:** Hvad Sagens Recit angaaer tiltræder jeg hvad H. Assessor Arntzen har anbragt. Med Hensyn til Sagen selv og Actors Paastand om Hiemviisning grundet derpaa at der ingen Ejer er opdaget til de 4 Bord m. v: da kan denne Paastand ej biefaldes, deels fordi der allerede er anvendt megen Umage for at opdage Ejeren, deels fordi det af selve Sagens Natur er klart at det er vanskeligt at finde Ejeren til 4 Bord, som intet særskildt kiendemærker har. Maaskee var det vigtigere at undersøge hvorvidt Tiltaltes Foregivende at have forladt F:stads Fæstning med Vice Kommandantens Tilladelse var rigtig, men da dette ingen juridisk Virkning kan tillægges, bør Sagen endelig paakiendes. Hvorvidt Tilhiemlings Eed er nødvendig for at constituere Beviis for Tyverie, er Hovedqvæstionen i denne Sag. Vel fordrer Lovens 6-17-8, 9, 10 Fdg. 21 May 1751 m. fl: i Almindelighed Tilhiemlings Eed, og hvor denne kan havees bør den altsaa afbruges, naar den Sigtede ej erkiender den Stiaalnes Ejendom, men at selve saadan Tilhiemlings Eed endog naar den kan erholdees, ej altid ansees absolut nødvendig, viser blandt andet Pl: 28 Martz 1800. I Sagen findes ej nogen Omstændighed der kunde virke den Formodning om Tiltalte at han skulle ville lyve paa

-87- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294045>

sig selv. Her i Sagen desuden 2 lovfaste Vidner, hvis Forklaring i det Væsentlige stemmer overeens med hvad Tiltalte selv har bekiendt, og dette bestaaer i, at da han blev vaer de omhandlede 4 Bord, fik han det Indfald at tage dem, m: v: Handlingen bliver ej Ran fordi den forøvde ved lys Sag [Dag]; thi sandsynlig har Tiltalte troet at hverken Skildtvagten eller nogen anden saae ham, da han bemægtigede sig Bordene, og saaledes har han hemmelig forøvet Misgierning, uagtet andre saae dens Udøvelse. Tiltaltes egen Tilstaaelse viser og at

han betragtede Bordene som ingens eller res derelicta, og saadan Foregivende vilde end ikke retfærdiggjøre ham, fordi ingen har Ret til at betragte nyttige Ting som forladte, ligesom Lovens Lære om Hittegods, og hvorefter den der heller noget og ej oplyser det, skal straffes som Tyv, noksom viser at hvad Defensor har anbragt til Fordeel for Tiltalte, er uden Grund. Tiltalte der forhen er dømt for 3 gange begaaet Tyverie, til FæstningsArbejde paa Livstiid, maa altsaa dømmes efter Fdg. 20 Feb. 1789 § 5, og saaledes Underretsdommen i det hele at stadfæste. Men da Tiltaltes Foregivende at have forladt F.Stads Fæstning med Tilladelse, Tyveriets Ringhed, de have meddeelte fordeelagtige Vidnedsbyrd og Sagens øvrige Omstændigheder synes alt at tale for Indstilling til Benaadning og Frietagelse for Kagstrygning og Brændemærke; Underretsdommen bør ved Magt at stande. Actor for Højesteret, Hansteens Salarium billiges

-88- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294046>

med 16 Rb. R.S.

4., **Mandix:** I Henseende til Hiemviisningen refererer jeg mig til de foregaaende. Angaaende Tilhiemlingseedens absolute Nødvendighed, henholder jeg mig til Omsens Anbragte. Tiltale bør derfor efter hvad under Sagen er oplyst, dømmes for 4 Gang begaaet Tyverie efter Fdg. 20 Febr. 1789 § 5. Men da det dog aldeles ej tilstrækkelig er oplyst om Tiltalte havde opserveret at der var Folk i Nærheden, og altsaa om factum kunde henføres til Tyverie, men ingenlunde til Ran, samt da Kosterne var af saa stor Ringhed; formener jeg at Overretsdommen kan blive at stadfæste, og jeg er derfor af Arntzens Meening; og formoder jeg at Actors Salarium, kan ligeledes fastsættes til 16 Rb. R.S.

5., **Debes:** Angaaende factum er jeg i det Væsentlige eenig med Arntzen. Jeg vil kun bemærke at ingen var berettiget til at lægge Bord, der hvor Tiltalte tog dem; hvorfor han end mere maatte ansee dem som res delicta. Jeg troer ellers at Overrets Dommen urigtig siger stræng Bevogtning, da loven forudsætter Tyverie førend dette anvendes. I øvrigt troer jeg at Tiltalte ej er nogen farlig Person, da hans Tyverier ere meeget ringe, og han har meldt sig ved Fæstningen 2 Gang, saa concluderes

Tiltalte Slave Jacob Hansen bør indsættes paa nyt i Aggershuus Fæstning sin Livstiid, men for øvrigt for Justitiens videre Tiltale i denne Sag frie at være. I Henseende til de Tiltalte idømte

Omkostninger bør de ergangne Domme ved Magt at stande. I Salarium til Actor for Højesteret betaler Tiltalte 16 Rb. RS.

6., **Kiønig:** Da jeg i denne Sag er aldeles eenig med H: Assessor Arntzen, saa henholder jeg mig saavel til hans Præmisses som Conclusion

7., **Justitiarius:** Jeg troer at han blot bør indsættes i Fæstningen. Da han 2 Gange har været paa Aggershuus Fæstning, maatte han vel vide hvor Skildtvagten stod; en Grund mere for ham till at ansee Bordene for res derelicta. Jeg refererer mig aldeles til Assessor Debes's Conclusion. Denne Conclusion antog ogsaa Assessor Arntzen, ligeledes Mandix og Kiønig

Dom 10 August 1815:

Tiltalte Slave Jacob Hansen bør indsættes paany i Aggershuus Fæstning sin Livstid; men for øvrigt for Justitiens videre Tiltale i denne Sag fri at være. J Henseende de Tiltalte idømte Omkostninger bør de ergangne Domme ved Magt at stande. J Sallarium til Actor for Højesteret Advocat Hansteen, betaler Tiltalte 18 Rbd. rede Sølv.

Den Norske Rigstidende. No. 70. [s. 3]

Professor Ole Pihl mod Told-Casserer, Major Leschly paa Christiania Toldkammers Vegne og den constituerede Byfoged i Christiania, Stiftsoverrets-Prokurator H. Møller.

Ordens No. 5.

Løbe No. 24.

Torsdagen den 13 July Aar 1815 blev i Sagen Professor Ole Pihl contra: constitueret Byfoged Hans Møller og Toldcasserer Major Leschly paa Christianiæ Toldkammers Vegne afsagt Udeblivelses Dom, da Citanten hverken mødte eller møde lod.

Dom 13de Juli 1815:

Citanten, som hverken selv møder eller møde lader til bestemt Tid, bør at betale 50 Rbd. rede Sølv, førend det tillades ham at gaae i Rette med Sagen; og, saafremt han ikke inden 4 Uger melder sig for Justitiarius med Justits-Secretairens Qvittering, at bemeldte 50 Rbd. ere betalte, bør han aldeles at have tabt Sagen, og ej tillades Videre derpaa at tale.

Den Norske Rigstidende. No. 81. [s. 2-3]

Capitain og Grosserer Ludvig Mariboe mod Kjøbmand Jens Clausen Thams.

Ved Høiesterets-Stevning af 24de October f. A. indanker Citanten enten til at kjendes uefterrettelig, eller til aldeles Underkjendelse, Forandring og bedre Rets Nydelse en af Aggershuus Stiftsoverret under 2den August 1813 afsagt Dom i en Sag, angaaende Jndstevnedes Formeentlige Odels- og Løsnings-Ret til Ødegaarden Poverud, Matricul No. 70 af 7 Lpd. Tunge, under Dikkemarks Jernverk i Asker Præstegjeld beliggende. Bemeldte Dom lyder saaledes: Hjemtingsdommen bør ved Magt at stande; dog saaledes, at Fravigelsen skeer til første Faredag 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse. Ved den af Sorenskriveren i Aggers Sorenskriverie, Cancelleraad Poul Frederich Helzen og Meddomsmænd under 17de October 1812 afsagde Hjemtingsdom var saaledes kjendt for Ret: Jndstevnede Grosserer Ludvig Mariboe bør for Citanten Jens Clausen Thams fravige og under Udkastelses-Tvang til Lovens første Faredag ryddiggjøre Ødegaarden Poverud i Asker Sogn beliggende, Matr. No. 70, imod en saadan Løsningssumma, som i Overeenstemmelse med Forordningen af 5te April 1811 maa blive bestemt. Processens Omkostninger ophæves.

Ordens No. 9.

Løbe No. 25.

Aar 1815 Fredagen den 11 August blev i Sagen:

-90- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294047>

Capitaine og Grosserer Ludvig Mariboe contra Jens Clausen Thams voteret saaledes:

1., **Collett:** Ved Odelsstævning af 3 Decbr. 1811 har indstævnte J: C: Thams sagsøgt Appellanten Capitaine Mariboe til for sig som Odel under Udkastelse at fravige og

ryddiggjøre Ødegaarden Poverud, Matr: No. 70, af Skyld 11 Lpd. Tunge. Efter den Stilling, hvori Sagen er procederet for denne Ret og ifølge den af Appellanten vedlagte alternative Paastand, skulde her egentlig preliminariter blive at undersøge hvorvidt den anførte Stevning som formeentlig udtages til et urigtigt forum, skulde blive at afvise eller ikke. Men da jeg formener at dette beqvemmeligst kan afgjøres naar jeg har giennemgaaet Sagens Realia, saa forbeholder jeg mig ved Slutningen af mit votum at erindre det fornødne herom. Hvad Sagen isig selv angaaer da formener jeg at dens egentlige Qvæstion vil blive hvorvidt den paastævnte Gaard Poverud kan ansees som en integrerende Deel af Dikkemarks Jernværk eller ej. Seer man da hen til det af Commissarierne under 6 Aug: 1791 udstædte Udlægs Dokument og især til sammes sidste og næstsidste Periode, og man fremdeles lægger mærke til at det just er fra denne Forretning at Odelsprætendenten udleder sin Ret, da skiønnes ej rettere end at denne Gaard, der af Citantens Prokurator har inden Retten er tilstaaet i umindelige Tider at have underlagt Værket, maa især naar man tager Hensyn paa de Jernværkerne almindelig forundte Privilegier, ansees som integrerende

-91- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294047>

Deel af bemeldte Dikkemarks Værk. Interims Privileger 15 Aug: 1687 § 7 hvormed conf: Bergord: 27 Juni 1683 § 3 bestemme at Gaardene skulle afstaaes til Værkets Tieneste mod billig Betaling, naar de ligge nær sammen. Skal nu saaledes Gaarde, det være sig Odelsgods eller ikke Odelsgods, afstaaes til Værkernes Tieneste, saa indsees det ikke at kunne være passeligt at en Jernværksejer skulle kunne frahænde de kommende Ejere af samme Værk den til Værket henhørende og ved Anordninger og Privelegier samme underlagte Jordvej, der desuden altid er nødvendig til et Jernværk. Det er og bekiendt at mange Gaarde ere lagte under de forskjellige Værker. Der er fremdeles fra Indstævnts Side gjort den Indvending at Poverud er særskildt skyldsæt. Men allerede 1787 laae Gaarden under Værket og havde een Ejer med samme. Desuden staaer ingensteds at disse Gaarde skulle være frie for almindelig Skyld. Om Privilegierne ere fornyede eller ej gjør intet til Sagen, da Fdg. 9 Jan. 1776 § 6 antager at Værkernes Privelegier ved samme bleve fornyede. Det er ej beviist at Værket ej har været i Drift, og overalt maatte Indstævnte beviise denne sin Exception. Da jeg saaledes antager at Gaarden ej kan frahævdnes Værket, vil let [?] indsees hvad bør gjælde om Stevningens Afviisning. Det er da klart at Sagen burde have været anlagt ved

Overbergamtsretten, hvori dog Fdg. 7 Sept. 1812 gjør en Forandring, eftersom der til denne Sag ej hører Bergverkskundskab; thi concluderes:

Appellanten Capitaine og Grosserer L: Mariboe bør for indstævnte J. C: Thams's Tiltale i denne Sag frie at være. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

-92- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294048>

2., **Kiønig:** Under nærværende Sag søger J. C. Thams at gjøre sin formeentlige Odelsret giældende til en af Dikkemarks Ejere forhen og under samme benyttet Gaard, Poverud kaldet. Thams's derom nedlagde Paastand har saavel ved Underrets som Stiftsoverrets Dom fundet Biefald. Sidstmeldte Dom har Dikkemarks Ejer Grosserer Mariboe ved Stævning af 24 Octbr. f. A: indanket til denne Ret for enten at kiendes uefterrettelig eller til Underkiendelse og Forandring. Saavel ved Under som Stiftsoverretten og denne Ret har Capt: Mariboe ladet anbringe den Exception mod Anlægget, at Sagen ej ved det rette forum er paastævnt, men naar man seer hen til at det ej er beviist at Gaarden Poverud udgiør nogen integrerende Deel af Dikkemarks Jernværk, hvilket kun er et assertum af Mariboes under Sagen benyttede Sagfører, og Slotsfoged Holsts derunder fremlagde Attest godtgjør at bemeldte Gaard er en særskildt matrikuleret Ejendom, for hvis Skatter han ved Regning har giort Fordring, kan dette ej antages. De ældre ang: Biergværkene giældende Anordninge forunde disse efter min Formeening kun en indskrænket Jurisdiktion i henseende til deres Betienter og faste Arbejdere med Hensyn paa Sagens Gienstand, og allene i de, der fordre kundskab i Bergvidenskaben. Denne Jurisdiktion have Biergværksejere bestandig søgt at udvide, men man kan dog ej antage at bemeldte Anordninger forundte dem Jurisdiktion

-93- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294048>

paa det faste Gods, som de have sig istand til paa en eller anden Maade at erhverve. I andet Fald vilde de ordinære Retsbetientes Jurisdiktioner forøges eller formindskes i samme Forhold som Værkenes Ejere tilvendte dem meer eller mindre Jorde gods. Sagen kan desuden ej til Bergretten henviises, da samme senere er afskaffet. Hvad betreffer Sagen i sig selv da viser det fremlagte udtog af det ved Justitsraad Scheels Opbuds Skifte paserede i Foreening med de under 4 Juni 1812 under Sagen afhørte Vidner, at avgangen Cancellieraad

Thams har besiddet Gaarden Poverud med Ejendomsret, og domineret samme, ligesom 5-2-14 og 5-6-1 vise at den Tittel, hvormed han har besiddet Gaarden, giver Ejendom. Den Tiid bemeldte Thams besad Gaarden var efter Loven tilstrækkelig til at odle den, og da Gaarden ej senere af nogen andre er hævdet eller præskriberet for Thams Descende[n]ter, saa formener jeg at de ergangne Domme maa ansees grundede; men da jeg antager at der om Sagen kan være forskellige Formeninge, troer jeg at Proces Omkostninger med Hensyn dertil maae blive at have; thi concluderes:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande; Processens Omkostninger for Højeste Ret ophæves.

3., **Arntzen:** Indstævnte Thams søger Mariboe til for sig at ryddiggjøre Gaarden Poverud. Hvad Appellantens Paastand angaaer at Stævningen bør afvises, da er det klart at Sagen burde været anlagt ved Bergretten efter da da giældende

-94- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294049>

Love, saa meget mere som der hører Bergkundskaab til at bedømme om Gaarden er nødvendig til Værkets Drift; thi concluderes:

De ergangne Domme tilsidesættes, og Underretsstævningen af 3 Decb. 1811 afviises. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

Da der imidlertid muelig kunde blive Pluralitet for Sagens endelige Paadømmelse, maa jeg og votere derpaa. At Cancellieraad Thams i Hævdstiid har git Gaarden er beviist; men tages Hensyn paa at Gaarden har været henlagt under Jernværket, afhændet som en Deel af samme, saa troer jeg ej at samme kan hævdes; hvorfor jeg aldeles i denne Sag henholder mig til Colletts Votum.

4., **Mandix:** eenig med Kiønig.

5., **StiftsoverretsJustitiarius Berg:** Under nærværende Sag, hvorved Thams søger Gaarden Poverud som Odelsgoods fra Mariboe, er fremsat Exception saavel mod Sagens Anlæg ved det ordinære forum, som mod Odelsretten i sig selv. Angaaende det første, da synes det ved at betragte Bergværksanordn: for 7 Sept. 1812 højst uvis hvorvidt de tilkom Jurisdiktion over faste Ejendomme; thi de tale kun om de Personer der bor paa Værkernes Grund og hvor der udfordres Bergværks kundskab. Da Loven fordrer at Odels

sager skal paakiendes ved det ordinære forum saa synes det højst tvivlsomt om Indstævnte urigtigt har anlagt Sagen, hvorfor Stævningen ej bør afviises. Angaaende Sagens Realitet, da seer af man de fremlagte Adkomstbreve, at Poverud har fulgt under eet med Dikkemark og saavel Bergord: af 1683 og Priveleg: 1687 viser at Ejeren af Værket kan paastaae den nødvendige Jord udlagt. Da man nu af Skiødet 1688 seer at kun lidet Jordegods hører til Værket, maa Poverud ansees nødvendig til Værket, og altsaa kan den ej odles, som et accessorium til Værket, der ej kan odles. At Værket nu ej er i Drift formeenes ej at gjøre noget til Sagen; thi det er ej nægtet at Cancellieraad Thams deren del; i hans Tiid maatte gaarden som et accessorium ej kunde odles fra Værket. At Privilegierne ej er fornyede, har heller ingen Indflydelse, da det gjerne kan være at de ere indsendte til at erholde Confirmation derpaa. At Poverud er særskildt skyldsatt kommer deraf at Anordningerne ej frietage saadanne Gaarde for almindelige Skatter. Paa disse Grunde er jeg eenig med Assessor Collett.

6., **Lange:** I Henseende til Sagens Recit og Paakiendelsen af Exceptionen er jeg eenig med Assessor Kiønig, hvis Votum jeg tiltræder.

7., **Justitiarius:** Det havde vært aldeles urigtigt at anlægge en Sag ved en Bergamtsret. Sagen har været meget slet procederet af Mariboe i første Instants. Det er nemlig aldeles ubeviist at Værket ligger paa

Poveruds Grund, eller at denne er nødvendig til Værkets Drift. Derfor refererer jeg mig aldeles til Kiønigs Votum, og indstiller kun: at der burde tilføjes: at Gaarden skulde fraviiges til Lovens første Faredag; hvilket ogsaa vedtages af Assessorerne Mandix, Kiønig og Lange.

Dom 11de August 1815:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande; dog saaledes, at Fravigelsen af Gaarden Poverud skeer til Lovens næste Faredag. Processens Omkostninger for Høiesteret ophæves.

Den Norske Rigstidende. No. 81. [s. 3]

Høiesterets-Advocat, Cancellieraad Morgenstjerne som befalet Actor mod Slaverne Anders Togstad, Ole Djømnes og Ingebricht Johnsen.

Ved Høiesterets-Stevning af 7de Aug. d. A. indanker Actor til Stadfæstelse en af Trondhjems Stiftsoverret under 3die Mai sidstl. afsagt Dom i en af Justitien mod Indstevnede for, efter at have brudt ud af Trondhjems Fæstning, begaaet Tyverie anlagt Sag. Denne Dom er saaledes afsagt: Underrettens Dom bør ved Magt at stande. Ved den af Sorenskriveren i Guldalen, Regimets-Quarteer-Mester Mads Møller Dessen den 14de April d. A. afsagte Underretsdom er kjendt for Ret: Tiltalte Slave Anders Sivertsen Togstad, Slave Ole Olsen Djømnes og Slave Ingebricht Johnsen bør samtligen at kagstryges, brændemærkes paa Panden, og atter indsættes i Trondhjems Fæstning i Jern deres Livstid i streng Bevogtning. Saa bør de og, een for alle og alle for een, forsaavidt de Noget maatte være eiende, at betale Jgjeld til Svend Jacobsen Høysæt 36 Rbd. 32 s. N. V., siger sex og tredive Rigsbankdaler og to og tredive Skilling Navneværd, samt desuden alle paa deres Arrest og denne Sags Udførelse lovlige medgaaende Omkostninger, deriblandt i Sallarium til Lensmand, Gylland 4, siger fire Rigsbankdaler Navneværdie. Denne Dom fuldbyrdes efter Øvrighedens nærmere føiende Foranstaltning, og det Jdømte at udredes 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

J: S: 5.

Løbe No. 26.

Aar 1815 Tirsdagen den 15 August blev i Sagen Cancellieraad Morgenstjerne som Actor c: Slaverne Anders Fogstad, Ole Diønnes og Ingebricht Johnsen, voteret saaledes.

1., **Collett:** I følge Actions Ordre af 13 Decbr. 1814 tiltales Slaverne Anders Fogstad, Ole Diønnes og Ingebricht Johnsen for efter deres Undvigelse fra Trondhiems Fæstning at have begaaet Tyverie paa Gaarden Højsæth af en Deel Klæder, Penge m: v: Angiældende ere deels ved egen Tilstaaelse, deels ved Vidner, deels ved Kosternes Tilhiemling fuldkommen overbeviiser om factum. Kun er det uvist om det er forenet med Indbrud. Men dette maa man vel ogsaa antage, da en Øxe fandtes i Nærheden og Folk laae ej langt fra. Dog da de forhen ere dømte for 3 Gange begaaet Tyverie, vil denne Undersøgelse ej være af Vigtighed.

Actor har ej dokumenteret den Forandring af Igjælden, han har anført, hvorfor den ej kan tages til Følge, thi conc:

Stiftsoverrets Dommen bør ved Magt at stande.

-97- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294050>

2., **Debes:** I det Væsentlige eenig med Collett; kun troer jeg at Igjælden bør bestemmes til 40 rd. 32 s: efter Actors Paastand; thi concl:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande; dog saaledes at Igjælden fastsættes til 40 rbd. 32 s: NV. I Sallarium til Actor Cancellieraad Morgenstjerne betale Tiltalte 16 Rbd. R. S:

3., **Koren:** eenig med Debes, kun indstilles end og en nye Conclusion bør forfattes, og ej stadfæste Overetsdom.

4., **Arntzen:** ligeledes. men in terminis.

5., **Omsen:** I Sagen eenig med Collett; kun giøris følgende 3 Anmærkninger:

1., hvorvidt Tyveriet er forenet med Indbrud synes vel at være overflødig at undersøge, da Straffen er den samme, men da der muelig kunde blive Spørgsmaal en Gang om Tiltaltes Friefindelse, saa vil jeg kun bemærke at adskillige Vidners Udsagn vel give Formodning om at der er skeet Indbrud men intet juridisk Beviis.

2., Den Opretning, Actor for Højesteret har paastaaet med 40 rb. 32 s: NV og som Defensor har tilbudet, maa som rigtig ved Dom bestemmes, og kun ved en Irring er den bestemt ringere ved Underretterne. 3., Om Actor tilkommer Erstatning for Extrakten, da formener jeg ethvert Udlæg skal erstattes og at denne Setning maa gælde enten det vedkommer Actor, Defensor eller an anden; thi concl:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Erstatningen, som de 3 Tiltalte bør betale til den Bestiaalne Svend Jacobsen Højsætt bestemmes til 40 Rb: 32 s: NV. Saa betale og de Tiltalte een

-98- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294051>

for begge og begge for een til Actor for Højesteret Cancellieraad Morgenstjerne 16 Rbd. RS.; og bør Actor tillige erholde 8 Rb. 64 s: NV i Erstatning for havte Udlæg, og bør denne sidste Sum som sædvanlig udreedes af Statscassen.

6., **Kiønig:** tiltræder Debes's Meening.

7., **Justitiarius:** Det eneste Spørgsmaal er om Stiftsoverrettens Dom in terminis bør stadfæstes. Jeg troer det ej, siden denne stadfæster en Underrets dom, hvis Præmisser ere lidt vel raske. Jeg er derfor eenig med Koren at der gøres en nye Dom. Angaaende Igjælden er jeg eenig med Omsen Actors Sallarium billiges med 16 Rb. R. S. Der er et Reskript som bestemmer at Underdommerne og Actors ved Underretterne skal have godtgiort Udlæg til Skrivematerialer etc, hvorfor Actor bør nyde de 8 Rb. 64 s.; Extracten har kostet ham. Debes tiltraadte ogsaa den Meening at Stiftsoverrettens Dom in terminis ikke burde stadfæstes.

Dom 15de August 1815:

Tiltalte Slaver Anders Sivertsen Togstad, Ole Djømnes og Ingebricht Johnsen bør samtlige at kagstyges, brændemærkes paa Panden og atter indsættes i Trondhjems Fæstning til Arbeide i Jern Deres Livstid under streng Bevogtning. Saa bør de og, een for alle og alle for een, at betale Jgjeld til Svend Jacobsen Høysæt med 40 Rbd. 32 s. N. V. samt alle af Actionen lovlig flydende Omkostninger, saaledes som de ergangne Domme bestemme. Endelig bør de og, een for alle og alle for een, at betale Actors Sallarium for Høiesteret med 16 Rbd. rede Sølv.

Den Norske Rigstidende. No. 82. [s. 3-4]

John Hansen Størvig mod Hans Olsen Bystad.

Ved Høiesterets-Stevning af 24de October f. A. har Citanten, enten til uefterrettelig at være, eller til aldeles Underkjendelse, Forandring og bedre Retsnydelsen indanket en Dom, afsagt af Aggershuus Stiftsoverret den 8de August s. A. i en Sag, angaaende Citantens Odels- og Løsnings-Ret paa sin Hustrues Ingrid Størvigs Vegne, til Gaarden Øvre-Hundorp, Matr. No. 6, af Skyld 3 Huser, og det Halve af Engelandet Fossevolden, af Skyld 2 Skind, med Tilliggelser, i Froens Præstegjeld beliggende, mod lovlig Løsningssum, og dernæst angaaende, hvorvidt Citanten er forpligtet at meddele Vederparten Skjøde paa bemeldte Eiendom, imod at erholde udbetalt 150 Rd. D. C. m. v. Ovenmeldte Stiftsoverrets Dom lyder saaledes: Citanten Hans Olsen Bystad bør for Jndstevnede John Hansen Størvigs Tiltale i denne Sag fri at være; hvorhos Jndstevnede under 5 Rbdls. Mulct til Sognets Fattig

Casse for hver Dag, han sidder denne Dom overhørig, bør meddele Citanten odelsfrit Skjøde paa den omhandlede Gaard Hundorp og det Halve af Engelandet Fossevolden, imod derfor at erholde 150 Rbd. Processens Omkostninger for Stiftsoverretten betaler Jndstevnede til Citanten med 40 Rbd, S. V.; saa betaler han og til Justits Cassen for unødigt Trette saa Meget, som Dom og Segl koster. At efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven. Ved den af Sorenskriveren over Søndre-Gulbrandsdalen og Froen, Thomas Henrich Møinichen og Meddomsmænd under 16de December 1811 afsagte Hjemtingsdom er kjendt for Ret: Hans Olsen Bystad bør til Lovens næste Faredag 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Udkastelse for John Hansen Størvig paa dennes Kones Jngri Størvigs Vegne ryddiggjøre og fravige Gaarden Øvre-Hundorp i Froens Præstegjeld, Matr. No. 6, af Skyld 3 Huder, med Sammes paastaende Husebygninger og alle til- og underliggende Herligheder, Kakkelovne undtagne, samt de Halve af Engelandet Fossevolden, af Skyld 2 Skind, med paastaende Husebygninger, imod derfor at erholde i Løsningssum hvad Eiendommene af gode Mænd ansættes at være værd paa den Tid, de løses. Sagens Omkostninger ophæves.

Ordens No. 10.

Løbe No. 27.

Aar 1815 Torsdagen den 17 August blev i Sagen John Hansen Størvig contra Ole Hansen Bystad voteret saaledes:

-99- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294051>

1., **Collett:** Wed Højesterets stævning 24 Octbr. 1814 har John Hansen Størvig indstævnt en under 8 Aug: 1814 afsagt Stiftsoverretsdom til at kiendes uefterrettelig at være eller aldeles at underkiendes m: v: Sagen angaaer Citantens formeentlige Odelsløsningsret paa hans Hustru Jngri Størvigs Vegne til Gaarden Øvre Hundorph med Tilliggelser, samt hvorvidt indstævnte er forbunden til at meddeele ham Skjøde paa bemeldte Ejendomme mod derfor at erholde 150 rbd. NV. Foreløbigen bliver at afgjøre hvorvidt de af Citanten fremsatte 2 præliminære Exceptioner bør i Overeenstemmelse med hans principals Paastand kunde bevirke Afviisning af den under 10 Juni 1813 til Aggershuus Stifts OverRet udtagne Appellations Stevning. Disse 2 Exceptioner ere:

1., at den under 24 Martz 1814 udstædte Oprejsning paa Hiemttingsdommen af 16 Decbr. 1811 som første erhvervet efterat Sagen var insamineret for Stiftsoverretten, ej skulle kunne tillægges nogen juridisk Virkning.

2., at den under 16 Juni 1814 erhvevede Kgl. Bevilling til at faae et i Febr. 1813 mellem Parterne passeret Forliig paakiendt i Stiftsoverretten og der a prima instantia paadømmes, formedelst manglende Stevning ej skulde kunne tages til Følge.

1., Angaaende denne troer jeg, at eftersom Opreisninger af denne Natur og pleje, at nægtes, men den tillægges juridisk wirkning ligefuldt.

2., Bevillingen er ikke saaledes clausuleret at Stevning i saa Maade skulde udtages. Saaledes er ingen Grund til at afviise Stævningen.

-100- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294052>

Angaaende Realia da er der kun Spørgsmaal om hvorvidt det i Febr. 1813 foregaaede Forliig kan ansees tilstrækkeligt beviist. Seer man da hen til 1 og 2 Vidnes Svar til 2, 3 og 4 Qvæst: da godtgjør disse fuldkommen at der til ovennævnte Tiid er indgaaet saadant Forliig at Hans Olsen skulde give Størvig 150 rbd. NV for hans Odelsret. Dette bestyrkes ved 3 og 4 Vidnes Svar til 2, 3, 4 og 5 Qvæst, og 5 og 6 Vidnes Svar til 3 og 4 Qvæstion. Angaaende Sorenskriver Bierregaards Opførsel herunder, da formenes det hverken at gjøre til eller fra, men Spilfægterie er det at føre Vidner under 26 Jan: 1814. Betræffende at de 150 rbd. skulle omskrives til S: V. da seer jeg aldeles ingen grund dertil, eftersom de er bestemte efter 5 Jan: 1813. Jeg synes her kan være Anledning til at hæve Process: Omkostninger; thi concluderes:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande dog saaledes at Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

2., **Koren:** Det er egentlig paa 3 grunde Citanten vil have Sagen afviist, først fordi ingen endelig Paastand af Appellanten var vedlagt ved Sagens Anhængiggjørelse for Stiftsretten, dernæst at Udsættelse forlangtes til at tage et Tingsvidne. Det første er rigtigt, som lovbefalet. Det andet kan ej tages til Følge, da Indholdet af Tingsvidnet ej vedkom Hovedsagen. For det andet at Opreisningen var erholdt for silde. Det er rigtigt at Opreisninger burde foregaae Stevningen, og altsaa burde ogsaa af denne Grund Sagen været

-101- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294052>

afviist. 1-4-1 strider aldeles mod Stiftsoverrettens Dom som derfor maa tilsidesættes. Bierregaard burde desuden ogsaa være indstævnet til Stiftsretten: Stævningen af 10 July bør saaledes afviises. Desuden troer jeg at de Udtryk, Morgenstjerne har brugt om Bierregaard ere af den Beskaffenhed at han bør mulkteres; thi concluderes:

Stiftsoverrettens Dom bør uefterrettelig at være; hvorimod den til samme Ret den 10 Juni 1813 udtagne Stævning afvises. Processens Omkostninger for denne Ret betaler indstævnte Bystad til Appellanten Størvig med 60 Rbd. R: S: Endelig bør Cancellieraad Morgenstjerne for de af ham brugte fornærmelige Udtryk mod en ustævnt Mand bøde til denne Rets Justits-Casse 10 Rbd. RS:

3., **Arentzen:** Bystad indstævnes at fraviige Gaarden Hundorph, hvorimod denne gjør indsigelse paa Grund af en Contract. Først maa paakiendes Appellantens Indsigelser:

1, at Overretten ej har paakiendt de af Appellanten ved samme anammerede Indsigelser mod Formaliteten.

2., at OverretsStævningen ej er lovlig forfulgt

3, at Indstævnte har udtaget Ankestævning til Overretten efter at Underretsdommen havde overstaaet fatalia appellationis og uden i Forvejen at have erhvervet Opreisning.

4, At Appellanten ved Ankestevning til Overretten ej var citeret til at høre sat under Paakiendelse det Forlig hvormed Parternes Tvivst angaaende Odelen til Hundorp og Fossevolden formeentligen skal være opgiort.

-102- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294053>

1., Der er vel saa at Stiftsoverretten ved den afsagte Dom ej in terminis har paakiendt de af Appellanten fremsatte Exceptioner som ere de her nævnte 3 sidste. Men foruden at Appellanten hverken ved sin Ankestævning eller Procedure egentlig har banet sig Vej til her for Retten at faae denne Indsigelse paakiendt i det han hverken har stævnt til eller paastaaet Hiemviisning men endog udtrykkelig har erklæret ej at ville have den, som dog maatte være en nødvendig Følge dersom Exceptionen var grundet; saa er det tillige klart at Overretten ved taus at forbigaae den har tacite misbilliget den og saaledes forkastet den.

2., Indstævnte har ved Stiftsoverrets stævningens Incamination overeenstemmende med Fdg: 3 Juni 1796 § 6 angivet en lovgyldig Grund til Udsættelse, som Stiftsoverretten med Rette bevilgede ham.

3., Denne vilde vist nok have været grundet dersom den var fremsat in limine processus, men tager man i Betragtning at Overretsstævningen er incamineret 25 Octb. 1813 og Indsigelsen først og det indirecte fremsat i Indlæg af 21 Febr. 1814. efter at Realiteten var procederet til Doms af Indstevnte, saa er det evident at den er aabenbar ugrundet.

4., Det forholder sig med denne omtrent som med den næstforegaaende; thi den er først aevanceret 4 July 1814, omend skiøndt Appellantens Sagfører ved Overretten allerede havde fremlagt sit Tilsvær i Sagen

-103- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294053>

d: 21 Febr. næst forhen og altsaa maa ansees at have desaveret Indsigelsen. Sagen bliver altsaa endelig at paakiende. Angaaende Realiteten da er Odelsretten baade beviist og in confesso, men tillige er det godtgiort at Appellanten i Vinteren 1813 har vedgaaet den Foreening med Indstævnte at denne skulde betale ham 900 rd. DC eller 150 rbd. N. V. mod at faae Odelsretsskiøde paa Godset; ligeledes er det oplyst at Appellanten endog senere har solgt sin OdelsRet til Sorensk: Bierregaard, saaledes at hiin skulde indløse Godset for at overdrage det til denne. Det er expeditissimi juris at Contracter skulde holdes, hvorfor Appellanten urettelig nu fordrer Godset ligesom det og baade efter Tingens Natur og Analogi af 5-3-7 er klart at Indstevnte og maa blive at friefinde fordi det er sat uden for al Tvivl at Appellanten ej vil løse Godset for sig selv men for en anden. Angaaende den paastaaede Omskrivning da kan denne ej finde Sted, efterdi Indstevnte ej har været in mora, ligesom ingen Paastand ved Overretten derom er nedlagt; saa er og Handelen indgaaet efter 5 Jan: 1813, tillige sluttet i N: V. Betræffene Omkostninger troer jeg Appellanten bør betale samme og bøde for unødige Trætte; thi concluderes:

Stifts Overrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten til indstævnte H: O: Bystad med 100 Rbd. R. S. Saa betaler han og til Højesterets JustitsCasse for

-104- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294054>

unødige Trætte 20 Rbd. R. S.

4., **Lange:** Eenig med Collett.

5., **Mandix:** Angaaende de 4 Exceptioner som Appellanten har fremsat og paa Grund af hvilke han har paastaaet Stiftsoverrettens Dom kiendt uefterrettelig at være, da finder jeg dem ej af Vægt til at kunne befølge thi at Stævningen ej skulde være forkyndt kan ej antages det der ved Sagens Incamination blev godtgiort at nye klage til Forliigelses Commissionen skulde finde Sted og et Tingsvidne optages. Angaaende Opreisning da viser OverretsStævningen at denne forventes og at en saadan Bevilling ej strax fremlagdes skiønner jeg ej kan virke nogen Afviisning naar den kun blev fremlagt med de øvrige Beviser. Desuden fremsattes ej heller Exception herimod i rette Tiid. Betræffende at det senere indgaaede Forliig, der skulde virke Forandring i Underretsdommen ej skulde være paastævnt da som Stævningen indeholder at Indvarsel til at høre nærmere Paastand og see endog nye Dokumenter fremlagte samt Bevillingen til Forligets Paakiendelse og de fornødne Indsigelsers Fremsættelse og Paastand overeensstemmende dermed efter sine Udtrykk ej giver Anledning til at antage at Sagen paa denne Grund burde afviises, saa meget mindre som her ligeledes fremsattes

-105- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294054>

Exception saa at sige ex post facto. Endelig betræffende at Stiftsoverretten ej skal have paakiendt ved den endelige Dom de fremsatte Exceptioner da siden det ved specielle Eragninger har paakiendt enhver for sig, synes det vell og at kunne antages implicite at være giældende om hiin. Paa disse Grunde skiønner jeg ej at Stiftsoverrettens Dom kan kiendes uefterrettelig og Stævningen afviises. Angaaende Sagens Realitet da er Størvigs Odelsret tilfulde beviist og ej heller benægtet. Spørgsmaalet bliver altsaa allene om det senere indgaaede Forliig maa blive at tage tilfølg og da skiønnes ej rettere end at dette saa tilstrækkelig er beviist at Størvig har til Bystad afhændet sin Odelsret for 150 rb. N. V. Betræffende den senere Handel som skal være skeet mellem Størvig og Bierregaard da skiønnes ikke at det er denne Sag aldeles uvedkommens og kunde til Fordeel for Bierregaard meget gjerne været undladt at oplyses, siden derpaa aldeles ikke er stævnet; da dette maa blive mellem dem. Størvig har og anført 5-3-32 som Grund for at han ej skulde have indgaaet et saadant Forliig, men lovstedet viser tydelig at den Kiøbende af saadant Gods beholder det, og det bliver siden mellem vedkommende at afgjøre. Sagens Omkostninger formenes at kunne hæves og jeg er derfor eenig med Collett.

6., **Kiønig:** Angaaende de mod Sagens Form

-106- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294055>

giorte Endringer er jeg eenig med Arntzen at samme ej kan virke den paastaaede Underkiendelse af Stiftsoverrettens Dom, ligesom jeg og i Henseende til Sagen i sig selv er af samme Tanker som han, dog formener jeg ikke at Citanten John Hansen har manglet al Grund til at lade Sagen prøve ved denne Ret; min Conclusion er derfor:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes at den John Hansen til Justitscassen idømte Mulct bortfalder og at Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

7., **Justitiarius:** aldeles eenig med Arentzen.

Dom 17de August 1815:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at Stande; dog saaledes, at Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

Den Norske Rigstidende. No. 87. [s. 4]

Halvor Olsen Sævelie mod Aanulf Larsen Hvamens.

Citanten har ved udtagen Høiesteret-Stevning af 22de Novbr. f. A. til Underkjendelse, Forandring og bedre Retsnydelse paaanker en Aggershuus Stiftsoverrettsdom af 26de Oct. 1812, hvorpaa naadigst er meddeelt Opreisning, afsagt i en Sag, hvorunder Jndstevnede paataler sin formeentlige Odels- og Løsningsret til Pladsen Hagen og et Stykke Jord; der tilforn skal have ligget under Gaarden Hvamen, i Nummedal under Budskerud Amt beliggende. Stiftsoverrettens Dom er saaledes afsagt: Laugrettets Dom bør ved Magt at stande; dog saaledes, at Fravigelsen skeer til Lovens første Faredag, 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse. Sorenkriveren i Sandsværd og Nummedal, Niels Cornelius Bonnevie, har under 10de Februar kjendt saaledes: Contra-Citanten Halvor Olsen bør til Lovens næste Faredag, 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse for Hoved-Citanten, fravige al Eiendom og Berettigelse i omstevnede Plads Hagen, følgelig og ophøre med at erholde den aarlige Afgift deraf, imod at erholde saadan Løsningssum for Pladsen, som efter Forordningen af 5te April 1811 ved lovlig tilnævnte gode Mænd, under en lovlig Besigtelse og Taxations-Forretning vorder bestemt, og bør

Fravigelsen, imod saadan Løsningssum, i Vægrings-Tilfælde, skee under lovlig Tvang. J Øvrigt frifindes Parterne for hinandens Tiltale i denne Sag, og dens Omkostninger ophæves gjensidig. Af Laugrettet, Ole Landnæss, Guldbland Jalland, Ole Halland og Østen Huulsteen blev samme Dag afsagt saadan Dom: 1) Contra-Citanten Halvor Olsen bør til Lovens næste Faredag, 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, fravige og til Gaarden Søndre-Hvamen udlægge omstevnede Jordstykke af Omfang og Grændser, som Alt af begge Parter er vedtaget under Sagens Behandling, den 20de Juli 1811; 2) Contra-Citanten bør ligeledes til næste Faredag efter Loven for Citanten al Eiendom og Berettigelse i den omstevnede Plads Hagen, følgelig og ophøre med at erholde den aarlige Afgift deraf; Alt imod at erholde saadan Løsningssumma for samme Jordstykke og Plads, som efter Forordningen af 5te April 1811 ved gode Mænd, lovlig tilnævnte, under en lovlig Besigtelses- og Taxations-Forretning vorder bestemt, og bør Fravigelsen mod saadan Løsningssumma skee under lovlig Tvang i Vægrings-Tilfælde. Sagens Omkostninger ophæves paa begge Sider.

Ordens No. 23.

Løbe No. 28.

Aar 1815. Fredagen den 18 August blev i Sagen Halvor Olsen Savelie contra Aanulf Larsen Hvamens voteret saaledes:

1., **Berg:** Under denne Sag er Halvor Olsen søgt at fravige pladsen Hagen tillige med Jordstykket. Det er beviist at Gaarden Nordre Hvamens er bleven Appellantens Ejendom ved Skiftet over hans Faders og Moders fælles Boe den 19 Juny 1797, da Godset som Arv blev ham udlagt, men det omstevnte Gods er egentlig ej nogen Deel af denne Gaard men af Gaarden Søndre Hvammen, som har tilhørt indstævntes Fader Lars Anulffsen

-107- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294055>

og da det ej er beviist at samme i sin Tiid er frasolgt Gaarden Søndre Hvammen saa er det at Prætendenten søger Godset. Appellanten har derimod beviist at hans Fader Ole Halvorsen var bleven Ejer af dette Gods og at det i 1797 fulgte med Nordre Hvammen i Arv, uagtet intet staaer i Skiødet. Da nu Appellanten i meer end 10 Aar var ejer deraf førend denne Sag blev anlagt, saa kan Godset ej fravindes ham som Odel. At der mellem Pladsen og Jordstykket Hagen i denne Henseende skulde være Forskiæl, har Prætendenten ej beviist. Naar Ejendomsretten er beviist, kuldcastes den ej fordi der intet Skiøde er eller fordi den ej er skyldsatsat. Skiøndt Mangel af Skiøde kan skade 3 Mand, har det dog ingen Indflydelse i

denne Sag, da her ej er Spørgsmaal om 3 Mand efterdi Prætendenten repræsenterer Lars Anulfsen. Da Ejendomshævd i dette Tilfælde ej begrundes Appellantens Ret, saa kan Præskription ej antages at begynde i det Øjeblik Ejendomshævd erhverves, men længe før nemlig inden Appellanten blev Ejer af Lars Aanulfsens Families Gods; thi concluderes:

Appellanten Halvor Olsen Savelie bør for indstævnte Aanulf Larsens Tiltale i denne Sag frie at være. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

2., **Mandix:** Ved Stævning af 23 Novb. 1814 har H. O. Savelie for Højesteret paaanket til Underkiendelse, Forandring og bedre Rets Nydelse er af Aggershuus StiftsOverret den 26 Octb. 1812 afsagt Dom saavel som en den 10 Feb. 1812 afsagt Hiemtingsdom i en Sag mellem ham og Aanulf Larsen Hvamen angaaende dennes Odels og Løsningsret til Pladsen Hagen og et Stykke Jord af samme Navn der tilforn skal have lagt

-108- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294056>

under gaarden Søndre Hvammen. kan [?] Overrettsdommen er meddeelt Opreisning under 3 July d. A. At Den omtvistede Plads og Jordstykke har forhen lagt under Søndre Hvammen og været brugt under samme af indstævnte A: L: Hvamens Fader Lars Aanulfsen samt dennes Fader og Farfader i over Odelsrets Tiid og at A: L: Hvamens altsaa til samme maatte have Odelsret, dette maa ved Vidner antages godtgjort ligesom det og ej heller fra Appellantens Side er benægtet. Men da det derhos er oplyst at disse omtvistede Ejendomme havde senere i en lang Række af Aar lagt under Gaarden Nordre Hvamen som nu ejes af Appellanten saa bliver det Qvæstionerne i denne Sag om de er erhvervet dertil som Ejendom, og da hvad Slags, samt om Savelie dertil kan antages at have erhvervet Odelsret, eller end om A. L. Hvamens Odelsret maatte være præskriberet. Det er med Vidner godtgjort at Jordstykket og Pladsen have nu lagt under Nedre Hvammen i over 20 Aar. 3 Vidner have vel forklaret at de af Parternes Fædre have hørt at Handelen var indgaaet om dens Salg til Ole Halvorsen. Men fuldkommen Beviis herfor skiønnes dog ej af Vidneforklaringerne kunne antages saameget mindre som 2 andre Vidner have forklaret det var blot som Pant eller tilleje og da nu Halvor Olsen ej har kunnet med noget dokument godtgjøre at Ejendommene saaledes vare komne under Gaarden Nordre Hvamen saa skiønnes ej Ejendomsretten heraf, at kunne udledes. Derimod synes det at maatte antages

at ved Hævd kan det erhverves. Dette antaget, bliver Spørgsmaalet om Halvor Olsen kan antages

-109- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294056>

at have erhvervet Odel; hvilket ej kan statueres da denne Ret vel ej kunde begynde førrend fra den Tiid han ved Hævd havde erhvervet Ejendommen. Betræffende om Aanuf Larsens Odelsret maatte være præskriberet, da troer jeg ej dette kan antages siden Halvor Olsen ej maa ansees som Ejer førrend fra den Tiid han ved Hævd var bleven det, og at altsaa langt fra ej 15 Aar er forløbne. Paa disse Grunde formenes at de foregaaende Domme ere Grundede, og i henseende til Omkostningerne da troer jeg at de for alle Retter efter Omtændighederne kunne hæves. Thi concluderes:

StiftsOverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

3., **Lange:** Lovens 5-3-14 bestemmer i Almindelighed Præskriptionstiden for Odelsløsningen, og denne er ved Fd. 14 Jan. 1771 fastsat til 15 Aar. Uden for denne Tiid formener jeg at den Odelsbaarne ej har Tilladelse til at løse noget Odelsgoods; Jeg concluderer derfor som Justitiarius Berg.

4., **Arntzen:** aldeles eenig med Berg.

5., **Collett:** I det væsentlige eenig med Berg. Kun giøres den Anmærkning, at naar sammenlignes Udlægningsforretningen med Vidnes forklaringene sees at Godset i det mindste siden 1797 har været uden for Familien, og da afgjør Fd: 14 Jan. 1771 § 3 Sagen.

6., **Kiønig:** aldeles eenig med Justitiarius Berg.

7., **Justitiarius:** ligeledes.

Dom 18de August 1815:

Appellanten Halvor Olsen Sævelie bør for Jndstevnede Aanulf Larsens Tiltale i denne Sag fri at være. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

Den Norske Rigstidende. No. 88. [s. 3]

Harrald Gulbrandsen Poulsrud, som Væрге for sin Søn Erich Haraldsen mod Ole Gulbrandsen Johnsrud og Foged Jacob Tullin Thams.

Ved Stevning 9de Juni d. A. paaanker Citanten enten til at kjendes uefterrettelig at være samt til Hjemviisning paa Vedkommendes Bekostning til ny og lovlig Foretagelse og Fremme, eller og til aldeles Underkjendelse, Tilsidesættelse og Forandring, umiddelbar til Højesteret, som Rettens Fornegtelse en af Fogden over Ringerige og Hallingdalen, Jacob Tullin Thams, Ridder af Dannebrogen, under 3die Mai d. A. afgiven Eragtning under en paabegyndt Udkastelses-Forretning paa Gaarden Johnsrud i Norderhougs Præstegjeld, til hvilken Erich Harraldsen er kjendt odels- og løsnings-berettiget; hvilken Eragtning lyder saaledes: Nærværende Forretning afvises, indtil Løsningssummen ved lovlig og afgjørende Taxt-Forretning er bestemt, og indtil Exsecutor da efter Lovens Forskrift kan sætte Reqvirenten i Besiddelse af Gaarden Qvæstionis. Indstevnede Ole Gulbrandsen Johnsrud har ved Contra-Stevning af 22de August d. A. paaanket ovenanførte Eragtning deels til Stadfæstelse, deels til Underkjendelse og Forandring.

-110- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294057>

Ordens No. 6.

Løbe No. 29.

Aar 1815. Onsdagen den 23de August, blev i Sagen Harald Gulbrandsen Poulsrud, som Væрге for sin Søn Erich Haraldsen contra: Ole Gulbrandsen Poulsrud og Foged Jacob Tullin Thams, Ridder af Dannebrog. voteret saaledes.

1., **Debes:** Ved Skiøde af 3 Juni 1809 overdrog Gulbrand Hansen Gaarden Jonsrud til sin yngre Søn Ole Gulbrandsen for 2500 rd. DC, Under adskillige Betingelser. Foranlediget heraf anlagde hans ældre Søn Harald Gulbrandsen paa Søn Erich Haraldsens Vegne Sag mod sin Broder Ole Gulbrandsen til Indløsning af bemeldte halve Gaard som var hans Sønns Odelsgoods. Under 18 Jan: 1811 faldt Dom i denne Sag, ved hvilken Ole Gulbrandsen blev tilpligtet for Citanten paa hans Sønns Vegne til næste Faredag at fraviige det paastævnte Gods mod en Løsningssum 2500 rd. DC i følge det til Ole Gulbrandsen udstædte Skiøde, hvorhos Gulbrand Hansens Ret til det ved Skiøde af 3 Juni 1809 betingede Føderaad ydermer blev ham forbeholdt. Først den 12 Septbr. s. A.; ej nøjagtig oplyst af hvad Aarsag

saa silde, blev hiemtingsdommen forkyndt for Ole Gulbrandsen og den 6 May 1812 blev efter Citantens Requisition af 8 Martz næstforhen en Udkastelsesforretning sat af Foged Ridder Thams: Men da denne i henhold til Besidderens Indsigelse ej vilde fremme bemeldte Udkastelses Forretning, blev Sagen for det første uafgiort. Efter nogen Tids Forløb indankede Citanten Eragtningen under denne Forretning til Aggershuus Stiftsoverret, ved hvis dom af 24 Octbr. 1814 den paaankede Eragtning blev tilsidesat,

-111- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294057>

og Fogden paalagt paa nye at foretage den under 6 May 1812 først afholdte men ej fremmede Udkastelses Forretning samt efter Omstændighederne og i Overeenstemmelse med Lovene at fremme samme i følge Requisitionen og den ergangne usvækkede Hiemtingsdom af 18 Janv. 1811. Citanten henvendte sig derpaa eller ved Requisition af 7 April d. A. til Fogden med Begiæring om en nye Udkastelses Forretning; men ogsaa denne nægtede Fogden at fremme i det han, foranlediget ved Contra Citantens Indsigelse, antog den Formeening, at der først i følge Fdg. 5 April 1811 maatte optages Taxt over Gaardens Værdie forinden han fandt sig beføjet til at sætte Citanten i Besiddelse af Godset. Denne sidste Udkastelses Forretning, der blev afholdt den 3 May d: A: samt den under Fortsættelsen af Forretningen den 5 May næstefter afgivne Eragtning er det Citanten nu ved Stævning af 9. Juni d: A: har indanket til Højesteret, til som ugrundet at frafalde m: v:, ligesom han og har paastaaet Foged Thams for Rettens Fornægtelse anseet med 60 Lod Sølv Bøder eller anden vilkaarlig Straf; hvorimod Ole Gulbrandsens og Thams's Sagfører Over Auditeur Hielm efter Contra Stevning af 22 August d: A: har paastaaet den paaankede Eragtning deels stadfæstet deels forandret didhen at den af HovedCitanten requirerede Forretning afviises ej allene som Fogden har antaget til Enhvervelse af Taxt, men endvidere indtil Faderen Gulbrand Hansen opgiver Gaardens Besiddelse samt Harald Gulbrandsen eller hans Sønn har aflagt den i 5-3-7 befalede Eed, hvis Contracitanten endda tvivler om at Godset løser ham selv til Odel og ej til nogen anden. Endelig har Ole Gulbrandsens og Thams's Sagfører paastaaet Foged Thams. som den der efter hans Formeening urettelig skal være stævnt til at modtage

-112- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294058>

Dom, tillagt Kost og Tæring for HøjesteRet. Ligesom det af Proceduren er klart at det i den senere Tiid ej har været noget Spørgsmaal om at jo Citanten paa hans Søns Vegne var løsningsberettiget til det paastævnte Gods, saaledes støtter Citantens Paastand om at sættes i Besiddelse af dette sidste, sig og paa den usvækkede og nu usvækkelig Hiemtingsdom af 18 Janv. 1811. ContraCitanten Ole Gulbrandsen har vel blandt andet indvendt deels at ej Ole Gulbrandsen men hans Fader Gulbrand Hansen, i følge Skiødet 3 Juni 1809 stedse har havt og endnu har Godset i Brug og Besiddelse, deels at om Godset skulde løses, maatte dette nu skee efter Taxt ifølge Frdg. 5 April 1811. Men hvad den første af disse Indsigelser angaaer, da, om det end er saa, hvilket desuden af adskillige Retshandlinger og Omstændigheder synes at være klart, at Faderen Gulbrand Hansen endnu tvertimod 5-3-43 besidder og bruger Godset, saa kan dette dog nu ikke komme i nogen Betragtning siden den usvækkelige Hiemtingsdom af 18 Janv. 1811 har antaget Ole Gulbrandsen som Godsets rette Ejer og Besidder; ligesom og 5-3-15 her maatte analogice kunne anvendes. Gulbrand Hansen er vel og betragtet som Føderaadsmand, og som saaledes maa han fremdeles blive at betragte. I Henseende til den anden Indsigelse, da er det vel sandt at Fdg. 5 Apr: 1811 er udkommen efter Hiemtingsdommen af 18 Janv. s: A. var falden, men da denne sidste, som har brugt en anden Maalestok for Bestemmelsen af Godsets Værd, ej kunde tilintetgøres uden ved en

-113- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294058>

højere Rets kiendelse, som ej er skeet eller nu kan skee efter mere end 4 Aars Forløb, saa kan Fdg. 5. April 1811 ej have nogen Indflydelse paa denne Sag; ej at tale om at Contracitanten Ole Gulbrandsens Sagfører ved den første Udkastelses Forretning af 6 May 1812 selv udtrykkelig har erklæret at her ikke var noget Spørgsmaal om Taxation, uagtet Fdg. 5 April 1811 som paabød Taxt, Aaret forhen var udkommen. Stiftsoverrettens Dom af 24 Octbr. f: A. kan ej heller uden vilkaarlig Fortolkning siges at bestemme anderledes, naar den i Doms Slutningen bruger det Udtryk at Udkastelses forretningen skal fremmes efter Omstændighederne samt i Overeenstemmelse med Lovene; thi den her ved disse Udtryk ej villet positiv fastsætte noget men blot indskærpet Fogden som Executor at han vel ikke ubetinget skulde følge Citantens Paastand i alle dens Punkter, men selv undersøge hvorvidt

der var overeenstemmende med Lovgivningen der netop i det mellemløbende Aar havde med Hensyn til Pengevæsenet faaet en saa forandret Skikkelse. Det er af det foregaaende saaledes klart at den omtvistede Godsets Værdie ej tvertimod en usvækket Dom kan blive at bestemme efter Taxt, men Spørgsmaalet er efter rimelig Grund om der efter Fdg. 5 Jan. 1813 skal foretages nogen Omskrivning af de i Underretsdommen fastsatte 2500 rdr. DC. hvad Tidspunkt der skal lægges til Grund for denne Omskrivning, samt endelig om Højesteret bør paalegge Fogden en Mulkt og tilholde ham at fremme Udkastelses Forretningen, bør afgive sig med at fastsætte noget i disse Henseender. At de 2500 rd. DC som omtales i Hiemtingsdommen 18 Jan. 1811 bør omskrives, kan vel ej paatvivles, og at denne Omskrivning bør skee efter det Forhold som i følge Fdg. 5 Jan: 1813 fandt Sted den 3 Juni 1809, da Gulbrand Hansen skiødede Godset til Contra Citanten, kan vel ej heller omtvivles, naar man betænker at Fdg. 5 Jan: 1813 og de følgende

-114- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294059>

om Pengevæsenet udkomne Anordninger, deres Aand er den, at den, som til en anden har overdraget noget, bør saavidt mueligt have det overladtes sande Værdie erstattet. Det modsatte vilde og vist blive Tilfældet, da det er altfor stridende mod Billighed til at man skulde antage at den Lovgiver, der nedskreev Fdg. 5 April 1811, skulde vilde at den som maatte mod sin Villje afstaae noget, skulde derfor erholde saa godt som aldeles intet. Hvad endelig den sidste Deel af Spørgsmaalet betræffer, om Højesteret bør afgive sig med i disse Henseender udtrykkelig at bestemme noget, da synes det at Spørgsmaalet ogsaa forsaavidt maa besvares bekræftende deels fordi Løsningssummen dog allerede paa en vis Maade er angivet i Hiemtingsdommen af 18 Jan. 1811, saa at denne Gienstand dog ej kan siges at være saa aldeles ubekiendt før 1te Instants, deels fordi den paaankede Udkastelsesforretning af 3 May d. A: dog indeholder Spoer til at dette Spørgsmaal saavel fra Parternes som fra Executors Side har været paa en vis Maade omhandlet eller taget Hensyn til, deels fordi Højesteret paa denne Maade vil kunne forebygge en nye Tvist, der ej kan ansees for noget beneficium for Parterne naar de som her have fuldkommen Adgang til at fremsætte sine Grunde for og imod, saa at de ej kunne siges at føle sig uhørte, noget som og stemmer overeens med 1-5-7, deels endelig og fordi dette Tilfælde synes at have nogen Liighed i Grunden med hvad der foreskrives i den 26 § af Provisorisk Anordning for

Højesteret af 9 Juni d: A. Endelig har ContraCitanten paastaaet at Citanten under alle Omstændigheder bør aflægge den i 5-3-7 befalede Eed; men uagtet det vel synes rigtigt at der kan nedlægge Paastand om saadan Eed i de højere Instantser

-115- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294059>

om den end ikke har været vedtaget ved den første eller de foregaaende Instantser, saa kan man dog neppe ansee det for antageligt at saadan Eed kan fordres aflagt efterat der er givet usvækket og usvækkelig Dom i Sagen som her er Tilholdet med Hiemtingsdommen af 18 Jan. 1811. ContraCitanten har villet paaberaabe sig en under 17 d: m: udfærdiget Requisition, ved hvilken han skal have tilbudet Citanten alt hvad denne ved Højesterets Dom kunde vente sig tilkiendt og har, da Citanten ej villet indlade sig deri, villet sætte denne sidste i det Lys som om han endelig vilde have Trætte men da dette dog ej kan skiønnes, at dette Forliigs Forslag fra Contra Citanten var saa fuldstændigt at det kunde ansees fyldestgørende for Citanten i enhver Henseende saa synes det ej at der til dette Forliigs Forslag kan ved Sagens Paadømmelse blive at tage noget særdeles Hensyn. I det Væsentlige skulde jeg altsaa troe at Citantens Paastand bør følges, dog med følgende Indskrænkninger at den af Citanten paastaaede, Erstatning for Godsets Afsavn bortfalder, da saadant Tab efter Omstændighederne ej kan skiønnes virkeligen at have fundet Sted, ligesom Citanten desuden ved Løsningspengenes Synken i Vejret og paa andre Maader synes at have faaet noksom Opretning i alle Tilfælde; saa skulle jeg og troe at saavel Contra Citanten som Executor Foged Thams ej bør tilpligtes at udreede Sagens Omkostninger, og den sidste i Særdeleshed ej heller Mulkt, da Sagen i det Heele viser at Citanten, endskiøndt han i Grunden har havt Ret dog langt fra ikke har været frie for at besiaes af Egennytte og betræffende Fogden Thams, da troer jeg man ej kan nægte at efter den Forvirring, som ved Fdg. om Pengevæsenet er indbragt i Lovgivningen, det ofte er saare vanskelig for en Executor at træffe den rigtige Mening, hvorimod jeg paa den anden Side ej heller finder det fornøden at tillægge Fogden

-116- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294060>

Mortifikation og anden mindre Kost og Tæring; jeg skulde derfor troe der burde kiendes for Ret:

Den paaankede Eragtning tilsidesættes, hvorimod Foged og Ridder Thams bør paa nye og egen Bekostning strax efter Højesterets doms lovlige Forkyndelse under Mulct af 10 Rbd. R: S: for hver Dag han sidder Dommen overhørig, foretage den under 7 April sidstleden reqvirerede Udkastelses Forretning paa Gaardeparten Jonserud No: 103 i Norderhougs Præstegiæld og fremme samme efter de ergangne Domme saaledes, at Citanten Harald Gulbrandsen som Værge for sin Søn Erik Haraldsen erlægger den ved Underretsdommen af 18 Jan: 1811 bestemte løsningssum 2500 rdr. DC i Rbpenge S: V: efter Omskrivning, beregnet fra 3 July 1809 overeenstemmende med Fdg. 5 Janv. 1813. Iøvrigt bør saavel ContraCitanten Ole Gulbrandsen Jonserud som Foged Ridder J: T: Thams for Citanten paa Søns Vegne hans Tiltale i denne Sag frie at være. Processens Omkostninger ophæves.

2., **Collett:** Da jeg i det væsentlige er eenig med Debes, vil jeg kun gjøre nogle faae Anmærkninger. Skiødet af 3 July 1809 maa ansees proforma, siden Faderen er vedbleven at besidde Gaarden. Fr: 5 April 1811 kan slet ikke tillægges tilbagevirkende kraft. Eeden kan heller ikke nu fordres da der er en usvækket Dom. Hielms Beskikkelse kan ej ansees gyldig da den intet tilfredsstillende indeholdt for Morgenstjerne, saasom der ej stod et Ord om Sagens Omkostninger. Der var altsaa ingen Grund for Hielm til at blive hevd derover. Heller ikke kan de Udtrykke, Morgenstjerne brugte mod Thams, fortæne at man skulde mulkttere denne.

-117- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294060>

Endelig troer jeg at Thams maa deeltage i Omkostningerne da han ikke har gereret sig rigtig, og Sagen ej er saa meget dubieus eller indviklet. Jeg skulde derfor være eenig med Debes, dog at jeg indstiller een af Contra Citanterne burde tilsvare Processens Omkostninger med 100 Rbdr. R: S:

3., **Mandix:** Da H. Assessor Debes saa nøjagtig har opgivet alle Sagens Omstændigheder og de Grunde hvorefter hans Conclusion er forfattet, hvortil jeg aldeles henholder mig saa tiltræder jeg hans Votum, dog med den af Collett skiede Tilføjning betræffende Omkostningerne.

4., **Arentzen:** I det væsentlige eenig med Debes. Dog troer jeg at Eragtningen bør frafaldes, og Thams efter 1-22-37 sammenholdt med 1-5-9 mulktens paa 30 Rb: RS: og insolideere med Ole Gulbrandsen betale Processens Omkostninger for Højesteret med 100 Rbd. R. S:

5., **Kiønig:** Eenig med Debes saavel i henseende til hans Conclusion og Præmisses.

6., **Omsen:** Hoved Citanten har villet opkastet det Spørgsmaal om Taxten skulde bestemmes efter Skiødet eller Dommen, hvilket derfor maa afgjøres. Det forholder sig rigtigt at Faderen har forbeholdt sig Bruget af Gaarden, men denne Indsigelse ej kan komme i Betragtning, da Hiemttingsdommen er usvækket. Angaaende Eeden, bemærkes, at samme ej kan antages.

Intet vil blive ved Dom at paakiende uden hvad der er paakiendt ved den foregaaede Eragtning. Thi concluderes:

Den paaankede Eragtning bør uefterrettelig at være, hvorimod Foged Ridder Thams under en daglig Mulkt af 10 rbd. RS: for hver Dag han sidder Højesterets Dom overhørig og efter dens lovlige Forkyndelse bør paa

-118- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294061>

nye og egen Bekostning foretage den under 7 April d. A: requirerede Udkastelses Forretning paa Gaarden Jonsrud Matr. 103 i Nordre Hougs Præstegæld, i Overeenstemmelse med Aggershuus Stifts Overrets Dom af 24 Octbr. 1814; saa betaler og bemeldte Foged Thams og Ole Gulbrandsen een for begge for een til Citanten i Processens Omkostninger for Højeste Ret 100 Rbd. R. S. men for øvrigt friefindes de for Citantens Tiltale i denne Sag.

7., **Justitiarius:** Fogden har urettelig opkastet sig til Dommer. Jeg er derfor eenig med Omsen.

Dom 23de August 1815:

Den paaankede Eragtning frafaldes; hvorimod Foged og Ridder Thams bør paa ny og egen Bekostning, strax efter Højesteretsdoms lovlige Forkyndelse, under en Mulct af 10 Rbd. rede Sølv, for hver Dag, han sidder Dommen overhørig, foretage den under 7de April sidstleden requirerede Udkastelses-Forretning paa Gaardeparten Johnsrud No. 103 i Norderhougs Præstegjeld, og fremme Samme efter de ergangne Domme, saaledes at Citanten Harrald Gulbrandsen, som Værge for sin Søn Erich Harraldsen, erlægger den ved Underretsdommen af 18de Januar 1811 bestemte Løsningssum 2500 Rd. D. C. i Rbp. S. V. efter Omskrivning, beregnet fra 3die Juli 1809, overeenstemmende med Forordningen af 5te Jan. 1813. J Processens Omkostning for Højesteret betaler Contra-Citanten Ole Gulbrandsen og Foged og Ridder J. T. Thams, een for begge og begge

for een, til Halvor Guldbrandsen 100 Rbd. rede Sølv. Jøvrigt bør Parterne for hinandens Tiltale i denne Sag frie at være.

Den Norske Rigstidende. No. 88. [s. 4]

Lensmand Christopher Uhlen mod Hans Nielsen paa Hustrue Marie Bendtsdatters Vegne, samt Bernt Ammundsen Præstegaarden som Værges for Eline og Berthe Christophersdøttre.

Ved udtagen Høiesterets-Stevning af 21de Octbr. 1814 har Citanten til Stadfæstelse, Forandring og Skærpelse indanket en af Aggershuus Stiftsoverret under 30te Novbr. 1812 afsagt Dom i en Sag, angaaende hans formeentlige Odels- og Løsnings Ret til Gaarden Øvre-Gubberud, No. 13 i Snarums Annex paa Modum. Bemeldte Dom lyder saaledes: Jndstevnede Hans Nielsen paa Hustrues Vegne og Bent Ammundsen Præstegaarden paa hans Myndtlings Vegne bør til næste Lovens Faredag under Udkastelse, og for Citanten Christopher Uhlen ryddiggjøre den omhandlede Gaard Øvre-Gubberud med Tilbehør mod derfor at erholde saa stor Løsningssum, som Godset af uvillige Mænd bliver taxeret for paa den Tid, Jndløsningen skeer. Processens Omkostninger ophæves. Sorenskriveren over Eger, Modum og Sigdal, Justitsraad Jacob Wulffsberg har med tiltagne Meddomsmænd under 11de Mai 1812 afsagt saadan Hjemtingsdom: Contra-Citanterne Hans Nielsen paa hans Hustrues Vegne, og Værgen B. Ammundsen paa hans Myndtlings afdøde Christopher Ammundsens Børns Vegne, bør for Hoved-Citantens, Lensmand Christopher Uhlen's Tiltale i denne Sag frie at være. Ved Contra-Stevning af 10de Dec. 1814 have Jndstevnede paaanket ovenanførte Stiftsoverretsdom enten til at kjendes uefterrettelig, eller til Underkjendelse, Tilsidesættelse og Forandring.

Ordens No. 7.

Løbe No. 30.

Aar 1815 Fredagen den 1te September blev i Sagen Christopher Ulen contra: Hans Nielsen, paa Hustrue Maria Bendtsdatters Vegne, samt Bernt Amundsen Præstegaarden, som Værges for Eline og Berthe Christophersdøttre. voteret saaledes:

1., **Arentzen:** Hoved Appellanten Lehnsmand Christopher Ulen søger Contra Appellanterne i nærværende Sag Hans Nielsen paa dennes Hustrues Vegne og Bent Amundsen som Værges for afdøde C. Amundsens Døttre til for hand som formeentlig Odels og løsningsberettiget at

ryddiggjøre og fravige Gaarden Øvre Gubberud af Skyld 15 Lpd Tunge. Forinden jeg indlader mig i Sagens Realitet; maa jeg først gaae i møde den af Contra Appellanterne fremsatte formelle Indsigelse at Stiftsoverretten formeentligen skal have paakiendt Sagen uden at være forsynt med de fornødne Dokumenter,

-119- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294061>

hvilken Mangel efter deres Formeening bør virke at Dommen vorder kiendt uefterrettelig at være og at Stiftsoverretsstævningen afviises. Men tager man i Betragtning at Hoved Appellanten har ved Overretten fremlagt den i Sagen af vedkommende Sorenskriver formeligen udstædte UnderretsAkt, saa troer jeg han har opfyldt Lovens Fordring i 1-6-10. Vel var nogle af de af Contra Appellanterne i 1e Instants fremlagte Dokumenter dem tilbageleverede og ej indrykkede i Akten, men da Dokumenterne saaledes vare i deres eget Værge, og de efter lovlig Stævning lod møde ved Sagfører i Overretten, saa havde det været deres Pligt der at producere dem; hvorfor de og ene selv ere Aarsag i den Ulempe som maatte være en følge af Efterladelsen heraf der aabenbar grunder sig i Vranghed. Sagen vil altsaa endelig blive at paakiende. Angaaende Realiteten da blev Hoved Appellantens Fader Ole Torgersen Ulen Ejer af Gaarden qvæstionis Øvre Gubberud ved Mageskiftebrev 14 April 1757; ved Skiøde 25 July 1768 afhændede saa den igien til sin Søn Amund Olsen, en ældre Broder af Hoved Appellanten; Amund Olsen solgte Godset til sin Svigersøn Erich Hansen ved Skiøde af 23 Juny 1798, og denne besad det til 3 July 1802, da han bortmageskiftede det mod Nordre Korsbøe til sin Svoger en Søn af Amund Olsen ved Navn Christopher Andersen, som ejede Gaarden til sin Død. Det er dennes Enke, nu gift med Hans Nielsen og 2 Døttre der ere Contra Appellanten i denne Sag som tog sin begyndelse ved Hoved Appellantens Klage til Forl: Com: af 27 August 1810.

-120- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294062>

Udfaldet af Sagen vil efter min Formeening fornemmelig beroe paa Opløsningen af det Spørgsmaal: er Ole Torgersens Skiøde til Sønnen Amunn Olsen af 25 July 1768 proforma eller ikke. Jeg troer at Spørgsmaalet bør besvares benægtende, og mine Grunde ere følgende: Skiødet indeholder ingen Mangel i sig selv, men er i alle Henseende lovmæssigt.

Den Exception at Amund Olsen tvertimod 5-3-43 aldrig skal have taget Ejendommen i Besiddelse og Brug, er af en dobbelt Aarsag urigtig, thi deels maa man antage det modsatte under Sagen at være beviist, og deels kan man ej forklare den citerede Artikel saaledes at en Kjøber skal være forpligtet til strax at tage den Kjøbte Gaard i Brug, men Artiklens Bud maa overensstemmende med dens Grund ansees at være opfyldt, naar Sælgeren ej længer vedbliver at besidde det afhændte Gods sub tituto dominii. Skiftet paa Nordre Korsbøe 26 Febr. 1770 viser at Amund Olsen dengang boede paa Øvre Gubberud; Retshandlingerne af 24 Juni 1788 og 19 July 1790 godtgjør at han har gereret sig som Ejer af det omqvæstionerede Gods, og forsvaret det; 2, 6, 7, 8 Contra Vidnes Forklaringer bestyrke og hans virkelige Ejendoms Ret. De Argumenter som Hoved Appellanten hented deels fra den Omstændighed at Amund Olsen, der selv var tilstede baade som Arving og som Værge for sin yngre Broder Hoved Appellanten, taalte at Gaarden qvæstionis blev taget Bort til Indtægt paa Skiftet efter dens afdøde Fader og da endnu levende Moder den 6 Novbr. 1775, og deels fra Dokumentet

-121- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294062>

af 6 Nov. 1790 troer jeg ikke kan svække hines Gyldighed. Alle Sagens data synes klart at viise at Amund Olsen har været[?] Skiødet Godset mod 1050 rd. DC for hvilke Arvingerne fik Udlæg i samme, og denne Mening bestyrkes især derved at Amund Olsen har indfriet Udlæggene og derpaa erholdt vedkommendes Qvitteringer hvoriblandt Hoved Appellantens egen af 24 Aug: 1788. Dokumentet af 6. Novb. 1790 er i følge sin Natur intet andet end Qvittering for den i Gaarden udlagte Sum, og det saa meget mere som at Amund Olsens Moder Kari Amundsdatter ej allene har udstædt det men det er tillige undertegnet af flere. Den da nyelig udkomne Fdg. 19 Martz 1790 var desuden vist nok endda for lidt bekiendte til at kunne afskaffe de dengang brugelige saa Kaldte Afkalds skiøder. Nu staaer altsaa allene tilbage at undersøge om Hoved Appellantens Fader Ole Torgersen havde erhvervet Odel paa Øvre Gubberud da han solgte det til Amund Olsen. Ole Torgersen blev som meldt Ejer af Godset ved Mageskiftebrev 14 April 1757 og solgte det, som foranført, til Amund Olsen ved Skiøde af 24 Juli 1768 følgelig ejede han det noget over 11 Aar som dengang ej var tilstrækkeligt til at erhverve Odel, da der overensstemmende med 5-5-1 dertil udfordredes 20 Aar. Der er intet fremkommet under Sagen om at Gaarden Loftshus, som Ole Torgersen

mageskiftede, var hans Odelsgoods eller ej; hvorimod det er avanceret af Contra Appell: og uimodsagt at Hans Pedersen havde Kiøbt Øvre Gubberud paa Auktion 1752. Hoved Appellantens Forældre have altsaa ingensinde været odels og

-122- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294063>

løsningsberettigede til Godset qvæstionis, og ContraAppellanterne ville derfor blive at friefinde, samt Processens Omkostninger efter Omstændighederne at ophæve; thi concluderes:

Underrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

2., **Berg:** Betræffende Exceptioen af Contra Appellanterne henholder jeg mig til H. Assessor Arentzen. Ulen angiver at være en Søn af Ole Torgersen og Kari Amundsdatter, og at Godset ej saalænge har været af Ætlægget eller fra fiærnere at hans Ret dertil er præskriberet. Dette er rigtigt, men Sagen beroer alligevel paa om hans Forældre havde odlet Godset Faderen fik det ved Mageskifte 14 April 1757 mod Gaarden Lofthuus. Da disse Gaarde ej forhen var Parternes Odelsgoods, maa Tiden regnes fra Mageskiftet. 25 July 1768 solgte han Gaarden til sin Søn, og har da ejet Gaarden noget over 11 Aar, som da var utilstrækkeligt til at fange Odel i. Prætendenten foregiver dog at Skiødet 25 July 1768 er proforma, fordi Gaarden blev siden taget Boet til Indtægt, og Moderen havde den i Besiddelse til 1790, hvoraf følger at Ejendomsretten ej blev afbrudt ved Skiødet af 1768. Forholder sig saa, kan ingen Tvivl være at jo Godset er hævdet for Ole Torgersen og Afkom. Betragtes midlertid Skiødet af 1768, sees at Amund Olsen virkelig overdrages Gaarden til Ejendom. Det er mærkeligt at Gaarden solgtes Amund Olsen for 1150 rd. og tages kun til Indtægt

-123- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294063>

for 1000 rd., hvor af kan sluttes at han skyldte saa meget og i stedet derfor tages Gaarden til Indtægt. Ligesom udlæggene heller ikke ere ligefrem giorte i Gaarden men i dens fastsatte Værdie 1000 rd. Dokumentet af 1790 maa ansees som en Contract, hvilket det og kaldes. Saaledes haves ej tilstrækkelige data for at Amund Olsens Ejendomsret fra 1768 er hævet ved senere Forhandlinger. Han tiltraadte strax Gaarden, men Skiødet efter Svigerfaderen C:

Pedersen viser at han 1770 boede paa Gaarden. Med Hensyn til 5-3-43 findes saaledes intet at erindre. Den Besiddelse Enken fik, var kun at beboe bruge og nyttiggjøre Gaarden, og Faderens Besiddelse var kun et Ophold paa Gaarden. Intet beviser nogen af dens Ejendomsret, som heller ikke efter Skiftebrevet var mueligt; ej heller at hun senere har erhvervet saadan Ret. Amund Olsen udløste Appellanten af Godset fordi det paalaae ham som Ejer. Man seer og at Amund Olsen handlede som Ejer i 1781. Derfor maa Dokumentet af 6 Novb. 1790 ansees for en Qvittering. Paa disse Grunde concluderer jeg ligesom H. Assessor Arntzen.

3., **Collett:** Betræffende den præliminære Paastand, da troer jeg med Arntzen at samme ej kan tages til Følge. Angaaende Realiteten da er qvæstionen om Citanten som yngre Søn ej er nærmere end Myndtlingerne som Sønnesøns Døttre af første Forhverver. Her mangler ellers det fornemste, nemlig at Godset qvæstionis ej er oplyst at være Ole Torgersens Odel. Jeg troer ej heller at Skiødet af 1768 er proforma, hvorfor jeg er eenig med

-124- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294064>

Arntzen med Tillæg at der intet kommer ud af de Widner, Ulen har ført for at bevise sin Odelsret.

3., **Mandix:** Naar man sammenholder Parternes anførte Grund, da sees at meest taler for Contra Appellanterne Skiødet af 1768 maa ansees for aldeles lovformeligt som lovlige tinglæst, og da det indeholder at Øvre Gubberud overdrages Sønnen saaledes som Faderen havde ejet det, og at Faderen frasiger sig al Ret til den. Det benævner Summen og bestemmer at Gaarden strax af Sønnen skal tiltrædes. Et saadant Dokuments Svækkelse synes derfor at maatte have saare kraftige Grunde det er under Sagen godtgiort at Amund Olsen da boede paa Gaarden indtil 1771, da han flyttede til Nordre Korsbøe og siden i 1773 da han flyttede derfra, og det maa altsaa antages, siden det modsatte aldeles ej er beviist, at Amund Olsen den Tiid selv brugte Gaarden og det saa meget mere som efter Vidneforklaringen kan antages at Faderen ej boede paa Gaarden men paa Ulen, førend i 1773. Betræffende Vidnebeviserne for Ole Torgersens Besiddelse, da have 2 Vidner forklaret de meente det var 10 Aar, hvilket kan antages fra 1757 til 1768, men 2 Vidner at de meente det var 19 eller 20 Aar; men samtlige Vidner have erklæret at det er uvist om han besad den som Ejendom eller ej. I Henseende til Moderen er det vel beviist at hun brugte den over 10

Aar, men det er ej godtgiort at det var som Ejendom. Angaaende Skiftebrevet af 1775, da skiønnes det ej at kunne antages som Beviis mod Skiødet; thi at Gaarden der anføres for 1000 rd. maa antages at være kun forsaauidt Summen angaaer, der var Amund Olsens resterende Kiøbesum paa Gaarden, og

-125- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294064>

det saa meget mere som der anføres at Enken fremdeles bruger og nyttiggjør den med Børnenes og Formyndernes Samtykke. Dokumentet af 6 Novb. 1790 skiønnes heller ej at svække Skiødet, thi det handler blot om Overdragelse og indeholder Qvittering fra Svigersønnerne for deres Hustruers Mødrene Arv. Det maa altsaa allene antages som et Sikkerheds beviis for Amund Olsen for Gaardens fuldkomne Indfrielse samt den nærmer Bestemmelse angaaende Moderen, hvilket bestyrkes ved Amund Olsens Paategning om Christopher Ulens Qvittering, og at det er skrevet paa Papiir for Skiøder. Et ikke ubetydeligt Beviis for Amund Olsens Ejendom synes og Qvitteringerne af 1776 og 81 for hans 2 yngste Søstres og Christopher Ulens Arveparters Udbetaling, da det jo ej kunde have tilkommet ham at udbetale dene naar han ej havde været Gaardens Ejer. Hertil kommer at han har gereret sig som Gaardens Ejer ved at hævde dens Rettigheder. Naar det antages nu at Ole Torgersen fra 1768 ej har havt Ejendom til Gaarden, men Amund Olsen, saa følger heraf at Christopher Ulen ingen Odelsret kan have til Øvre Gubberud da Ole Torgersen kun ejede den i 11 Aar, paa en Tiid da der fordredes 20 Aar til at fange Odel efter 5-5-1, som da var giældende. Ligesaalidet kan han antages at have Odelsret efter Moderen, da hun som oven anført ej er beviist at have været Ejer af Gaarden paa disse Grunde maae Contra Appellanterne for Tiltale blive at friefinde. Omkostningerne synes efter Omstændighederne

-126- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294065>

at kunne hæves for alle Retter. Min Conclusion bliver altsaa som H. Assessor Arntzens.

5., **Kiønig:** Aldeles eenig med H. Assessor Arntzen.

6., **Lange:** Ligeledes.

7., **Justitiarius:** Ligeledes.

Dom 1ste Septbr. 1815:

Underrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

Den Norske Rigestidende. No. 88. [s. 4]

Over-Auditeur Sem Actor mod Karen Marie Johnsdatter.

Ved Højesterets-Stevning af 31 Aug. d. A. indanker Actor til Stadfæstelse og Skærpelse en over Tiltalte Karen Marie Johnsdatter for 3die Gang begaaet Tyverie under 31te Juli d. A. afsagt Aggershuus Stiftsoverrettsdom, saalydende: Underrettsdommen bør ved Magt at stande. De idømte Omkostninger at udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, og det Øvrige at efterkommes under Adfærd efter Loven. Ved Underrettsdom, afsagt den 4de Juli d. A. af den da constituerede Byfoged i Christiania, Stiftsoverrets-Prokurator Møller, er saaledes kjendt for Ret: Pigen Karen Marie Johnsdatter bør arbeide sin Livstid i Christiania Tugthus, saa betaler hun og alle af Actionen lovlig flydende Omkostninger, og deriblandt til Actor, Procurator Arendtzen for Sagens Udførelse her ved Retten 10 Rbd., og til Defensor, Procurator Sehested 8 Rbd. S. V. Straffen at fuldbyrdes efter Øvrighedens nærmere Foranstaltning, og det Idømte at udredes 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

J: S: No. 12.

Løbe No. 31.

Aar 1815 Fredagen den 1te Septbr. blev i Sagen: OverAuditeur Sem som Actor mod Karen Marie Johnsdatter voteret saaledes:

1., **Debes:**Tiltalte tiltales for 3die Gang begaaet Tyverie Først dømtes hun til 6 Maaneders og 2den Gang til 3 Aars Tugthusstraf. Men hun deserterede førend denne Tiid var forløben. Der er ingen Tvivl om dette. Præsten Finkenhagens Attest viser ogsaa hendes slette Opførsel. I hendes Værge er funden en deel koster tilhørende Major Juell og Kbmd. Rosenberg. Hun foregav i sidste Markedstiid at have faaet det af en Pige Lisbed, der sagde at have faaet dem paa Moss. Lisbed gik ind til Juels for at tale med Kokkepigen og kom ud med en Bylt Klæder. Karen har tilstaaet at hun formodede at Lisbed havde stiaalet dem, men ej

at hun selv er Tyven. Det har ikke været muligt at faae fat paa denne Lisbeth. De Bestiaalne har erkiendt kostenne for at være sine. Efter 6-17-10 og 11 maa antages at hun som Tyv bliver at straffe. Dog gjør det ej noget til Sagen; thi antager man at hun kun kan straffes for Hælerie, saa bliver Straffen dog den samme; thi Tyverie maa ansees at indbefatte Hælerie, og altsaa ansees hun for at have

-127- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294065>

begaæet tilforn 2 Gang Hælerie. Altsaa bør hun straffes efter Fdg. 20 Febr. 1789 § 3 eller § 7. Actor og Defensor for Underretten have ej været fornøjet med det dem tilkiendte Sallarium, hvilket ogsaa synes noget lidet. Sagen er upaaklagelig procederet. Ej heller er der Grund til at indstille hende til Benaadning; thi concluderes:

De ergangne Domme bør ved Magt at stande, dog saaledes at Actor ved Underretten Procurator Arntsens Sallarium billiges med 20 Rbd. og Defensors Procurator Sehesteds Sallarium med 12 rbd. S: V. I Sallarium til Actor for Højesteret OverAuditeur Sem betaller Tiltalte 16 Rbd. R: S:

2., **Arntzen:** Eenig med Debes.

3., **Kiønig:** ligeledes. Frafaldes.

4., **Omsen:** ligeledes.

5., **Collett:** ligeledes, dog indstilles om det ej kunde forbigaaes at forhøje Sallarium.

6., **Mandix:** som Debes.

7., **Justitiarius:** ligeledes.

Dom 1ste Septbr. 1815:

De ergangne Domme bør ved Magt at stande; dog saaledes, at Actor ved Underretten, Procurator Arendtzens Sallarium billiges med 20 Rbd., og Defensor, Procurator Sehesteds Sallarium med 12 Rbd. S. V. J Sallarium til Actor for Høiesteret, Over-Auditeur Sem betaler Tiltalte Karen Marie Johnsdatter 16 Rbd. rede Sølv.

Over-Auditeur Hjelm, Actor mod National-Soldat Søren Olsen Bryn.

Ved Højesterets-Stevning af 10de Aug. d. A. har Actor paaanket til Stadfæstelse, Skærpelse og yderligere Paakjendelse en af en Land-Krigsret ved det Nordenfjeldske Infanterie-Regiment under 26de Juli 1815 afsagt Dom over Tiltalte for 2den Gang begaaet Tyverie. Ved bemeldte Krigsretsdom er saaledes kjendt for Ret: National-Soldat af Lierske Compagnie Lægds. No. 44 Søren Olsen Bryn bør for 2den Gang begaaet Tyverie at hensættes til offentligt Arbeide i nærmeste Fæstning paa 4 (fire) Aar; saa betaler han og til den bestjaalne John Nielsen Flater for de ei tilveiebragte 9 Skind 14 Rbd. N. V. Alt exsequeres paa lovbefalet Maade.

J: S: No. 8.

Løbe No. 32.

Aar 1815 Tirsdagen den 5 Septbr. blev i Sagen OverAuditeur Hielm som Actor mod Soldat Søren Olsen Bryn voteret saaledes:

1., **General Auditeuren:** National Soldat Søren Olsen Bryn tiltales for at have frastiaalet Bonden Flater 9 sthr: raae Skind. Factum er af ham

-128- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294066>

tilstaaet og forresten godtgiort. Der er ingen Tvivl om hans Kriminelle Lavalder, da han er National Soldat, hvilket han ej bliver førend 20 Aar gammel. Actor har paastaaet at Tyveriet var forenet med en Slags Absentation, da han ej kom efter Ordre til Compagnie Chefen, men dette gjør efter Fdg. 28 Martz 1814 intet til Sagen. Da Tiltalte for 1e Tyverie er dømt med maximum af den fastsatte Straf, synes det upassende nu efter Defensors Paastand at straffe ham med minimum. Medium synes rettest af KrigsRetten at være fastsat. Den Forsømmelse som synes at rejse sig fra Regimentets Side, kommer deraf at Regimentet er adsplittet saaledes at Jurisdiktionen er i Frederichsstad og Staben i Drammen, hvortil kommer at Auditeuren kun er constitueret. Da Erstatningen er frafaldet, maa samme og bortfalde. thi concluderes:

KrigsRettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes at den Søren Olsen Bryn tildømte Igiæld bortfalder. I Sallarium til Actor for Højesteret betaler Tiltalte 5 Rbr. R. S.

2., **Omsen:** Ihvorvel i det heele eenig med General Auditeuren, vil jeg dog her anmærke at hvor ubetydelig end Tyveriet under denne Sag er, og hvor lidet følsene samme end kunde være for den bestialne, og uagtet Tiltalte maaskee har sat længere arresteret, end man kunde ønske, saa kan dog intet af dette komme i Betragtning til Straffens Formildelse, naar man seer hen til den Straf han har lidt for første Gang begaaet Tyverie.

-129- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294066>

Om end ej alle de af General Auditeuren opgivne rigtige Omstændigheder fandtes som kan have foraarsaget Sagens Ophold, saa synes her dog ej at være Grund for Retten til at gjøre nogen Indberetning overensstemmende med Fdg. 3 Jun: 1796 § 35; thi tiltræder jeg General Auditeurens Votum og Conclusion.

3., **Debes:** Som H. General Auditeur Bergh. kun indstiller jeg om ej Actor for Højesteret som i Almindelighed vedtaget bør tillægges 16 Rbd. R: S: i Sallarium

4., **Collett:** Det eneste som kunde være Spørgsmaal om er om Regimentet kunde tillægges Ansvar for de 6 Ugers Arrest; men General Auditeuren har oplyst Aarsagen. Med ham er jeg derfor eenig dog tiltræder jeg Debes's Indstilling om Sallarium

5., **Koren:** Eenig med Debes. Kun troer jeg at Straffetiden kan nedsættes til 3 Aar, i Betragtning af Tyveriets Ubetydelighed.

6., **Kiønig:** Denne Sag betræffende er jeg eenig med General Auditeuren, dog troer jeg at KrigsRetten ved sin Dom af 26 July sidstl: foruden den tiltalte S: O: Bryn derved paalagte Straf, og saa maatte have tilfundet ham at betale de af Actionen flydende Omkostninger, hvorfor jeg med Hensyn hertil concluderer:

Krigsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes at den Tiltalte idømte Erstatning bortfalder, og at han derimod Tilpligtes at betale alle af Actionen lovlige flydende Omkostninger; og deriblandt tillige Actors Sallarium for Højesteret, som billiges ham med 16 Rbd. R: S:

-130- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294067>

7., **Mandix:** Eenig med Kiønig

8, **Oberste Nielsen:** ligeledes

9, **Justitiarius:** ligeledes

Dette Votum tiltraadte General Auditeuren og Omsen.

Dom 5te Sept. 1815:

Krigsrettens Dom bør ved Magt at stande; dog saaledes, at den Tiltalte idømte Erstatning bortfalder, og at han derimod tilpligtes at betale alle af Actionen lovlige flydende Omkostninger, og deriblandt til Actor i Sallarium for Høiesteret 16 Rbd. rede Sølv.

Den Norske Rigstidende. No. 89. [s. 4]

Cancellieraad Morgenstjerne, Actor mod Skipper Johan Norum.

Ved Høiesterets-Stevning af 14de Aug. d. A. har Actor til Stadfæstelse indanket en af Bergens Stiftsoverret under 24de Juli sidstleden afsagt Dom i den af Justitien mod Tiltalte for begaaet Tyverie anlagte Sag. Denne Dom lyder saaledes: Bytingsdommen bør ved Magt at stande o. s. v. At Byfogd Bull i Bergen er under 5te Mai d. A. saaledes dømt i denne Sag: Arrestanten Skipper Johan Norum bør hensættes til Arbeide i 6 Maaneder i Bergens Tugt- og Manufactur-huus, samt udrede alle af Actionen mod han lovlige flydende Omkostninger; hvoriblandt Actors, Procurator Christensens Sallarium med 12 Rbd. S. V. og Defensors, Assessor Lassens Sallarium med 10 Rbd. S. V. billiges; saa bør og den Tiltalte udrede samtlige af de under Sagen mod ham optagne Thingsvidner flydende Omkostninger, saasom til Procuratorerne Sehested og Hansson i Christiania i Sallarium den Første 6 Rbd. S. V.; og den Sidste 4 Rbd. S. V., til Procuratorerne Barth og Heiberg i Lyngdahl i Sallarium, Diætpenge og Reise Omkostninger, til den Første 13 Rbd. 57 3/5 s. S. V., 8 Rbd. 81 s. N. V., og til den Sidste 13 Rbd. 57 3/5 s. S. V. og 9 Rbd. 24 s. N. V., samt endeligen for Skrivmaterialer til Cancellieraad Bøckmann 24 s. S. V. Det Idømte at udredes o. s. v.

J: S: No. 6.

Løbe No. 33.

Aar 1815 Onsdagen den 6 Septbr. blev i Sagen Cancellieraad Morgenstjerne som Actor c: Skipper Johan Norum voteret saaledes:

1., **Mandix:** Skipper J: Norum tiltales for adskillige begaaede Tyverier deels af en Trosse og en Saug samt 2 Malerkoste deels af en Bordklokke, som han for en 10 til 11 Aar siden skulde have stiaalet, deels af noget Salt, som han skal have stiaalet af Lasten paa et Skib der tilhørte Befragteren af Skibet og som Norum selv førte til Nordlandene; deels ogsaa at han paa denne Rejse skal i en Havn paa Trondhiems Leed have borttaget 6 Tømmerstokke, samt ligeledes under denne Rejse frataget en Bonde en Trantragt af Træe og endvidere paa Rejsen opbrudt et Pakhuus i Nummdahlen og derfra borttaget 2 Vaager Fisk som han har bragt ombord paa sit Skib. Hvad angaaer Trossen og Saugen samt Malerkostene da ere disse funden i hans Skib og Saugen endog forvaret i Kahytten blandt Sengklæderne. Vel har han benægtet at have stiaalet Trossen og Saugen, og derimod sagt at have kiøbt disse Ting, men foruden at han ej har kunnet beviise saadant, saa ere og kosterne funden i hans Skib skiulte og at han først har benægtet ej at have dem, ligesom og den Bestiaalne har vedkiendt sig at tilhøre sig at at de ere saa mod Vidende og Villje frakomed, samt med flere Vidner

-131- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294067>

godtgiort at de i Norums Skib er funden, og i Henseende til Malerkosterne da ere de som ligeledes af Ejermanen ere vedkiendte, fundene i hans Skib. Og foruden at et Vidne har forklaret at han bragte dem fra Skibet som laae tæt ved hans Skib inde i sit eget, saa har han og siden selv tilstaaet dette; men blot erklæret at han da havde været i en beskienket Tilstand og altsaa ubevidst hvad han gjorde. Angaaende Saltet da er det med Vidner godtgiort at han efter at Skibet var Lastet og førend det afrejste har beordret nogle af Folkene til at optage Salt af Lasten som var 2 Skiepper og at han har forbrugt dette uagtet han ej dertil var berettiget. Ligeledes er det med Vidner godtgiort at Norum har borttaget i en Havn 6 Tømmerstokke, hvis Ejer ej er bleven opdaget, og ladet dem hugge itu til Brænde. Men betræffende Trantragten og Fisken, da uagtet der er megen Formodning mod Norum for virkelig at have stiaalet disse Ting, saa er der dog ej tilvejebragt saadant juridiske Beviis, der i saa Henseende maatte kunne fælde ham. Tiltalte maa altsaa unægtelig blive at ansee for de Tyverie efter Loven; men hvilken Straf skal anvendes bliver nærmere at undersøge. Actor for Højesteret har paastaaet ham dømt efter Fdg. 5 Febr: 1751 fordi han som Skipper har borttaget af det Gods, der var givet ham under Bevaring; men da enten Ejeren af Saltet eller i det mindste een paa deres Vegne har som det er oplyst været med paa Skibet, saa

skiønner Fdg. ej efter dens Præmisser og den Grund som kan antages for dette Lovbruds Strængthed i denne Sag at kunne blive anvendelig. Som en Følge heraf og da Tiltalte ej forhen har været dømt for noget Tyverie maa Straffen bestemmes efter Fdg. 20 Feb: 1789 § 1 og troer jeg i Henseende til Tiden og efter Sagens Be-

-132- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294068>

skaffenhed de ergangne Domme kunne blive at tage til følge. Igiæld finder ej Sted, da samme for Saltet er frafalden, ingen Ejer er fremkommen til Stokkene og de andre stiaalne Koster ere Ejeren tilbagekomne. Angaaende den stiaalne Bordklokke anmærkes at da den er funden i Norums Skib, tilhiemlet af Ejeren og 2 Vidner have forklaret at den ligner aldeles den de have seet i Hettes huus, og det ene endog at det troede det var den samme, saa maatte han og derfor som Tyv blive at ansee. Nu staaer tilbage at bedømme hvorvidt Actors Paastand i Henseende til Stiftsoverretten i Bergen for at have havt Sagen til Doms i længere Tiid end det syntes overeensstemmende med Lovene, kan blive at tage i Betragtning eller ikke. Og da troer jeg at siden Sagen dog ikke har været optaget til Doms over den i 1-5-8 befalede Tiid og da paa Akten findes af den constituerede Assessor Klingberg, hos hvem Sagen egentlig er bleven opholdt, at det er skeet formedelst hans andre Embeds Forretninger, saa troer jeg at denne Grund kan antages gyldig, og da han som dog maatte blive den, det egentlig gjaaldt ej var virkelig Assessor men blot constitueret, formener jeg ej at dertil bør tages videre Hensyn. Betræffende det større Salarium Actor har Prætenderet end det hidtil af Retten antagne, da formenes og at paa Grund af Sagens Vidtløftighed samme kan tilstaaes; thi concluderes:

De ergangne Domme bør ved Magt at stande. I Salarium til Actor for Højesteret Cancellieraad Morgenstjerne betaler Tiltalte Johan Norum 30 rb. R: S:

-133- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294068>

2., **Berg.** Jeg er eenig med Mandix angaaende Sagens Beskaffenhed, men i Henseende til Straffegraden troer jeg at da Tiltalte har stiaalet af den ham betroede Ladning maa man med Hensyn til Fdg. 5 Feb. 1751 ansee ham i det aller mindste med 1 Aars Tugthuusarbejde, da de Grunde hvorpaa denne Anordning er bygget maa aggrave Straffen endskiøndt

Tilstædeværelsen af Ladningens Ejers Fuldmægtig medfører at bemeldte Fdgs. egentlige Straf ej kan anvendes; thi concl:

Tiltale Skipper Johan Norum bør hensættes til Arbeide i Bergens Tugt og Manufactur huus i 1 Aar samt betale alle af Actionen lovlig flydende Omkostninger, i hvilken Henseende de ergangne Domme stadfæstes. I Sallarium til Actor for Højesteret betaler Tiltalte 30 rbd. R: S:

3., **Omsen:** Uagtet i det hele eenig med Mandix gøres dog følgende Anmærkninger:

1., Actors Stævning blot gaaer ud paa Stadfæstelse er anmærket af Defensor, men kan ej tages i Betragtning da det er en Justitssag.

2., Der er intet Beviis for at Tiltalte har stiaalet de 2 Skpr. Salt som han sigtes for; thi man har blot Henrik Keltings, Tobias Tollesens og Ole Pedersen Egsunds Forklaring, hvoraf den første som den der havde betragtet Norums Skib ey kan ansees som et fulgyldigt Vidne da han har agerit Vidne og klager paa een og samme Tiid, hvad de 2 sidste angaaer, da maae den betragtes som de der selv have udført Handlingen, som de der have taget Saltet, og altsaa kan deres Vidnesbyrd ej fælde Tiltalte mod hans Benægtelse at have givet dem Ordre til at tage Saltet.

2., at hvad de 2 Vaage Fisk, 6 Tømmerstokke og

-134- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294069>

Tragten angaaer, skiønnes ej heller at være noget tilstrækkeligt Beviis at Tiltalte har stiaalet disse Ting og det saa meget mindre som ingen TilhiemlingsEed har fundet Sted med Hensyn til disse koster. Tiltalte vil saaledes blive med Hensyn til disse at friefinde.

3., Hvad Trossen, Saugen, Malerkostene og Malmklokken angaaer da er disse koster alle funden i hans Værge og adskillige in facto med 1, 2, 3, 4, 5, 7, og 8d. Vidne oplyste Omstændigheder sammenholdes med Tiltaltes vaklende og modsigende Forklaringer, afgivne Beviis for at han har stiaalet disse Ting, som ere Ejerne restituerede; hvorfor ingen Igjæld in casu kan finde Sted. Defensor har anmærket med hensyn til disse Tyverier at vedkommende Ejere ej skulle have opfyldt Lovens Bydende ved at beviise deres Ejendomsret efter 6-17-10, men da Tiltalte ej har bestridet denne, synes det nok at de have aflagt TilhiemlingsEeden. Med Hensyn til Actors Indstilling mod de Tilforordnede i Bergens Stiftsret, da troer jeg det vilde stride mod Fdg. 3 Juni 1796 og denne Lovgivnings Anord: at

antage at 6 Uger skulde kunne lovmedholdelig anvendes til Doms Afsigelse i en Justitssag. Imidlertid og da Assessor Klingberg som har havt Akten omtrent i 3 Uger har paaskudt andre Embeds forretninger, som sandsynlig have fundet Sted; troer jeg det unødvendigt videre at reflektere paa Actors Indstilling; thi tiltræder jeg Mandix's Conclusion i det hele.

4., **Debes:** Det er saa meget visser at Tiltalte ej bør straffes efter Fd: 5 Feb. 1751, som jeg efter det Begreb jeg gjør mig om Menneskers handlinger

-135- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294069>

i Almindelighed ej engang finder at Tiltalte kan betragtes som Tyv med Hensyn til de 2 Skpr. Salt han skal have bemægtiget sig af sit førende Skibs Ladning deels fordi dette Salt ej skal være brugt uden til Skibsfolkets Mad ombord, hvori sandsynlig Kelting selv har taget Deel deels fordi Tiltalte i den Henseende er gaaet frem paa en ganske aabenlys Maade, deels endelig og fordi 2 Skpr. Salt dog udgiør en saa ubetydelig Deel af et Handelspartie at ingen forstandig Mand som raisonnerer over sin egen og andres Adfærd i Livet vilde have fundet det Umagen værd at føre Anke derover, især naar han tog Hensyn til den Stilling, hvori Tiltalte som Skipper stod til det anbetroede Gods. Saaledes ansees sig [?] Opdagelsen af Saltet i og for sig selv kun som en egennyttig ej utilladelig Handling. I Øvrigt er jeg aldeles eenig med Mandix saavel i Præmisserne i det Væsentlige som i hans Resultat; kun synes mig at Actors Salarium for Højesteret efter Omstændighederne ej behøver at være større end 24 rbr. R: S:

5., **Kiønig:** eenig med Justitiarius Berg saavel i Præmisses som Conclusion.

6., **Koren:** ligeledes; og kan ej indsee at den Omstændighed at Saltet skulde være forbrugt ombord i nogen Henseende kan formilde Norums Straf, efterdi jeg anseer dette Tyverie fuldkommen beviist. Betræffende Sallarium for Højesteret er jeg eenig med Debes.

7., **Collett:** I det Væsentlige eenig med Mandix. Blot anmærkes i Henseende til Opholdet ved Stiftsretten, at da de 2 Tilforordnede have været constituerede, og formodentlig havt andre bestemte Forretninger, troer jeg man saa meget mindre kan reflektere derpaa. Angaaende Salarium eenig med Debes.

Dom 6te Septbr. 1815:

De ergangne Domme bør ved Magt at stande. J Sallarium til Actor for Høiesteret, Cancellieraad Morgenstjerne betaler Tiltalte Skipper Johan Norum 30 Rbd. rede Sølv.

Den Norske Rigstidende. No. 90. [s. 2-3]

Jens Hansen Lystad mod Halvor Helgesen Næss.

Under 4de April d. A. har Citanten indanket enten til at kjendes uefterrettelig at være, eller og til aldeles Underkjendelse og Forandring en af Aggershuus Stiftsoverret Dagen forud afsagt Dom i en Sag, angaaende Jndstevnedes formeentlige Forpligtelse til at fravige og ryddiggjøre Gaarden Østre Bye i Nedre Rommerige, som Citanten skal have solgt i sin mindreaarige Stand o. s. v. Bemeldte Stiftsoverretsdom bør ved Magt at stande. J Kost og Tæring for Stiftsoverretten betaler Citanten Jens Hansen Lystad til Justitsraad og Sorenskriver Nilson 20 Rbd. S. V. Jøvrigt ophæves Processens Omkostninger for begge Retter. Af Sorenskriveren over Nedre Rommerige, Justitsraad Nilsen er ved Hjemtingsdom af 4de Juli 1814 saaledes kjendt for Ret: Det af Citanten Jens Hansen Refsum med Curator Hans Jensen Refsum til Contra-Citanten Halvor Helgesen Næss den 2den Januar 1810 udstædte, og under denne Sag paastevnede Skjøde bør som lovligt, saavel in re som forma, ved Magt at stande, og Contra-Citanten for Citantens Tiltale i denne Sag fri at være. Udi denne Sags Omkostninger betaler Jens Hansen Refsum til Contra-Citanten Halvor Helgesen Næss 30 Rbd. N. V. Det Jdømte at udredes 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

-136- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294070>

Ordens No. 93.

Løbe No. 34.

Aar 1815. Torsdagen den 7 Septbr. blev i Sagen Jens Hansen Lystad contra Halvor Helgesen Næss voteret saaledes:

1., **Koren:** Jens Hansen Lystad har ved Stævning 4 April d. A: indanket en under 3 April afsagt Stiftsrets Dom enten til at kiendes uefterrettelig eller til aldeles Underkiendelse og Forandring; da han formener at det af ham under 2 Janv. 1810 udstædte Skjøde maa underkiendes fordi det er udstædt i hans Minderaarighed. Han har derfor her i Retten først

fremSAT prælimer Exception til Sagens Hiemviisning fordi Underdommeren ej har brugt Meddomsmænd ved Sagens Paakiendelse; men denne Exception maa efter min Formeening aldeles bortfalde da her blot er Spørgsmaal om Skiødets Gyldighed ej om nogen

Ejendomsret. Skiødet er paastaaet underkiendt paa følgende Grunde:

- 1., at ingen af Øvrigheden udnævnt Curator har underskrevet samme.
- 2., om dette vel antages end det dog ej skeet af nærmeste Frænder, og
- 3., at den Mindreaarig ej var i det Tilfælde, 5-3-20 ommelder for lovlig at kunne afhænde sit Gods.

1., Naar man seer hen til den af Sorenskriveren paa Skiødet af 1810 tegnede Attest ligesom og hans senere Attest af 3 Martz 1814, bliver der ingen Grund til at antage efter min Mening at Johan Refsum der som Fader har underskrevet som Curator virkelig er indsat af Sorenskriveren, da det ellers havde været dennes Pligt at udnævne ham en anden ved Skiødets Udstædelse, og at Appellanten ellers ingen Curator behøver sees af Attesten.

Denne Exception bør derfor bortfalde.

- 2., Vel har Morgenstjerne indvendt at Lovgiveren fast-

-137- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294070>

sætter 2 Maader at afhænde sit Gods paa, enten efter 3-19-34 med Curator, eller efter 5-3-20 med næste Frænder, hvilket han endog vil have forstaaet derhen at det var nok naar kun den nærmeste Frænde dertil havde givet Samtykke. Men skulle disse Lovsteder ej komme i Strid med hinanden, er det aldeles klart at 3-19-34 allene taler om Skiøder paa rørligt Gods og 5-3-20 om Jordegods. Da nu dette har været anseet for saa aldeles rigtigt for Familiernes Vedligeholdelse, seer man tydelig af 5-3-20 at det har været mod Lovgiverens Willje at den Mindreaarige skulle skille sig fra samme med mindre dertil var den højeste Nødvendighed. Derfor har Lovgiveren og fordret at hans Frænder skulle samtykke i denne Handel, og man maa antage at da her nævnes Frænder har det været Lovgiveren magtpaaliggende at et nøje og veludtænkt Overlæg mellem disse skulde afgjøre hvorvidt Jordegodset maatte sælges eller ikke. Uagtet jeg troer at Egennytte er de væsentlige Drivefieder til denne Sags Anlæg, kan jeg dog ej indsee at de forrige Retter have havt Grund til at ansee Skiødet som gyldigt da der manglede de i 5-3-20 fastsatte Formaliteter; thi concluderes:

Det under 2 Janv. 1810 til Indstævnte udstædte Skiøde underkiendes; og bør Indstævnte som en Følge deraf fravige og ryddiggjøre Gaarden Bye No. 530 i Enebak Præstegiæld af Skyld 2 Skpd Tunge mod derfor at erholde af Jens Hansen Lystad den til ham udstædte Panteobligation qvitteret tilbage og mod Tilbagebetaling af de 2051 rbr. 1 mark DC i Rbr: S: V: efter Omskrivnings Forholdet paa den Tiid samme bleve betalte nemlig 2 Janv. 1810. Processens Omkostninger for denne Ret ophæves.

2., **Arntzen:** Da jeg i det væsentlige er eenig med Koren, bemærkes kun at Indstævnte bør nyde det

-138- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294071>

beneficium at fratræde Gaarden til første Fahredag, og at der bør fragaae den Dragonhest, kakkelovn og halve Gaards Grøde, som fulgte med samme; thi concluderes:

Det paaankede Skiøde af 2 Janv. 1810 underkiendes hvorimod Indstævnte bør til Lovens første Faredag efter Højesterets Doms lovlige Forkyndelse ryddiggjøre og for Appellanten Jens Hansen Lystad eller Refsum fravige Gaarden Østre Bye, Mart: No. 530 i Enebaks Præstegiæld mod derfor at erholde sin Panteobligation til Appellanten af 2 Janv. 1810 extraderet, i qvitteret stand og den øvrige Deel af Kiøbesummen 2051 rbd. 1 mark DC betalle i Rbp: S: V: efter det Omskrivningsforhold som ifølge Fdg. 5 Janv. 1813 finder Sted med Hensyn til Skiødets Udstædelses Datum den 2 Janv. 1810; dog fragaaer Kiøbesummen efter uvillige Mænds Skiøn hvad den med Gaarden fulgte Kakkelovn, Dragonhest og halve Afgrøde for 1809 maatte beløbe sig til. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

3., **Mandix:** Angaaende Paastanden i henseende til at Stiftsoverrets Dommen kiendes uefterrettelig da henholder jeg mig til Assessor Korens Votum. Betræffende Sagens Qvæstion selv, da forsaavidt Exceptionen angaaer Skiødet ej at være underskrevet af Curator er jeg ligeledes eenig med Koren; men hvad angaaer at Skiødet skulde kiendes uefterrettelig paa Grund af at ej næste Frænders Raad hertil skulde være indhentet og Skiødet af dem underskrevet, da maa jeg anføre at naar 5-3-20 fordrer Næste Frænders Samtykke i saa Henseende, maa det vel for en deel være forsaavidt de ved slig Handel kunde lide Tab, og altsaa forsaavidt de maatte være Arvinger. Faderen, med hvis Samtykke som Curator Handlingen er skeet og Skiødet udstædt, var unægtelig nær-

-139- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294071>

meste og eeneste Arving, og altsaa den som nærmest kunde tabe, og da hans Samtykke haves formeener jeg at dette kunde være tilstrækkeligt. Naar man nu herhos tager hensyn til at Ejendommen ej var ham tilfalden ved Arv som han endnu ej havde kunnet faae, da Faderen sad i uskiftet Boe efter Moderen, og at Faderen arv at sælge ham Gaarden Østre Bye for den Sum 1499 rd. 3 *mark* og Sønnen ved senere med Faderens Samtykke at sælge Gaarden for 4051 rdr. 1 *mark* altsaa har tilvejebragt Sønnen en ej ubetydelig Fordeel, samt ham aldeles intet Tab saaledes kan ansees at være paaført, saa formener jeg ikke at Skiødet af denne Grund bør kiendes uefterretteligt; I Henseende til Exceptio 3, fordi Gaarden ej skulde være solgt af nogen af de i 5-3-20 anførte Aarsager da formenes at, siden det er godtgiort ej at have været Appellanten til noget Tab, denne Exception maa kunne antages til grund; thi concluderes:

De ergangne Domme bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for HøjesteRet ophæves.

4., **Omsen:** Tiltræder Korens Votum med det Tillæg Arntzen har gjort; hvortil jeg yderligere føjer: at Ret til Erstatning for Forringelser forbeholdes Citanten efter lovlig Omgang.

5., **Kiønig:** Lovens 5-3-20 har efter min Formeening til Hensigt at gjøre det til Pligt for den Mindreaarige at raadføre sig med sine næste Frænder førend Salg bestemmes af ham over den ham tilfaldne Jord, for at anvende Pengene han faaer for Godset saaledes som Artiklen foreskriver, hvorimod 3-19-34 foreskriver hvorledes en Contract af en Mindreaarig skal indgaaes førend samme erholder forbindende kraft. Dette Lovsted fordrer blot til at give et Skiøde juridisk Virkning foruden den Mindre-

-140- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294072>

aariges eget tillige have Curators Samtykke. Jeg antager saaledes at den Mindreaarige kan have opfyldt 5-3-20 i nærværende Tilfælde ved uden derfor at have skriftligt Beviis at ham førend Afhændelsen af hans Gaard Østre Bye derom raadført sig med sine næste Frænder, og derfor anseer de foregaaende Domme grundede, hvorfor min Conclusion bliver som Assessor Mandix's.

6., **Brockmann:** Eenig med Mandix og Kiønig.

7., **Justitiarius:** Jeg anseer Citantens Fader som Curator eller vedbleven Væрге. Derfor er ej saa meget Spørgsmaal om 5-3-20 som om 3-19-34. og efter dette maa Skiødet være gyldigt, naar Curator har underskrevet. Desuden anseer jeg 5-3-20 nu upassende. Det bliver aldrig Kiøberens Sag at undersøge efter denne Artikel de Vilkaar hvorunder den Mindreaarige maa sælge Godset. Derfor refererer jeg mig til Assessor Mandix's Votum.

Dom 7de Sept. 1815:

De ergangne Domme bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Høiesteret ophæves.

Den Norske Rigstidende. No. 90. [s. 3]

Over-Auditeur Hjelm Actor mod Aslach Aslachsen Rouland eller Fedtvedt, Aslach Aslachsen Rouland den Ældre, Even Aslachsen Tvetæggen og Stener Aslachsen Jubland.

Ved Høiesterets-Stevning af 12te August d. A. paaanker Actor enten til at kjendes uefterrettelig, eller til Underkjendelse, Tilsidesættelse og Forandring en af Aggershuus Stiftsoverret under 3die October 1814 afsagt Dom i en Sag, angaaende en af Tiltalte formeentlig ulovlig dreven Handel med Landproducter m. m. Bemeldte Dom lyder saaledes: Citanterne Aslach Aslachsen Rouland eller Fedtvedt, Aslach Aslachsen Rouland den Ældre, Even Aslachsen Tvetæggen og Stener Aslachsen Jubland bør for de Indstevnede, Foged Plesners og Lensmand Ytterbøes Tiltale i denne Sag frie at være; og bør, som Følge heraf, Citanterne være berettigede til at tilbagebeholde det ved de afholdte Auctioner af 2den Mai og 4de Septbr. 1812 for deres ved Samme bortsolgte Varer udbragte Beløb, efter Fradrag af Auctions- og Incassations- Sallariet. Processens Omkostninger for begge Retter ophæves. At efterkommes inden 8 Uger fra denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven. Ved den af Sorenskriveren i Nedre-Tellemarken og Tinds Præstegjeld, Auditeur J. Wessel afsagde Politieretsdom af 28de Juli 1812 er saaledes kjendt for Ret: Den paastevnede, under 25de April 1812 effectuerede Arrest stadfæstes saavel i Realia som Formalia, og som Følge heraf bør de arresterede Varer: 26 Bsmprd. og 23 Mk. Smør, 133 Faare-, 12 Gjede-, og 12 Kalve-Skind, samt 65 Stk. Ryper være confiskerede og forbrudte til Andvendelse efter den respective Autoritets nærmere Bestemmelse; saa bør og Aslach Alachsen Fedtvedt, for sit mislige Forhold ved at tilveiebringe de flere urigtige Bevidnelser, bøde til Holdens Præstegjelds Fattig-Casse 10 Rd. og ligesaameget til Justits-Cassen, samt endelig udrede Sagens Omkostninger, saasom: a) til den Kongelige Casse for det stemplede Papiir, der i Sagen og til Actens Udstædelse burde have været forbrugt 3 Rd. 7 s.; b) til Dommeren efter ovenindtagne Regning 83 Rd. 13 s.; c) til Actor, Foged Plesner for den effectuerede

Arrest med flere Udgifter og Sallarium 100 Rd.; d) til Laugrettet ved Sagens 2de Sessioner, 3 Rd.; e) Stevningspenge til Holdens Præstegjelds Stevnevidner for 13 Personers Indvarsling 4 Rd. 32 s. og til Wenie Præstegjelds Stevnevidner for 6 Personers Indvarsling 2 Rd. Endelig bør de Tiltalte Aslach Aslachsen Rouland den Ældre, Even Aslachsen Tvetæggen og Stener Aslachsen Jubland for de i Sagen under deres Navne fremkomme urigtige Bevidnelser, som de ikke have modsagt eller tilbageholdt, bøde Hver til Holdens Præstegjelds Fattig-Casse 10 Rd. og ligesaa meget til Justits-Cassen, og endvidere een for alle og alle for een udrede Sagens Omkostninger saavidt Samme ikke hos Aslach Aslachsen Fedtvedt efter lovlig Omgang maa blive at erholde. De Tiltalte Even Aslachsen Rouland og Tollef Olsen Fedtvedt bør i denne Sag for Actors Tiltale frie at være. Det Tilpligtede at udredes 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

J: S: No. 7.

Løbe No. 35.

Anno 1815 Tirsdagen den 12 Septbr. blev i Sagen OverAuditeur Hielm som Actor contra Aslach Aslachsen Rouland eller Fædtvedt m: fl. voteret saaledes:

1., **Koren:** E: Aslachsen Rouland og Tollef Olsen Fædtvedt ere tilligemed en 3die Person den 22 April 1812 blevne anholdte med en Deel Smør, Skind og Ryper, som de erklærede at ville bringe til Frederichswærn, og at de paa den Tiid intet Beviis havde for at Warene

-141- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294072>

var avlede paa deres egen Gaard; heller ikke ansaae de saadant Beviis nødvendigt, da de ansaae sig berettigede til at handle den Tiid som forhen. Ved Anholdelsen foregave de at 20 Bpd af Smørret tilhørte Aslach Rouland den ældre, men det øvrige dem selv. De foreviiste da en Seddel, efter hvilken Aslach Rouland til Kyndelsmisse s: A. skulde levere til Regimentsquarttermester Zimmer 300 Bpd Smør. Warene bleve derpaa arresterede den 25 April, og Stævning udfærdiget mod Sven Rouland og Tollef Fædtvedt som udbragte Varene, til disses Confiscation; men derimod i Hensigt til de øvrige under Sagen til at udrede Bøder fordi de havde udstedt og tilvejebragt urigtige Bevidnelser. Saaledes er Sagen ved Underretten været for; og førend man indlader sig i at bedømme Realiteten af denne Sag, troer jeg det nødvendigt at undersøge om Aslach Aslachsen Rouland den ældre og yngre, Even Aslachsen Tvedtæggen og Stener Aslachsen Jubland, der have paaanket denne Sag til

Stiftsretten, kan ansees at have været Actores competentes. Disse ere ej de Personer, som er blevne anholdte med Varerne, men de have siden paastaet at de skulde være Ejere af samme. Jeg troer altsaa det var nødvendigt at da de ved dette Søgmaal søgte at have Varerne tilbage som deres Ejendom maatte de og have fremskaffet Beviis for at de virkelig vare Varernes Ejere. Vel er fra deres Advokats Side indvendt at dette Beviis ej paalaae dem, siden Justitien var i ulovlig Besiddelse af disse Varer, da det ej var beviist at der var begaaet Forprang, men da dog disse

-142- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294073>

Warer i en betydelig Qvantitet bleve anholdte hos Løse og ledige Personer, saa kunne disse ikke uden ved Opkiøb blive Ejer af samme, naar de ej frembragte noget Beviis for at de fremførte disse for andre. Beviiset for Ejendomsretten paaligger altsaa efter min Formeening de indstevnte her ved Retten som vare Citantere til StiftsRetten; og da intet Beviis for deres EjendomsRet til disse Varer er fremført enten ved Stiftsretten eller ved denne Ret, saa troer jeg de var uberettigede til at paaanke Hiemtingsdommen af 28 July 1812 uden allene i Hensigt til Befrielse for de dem paalagte Bøder og Omkostninger, hvilke de og urettelig af Underretsdommeren ere paalagte, da det ej er godtgiort at de fremlagte Bevidnelser fra dem virkelig indeholde nogen Urigtighed, og endnu mindre at A: A: Fædtvedt junior bør paalægges nogen Mulkt fordi han har tilvejebragt disse Beviiser. Jeg troer saaledes at Sagen burde været afviist fra Stiftsretten; men da den der afsagte Dom ej er indstævnt til at kiendes uefterrettelig troer jeg nu intet bliver tilbage end at stadfæste Underretsdommen i Henseende Confiscationen men derimod ej i Henseende de idømte Bøder. Angaaende de paastaaede Salarie til Stiftsretten, troer jeg ej at Aars kan tilkomme noget siden Sagen blev tabt for Justitien, og skiøndt Sagen for Morgenstjerne

-143- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294073>

var beneficieret, kan ham dog intet tillægges, men dette maatte erholdes af Justitien. Paa Grund heraf conclu:

Underretsdommen bør ved Magt at stande, dog saaledes at de Aslach Aslachsen Fædtvedt, Aslach Aslachsen Rouland den ældre, Even Aslachsen Tvedteggen og

Stener Aslachsen Jubland paalagte Bøder bortfalde, I Salarium til Over Auditeur

Hielm betale de Indstævnte 24 rbd. R: S:

2., **Berg.** Naar man seer til Reskr: 14 Octbr. 1768 og et senere af 15 Febr. 1771, og betragter de deri yttrede almind: Grundsætninger, troer jeg at Forprang paa Landet ej var forbuden, uagtet Stadholderskabets Plakat af 1811 forbyder Salg og Opkiøb af Korn og Fedevarer paa Landet, hvortil Statholderen neppe synes berettiget til. Det samme kan udlædes af C:ania Bys Privelegier 1749 § 8 og 9. Derfor troer jeg at det i Scheens Privel: 1735 indeholdte Forbud ej kan være anvendelig; men desuagtet skulde jeg dog sentere som Koren, fordi de med Varerne egentlig antrofne Personer, ej vedkiendte sig disse Varer, og det ej er beviist at Appellanterne i 2 Instants var Varernes Ejere, og fordi de ej forsyende sig med Legitimation, de da senere indkomne Attester ej tilvejebringe noget Beviis. Jeg concluderer derfor aldeles som Koren.

-144- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294074>

3., **Mandix:** Jeg henholder mig til Justitiarii Bergs Votum.

4., **Collett:** Der er 3 præliminære Exceptioner mod denne Sag; men ingen af dem kan antages. Angaaende Sagen i sig selv, da er det vist at en fatal Handels Aand i den senere Tiid er udbredt hos os. Derfor bør Anordningerne om Land og Forprang strængt overholdes overeensstemmende med Statholderens Plakat 14 Aug. 1811. At Angiældende kiendte denne, have de selv tilstaaet, og derfor langt fra været bona fide. Desuden erklærede de Antrufne strax at de ansaa sig berettigede til fremdeles at handle, hvorimod de siden paastod at Varerne ej vare deres. Ogsaa troer jeg at de idømte Bøder og Omkostninger bør vedblive, da deres Attester ere aabenbar urigtige, saasom det produceerte overgaaer en Gaards Frembringelser. Morgenstjerne er ej berettiget til Salarium for Overretten, da det er godtgiort at han var privat engageret af Angiældende; thi conclud:

Underrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes at de de Indstævnte idømte 3rd. for Stemplet Papiir bortfalde. I Salarium til Actor O:Aud: Hielm betale de Indstævnte een for alle og alle for een 24 rbd. RS.

5., **Kiønig:** Eenig med Justitarius Berg.

6., **Omsen:** Angaaende Sagens Recit henholder

jeg mig til Korens Votum, hvorfor jeg endvidere bemærker følgende: Actor for Højesteret har fornemmelig fremsat følgende 2 Indsigelser:

1., at Citanterne for Stiftsoverretten vare actores incompetentes;

2., at Opreisningen paa Underrettsdommen er erhvervet efterat Stævning var udtaget.

1., Citanterne for Stiftsretten kan ej siges at være actores incompetentes, aldenstund de ej allene paaanke en Dom, hvorved de var fældede, men da de desuden under Sagen reklamerede at anholdte Varer som deres Ejendom paa de 65 Ryper nær, som skal tilhøre en Huusmand Arnfind Roumand men med Hensyn til hvilke Ryper Actor ingen subsidiel Indsigelse har fremsat. Actors første Indsigelse maa altsaa blive at forkaste, hvorimod det under Paakiendelse af Sagens Realitet vil blive at afgjøre hvorvidt forbemeldte Citanteres Reklamation er gieldende eller kan tages til Følge.

2., Denne bliver ligeledes at forkaste; thi da Aars saa efter Ordre tog til Gienmæle ved Stiftsretten for det Offentlige, ingen saadan Indsigelse har fremsat, maa Actor for Højesteret, der forestiller samme Person som Aars ved Stiftsoverretten, være uberettiget til at fremsætte denne nye og af Stiftsretten upaakiendte Indsigelse. Angaaende Sagens Realitet da er det afgjort at Opkiøbet af de anholdte og arresterede Varer og kan have havt anden Bestemmelse end Forprang som bestaaer deri at nogen opkiøber hos Bonden

paa Landet, hvad denne selv aller ved sine Folk skulde bringe til Torvs; thi Bringeren af disse Varerne vare løse karle, der efter hvad de selv ved Anholdelsen have opgivet, troede sig berettigede til saadan Handel, uagtet den ved mange Love er strængt forbuden, saaledes in specie ved Fdg 22 Octbr 1701, 2 Afd: § 7 extenderet til Norge ved Reskr: 8 Aug: 1738; ved Fdg. 25 Aug: 1741 |: som dog blot er for Danmark men indeholder et legalt Begreep om Forprang :| Fdg. 29 Aug: 1754 § 5, Privileg: for Scheen af 23 Sept. 1735 og do. for Christiania af 26 Septbr. 1749 § 8 og endelig ved Vicestatholderens Plakat af 14 Aug: 1811. Ogsaa have Bringerne bestemt opgivet at Varerne tilhørte Aslachsen junior, som ej kunde forskaffe sig dem uden ved Opkiøb. Det er altsaa klart at han flere Gange har drevet Forprang efter Vidnernes Forklaring. Vel have Citanterne for Stiftsretten reklameret Varerne som sine, men

dette er ej af dem beviist. Rettelig bør de betale Omkostninger, da de have gereret sig som Hiemsmænd. Zimmers Attest kan som privat Mands, ikke hielpe dem. Ikke heller har nogen militær Authoritet forlangt nogen Qvantitet Varer tilført Armeen eller nogen Deel af samme. Angaaende Mulkternes Gyldighed er jeg aldeles eenig med Koren; hvis Conclusion jeg holder mig til; men Udtrykke jeg troer bør være disse:

Stiftsoverrettens Dom tilsidesættes; hvorimod Underretsdommen bør ved Magt at Stande, dog saaledes at de vedkommende idømte Mulcter

-147- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294075>

til Haldens Fattigkasse og Justitscasse bortfalder. Saa betaler og de indstævnte een for alle og alle for een til Actor for Højesteret Ov: Aud: Hielm i Sallarium 24 rbd. RS.

7., **Justitarius:** eenig med Koren

Dom 12te Septbr. 1815:

Politierettens Dom bør ved Magt at stande; dog saaledes, at de Aslach Aslachsen Fedtvedt, Aslach Aslachsen Rouland den Ældre, Even Aslachsen Tvetæggen og Stener Aslachsen Jubland idømte Bøder bortfalde. J Sallarium til Actor for Højesteret, Over-Auditeur Hjelm, betale de Tiltalte, een for alle og alle for een, 24 Rbdlr. rede Sølv.

Den Norske Rigstidende. No. 91. [s. 3]

Cancelleraad Morgenstjerne, Actor mod Lars Amundsen Wattengaard.

Ved Højesterets-Stevning af 17de Aug. d. A. paaankes af Actor til Stadfæstelse en af Trondhjems Stiftsoverret over Tiltalte for 2den Gang begaaet Tyverie afsagt Dom af 31te Mai sidstleden, saalydende: Lars Amundsen Wattengaard bør hensættes i 5 Aar i Trondhjems Fæstning, og erstatte de Bestjaalne Værdien af det Stjaalne men ei Tilbagekomne, efter Underrettens Dom, hvilken Dom i saa Henseende stadfæstes. Saa bør og Lars Amundsen Wattengaard, foruden det Vedkommende i Overeenstemmelse med Anordningerne og efter Øvrighedend Foranstaltning for Skyds og Diæt Tilkommende, at betale alle af hans Arrest, Varetægt og Underholdning i Samme, samt at Actionen lovligen flydende Foranstaltning og under Adfærd efter Loven. Ved

den af Sorenskriveren i Fosen, Lauritz Kaasbøll under 16 Marts 1815 afsagt Underrettsdom er kjendt for Ret: Actionerede Lars Amundsen Wattengaard bør for hans paa Gaarden Hjelmeraas, i Qværnehuset under Gaarden Almoe og ved Qværnehuset under Gaarden Schej forommeldte forøvede Tyverier, i Følge Forordn. af 20de Febr. 1789 § 2, arbeide i Trondhjems Fæstning 4 siger Fire Aar; saa bør han og erstatte de Bestjaalne Værdien for de dem frastjaalne men ei tilstedekomne Kaaster, fc.: 1) til John Petersen Almoe 1 Rbd. N. V.; 2) til Niels Hjelmersaas 1 Rbd. 2 Mk. N. V.; 3) til Enken Ingeborg Petterdatter Hjelmeraas for de hende ei tilbageleverede Kaaster 1 Rbd. 5 Mk. 6 s. N. V., og 4) Poul Petersen Hjelmeraas for det ham ei Tilstedekomne 6 Rbd. 4 Mk. N. V. Endelig bør tiltalte Lars Amundsen erstatte og betale de paa hans Arrestering og Varetægt anvendte lovlige Bekostninger, samt de af denne Justitssag lovlig flydende Omkostninger o. s. v.

J: S: No. 9.

Ord. No. 36.

Torsdagen den 14 Septbr. 1815. blev i Sagen Cancellieraad Morgenstjerne som Actor c: Lars Amundsen Vattengaard voteret saaledes:

1., **Lange:** L. A: Vattengaard tiltales for 2den Gang begaaet Tyverie under denne Sag og er derfor ved Underrets dom afsagt af Sorenskriver Kaasbøl dømt til at arbejde 4 Aar i Trondhiems Fæstning, samt at erstatte de Bestialne Værdier for de ej tilbagekomne Koster og udrede Omkostningerne ved hans Arrest m: v: hvorimod Tiltalte ved Trondhiems Stiftsoverrets Dom af 31 May 1815 er tilfunden at hensættes til 5 Aars Arbejde i Trondhiems Fæstning m: v: Han er ved egen Tilstaaelse, de afhørte Vidners Forklaringer samt tildeels ved de stiaalne Ksters Tilstedebringelse tilstrækkelig overbeviist om de 3 forskjellige Tyverier, hvorfor han i nærværende Sag tiltales. Arrestanten som er over kriminel Lavalder har forhen for begaaet Tyverie været tiltalt og hendømt til 2 Maaneders Arbejde i Trondhiems Tugthuus, efter Underrettsdom 1 Aug. 1814. Han maa altsaa nu for 2den Gang begaaet Tyverie blive at dømmes efter Fdg. 20 Feb. 89. § 2.

-148- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294076>

Men hvad Straffetiden angaaer, da formeener jeg at samme bør fastsættes til 4 Aar, naar man seer hen til at Tiltalte kun er 20 Aar, har havt en slet Opdragelse, samt at det første Tyverie af et Quarter Potetes er belagt med poena minima efter Fdg. 20 Feb. 1789, § 1. hvortil kommer hans utvungne Tilstaaelse af de nu forøvede Tyverier, han tiltales for, og at

han allerede har udholdt en langvarig Arrest. Ved Nedsættelse i Straffetiden til 4 Aar formeener jeg iøvrigt at Stiftsoverrettens Dom i Henseende til den de Bestiaalne tilkiendte Erstatning, Udredelser af alle af Aktionen lovlig flydende Omkostninger bør stadfæstes. Betræffende det Ophold, Sagen efter Actors Bemærkning skal have liidt, da troer jeg ej Vedkommende derfor kan drages til noget Ansvar og at de Grunde, som af den ere Anførte til Opholdet, maa antages for grundede. thi concl:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande; dog saaledes at den Lars Amundsen Vattengaard idømte Straffetiid bestemmes til 4 Aar. Actors Sallarium for Højesteret billiges med 16 Rbdr. R: S:

2., **Debes:** I det Hele er jeg eenig med Lange; kun synes mig det er passeligere i Doms Slutningen at stadfæste den velskrevne Underrettsdom end Stiftsoverrettens Dom, der som mig synes uden tilstrækkelig Grund har bestemt Tiltaltes Straffetiid til 5 Aars Fæstnings Arbejde.

3., **Collett:** I det væsentlige eenig med Debes. Tiltaltes Ungdom, slette Opdragelse og det første Tyveries Ubetydelighed eer formildende Grunde. Da man ej kan beviise Vedkommendes Undskyldning for Sagens

-149- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294076>

Ophold at være usandfærdigt, maa da blive at friefinde for Actors Paastand. Jeg concluderer derfor med Debes:

Underrettens Dom bør ved Magt at stande; saa bør og Tiltalte L. A; Vattengaard fremdeles betale de af Sagen flydende Omkostninger; hvorunder Actors Sallarium for Højeste Ret billiges med 16 Rb: R: S:

4., **Omsen:** De aggraverende Omstændigheder ved denne Sag, hvorunder L: A: Vattengaard tiltales for 2den Gang forøvet Tyverie, og hvorom han er overbeviist ved egen Bekiendelse og corpus delicti, ere følgende:

1., at han har stiaalet Nattetider og forøvet flere Tyverier; 2, at han har brugt Vold og Magt om ej Indbrud i legal Forstand.

3., at han har stiaalet 4de Dagen efter at han kom ud fra Trondhiems Tugthaus; hvorimod som formildende Omstændigheder bør komme i Betragtning foruden de af Assessor Lange opgivne data at de 3 forøvede Tyverier ere ubetydelige, at kosterne for det meeste ere

komne tilbage, og Tiltaltes Stilling, der netop maatte være sørgeligt i de første Dage efterat han var kommet ud af Tugthuset. Actors Indstilling med Hensyn til Sorenskriveren og Fogden finder jeg aldeles grundløs, og har formodentlig allene sin kilde i Uvidenhed om de locale Omstændigheder i Trondhiems Stift; thi proponeres følgende Conclusion:

Underrettsdommen bør ved Magt at stande, Dog saaledes at Tiltalte bør udrede alle af sin Arrest, Varetægt og Underholdning lovlig flydende Omkost-

-150- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294077>

ninger, og derunder til Actor for Højesteret i Sallarium 16 Rbdr. RS.

5., **Mandix:** Eenig med de foregaaende Assessorer betræffende Sagen, og i henseende til Conclusionen eenig med Omsen.

6., **Kiønig:** Wel er der ved Sagens Behandling for Underretten tilvejebragt Beviis for at actionerede L. A: Vattengaard har havt en slet Opdragelse, og at han befandt sig i fattige Omstændigheder, men da han ved strax efter at have udstaaet den ham for første Gang begaaet Tyverie idømte Straf paa nye har gjort sig skyldig i de Tyverier, hvorfor han under nærværende Sag tiltales, har lagt for dagen at han har et Hang til den Last, hvorfor han sigtes, hvorfra en mindre Grad af Straf neppe vil være tilstrækkelig til at afholde ham end den ved Fdg. 20 Febr. 1789 § 2 fastsette højeste Straf, saa skulle jeg, da jeg ej finder de med de forøvede Tyverier befundne Omstændigheder qualificerende, concludere:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. I Sallarium til Actor for Højesteret betaler Tiltalte 16 Rbr. R. S.

7., **Justitiarius:** Tiltalte synes at være meget at beklage, naar sees paa hans Fattigdom og slette Opdragelse, og blev udsat for stor Nød, da han kom ud af Tugthuset. Det er altsaa netop en formildende Omstændighed at han stial 4 dage efter han kom ud fra Tugthuset. Ligesaa har han tilstaaet alt, og

-151- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294077>

leveret det meeste tilbage. Det er meget inconseqvent at Stiftsretten første Gang anvender poena minima, og 2den Gang poena maxima. Sorenskriverens Grund for Sagens Ophold maa

aldeles billiges. Det Eedsting, han siger at have berammet, var formodentlig til at beeedige Constitutionen. Jeg henholder mig derfor til Assessor Colletts Conclusion.

Dom 14de Sept. 1815:

Underrettens Dom bør ved Magt at stande. Saa bør og Tiltalte Lars Amundsen Wattengaard fremdeles betale de af Actionen lovlige flydende Omkostninger, hvorunder Actors Cancellieraad Morgenstiernes Sallarium for Høiesteret billiges med 16 Rbd. rede Sølv.

Den Norske Rigstidende. No. 92. [s. 3]

Over-Auditeur Hjelm Actor mod Lars Olsen Morkind, Anders Andersen Bjerke og Ole Larsen Bjerke.

Ved Høiesterets-Stevning af 14de Sept. d. A. indanker Actor til Stadfæstelse, Skærpelse og yderligere Paakjendelse en af Aggershuus Stiftsoverret den 19de Juni sidstl. afsagt Dom over Tiltalte, der ere actionerede for misligt Vagthold. Denne Dom lyder saaledes: Underrettens Dom bør ved Magt at stande; dog saaledes, at den idømte Mulct for hver af de Tiltalte nedsættes til 5 Rbd. S. V. At efterkommes o. s. v. Ved Underretsdom, afsagt af Sorenskriveren over Toten, Wardal og Biri, L. Weidemann, er saaledes kjendt for Ret: Vagtkarlene Lars Olsen Morkind, Anders Andersen Bjerke og Ole Larsen Bjerke, bør Hver for sig at bøde til Stats-Cassen 20 Rbd. S. V. samt betale alle af denne Action lovlige flydende Omkostninger, og deriblandt Sallarium og Diæt til Actor, Procurator Meidell, 6 Rbd. 12 s. S. V., og til Defensor, Procurator Sommerfeldt, 4 Rbd. 2 Mk. S. V., hvilke Omkostninger udredes af de Actionerede, een for alle og alle for een; men, saafremt Omkostningerne ikke hos dem kunne erholdes, bør Gaardmændene Peder Nielsen Drogset og Ole Gulbrandsen Bjerke, een for begge og begge for een, udbetale Samme. Det Idømte udredes o. s. v.

J: S: No. 16.

Løbe No. 37.

Fredagen den 15 Septbr. 1815 blev i Sagen Over Auditeur Hielm som Actor contra Lars Olsen Markind, Anders Andersen Bierke og Ole Larsen Bierke voteret saaledes:

1., **Omsen:** Lars Olsen Markind m. fl. tiltales under nærværende Sag for skiødesløst Vagthold, formedelst hvilket en Tyvs arrestant og Løsgjænger ere undvegne af deres Arrest

m. v. Hvorvidt Sagen kan blive at paakiende for højesteret, vil præliminariter blive at afgjøre, da Actor har gjort Indstilling skiøndt mundtlig til Sagens Afviisning, grundende samme paa Prov. Anord. 9 Juni d. A. § 6. Herimod har de Tiltaltes Defensor hovedsageligen indvendt følgende:

1., at der bør gøres Forskiæl paa en Justits og en Privat Sag. især da H: Ret ej forud kan bestemt viide hvorvidt den Mulkt som skal anvendes, bliver højerre eller ringere end 100 rbd. R:S:

2., at Justitien selv har indanket Sagen, og at det stod til samme at lade saadan Indankning ej finde Sted, naar den troede at Sagen var inappellabel.

3., at Actor for H.R: har nedlagt en Paastand om 60 lod Sølv Bøder som, om den blev fulgt, efter 1-22-13, vilde berøve

-152- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294078>

dem personam standi in judicio, og saaledes efterlade sig en levis notæ macula m. v.

1., Det anmærkes at Prov: Anord. 9 Juni d. A: § 6 ingen Forskiæl gjør mellem en privat og Justits Sag; og hvor Lovgiveren ingen Forskiæl gjør, der anseer jeg Dommeren og den Lovkyndige ogsaa for uberettiget til at distingvere.

2., Man maa bemærke at det ej er Justitien som har paaanket Sagen, men at det er Lars Olsen Markinds, A. A. Bierkes og O. L: Bierkes Erklæring, da Aggershuus StiftsOverrets Dom blev forkyndt for dem, som er Aarsag i at nærværende Sag er kommen ind for H:R: og at naar disse Paagiældende havde gjort saadan Erklæring stod det ej i Øvrighedens Magt at hindre, hvorimod det var sammes Pligt at indstævne Sagen til H.R.

3., Her bør anmærkes a) at Actor i de forrige Instantser ej har nedlagt saadan Paastand. b., at Justitien som ovenfor bemærket ej har paaanket de ergangne Domme, og c., at Actor for Højesteret hans Paastand er kun Subsidiar d., ifald hans foregaaende skiøndt mundtlige Indstilling ej biefaldes. Sagen vil saaledes efter min Formeening blive at afviise. Betræffende Omkostningerne, da troer jeg at blot L: O: Markind, A: A: Bierke og O. L: Bierke, som de der have erklæret Anke paa StiftsOverrettens Dom, allene bør tilsvare samme; hvorimod Peder Drogseth og Ole Gulbrandsen, som ej have givet Anledning til saadan Indstævning, ej kan bebyrdes med nogen Udgift i saa henseende. thi concl:

Sagen afviises. I Salarium til Actor for Højesteret Over Auditeur Hielm betaler L. O.

Markind, A: A: Bierke og O: L: Bierke 12 Rbd. R. S:

2., **Mandix:** L: O: Markind, A: A: Bierke og O L. Bierke

-153- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294078>

tiltales for mislig Wagthold over 2 Arrestantere, som ved den Lejlighed ere undragne; hvorhos Peder Nielsen Drogseth og Ole Gulbrandsen Bierke ligeledes ere tiltalte som de der have lejet de 3 førstnævnte til Wagthold. Ved de 3 førstes egen Tilstaaelse og hvad ellers under Sagen er oplyst, maa det antages godtgiort at de ved Forsømmelse og Mangel af rigtigt Tilsyn have foranlediget de 2 Arrestanteres Undvigelse. Det er og derfor ved Underrettsdom af 9d Martz d. A: at de er tilfundne hver for sig at betale til Statscassen 20 rbd. S. V. samt at udrede Sagens Omkostninger, hvilke sidste P: Drogseth og O: G: Bierke |: Gaardmænd :| ere tilfundne at erlægge, saafremt de ej hos førstnævnte kunne erholdes. Efter Angiældendes Forlangende blev denne Dom appellerit til Stiftsoverretten og ved denne Rets dom 19 Juni blev Underrettsdommen stadfæstet, dog saaledes at bøderne bleve nedsatte for hver til 5 rbd. S. V: Da Sagen derefter, ifølge de 3 Tiltaltes Forlangende er indstævnet til Højesteret, har Actor paastaaet Sagen afviist for denne Ret paa Grund af at den angik summa inappellabilis. Eftersom denne Sag angaaer en Forbrydelse, som efter de giældende Love mueligen kunne drage korporlig Straf efter sig, og den Prov: Anord: for H.R: 9 Juni d: A: var i § 6 at anføre : om sagen angaaer nogens Person, maa antages at sigte til saadanne Sager, saa skiønner jeg ikke at Sagen herfra Retten kan blive at afviise, men derimod at antage til Paakiendelse. Factum er, som anført, godtgiort, men det synes ej efter Omstændighederne saaledes som under Sagen er oplyst, at kunne virke uden Bøder. Forsaavidt Defensor har anført at de 3 Angiældende, for hvem Sagen egent: for H.R: er paaanket, ej ere de som maatte blive at dømmes, da de blot vare Mandatarier, men derimod Gaardmændene

-154- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294079>

P: N: Drogseth og O: G: Bierke, da formener jeg dette uantageligt i en Sag af Beskaffenhed som denne, hvor Lovens 3-21-2 ej kan anvendes. Forsaavidt Bødernes Bestemmelse

angaaer, da synes mig de af StiftsOverretten fastsette at være meest antagelige, og denne Dom kan altsaa blive at stadfæste forsaavidt den for H. R: er paaanket; thi i Henseende til de P. N: Drogseth og O. G: Bierke in subsidium idømte Omkostninger, da have de acquiesceret ved de ergangne Domme; thi concluderes:

Stifts Overrettens Dom bør ved Magt at stande. I Sallarium til Actor for Højeste Ret
O. A: Hielm betale L. O. Markind A: A: Bierke og O: L: Bierke ee f: a, og a: f: ee: 16
Rbd. R: S:

3., **Berg.** Da denne Sag ej er paaanket af Justitien, fordi den har fundet den ved Overretten fastsatte Mulkt for ringe, men Sagen er Paaanket efter de Tiltaltes Begiær, som altsaa have anseet Bøderne for høje. Disse er da altsaa Hovedstolen. Nu viser 1-6-16 at endog med Hensyn til Bøder summa appellabilis finder Sted. Derfor skiønnes ej at denne Sag qualificerer sig til Paadømmelse for H. R, naar sees hen paa Prov. Anord. 9 Juni. Jeg concluderer altsaa overeensstemmende med Omsen. Skulde Retten derimod finde at Sagen kan blive Gienstand for Paadømmelse, da henholder jeg mig til Mandix's Votum, paa det nær at Actors Sallarium billiges med 12 rbd. R. S.

4., **Lange:** Jeg er eenig med Omsen at Sagen bør afviises og troer at denne Menings Rigtighed bestyrkes ved Fdg. ang: Politiecommissioners Domes umiddelbare Indstævning til H. R., dat. 1 Decb: 1797, der bestemmer at naar Sagen angaaer ringere Summa end 50 rdr. eller mindre Straf end 14 Dages Fængsel paa Vand og Brød, bør PolitieCommissioners Dom fuldgyrdes som endelig og afgjørende

-155- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294079>

uden at videre Appel kan finde Sted. Antagelsen af den modsatte Meening vilde ogsaa have til Følge at enhver Sag, der angik en ubetydelig Mulkt, kunde indkomme for H: Ret. hvilket efter min Formeening vilde være stridende mod Hensigten af § 6 i Prov: Anord: 9 Juni d. A: I Henseende til Sallarium til Actor for H.R. er jeg ogsaa eenig med Hr. Assessor Omsen, hvis Conclusion jeg aldeles tiltræder.

5., **Collett:** Actor har paastaaet Sagen afviist. Jeg troer ej man kan biefalde det paa den Grund at Amtmanden har paategnet at det kun er Angiældende der appellere. Ikke heller troer jeg Bøderne kunne foranledige Afviisningen, da jeg formener genus causæ maa bestemme dette. Fdg. 21 Septb. 1695 bestemmer endog Straf til Bremerholm for

Undvigelse. Da nu denne saa ofte har Sted, troer jeg at den bør paakiendes her for Retten. Cfr endnu Constitutionens § 89. Factum er klart, neml: at Undvigelsen er skeet for de Vagthavendes Skiødesløsheds Skyld. Den af Underdommeren fastsatte Mulkt anseer jeg for den passende, da Fattigdom ej bør kunne befrie fra Straf; thi concl:

Underrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salarium til Actor for Højesteret betaler tiltalte Markind m. fl. ee: f: a: og a: f: ee: 16 Rbd. R: S:

6., **Kiønig:** Uden at der skiælnes mellem om Sagen har til Gienstand Bøder eller private Stridigheder, har Prov: Anord: 9 Jun. d. A. bestemt at de Sager, der kunne indkomme for H. R: skulle gjælde 100 Rbdr. RS. og da 1-6-16 endog udtrykkelig nævner Bøder, troer jeg ej at denne Sag ved denne Ret kan tages under Paakiendelse, naar dertil ikke i Forvejen har været erholdt Bevilling. Jeg er derfor eenig med Assessor Omsen.

-156- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294080>

7., **Justitiarius:** Amtmanden burde kun have holdt sig til P: N: Drogseth og O. G. Bierke, og anlagt Sagen i det hele mod dem, uden at bryde sig om hvem de havde lejet i sit Sted. Angaaende Sagens Afviisning, troer jeg ej dette kan paa Grund af Mulkten være Tilfældet, saalænge denne ej er lovbestemt. Saa meget mere troer jeg dette at være det retteste, som H R: har paakiendt Sager, der angik Bøder paa 10 rbd. Jeg skulde helde meget til Defensors Paastand, at Underretsstævningen burde afviises, men da dette nu ej nytter, henholder jeg mig til Mandix's Votum.

Dom 15de Sept. 1815:

Denne Sag afvises. J Sallarium til Actor for Høiesteret, Overauditeur Hjelm betale de Tiltalte Lars Olsen Morkind, Anders Andersen Bjerke og Ole Larsen Bjerke, een for alle og alle for een, 12 Rbd. rede Sølv.

Den Norske Rigstidende. No. 92. [s. 3-4]

Over-Auditeur Hjelm Actor mod Gunder Mortensen Hovhoug, forsaauidt de over ham optagne Præliminair-Forhøre angaae.

Ved Stevning af 14de Septbr. d. A. indanker Actor enten til at kjendes uefterrettelig at være, eller deels til Stadfæstelse, deels til underkjendelse, Tilsidesættelse og Forandring en af Aggershuus Stiftsoverret under 22de Mai sidstleden afsagt Dom i en Sag, angaaende Rets-Gyldigheden af de over den for Fabrication af falske 100 Rds. Assignater justitialiter tiltalte Gunder Hovhoug fra 14de Marts 1812 til 28de Mai 1814 ved Christiania Byes Jurisdiction optagne præliminaire Forhøre. Bemeldte Dom lyder saaledes: Forhøret af 14de Marts 1812 bør ved Magt at stande; de øvrige i denne Sag paaankede fra 15de Marts 1812 til 28de Mai 1814, begge undtagne, afholdte Forhøre bør, saavidt de skulle ansees som Retshandlinger, uefterrettelige at være.

Just: S: No. 10.

Løbe No. 38.

Aar 1815 Fredagen den 15 Septbr. blev i Sagen Over Auditeur Hielm som Actor contra Inquisitor mod Gunder Mortensen Hovhoug voteret saaledes:

A., I Anledning en af Actor fremsat Exception:

1., **Mandix:** Den af Actor fremsatte Qvæstion er : om Sager kan afviises eller efter Defensors Paastand hiemviises til nye og lovligere Behandling, fordi ved StiftsRetten Christianiæ Byes Præsident ej har taget Sæde og voteret i denne Sag; og at kuns 3d Dommere derudi have dømt, da der dog ifølge det anførte skulde have været 4. Da Fdg. 11 Aug. 1797 ikkun antager i Almindelighed 3 Dommere i alle Sager, saa skiønnes ej heller at Dommen paa Grund heraf kan kiendes uefterrettelig og hiemviises til nye og lovligere Behandling, og det saa meget mindre som en Magistratsperson har været tilkaldt i Sagen og saaledes maa antages at have været i Præsidentens Sted. thi conclu:

Sagen bør have sin Fremme.

2., **Kiønig:** Fdg 11 Aug. 1797 foreskriver i Cap. 1 § 7 at By-

-157- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294080>

ens Præsident skal i Sager, der forhen hørte under Raadstuerettens Paakiendelse, naar disse indkomme for Overretten, tage Sæde; og fastsætter den følgende 8de § at Retten ej maa

sættes med mindre Antal Assessorer end det i § 7 bestemte. Da disse Befalinger ikke under nærværende Sag findes at være iagttagne saa skulle jeg concludere:

StiftsOverrettens Paaankede Dom kiendes uefterrettelig og at Sagen hiemvises til nye og lovligere Paakiendelse ved bemeldte Ret, samt at tiltalte Gunder Hovhoug tilpligtes at betale Actor for Højesteret 12 Rbdr. R. S.

3., **Lange:** eenig med Mandix.

4., **Berg:** ligeledes

5., **Collett:** Exceptionen kan saa meget mindre antages som der den Tiid ingen Præsident var; og desuden har Raadmand Ingstad i flere Aar været constitueret til at tiltræde Retten, hvilket er almindelig bekiendt. Jeg er derfor eenig med Mandix.

6., **Omsen:** Fdg. 11 Aug. 1797 § 7 er saa tydelig og bestemt at jeg ej skiønner hvorledes der om sammes Forstaaelse kan være forskellige Meeninger. Bemeldte Artikel siger bestemt at i de i §en omhandlede Sager skal Præsidenten tillige tiltræde Retten, uden at Artiklen tillægger at nogen af de ordinære Assessorer skal udtræde. Naar det altsaa, skiøndt ubeviist, antages at Raadmand Ingstad har forestillet Præsidentens Person, saa har dog StiftsOverretten aabenbar været incomplet, da nærværende Sag blev behandlet; men det staaer ej i H.Rets Magt saavidt jeg skiønner at eftergive noget af Rettens foreskrevne Former og Regler. Vel har indstævntes Sagfører anbragt at G: M: Hovhoug kunde have gaaet StiftsOverretten forbie med Hensyn til Forhørerne der maatte betragtes som Rettens voldsomme Tvang, men med Hensyn hertil maa jeg anmærke

-158- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294081>

1, at G. M: Hovhoug selv har paaanket Forhørerne til StiftsOverretten om

2., at 1-6 Cap. -8- gjorde det endog til en ubetinget Pligt for ham at indstævne Sagen til StiftsOverretten, som var kommen i Raadstuerettens Sted. Vel taler bemeldte Artikel blot om Byetingets Domme, men dette maa vel analogisc forstaaes tillige om Byefogdens Forhører. Hvorvidt Sagen tillige kan fremviises til nye og lovligere Behandling kan være meer Tvivl underkastet, da Indstævnte ingen Contrastævning har. Men da Actor ingen Exception har fremsat mod der fra Indstævntes Side nedlagte Paastand, og Sagen tillige er en Justitssag, saa synes denne tillige retteligst at burde hiemviises til nye og lovligere Behandling og Paadømmelse. Endelig hvad Omkostningerne angaaer, da skiønner jeg ej

hvorfor indstævnte skulde bøde eller lide for en Forseelse, Stiftsoverretten har begaaet, men da Actor ej har nedlagt Paastand om Omkostningerne over rette Vedkommende, maa han nu finde sig i at han ingen Omkostninger faaer; thi concl:

Den paaankede Stiftsoverrets Dom bør uefterrettelig at være, og Sagen at hiemviises til nye og lovligere Behandling og Paadømmelse af bemeldte Ret i Overeenstemmelse med Fdg. 11 Aug. 1797. § 7.

7., **Justitiarius:** eenig med Mandix. Det vilde nemlig være upassende at opholde Sagen, da det er notorisk at ingen virkelig Præsident da existerede, og Justitiarius i Stiftsretten som da var Stiftamtmand, maa antages at have billiget Raadmand Ingstads Votering, som om den af Præsidenten var skeet.

B., I Sagen selv.

|: den 21de September 1815, Torsdag :|

-159- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294081>

1., **Lange:** Ved Højesterets Stævning 14 Septb. 1815 indanker Over Auditeur Hielm en Dom afsagt af Aggershuus Stiftsoverret den 22 May s: M: deels til Stadfæstelse deels til Underkiendelse og Forandring, i en Sag mellem Justitien paa den ene og Gunder Mortensen Hovhoug paa den anden Side betræffende Gyldigheden af de over denne fra 14 Martz 1812 til 28 May 1814 optagne Forhører. Ved bemeldte Overrets dom blev Forhøret af 14 Martz 1812 kiendt ved Magt at stande, men de øvrige under Sagen paaankede fra 15 Martz 1812 til 28 May 1814 afholdte Forhører saavidt de skulle ansees for Retshandlinger kiendte uefterrettelige at være. Sagens Omstændigheder ere følgende: Efterat en Svenske |:Svend Eriksen:| havde anmeldt for da værende Politiemester i Christiania Capitaine Weideman at han paa Grundseth Marked havde af G: M. Hovhoug modtaget endeel falske Assignations Beviiser, blev i Anledning af denne Anmeldelse den 14 Martz 1812 af Politiesekretair Riis optaget et forhør, som Politiebetienterne Stene og Hagen overvare som Vidner. Derefter er i Sagen af Capt. Weidemann selv bleven afholdt en Deel Forhører nem: 15d Martz 1812, 17 Martz s: A: 19 Martz, 23 s: M: samt 1te, 7d, 21d og 22d April s. A: 20d Junij, 5e July, 9d July, 11 August, 3d som maa antages at være October og 8 Decbr. 1812, 18d Martz 12te April, 26 Juny, 28 July, 29 Aug: 19 Novbr. samt 29 Decbr. 1813, 10 Martz, 19de s: M:, 6 April og 28 May 1814, da Administrator sluttede dette Forhør. Det bliver efter Actors Paastand først at

undersøge om Stiftsrettens Dom bør kiendes uefterrettelig at være og Sagen derimod afviises, hvilken Paastand efter min Formeening maa tages til Følge, da det vilde være stridende mod den Rettens hurtige Pleje som især i kriminelle Sager er foreskreven, om en Tiltalt eller hans Defensor skulde ansees berettiget til igiennem Retterne særskildt at faae paadømt

-160- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294082>

Gyldigheden af ethvert Forhør eller Tingsvidne som kan komme under Sagen.

Bestemmelserne i Fdgr. 17 Martz 1690 samt analogien af det paaberaabte Reskript af 1772 om Inquisition i Kiøbenhavn, anseer jeg i dette Tilfælde uanvendelige, hvorimod de Anordninger, der foreskrive Regler for Misgiernings Sagers Behandling ej tillade en særskildt Appel; hertil kommer at de paaankede Forhører kun maa ansees som præliminære, og at der her ej er Spørgsmaal om Straf for Forhørernes Administrator; thi concluderes:

Denne Sag afviises, og som en Følge heraf bør Stiftsoverrettens Dom uefterrettelig at være. I Sallarium til Actor for Højesteret O: A: Hielm betaler G: M. Hovhoug 50 Rbd.

R. S:

2., **Mandix:** Da Sagens Historie af Assessor Lange er udførlig anført, saa henholder jeg mig dertil. Betræffende Actors Paastand at Sagen skal afviises da ere de vigtigste Grunde derfor at de paaankede Forhører ej efter Lovgivningen burde separat paaankes, fra HovedSagen; og at den meddeelte Kgl: Opreisning ej skulde angaae alle Forhørerne men kun fra 17 Martz 1812 til 28 May 1814. Angaaende den første Grund da synes det vel at, da præliminære Forhører ej kunne antages at have anden Hensigt end at sætte Øvrigheden i Stand til at bedømme hvorvidt Aktion maatte kunne anlægges mod den Beskyldte, og det Fdg. 17 Martz 1690 vel sige at Tingsvidner kunne paaankes, men Præliminær Forhører ej dertil kunne henføres; at altsaa ogsaa Sagen paa denne Grund kunde afviises; men da Spørgsmaalet i Henseende til disse Forhører er, om de maatte være foretagne paa de ved Lovene foreskrevne Maader, og om de altsaa maatte kunne ansees som lovlige Retshand-

-161- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294082>

linger eller ej, samt at Sagen saaledes er deduceret og paakiendt af Stiftsoverretten, troer jeg ej at Sagen nu paa denne Grund kan afviises, og i Henseende til den meddeelte Opreisning, da er det vel saa at den allene benævner Forhører fra 17 Martz 1812 til 28 May 1814, men foruden at da der siges Forhøret begyndte den 17 Mart: det vel kunde antages at være en Feilskrivelse i Stedet for 14de saa troer jeg og at disse Forhører ej egentlig kunne fordre Opreisnings Bevilling, da de ej kunne antages for nogen endelig Retshandling, men allene som Begyndelse til Sagen, og hvorpaa Sagens Anlæg, der er begyndt men aldeles ej fuldendt, grunder sig Paa disse Grunde formener jeg ej at Stiftsoverretsdommen kan kiendes uefterrettelig og Sagen afviises. Betræffende selve Forhøret eller Forhørerne da er det tilfulde oplyst at de aldeles ej i Lovens Orden ere fortagne; de ere skrevne paa løst Papiir og ej tilførte Protokollen; de ere tildeels først siden skrevne og underskrevne af Vidner, tildeels have og ingen Vidner underskrevet 1-8, foruden mange senere Anordninger bestemme udtrykkelig at ingen Retshandling maa foretages paa løst Papiir, men skal tilføres Protokollen. De synes saaledes foretagne ej heller at kunne virke med den sikkerhed, Loven fordre; og paa Grund heraf kunne da altsaa ikke blive at stadfæste, men de synes allene at maatte ansees som extrajudicielle Forhandlinger. Ved Overretsdommen er Forhøret af 14 Martz 1812 kiendt ved Magt at stande og, da dette er ført til Protokol, og Vidnerne have underskrevet dette, maa Forhøret antages gyldigt; thi concl:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salarium til Actor for Højesteret Hielm betaler Hovhoug 40 Rbdr. R. S.

-162- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294083>

3., **Berg**. Der er opkastet det Spørgsmaal om Forhørernes Gyldighed separat kan paaankes. Der spørges altsaa ej om Hovhougs Forklaring og Vidnernes Udeladelser, der overbeviise ham om hans falsum, men om Forhørene saaledes ere afholdte at de have fidem publicam. Det første maa afgjøres af den Ret, der paakiender Sagen, men dette kan kun Overretten gjøre. Naar derfor Anken Angaaer deres Form, da maa de enten paaankes ved Overretten eller tages til Følge under Sagen. Tingens Natur og Fdg. 17 May 1690 hiemles det, da denne tillader de ved Underretterne førte Tingsvidne at indstævnes til Overretterne. Man kan ej sige denne Tilladelse kun gælder om private Sager, da det ej kan nægtes at jo Tingsvidner i offentlige Sager kunne være saaledes at de qvoad formaae kunne medføre en Nullitet.

Desuden bemærkes at der neppe existerede nogen væsentlig Forskiæl mellom civil og criminel Proces da Fdg. blev givet. Analogier synes at kunne herfra drages til Forhører, der man anseer som Retshandlinger, da de skulle holdes af Dommeren og Laugrette. Naar Fdg. 31 May 1805 forudsætter at Sagen paaankes efter at Dom er gaaet, har den ej taget Hensyn til det siældnere Tilfælde at Retsforhandlingen behøves at paaankes som Nullitet. Denne Sag har altsaa rettelig været indanket for Stiftsretten, om det end rettere var skeet af Øvrigheden end af Hovhous, hvilket ingen Indflydelse kan have. Hvad Sagen i sig selv angaaer, da naar sees hen til Veidemanns egen Paategning paa Forhørs Akten, til const. Byefoged Møllers Attest af 10 July 1814, til Mikkelsens Vidnedsbyrd af 7 Janv. 1815, og til Stenes og Hagens Vidnedsbyrd, saa kan deraf foruden at de ej ere indførte i Protokollen

-163- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294083>

ej udledes nogen Vished for at deres Indhold er rigtigt, except det af 14 Martz 1812. Man har saaledes ej Grund nok til at fæste Tillid til dem, saameget mindre som man af Slutten og fleres Forklaring kan slutte at Hovhous tilstaaelse tvertimod Loven er frembragt ved Tvang. Hvad angaaer Indvendingerne mod Forhøret af 14 Martz 1812, at det er optaget af en incompetens Person, saa da det ej kan ansees ulovligt at den aller første Undersøgelse skeer ved Politiet, og da Riis var ansat som Embedsmand derved, saa troer jeg ej det derfor kan være ugyldigt. Actor har givet Paastand om Sallarium i denne Sag, men dertil skiønnes ingen Grund thi Artikel 22 i Prov: Anord: 9 Juni d. A: thi conclud:

Stifts Overrettens Dom bør ved Magt at stande.

4., **Omsen:** Actor har fremsat følgende Indsigelser:

- 1., at det strider mod den Kriminelle Lovgivning i Alm: og Fdg. 17 May 1690 i Særdeleshed særskildt at paaankede de omhandlede Forhører m. v: Men da ingen mig bekiendt Lov forbyder Paaankning at et eller flere Forhører, og Fdg. 17 May 1690, der forbyder Interlocutorie Kiendelsers særskildte Paaankning tillige tillader Tingsvidners Paaankning, saa synes denne Lov ej at hiemle Actors Indsigelse; og det saa meget mindre som enhver querela nullitates synes at nyde Hiemmel i bemeldte Lovbud.
- 2., at Formen for Appel i Justitssager bestemt er foreskrevet ved Fdg. 31 May 1805 og følgelig ej vilkaarlig kan overtrædes, m. v. Men naar bemærkes Forskiæl mellem nødvendig

og frievillig Appel, vilde det være urimeligt at antage at den sidste blev betaget nogen Fordeel, fordi der var foreskrevet Regler for den første. Den naturlige og juridiske Ret

-164- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294084>

at paaanke Fornærmelser, kan saaledes ej være hævet ved bemeldte Lovbud.

3., at Morgenstjerne som privat Sagfører var Actor incompetens; men var Hovhoug berettiget til selv at paaanke Forhørerne, saa maatte han og være berettiget til ved en Sagfører at udføre Anken, om end aldrig Morgenstjerne senere var beskikket til Defensor og havde som saadan corresponderet med Stiftet uden derfra er skeet nogen Erindring om hans Competence. Actors Indsigelser blive saaledes at forkaste, og da jeg for Øvrigt i det hele er eenig med Justitiarius Berg, tiltræder jeg hans Conclusion.

5., **Collett:** Jeg skiønner ej rettere end at den af Morgenstjerne som Defensor for Hovhoug instituerede Anke mod de omhandlede Forhører ligesaavel kunde og burde have været anlagt under selve Sagen. Som Motiver herfor kan anføres langvarig Praxis, grundet paa Lovene, og de mange Ulejligheder som vilde flyde af den modsatte Fremgangsmaade; thi stod det til den Tiltalte at udstykke Omstændighederne i Justitssager ved at anlægge særskildt Anke mod særskildte Retshandlinger, da vilde saadanne Sager ej allene lettelig kunne udtrækkes i flere Aar, men vel og i den Tiltaltes hele Levetiid desuden vilde deraf endnu flyde den saare vesentlige Ulejlighed at en og samme Sags forskellige Omstændigheder, der ej bekvemmelig kunne paakiendes uden i forening, ved særskildt at paakiendes vilde kunne lettelig afgive upassende Præjudikater for de øvrige Sagens Omstændigheder. Da saaledes den af Morgenstjerne brugte Fremgangsmaade strider mod

-165- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294084>

Fdg: 17 May 1690, Fdg. 19 Aug. 1735, Fdg. 21 May 1750 og 3 Juny 96, saa concluderer jeg som Assessor Lange Dog finder jeg ingen Anledning til at statuere noget Salarium for Actor i denne Sag.

6., **Kiønig:** Betræffende de mod Sagens Paakiendelse ved denne Ret fremsatte Exceptioner, er jeg eenig med de forhen Woterende, som have antaget at samme ej kunde have Sagens Afviisning til Følge. Angaaende Sagen selv da naar man betragter Hensigten med

Undersøgelses Forhører, saa er den efter min Formeening kun derved at sætte Over Øvrigheden i Stand til at kunne bedømme hvorvidt den eller de ulovlige Handlinger som have foraarsaget Forhørets Optagelse, kunde ansees at have fundet Sted eller ej, og om videre Forfølgelse af Sagen bør foregaae. I Overeenstemmelse hermed blive Vidner ej heller derunder eedfæstede, og deres saaledes afgivne Forklaringer kunne saaledes ej heller tiene som lovligt Beviis mod Anklagede; hvortil de først da overgaae naar de under Eed for Retten ere gientagne. Rigtigheden heraf synes at sættes uden for Tvivl naar man seer hen til at Forhører som oftest foregaae uden at Vedkommende dertil i forvejen varsles, da derimod det Beviis ved Vidner, som skal kunne tiæne til derved at rejse eller fælde nogen, i Følge 1-13-1 ej maa erhverves uden efter lovlig foregaaet Kald og Varsel. Af Byefoged Veidemanns Paategning paa Hovhougs Klage af 13 July 1814, erfarer man at alle foregaaende Forhører her i Byen ere afholdte paa løst Papiir, og at han først har anskaffet Protokol til deri at indføre Forhører. Først Fdg. 3 Juni 1796 udkom bleve Præliminære Forhører paa Landet optagen af Kongens

-166- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294085>

Foged, der ej engang var forsynet med Protokoller til dette Brug, og intet Lovbud har belaget at saadant Forhør den Virkning samme efter sin Hensigt skulde have, nemlig at sætte Øvrigheden i Stand til at bedømme hvorvidt Tilfældet qualificerede sig til offentlig Paatale eller ej. Forskrifterne i 1-8- kunne ej heller have hensyn paa Forhører, da disse først senere ere befalede at skulle i visse Tilfælde foregaae. Jeg formener paa de anbragte Grunde at den paaankede Stiftsoverrettsdom maa blive at forandre, og derfor saaledes concluderes:

De paaankede Forhører optagne fra 14 Martz 1812 til 28 May 1814 bør ved Magt at stande; dog saaledes at det under Hovedsagen mod Tiltalte G: M: Hovhoug bør komme under Paakiendelse om deres Indhold efter Omstændighederne kan Tiæne som Beviis mod ham eller ej.

7., **Justitiarius:** Ved at give et Præjudikat nu, vilde man hindre vedkommende Dommer fra at vurdere de ved Forhørerne fremkomne Beviiser efter Fortieneste. Fdg. 17 May 1690 kan ej anvendes paa Præliminære Forhører. Det vilde desuden være at rive Sagen fra sin rette Sammenhæng. Hovhoug burde desuden have andraget for Justitien at han vilde have

Forhørerne indankede, og ej gjøre det private auctoritate. Den Dommer, der skal paakiende HovedSagen, maa ogsaa kunne bedømme hvad Troeværdighed de i disse Forhører indeholdende Beviiser eller Formodninger kunne tillægges; thi concluderes;

Stiftsoverrettens Dom bør uefterrettelig at være; hvorimod Sagen afviises.

For at tilvejebringe Pluralitet tiltraadte Kiønig og-

-167- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294085>

saa Justitiarii Meening.

Dom 21de Septbr. 1815:

Stiftsoverrettens Dom bør uefterrettelig at være; hvorimod denne Sag afvises.

Den Norske Rigestidende. No. 93. [s.3]

Niels Aagesen Løland paa egne og Myndlings Henrich Henrichsens Vegne mod Johannes Henrichsen med Curator Lars Larsen Elfervig.

Ved Hovedstevning af 3die Febr. d. A. har Citanten paaanket enten til at kjendes uefterrettelig at være, eller og til aldeles Underkjendelse, Tilsidesættelse og Forandring en af Christiansands Stiftsoverret under 31te Aug. f. A. afsagt Dom i en Sag, angaaende Bestemmelsen af Løsningssummen for Contra-Citantens Odelsgods i Stiernørø Skibrede. Ovennævnte Dom er saaledes afsagt: Den paaankede Eragtning tilsidesættes; hvorimod den afbrudte Over-Taxations-Forretning bør paa Sorenskriver L. H. Bings Bekostning forfriskes, og paa lovlig Maade Beedigelse af den satte Taxt modtages; hvorpaa ingen videre Omvurdering bør finde Sted. Denne Processes Omkostninger betaler Jndstevnede, Niels Aagesen Løland paa egne og Myndling Henrich Henrichsens Vegne til Appellanten Johannes Henrichsens med (30) Tredive Rigsbankdaler s. V.; saa betaler han og til Justits-Cassen for unødigt Trette saa meget, som Dom og Segl koster. Det Jdømte udredes o. s. v. Ved en Over-Taxations-Forretning paa Gaarden Løland har daværende Sorenskriver i Ryfylke, Lauritz Hess Bing, den 26de Mai 1813 eragtet saaledes: de i Dag brugte Taxationsmænds Fremgangsmaade forekommes Sorenskriveren meget mistænkelig eller anstændende af det rette Begreb om deres Taxation, da de i deres fremlagte Skrift ikke have anført, hvad Taxationssummen maatte blive i Rigsbp. for den Deel, Niels Aagesen og Myndlingen Henrich Henrichsen eier i Gaarden Løland, hvilket dog var det, de burde have gjort, overeenstemmende med

Requisitionerne til Fogden og Sorenskriveren m. v.; og, da Niels Aagesen har forlangt Omvurdering, saa kan Samme ikke negtes ham, som første Gang begjert, og efter foregaaende Uovereenstemmelse i Taxationerne, men vil blive at afholde efter forestaaende Sommerthings Slutning en bestemt Dag, som nærmere skal blive berammet, naar Niels Aagesen derom fremkommer med Requisition; imidlertid kan nærværende Taxationsmænds anbudne Eed ikke antages. Contrastevning til Stiftsoverrettsdommens Stadfæstelse, Skærpelse og yderligere Paakjendelse er udtagen den 24de Aug. d. A.

O: No. 136.

L: No. 39.

Aar 1815 Tirsdagen den 26de Septbr. blev i Sagen Niels Aagesen Løland paa egne og Myndlings Henrich Henrichsens Vegne contra: Johannes Henrichsen med Curator Lars Larsen Elfervig. voteret saaledes:

1., **Mandix:** Efterat N: A: Løland ved en d: 28 Aug: 1811 afsagt Christiansands Stiftsoverrettsdom, der ved Højesteretsdom af 26 Martz 1813 blev stadfæstet, var tilpligtet paa egne og Myndling H: Henrichsens Vegne til næste Lovens Faredag at fravige og under Udkastelse ryddiggjøre for Johannes Henrichsen Elfervig 1 Løb 12 Mark Smørskyld i Gaarden Løland, imod at erholde for de 1 *pd* 13 23/24 Mark den LøsningsSum som uvillige Mænd derpaa ved Løsningstiden satte, lod Lars Larsen Elfervig som Curator for J: Henrichsen requirere Taxations Forretning over Gaarden Løland hvilken afholdtes 8 May 1813, hvorved den hele Gaard taxeredes til 900 Rbdr. hvorefter 1 *pd* 13 23/24 Mark Smørskyld skulde blive at udregne. Reqvirenten, der var misfornøjet med denne Vurdering, forlangte under 10d næstefter Omvurdering med dobbelte Taxationsmænd, som holdes 26de s: M: Den hele Gaard taxeredes da til 3200 rdr. DC. N: Aagesen fandt sig ej heller fornøjet med denne Omvurdering, den han fandt ulovlig, dels fordi at Taxationsmændene havde afgivet Vurderingen skriftlig, dels fordi de blot havde nedskrevet Gaardens Mangler, men ej beskrevet dens Fordeels eller Indtægter. Paa Grund heraf eragtede Sorenskriveren samme Dag; at de Vurderingsmændene i deres fremlagte Skrift ej havde anført hvad Taxa-

tionssummen maatte blive i Rbpenge for den Deel N: Aagesen og Myndling ejede i Gaarden Løland og de der var forlangt Omvurdering saa kunde samme ej nægtes, men vilde blive at foretage til nærmere bestemmende Tiid. Denne Eragtning blev derpaa i Lovlig Tiid indstævnet til Christiansands Stiftsoverret og efterat den 2 Gange der havde været paastævnet og afviist blev den endelig 3die Gang antagen til Paakiendelse; og blev da ved Dom af 31 Aug. 1814 saaledes kiendt for Ret: Den paaankede Eragtning tilside sættes, hvorimod den afbrudte Taxationsforretning bør paa Sorenskriver Bings Bekostning forfriskes og paa lovlig Maade fremmes; samt derefter Omvurderingsmændernes Beeedigelse af hen satte Taxt modtages; hvorpaa ingen videre Omvurdering bør finde Sted. I Omkostninger for Overretten blev Joh: Henrichsen tilkiendt 30 Rbd. S. V. hos N. Aagesen Løland paa egne og Myndtlings Vegne, som tillige blev paalagt at betale til Justitskassen for unødige Trætte hvad Dom og Segl koster. Denne Dom har Løland paa egen og Myndtlings Vegne ved Stævning af 3 Febr. d. A: paaanket for H: Ret og Præliminariter ladet den paastaae kiendt uefterrettelig samt Stiftsoverrets Stævningen afviist, hvorefter J: Henrichsen med Curator L: L: Elfervig ved Sagfører O: Aud: Hielm, som derefter overtog Recessen, har efter Contra Stævning 24 Aug: d. A. nedlagt Paastand om Stiftsoverretsdommens deels Stadfæstelse deels Underkiendelse og Forandring derhen at den paaankede Eragtning som uretviis frafalder og den afbrudte Forretning forfriskes, uden at videre Omvurdering finder Sted, som og at Sorenskriver Bing og HovedAppellanten tilpligtes

-169- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294086>

een for begge og b: f: e at betale Contra Appellanterne Omkostningerne for Overretten, samt at stande dem til Rette for det dem var den omhandlede Gaards afsavn siden Fahredag 1813 tilføjede Tab og Skade efter uvillige Mænds Skiøn, og endelig at betale Sagens Omkostninger for HR. med 120 Rbd. RS. hvorhos er indstillet hvorledes Sorenskriver Lars Hess Bing for sit lovstridige Forhold bør ansees. Hoved Appellantens Sagfører Morgenstjerne, har derpaa vist at henholde sig til sin præliminære Exception in subsidium paastaaet Stiftsoverretsdommen tilsidesat, og Sorenskriverens Eragtning kiendt ved Magt, samt Hoved Appellanten og Sorenskriveren tillagt Kost og Tæring for H.R. med 100 Rbd. R:S. I Henseende den Præliminære Paastand om Overrettens Doms Underkiendelse og Stævningens Afviisning paa Grund af at Fatalia appellationis for Eragtningen skulde være

udløben, da som denne i lovlige Tiid har været paaanket for Stifts Overretten, men efter udtagne Stævninger 2 Gange derfra afviist formedelst Mangel paa lovlige Indstævning og Sagens Forfølgning, samt derefter i lovlige Tiid 3die Gang indanket for Stiftsoverretten, saa kan den fremsatte Exception og nedlagte Paastand ej tages til følge efter Fdg. 19 Aug: 1735, § 10, og Reskr. 19 Decb. 1749. Angaaende selve Sagen da skiønnes ej Stiftsoverrets Dommen at kunne tilsidesættes eller forandres paa de derfor anførte Grunde, hvilke ere at Omvurderingsmændene have afgivet Taxeringen skriftlig, at de have ansat Taxten i DC og ej i Rbp;; at de have Taxeret den hele Gaard, og ej den deel deraf som skulde fraviiges. Betræffende den første Grund, da skiønnes ej 1-13-6 her anvendelig; thi naar de, efter at være forelæst deres skriftlige Forklaring havde vedtaget samme som rigtig, troer jeg de kunne antages til at beeedige den. Angaaende de 2 andre Grunde, da naar Taxten var ansat i DC synes det meget let at oversætte det til Rbpenge især paa den Tiid da ingen S.V.

-170- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294087>

endnu fandt Sted, men var æqvæ NV og ligeledes synes det let at beregne hvormeget af den hele Sum kunde blive at bestemme efter den fravigende. Stiftsoverrets dommen vil saaledes blive at stedfæste. Forsaavidt Contra Appellanterne have nedlagt Paastand mod Sorenskriveren for lovstridigt Forhold, da troer jeg dog ej det kan her tages i Betragtning, ligesom han ej heller har nedlagt nogen saaden Paastand for Stiftsoverretten, hvilket og er Tilfældet i Henseende den paastaaede Erstatning for Afsavnet af Gaarden. Omkostningerne for HR. bør HovedAppellanten erstatte Contra Appellanterne som og at bøde for unødige Trætte; thi concluderes:

StiftsOverrettens Dom bør ved Magt at stande. I Omkostninger for Højeste Ret betaler N: A: Løland paa egne og Myndling H: Henrichsens Vegne til Contra Appellanten J: Henrichsen med Curator L: L: Elfervig 100 Rbd. R.S. Saa betaler han og for unødige Trætte til JustitsCassen 20 Rbd. R.S.

2., **Debes:** I det Væsentlige eenig med Mandix, og Tiltræder hans Conclusion.

3., **Koren:** Ligeledes, men da Sorenskriveren ved en saadan Forretning allene har at dirigere sammes Form, anseer jeg hans Forhold ved den afsagte ugrundede Eragtning og ved senere under 2 Aug: 1813 paa en vis Maade at tillade sammes Underkiendelse, saa aldeles lovstridig, at jeg troer han fortiente at paalægges Mulkt pro meliori informatione, dersom ej

den Omstændighed var i Sagen, at de forskellige Indtankninger til Stiftsretten, maatte sættes i Liighed med en Opreisning; men derimod troer jeg at han med Hoved Appellanten bør tilsvare Sagens Omkostninger, ligesom og at Hoved Appellanten

-171- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294087>

hvis eneste Hensigt med at appellere denne Sag tydelig sees at være at fraholde Modparten fra den ham tilkiendt Deel i Gaarden, bør erstatte ham Afsavnet af dette Brug for 1813 og til han kommer i Besiddelse af samme; jeg finder altsaa blot nødvendig at tillægge Mandix's Conclusion: at Niels A: Løland tillige bør erstatte J: Henrichsen Afsavnet af den ham tilkiendte Deel i Gaarden Løland efter uvillige Mænds Skiøn for Aaret 1813 og til han kommer i Besiddelse af samme; saa og at Sorenskriver Bing tillige med N: Løland een for begge og begge for een betale Sagens Omkostninger og for unødige Trætte her for Retten.

4., **Kiønig:** Naar Skiøn og Over Skiøn samt Taxt er afgivet for at bestemme Værdien for de en Prætendent tilkiendt Odelsgoods, give de i saa Henseende efter min Formeening gjældende Anordninger, in Specie Fdg. 14 Janv. 1771 ingen Anledning til at antage at videre Taxt bør finde Sted, ligesom denne Omgangsmaade ogsaa fornøden paa det at deslige Forretninger engang kunne blive afgiorde. Jeg er derfor eenig med Stiftsoverretten i at Sorenskriver Bing uden Grund har afbrudt Forretningen, samt nægtet at modtage Laugrettets Eed paa den derunder afgivne Taxt, og da jeg i Hensigt til de qvoad fornam under Sagen fremsatte Erindringer er eenig med de forhen Voterende, saa tiltræder jeg Mandix's i Sagen afgivne Conclusion.

5., **Omsen:** Med Hensyn til den af Citanten qvoad fornam fremsatte Indsigelse, henholder jeg mig til Mandix's Votum, med det Tillæg at bemeldte

-172- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294088>

Indsigelse er forkastet af Stiftsoverretten ved Dom af 4 May 1814 og da denne Dom er upaaanket saavel fra Citantens som Bings Side, maatte disses Indsigelse blot paa denne Grund blive at forkaste. I Realiteten har Citanten indvendt a., at efter 1-13-6 kan ingen vidne efter skriftlig Seddel etc, hvoraf han drager den Slutning at det dobbelte Laugrette ej maatte beeedige deres Taxt, da samme er forfattet i Pennen af en 3die Mand; men herved maa

bemærkes at denne Indsigelse ej er paakiendt ved Eragtning 26 May 1813 og at denne Eragtning slet ikke er paaanket af Citanten for H.Ret, hvorfor denne Indsigelse ej her kan komme under Dom, som upaadømt af de 2 foregaaende Instantser. b., At Godset efter Højesterets dom skal løses efter det Værd det har naar Løsning skeer, og at dette ej vilde blive Tilfældet naar Omvurderingen af 26 May 1813 skulde tiene til Regel, hvorfor Citanten in specie finder den passus urigtig i Overretsdømmens Conclusion: At ingen videre Omvurdering bør skee; men naar bemærkes at Citanten selv er Aarsag i at Godset ej kunde løses strax efter at Omvurderingen gik for sig har man saa tilskrive sig selv om Løsningssummen skulde tabe i Værd førend Godset overleveres formedelst hans egen Trættekiærhed, hvormed han har forhalet Fuldbyrdelsen af H.Rets Dom, dels ved at fremsætte ugrundede Indvendinger, dels ved sin temerære Anke i nærværende Sag. Det berørte passus i Conclusioner er lovgrundet

-173- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294088>

thi Lovgivningen hiemler ej meer end 2 Taxter enten i Odels eller andre Sager, og naar der var ingen grændse sat for trætte kiære Parter, vilde Processerne blive ueendelige. c., At det er stridende mod Fdg. 5 Janv. 1813 at Taxten er sat i DC men det havde været Bings Pligt at anslaae den til Rbpenge og at udregne hvad der af denne Sum kom paa 1 Bpd 13 23/24 Mark Smør, om Laugrettet ej formaaede at gjøre dette hvilket dog selv senere er iværksat af Mændene selv under 2 Aug: 1813, efter en Eragtning af s: D: som vel at mærke er aldeles upaaanket og usvækket. Betræffende Bing bemærkes at han ej har paaanket Stiftsoverrettens Dom, der saaledes ingen Forandring til hans Fordeel kan undergaae. Angaaende Contra Citantens Paastand, især forsaavidt han vil have Erstatning for Afsavnet af Gaarden. Da er saadan Paastand ej af ham nedlagt for Stiftsoverretten og kan saaledes ej heller reflekteres paa tvertimod den fra Citantens Side fremsatte Protest. Stiftsoverrettens Dom vil derfor blive at stadfæste. Men der er ingen Grund til at Bing skulde tage Deel i Omkostningerne, da han ej har paaanket Stiftsrettens Dom, hvorimod ham ej heller kan tillægges Kost og Tæring da hans Eragtning er lovstridig. Dette sidste er i sær bemærket med Hensyn til Korens Wotum. Bing angaaende, hvorhos jeg fremdeles bemærker at Eragtningen af 2 Aug: 1813 er upaaanket. Jeg tiltræder saaledes Mandix's Conclusion med den Forandring at Mulkten for unødige Trætte fastsættes til 50 Rbd. R. S.

6., **Collett:** I det Væsentlige eenig med Mandix. Da Bing skulde bestyre Overtaxations for-

-174- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294089>

retning har hans Fremgangsmaade været saa meget meer lovstridig. Jeg derfor eenig med Koren at han havde fortient at mulkteres. Erstatning for Afsavnet af Godset kan ej statueres. Derimod troer jeg at Sorenskriveren bør tage Deel i Omkostningerne, da Sagen er meget temerær, bør Mulkten være følelig. Jeg refererer mig til Mandix's Conclusion, dog med den Forandring i Henseende Proc: Omkost: som Koren har voteret, og i Henseende til Mulkten for unødigt Trætte, at samme fastsættes til 80 Rbd. R.S.

7., **Justitarius:** Jeg refererer mig til Mandix's Votum, dog saa at Mulkten bestemmes til 50 rbd. R: S: hvilket Assessor Koren ogsaa tiltraadte.

Dom 26de Septbr. 1815:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. J Processens Omkostninger for Høiesteret betaler Niels Aagesen Løland paa egne og Myndlings Henrich Henrichsens Vegne til Contra-Citanten Johannes Henrichsen med Curator Lars Larsen Elfervig 100 Rbd. rede Sølv, samt til Justits-Cassen for unødigt Trette 50 Rbd. rede Sølv.

Den Norske Rigstidende: No. 93. [s. 3-4]

J Følge Ordre - Foged Heltzen Flor paa Embedsvegne mod Hans Christensen Røstøe.

Appellanten har ved Hovedstevning af 11te Febr. d. A. indstevnet til aldeles Underkjendelse, Tilsidesættelse og Forandring en Aggershuus Stiftsoverretsdom af 17de Mai 1813 i en Sag, betræffende endeel for Jndstevnede confiskeret Smør. Bemeldte Dom lyder saaledes: Appellanten Hans Christensen Røstøe bør for Foged Flor paa Embedsvegne hans Tiltale i denne Sag fri at være, og bør som Følge heraf de Appellanten fratagne 30 Bsmpd. Smørs Værdie erstattes ham efter uvillige Mænds Skjøn. Processens Omkostninger for begge Retter ophæves. At udredes o. s. v. Ved Politieretsdom, afsagt af Sorenskriveren over Hadeland og Land, Secretair Jens Gram Thaulow den 25de Oct. 1811, er saaledes kjendt for Ret: de den 13de April 1811 paa Pladsen Øyvmoen i Land anholdte, og Hans Christensen Røstøe tilhørende Varer, nemlig 3 Sække, hvori 9 større og mindre Spand med Smør, samt endvidere 5 Spand med Smør bør være forbrudte til lige Deling mellem Foged Flor og Angiveren; ligeledes bør Jndstevnede Hans Christensen Røstøe udrede Bøder 30 Rdlr. til lige Deling mellem Fogden og

Angiveren. Endelig bør Hans Christensen Røstøe betale de af denne Sag lovlige flydende Omkostninger, hvori dog bør afgaae de, som have været en Følge af Sagens 1ste Cession den 17de Juni 1811, hvilke af de anholdte Varers Beløb bør afholdes. Iblandt Sagens Omkostninger udreder indstevnede Hans Christensen Røstøe til Lensmand Ole Berg i Jevnager 4 Rd. 24 s., til Foged Flor 24 Rd., og til Lensmand Michael Nimb 33 Rd. 56 s. At udredes etc. Indstevnede har ved Contrastevning af 10de Juni d. A. indanket Stiftsoverrettsdommen til enten at kjendes uefterrettelig at være, samt til Sagens Hjemviisning paa Vedkommendes Bekostning til ny og lovlige Behandling og Paakjendelse, eller og deels til Stadfæstelse, deels til Forandring og bedre Rets Nydelse.

Ordens No. 61.

Løbe No. 40.

Aar 1815. Onsdagen den 27de Septbr., blev i Sagen Foged Poul Heltzen Flor paa Embeds vegne contra Hans Christensen Røstøe voteret saaledes:

1., **Mandix:** Ved Højesterets Stævning 11 Febr. d. A: har Foged Flor efter meddeelt benef: proc: gratuiti ladet paaanke til Underkiendelse Forandring og bedre Rets Nydelse en ved Aggershuus StiftsOverret den 17 May 1813 afsagt Dom i en med H: C: Røstøe for formeentlig Forprang med Smør anlagt Sag. Ved Politierets Dom af 25 Octbr. 1811 er det anholdte Smør kiendt at være forbrudt, ialt 30 Bpd, til lige Deling mellem Foged Flor og Angiveren, hvorhos den Tiltalte er tilfunden at udrede i Bøder til lige Deling

-175- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294089>

mellem Fogden og Angiveren 30 rd. DC; saavel som at betale Omkostninger. Ved den afsagte Stiftsrets Dom er derimod H: C: Røstøe tilfunden for Foged Flors Tiltale, samt ham tilkiendt Værdien af de anholdte 30 Bpd Smør, at erstattes ham efter uvillige Mænds Skiøn, men Proc: Omkost. hævedes. Denne sidste Dom har Over Aud: Hielm for Højesteret paastaet tilsidesat og Underretten stadfæstet, dog saaledes at Contra Citanten tilpligtes at betale Omkostningerne for alle Retter, hvoriblandt Salarium til Actor 80 rbd. R. S. Morgenstjerne har derimod paa Røstøes Vegne efter udtagen Contrastævning af 10d Juny d. A: og overeenstemmende med samme paastaet enten de ergangne Domme kiendte uefterrettelige samt den ved Politieretten udtagne Hoved og Continuations Stævning afviist, og derimod den passerede Anholdelse som uforfulgt ophævet; ligesom og at Fogden Flor

mod Regres, som han bedst veed og kan, skulde tilpligtes at erstatte Contra Citanten Værdien af de anholdte 30 Bpd Smør efter uvillige Mænds Skiøn, saa og at betale ham Opretning for den ham vid Anholdelsen tilføjede Spot og Skade, eller at Stiftsoverrettsdommen skulde ved Magt kiendes, dog saaledes at den i det første Alternativ i hans Paastand fordret Erstatning tilkiendes Contra Citanten; og denne i begge Tilfælde tilkiendt Proc. Omk: for alle Retter med 150 Rbd. RS. hvoraf han forventede sig 30 rbd. RS i Salarium for Stiftsretten. Først bliver at undersøge hvorvidt den af indstævnte nedlagte Paastand, henseende at Dommene skulle kiendes uefterrettelige og den til PolitieRetten udtagne Stævning afviises, kan blive at tage til Følge eller ej. Den grunder sig paa de 2 fremsatte Exceptiones af fori incompetentes og termini avgusti, nemlig fordi Sagen er anlagt ved Politieretten, som formeentes efter Christiania Privilegier 26 Septb. 1749 at skulle være for en Extraret; og fordi at Hovedstævningen ved Politie Retten ej var bleven forkyndt indstævnte og derpaa var erholdt Udsættelse

-176- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294090>

til at udtage Continuations Stævning. Overensstemmende med de Anordninger, som kunne antages at være gjældende for Land og Forprang, da skiønnes ej rettere end at det virkelig henhører under Politieretten, uden at Udtrykket i Christiania Byes Privilegier heri kan gjøre nogen Forandring. Desuden mødte indstævnte ved Retten uden derimod at nedlægge nogen Exception Exceptio fori incompetentes kan altsaa ej antages. Betræffende exceptio termini avgusti da viser dog Akten at han ved den udtagne Continuations Stævning har erholdt lovlige Varsel, og at han har mødt og taget til gienmæle uden nogen hindring. Altsaa kunne Stævningerne ej afviises. Angaaende Sagen selv da byder Fdg. 13 Decb. 1746 at Pebersvende eller ledige Karle, der ej ere boesatte, skulde dersom de bruge Kiøbmandskab med Heste, Slagtefæe eller andre Varer, foruden den ordinære ved denne Anordning paalagte Skat desuden betale 2 rd. ligesom og denne Fdg. byder at Bønderkarle, som bruge Handel, skal erlægge Skat. Den 1te § i Christiansands Privilegier af 1768 siger det skal staae Landmanden og Bonden friet for i Christiansands Distrikt som paa andre Steder i Norge at sælge sine Victualier og Fedevahrer til hvem han vil og at bringe sine øvrige Produkter til hvilken Kiøbstæd eller Toldsted han finder for godt, samt der igjen forsyne sig med han behøver til Huusholdning etc., da det bliver kiøbstædernes Sag at trække Landmanden til

sig. Reskr: 15 Febr. 1771 siger i § 4, da det ved Skatteforord: 13de Decb. 1746, Art: 6: § 4. er tilladt at drive Handel paa Landet oppe i Bølgderne i Norge med Heste, Slagte og Fedevahrer mod at de Handlende svare i aarlig Skat 2 rd., da det ej kan være en Bondes Lejlighed at fare lang Vej til Kjøbstæderne med en liden Qvantitet Varer, skal saadan Handel mellem Bønder i C:Sands Stift ligesom

-177- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294090>

ellers overalt være tilladt, og dem ej formeenes at sælge deres Varer til hvem de vil. Vel siger Christiania Byes Privilegier at LandKræmmerie er forbudt, men den 8d § siger dog ogsaa at det er Bonden tilladt at sælge og kjøbe sine egne Varer hvor han vil. Efter dette synes ikke H: C: Røstøe, saa meget mere som det ej er beviist at han har handlet mod Christiania Byes Privilegier, at kunne blive at ansee for Forprang. Fdg. 9 Aug: 1754. som den eneste Anordning der kan tages til Regel, siger dog kun, at ingen som er i Tieneste enten det er af unge Mandskab, Soldat eller andre, maa drive Handel med Kreaturer etc. under Varernes Confiskation; men dette kan ej anvendes her, da H: C: Røstøe er Inderste. Vice Statholderskabets Plakat 14 Aug. 1811 kan ej anvendes, da den ej da var udkommen. StiftsOverRets Dommen vil saaledes blive at stadfæste. Betræffende det af Contra Citantens Sagfører paastaede Salarium for StiftsOverretten, da skiønnes ej rettere end at dette maa tilkiendes ham hos Foged Flor, som ligeledes maa erstatte Sagens Omkostninger for H.Ret. Angaaende Oprettningen for Spot og Skade, da skiønnes denne ej at kunne antages; thi concluderes

StiftsOverrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salarium til Morgenstjerne for StiftsOverretten betaler Foged P: H: Flor 40 rbd. S: V: saa betaler han og til H: C: Røstøe i Sagens Omkostninger for H:R: 100 rb. R. S.

2., **Koren:** Betræffende Afviisningen er jeg aldeles eenig med Mandix at den ej kan finde Sted; hvad derimod realia angaaer, da er det vel unægteligt at Forprang er en høist skadelig Forseelse, da Varer som ellers til Axeltorv skulde fremføres, derved blive meget dyrere, ligesom det og er en Sandhed at denne Forseelse højst siælden kan blive oplyst. I nærværende

-178- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294091>

Sag er det derimod fuldkommen godtgjort baade en egen Tilstaaelse og Widnernes Udsagn at han virkelig har begaaet Forprang ved at kiøbe de anholdte 30 Bpd Smør af forskellige Bønder i Valders for at sælge det paa Hadeland. Han har og tillige oplyst at han har begaaet Landprang, skiøndt denne forseelse som ej paataalt under nærværende Sag kan komme under Bedømmelse. Da nu saavel Attesten af 11 Janua: 1815 fra Foged Schultz som og den af 20 Janv. næstefter af Amtet meddeelte fuldkommen godtgjør at Tiltalte aldeles ingen Bevilling har havt til at drive denne Handel, saa kan ej den af ham fremlagte Qvittering af 1 July 1811, efter hvilken han har betalt Indkomstskat for 1810, i mindste Maade berettige ham til saadan Handel. De Argumenter, Mandix har udledet til Fordeel for ham, af Christiansands Byes Privilegier og Reskrip: 1771 saavelsom af § 8 i Christiania Byes Prive: kan efter mine Tanker ej tjæne ham til Friefindelse, da de 2 første blot angaar C:sands Stift, og den 8de § vel tillader Bønder at kiøbe og sælge deres Varer til hvem de vil, men dette Opkiøb henseende til Fedevarer, dog allene indskrænkes til deres Huusfornødenheder; følgelig staaer denne Tilladelse fuldkommen i Forhold med den første Deel af samme §, der forbyder Forprang og Landprang. Paa Grund heraf maa Politierettens Dom efter min Formeening blive at stadfæste, dog saaledes at de deri anførte Omkostninger maae blive at reducere efter Fdg. 5 Jan. 1813, og at de tilkiendte Bøder maa blive at erlægge i S: V: thi conc:

Politierettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes at Bøderne 30 rd. DC blive at erlægge med 30 rbd. S. V. og at de øvrige tilkiendte Omkostninger blive udredede overensstemmende med Fdg. 5 Janv. 1813 fra 25 Octo: 1811 Udi Salarium for H:Ret betaler H: C: Røstøe til OverAud: Hielm 30 Rbd. R: S:

-179- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294091>

3., **Lange:** leg er eenig med Mandix at Exceptionerne ej komme i Betragtning. Angaaende Realiteten derimod, da refererer jeg mig til Korens Votum.

4., **Kiønig:** eenig med Koren

5., **Arentzen.** betræffende de 2 formelte Exceptioner, er jeg eenig med Mandix. Angaaende Realiteten, da er jeg ligeledes hovedsageligen eenig med Mandix, og det saa meget mere som Forprang i Følge sin Natur efter min Formeening ej kan udøves paa andre Warer end de

som virkelig ere bestemte for Axeltorvet; og at denne Meening er rigtig, synes at være temmelig klart, naar man sammenholder den 8de § i Christiania Byes Privilegier med den paafølgende 20de hvor det hedder: dog maa Bonden ingenlunde hverken før eller efter Markedsdagene mindre nogen anden Tiid paa Aaret sælge noget af saadanne sine Varer, NB undervejs til nogen af Byens Folk, men skal sælge samme enten paa Torvet etc. Det er og indlysende at naar Stiftsrettens Dom stadfæstes, bør Morgenstjerne overensstemmende med Fdg. 3 Jun: 1796, da han har procederet er, der havde benef: pau: tillige tilkiendes et billigt Salarium. Angaaende Erstatningen som Foged Flor bør at udrede, da havde det vel været rigtigst at samme var bestemt til Auctions beløbet 32 DC omskreven til S: V. efter Fdg. 5 Jan. 1813, men da derom ej er nedlagt Speciel Paastand, er det rigtigst at stadfæste StiftsRets Dommen. Da Sagen er problematisk, bør Proc: Omkost. for øvrigt ophæves; thi conc:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes at Appellanten Foged Flor betaler i Salarium

-180- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294092>

for samme Ret til Morgenstjerne 20 Rbd. S: V. Processens Omkostninger for HøjesteRet ophæves.

6., **Collett:** Angaaende de 2 Indsigelser, er jeg eenig med Mandix. Betræffende Sagen i sig selv er jeg i det væsentlige eenig med Assessor Koren. Anordningerne om Land og Forprang bør strictissime overholdes for at hæmme dette skadelige Uvæsen. Jeg concluderer derfor som Koren.

7., **Justitiarius:** Ligeledes eenig med Koren.

Dom 27de Sept. 1815:

Politierettens Dom bør ved Magt at stande; dog saaledes, at Bøderne 30 Rd. D. C. blive at erlægge med 30 Rbd. S. V., og de tilkjendte Omkostninger udredes i Overensstemmelse med Forordn. af 5te Jan. 1813 i Rbp. S. V. efter Omskrivnings-Forholdet fra 25de Oct. 1811, J Salarium for Høiesteret betaler Hans Christensen Røstøe til Overauditeur Hjelm 30 Rbd. rede Sølvs.

J: S: No. 19.

Løbe No. 41.

Aar 1815, Fredagen den 29de Septbr., blev i Sagen Over Auditeur Sem som Actor c:
SøeCapitaine van Deurs. voteret saaledes:

1., **General Auditeuren.** Det er in facto godtgiort at Capitain van Deurs har fordret 54 fl. 22 s. NV i stedet for 9 rb. 44 s. NV. som han tilkommer for at expedere Skibet Nora. Som Grund anfører han at Fdg. 1809 tillader ham det tredobbelte, og F. 5 Jan. 1813 omskriver det til S. V., og at han ej kiender Fd. 23 Janv. 1813 og Decbr. 1813. Man kan ej antage at en Embedsmand er uvidende om at de Fdgr. som angaaer hans Embede. Fd. 1770 er ej udtrykkelig hævet. Men da Fd. 1803 ej haver nogen af de foregaaende og dog bestemmer Straffen, foruden at nævne 3 dobbelt Betaling, saa maa dette ansees med Fliid at være udeladt. Skiænk og Gave er desuden det samme som overdreven Betaling. Formildende Grunde ere: hans Aabenhjertighed, at han formodentlig ej kiendte Pl: 30 Janv. 1813, hvorfor jeg troer han bør indstilles til Formildelse af 3 Maaneders FæstningsArrest

-181- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294092>

thi concluderes:

Over Krigs Commissionens Dom bør ved Magt at stande. I Sallarium til O: Aud: Sem betaler Tiltalte 16 Rbd. RS.

2., **Debes:** Naar Fdg. 1 May 1789 § 9, som gientager Fd: 1770 § 37, bestemmer Embeds Forbrydelse for den militære eller civil Betient som under hvad Navn det være maatte tager nogen Skiænk eller Gave, da har bemeldte Fdg. som handler om Enroulleringsvæsenet i det hele, uden Tvivl blot villet tage Hensyn til det Tilfælde, i hvilken en handel Betient uden nogen somhelst Adkomst fordrede eller tog Betaling, som efter Fdg. 1770 overalt var saaledes Fdg. 1789 har altsaa efter min Formeening ved denne Straffebestemmelse blot tænkt sig de Forbrydelser i saa Henseende, som af Officianterne maatte begaaes i Anledning den egent: Enroullering, og derimod ikke de Forbrydelser, hvori de maatte gjøre sig skyldige naar de uden for den egentlige Udskrivning modtog ulovlig Betaling, da det af bemeldte

Fdgs 6te § sees at der gaves Tilfælde, hvori EnroulleringsBetiente kunde fordre Betaling, men hvilke Tilfælde vel at mærke aldeles ej vedkomme den egentlige tilskrivning. I Henseende til disse sidste Tilfælde tror jeg saaledes man bør antage Fdg. 1 May 1789 har villet ladet det beroe ved Lovgivningen i Almind: og særdeles ved Sport: Regl. 1788, og de deri bestemte Straffe. Det kan desuden ej omtvivles at en Embedsmand som for at udskrive eller ikke udskrive Folk til Landets Forsvar tager Betaling, Skiæank eller Gave, begaaer en langt strafværdigere Forbrydelse, end den som blot lader sig betale noget meer end han ellers var berettiget til for

-182- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294093>

andre Expeditioner, der som de her paaklagede, langt fra ej have den Indflydelse paa det Offentlige som hine, ligesom det overalt synes at den Embedsmand, som tager højere Betaling end han var berettiget til, i Følge Lovgivningens Aand i det hele, ej forgaar sig saa meget som den Embedsmand, der tager Betaling i det Tilfælde hvor han slet intet skal have. Fdg. 3 Juny 1803 § 79 forekommer mig derimod slet ikke anvendelig paa denne Sag, da bemeldte Fdg. kun giver Bestemmelse for Udskrivning men ej for det Slags Forretninger, om hvilke der under denne Sag er Spørgsmaal. Jeg troer saaledes at tiltalte i Overeenstemmelse med Fdg. 11 Juny 1788 allene bør tilpligtes at tilbagebetale det for meget oppebaarne efter Actors Beregning med 84 rbd. 78 s., som til at erlægge 50 Rbd. S: V. i Bøder, hvilket alt bør tilfalde den Norske Søe Qvæsthuus Casse dels overeensstemmende med Bestemmelsen i Fdg. 1 May1789, § 9, dels paa Grund af at vedkommende Anklagere ej have gjort nogen Paastand i saa Maade, forsaavidt nemlig den 3 dobbelte Tilbagebetaling betræffer. Ligeledes finder jeg ikke at der efter den Stilling, hvori Sagen er indkommen, kan blive Spørgsmaal om sammes Omkostninger for OverkrigsCommissionen; thi concluderes:

Tiltalte SøeCapt. og Enroullerings Offisier van Deurs bør tilbagebetale det af ham i Anledning af Skibet Noras Udexpedition uretteligen oppebaarne tre dobbelt med 84 Rbd. 78 s: NV, samt i Bøder 50 Rb. S: V. hvilket alt bør tilfalde den Norske SøeQvæsthuusCasse. Men iøvrigt bør han for Justitiens videre

-183- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294093>

Tiltale i denne Sag frie at være. Endelig betaler Tiltalte Til Ov.Aud: Sem i Sallarium 32 Rbd. R. S.

3., **Collett:** Henseende factum og Angiældendes Tilstaaelse henholder jeg mig til General Auditeuren. Det vigtigste Argument for ham er at Fdg. 19 Juny 1807 har hævit Fdg. 1 May 1789; men dette er aldeles ej saaledes, thi exceptio in casibus non exceptis firmat regulare. Straffen maa nødvendiggen blive den i Fdg. 1803 deklarede, da man stricte maa følge Lovene som de ere. Dog er jeg eening med GeneralAuditeuren at her er Sted til at anvende § 27 i den Prov: Anord: f. H. Formildende Grunde ere:

- 1., De mange om Pengevæsenet emanerede Anordninger af 1813 og senere, hvilke som notorisk bekiendt aldeles ej bleve vedkommende nøjagtig Communicerede.
 - 2., Den ved Admiral Tønders Skrivelse af 18 July 1815 fuldkomne bestyrkede Omstændighed at van Deurs ej har været communiceret de in casu giældende Anordninger.
 - 3., Tiltaltes ligefremme Fremgangsmaade ved strax at tilstaae at han urigtigen havde beregnet sig meer end han tilkom.
 - 4., at Mangel i Folkelisterne ej aldeles uden Grund synes at kunne levne ham noget for Tidsspilde, og
 - 5., den indlysende Omstændighed at den haardere Straf Fdg. 89 bestemmer, har til Hensigt at hindre Embedsmændene fra ald Skiænk og Gave at frietage Folk fra Landets Forsvar.
- Efter Sagens Omstændigheder troer jeg ej den 3 dobbel-

-184- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294094>

te Tilbagebetaling bør finde Sted. Thi concl:

Eenig med GeneralAuditeuren, dog saaledes at Actors Salarium bliver 24 Rb. RS.

4., **Omsen:** Da Capitainens Brøde er opgivet, anmærkes blot at OverKrigs Commissionen har anseet den som en Overtrædelse af Fdg. 1770 § 42, igientaget i Fdg. 1 May 1789, § 9 og Fdg. 3 Juny 1803 § 79; af hvilke de 3 første forbyde at modtage nogen Slags Betaling Skiænk eller Gave; og den sidste al Skiænk og Gave. Naar disse Love tages i nøjere Betragtning, er det klart:

- 1., at bemeldte Forbud og Straf egentl: kun giælder de deputerede ved Enroullerings Sessionerne, og

2., at Straffen er bestemt for en Forbrydelse, hvorved Kongens Tieneste kan lide og andre fornærmes, hvilket sidste endog udtrykkelig siges i § 42 Fdg. 1770, ligesom det i Præmisse til Fdg. 3 Juni 1803 udtrykkelig hedder, at Fdgs, Hensigt er blandt andet at sætte Grændser for al vilkaarlig Behandling ved Mandskabets Udskrivning. Heraf finder jeg det klart at Forbud mod Betaling, Skiænk og Gave sigter til at forebygge Begunstigelser ved Mandskabets Udskrivning; hvorved Kongens Tieneste netop kommer til at lide, naar de meest duelige Søfolk formidelst Skiænk og Gave frietages, ligesom andre Udsaattere nødvendig maa fornærmes naar de udkommanderes i de friegivnes Sted. Men denne Brøde at tage Betaling for Begunstigelse, har intet tilfælles med den Brøde at modtage og fordre meer

-185- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294094>

end lovlige Sportler. KrigsCommissionen har saaledes aldeles feilet ved at anvende bemeldte Lovgivninger paa van Deurs Brøde, der bestaaer i at have oppebaaret 44 rbd. 74 s: NV meer end han tilkom for Skibet Noras Expedition. Sportel Regl: 11 Juni 1788, Afd: 10 forekommer mig derimod aldeles anvendelig paa Tiltaltes Forbrydelse, og vilde man med samme erindre at den kun giælder for civile Embedsmænd, saa maa den dog analogice med Grund anvendes in casu. Hvorvidt det tredobbelte som efter bemeldte Reglement skal udreedes, og som efter Actors Beregning fradraget de 44 rd. 3 *mark*, som Deurs har tilbageleveret, udgiør 84 rbd. 78 s: hvorvidt disse kunne tilfalde Skibets Rhedere synes vel at kunne være Tvivl underkastet, men naar bemærkes at der ved Commissionen er nedlagt Paastand over ham som er langt sværere end den Sportel Regl: hiemler, saa kan ej antages at Noras Rhedere Blom og Hals have renonceret paa den Ret, dem tilkommer som Anklagere. Hvad Actors Sallarium angaaer, da formeenes at det bør tillægges ham om endog den Conclusion, jeg agter at proponere, bliver Dom, fordi van Deurs dog ansees skyldig, uagtet han ej dømmes fra sit Embede. thi conclud:

OverKrigs Commissionens Dom frafalder, hvorimod Capit: van Deurs bør tilbagebetale det tredobbelte af hvad han for meget har oppebaaret med 84 rbd. 78 s: NV. til Skibsrehderne Blom og Hals; saa bør han og bøde til Porsgrunds FattigCasse 30 Rbd. S. V. Endelig betaler van Deurs til Actor Sem 24 Rb. RS.

-186- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294095>

men for øvrigt friefindes for Justitiens videre Tiltale i denne Sag.

5., **Kiønig:** Aldeles eenig med Debes, saameget meer som jeg ej kan skiønne rettere end at tiltalte Capitaine van Deurs ved det under Sagen viiste Forhold har lagt for Dagen at han ej bestemt vidste hvad han i det omhandlede Tilfælde var berettiget til at modtage og saaledes ej kan antages at have handlet malo fide. Jeg concluderer derfor som Debes, med den Forandring at det Actor tillagte Sallarium bestemmes til 24 Rbd. RS.

6., **Mandix:** ligesom Kiønig.

7., **Lange:** At adskillige Anordninger have bestemt en mildere Straf for Embedsmænd, som oppebære større Sportler end dem tilkommer, kan efter min Formeening ej her komme i Betragtning, da man ej er berettiget til at tage Analogie af andre Lovbestemmelser naar specielle Anordninger have fastsat en højere Straf i det omspurgte Tilfælde. Den Prov. Anor. 9 Juni 1815 § 27 viiser og at Rettens i dens Domme over Justitssager ej er berettiget til at tage Hensyn til særegne Omstændigheder, som ofte indeholde Grunde til Formildelse i den lovbestemte Straf, og Commissionen har derfor rettelig anvendt Fdg. 3 Juny 1803 § 79. I øvrigt troer jeg at Indstilling af Højesteret bør andrages paa Straffens Formildelse i Betragtning af de General Auditeuren og Collets anførte Grunde. Jeg concluderer derfor som General Auditeuren; dog troer jeg at Actors Sallarium bør bestemmes til 24 Rb. RS.

-187- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294095>

8., **Oberst:lieut: de Place.** Jeg tiltræder den af General Auditeuren givne Conclusion, og biefalder aldeles de anførte Grunde.

9., **Oberste Nielsen.** Eenig med Assessor Debes.

10., **Justitiarius:** Den omhandlede Forseelse er ej den som omhandles i F. 1789 og 1770. Den kan derfor ej saaledes straffes; thi da maatte man spørge hvorledes den skal straffes som lader sig bestikke. Jeg er derfor eenig med Debes, kun at Actors Salarium bliver 24 Rbd. RS.

Ole Gulbrandsen Jllaug og afgangne Ole Olsen Jllaugs Enke og Arvinger mod Efter ordre Haagen Larsens Enke, Jnger Engebretsdatter med nuhavende Mand Ole Torbjørnsen, og Haagen Larsens umyndige Børn, Lars Haagensens og Ingeborg Haagensdatters Værge, Lars Olsen Billingsøe.

Ved Hovedstevning af 25de April d. A. er deels til Stadfæstelse, deels til Underkjendelse, Tilsidesættelse og Forandring indanket en af Aggershuus Stiftoverret under 11te Juli 1814 afsagt Dom i en Sag, angaaende Contra-Appellanternes formeentlige Forpligtelse at fravige Pladsen Jllaugbakken m. v. Ved bemeldte Dom er saaledes kjendt for Ret: Hoved-Citanterne Jnger Engebretsdatter og Mand Ole Torbjørnsen bør udi denne Sag for Contra Citanterne Ole Gulbrandsen med Fleres Tiltale frie at være, Processens Omkostninger for Underretten betale Hoved-Citanterne til Contra-Citanterne med 15 Rbd. S. V.; hvorimod Contra-Citanterne betale til Hoved-Citanternes befalede Sagfører for Stiftoverretten, Procurator Winther, 15 Rbd. S. V. For iøvrigt ophæves Processens Omkostninger for Stiftoverretten at udredes og efterkommes 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven. Den af nu afdøde Sorenskriver over Soløer og Oudalen, Justitsraad Scheel; den 1ste Juli 1813 afsagte Hjemtingsdom lyder saaledes: Jndstevnede Ole Torbjørnsen og Hustrue Jnger Engebretsdatter bør inden Lovens næste Fardag, efter at denne Dom i det Mindste 15 Dage forud er bleven dem lovlig forkyndt, enten af Citanterne Ole Gulbrandsen og nu afdøde Ole Olsen Jllaugs Arvinger lade sig meddele Fæsteseddel paa Pladsen Jllaugbakken paa saadanne Vilkaar, som, i Mangel af mindelig Overenskomst, i Henseende til saavel Fæstetiden som Parternes øvrige Rettigheder og Pligter, maatte, alt paa Thinget efter lovlig Tilstevning og paa Ole Torbjørnsens Bekostning, blive fastsatte af uvillige og af Øvrigheden udnævnte Mænd, der under saadan deres Bestemmelse have at tage Hensyn til Pladsens Beskaffenhed, og de paa den Tid af Huusmandspladse i Almindelighed svarende Leie, Afgifter og andre Præstationer, hvorefter Ole Torbjørnsen paa egne og Hustrues Vegne have at meddele sin Revers for Opfyldelsen af de dem paalagte Pligter; eller og bør disse Jndstevnede, saafremt Ole Torbjørnsen vægrer sig or at afgive bemeldte Revers, til ovennævnte Faredag under Udkastelses-Tvang for Citanterne at fravige og ryddiggjøre Pladsen Jllaugbakken, imod at Sidstnævnte hos de Vedkommende, som ved Skiftet efter afdøde Haagen Larsen have erholdt Udlæg i Boets taxerede Rydnings- og Bygnings- Arbeide, for egen Regning indfrie disse Udlægssummer paa den Maade, Forordn. af 5te Jan. d. A. om Forandring i Pengevæsenet allernaadigst foreskriver. J ethvert Tilfælde bør Ole Torbjørnsen og Hustru til Citanterne betale i Processomkostninger 16 Rbd., samt bøde til Justits-Cassen for unødigt Trette saa Meget, som Dommen og Segler koster, hvilke samtlige Pengesummer udredes under Exsecutionstvang. Derimod bør Jndstevnedes Værge Lars Olsen Billingsøe paa sine Myndlingers Vegne for Citanternes Tiltale i Sagen fri at være. Under 3die October d. A. have Jndstevnede ved Contrastevning indanket den ergangne Stiftoverrets-Dom, deels til Stadfæstelse, deels til Forandring og yderligere Skærpeelse.

Aar 1815 den 3die October, Tirsdagen, blev i Sagen Ole Gulbrandsen Illaug og afgangne Ole Olsen Illaug's Enke og Arvinger contra Hogen Larsens Enke Inger Engebretsdatters nuhavende Mand Ole Torbiørnsen og Lars Larsen Billingsøe, som Værge for Lars Haagensen og Ingeborg Haagensdatter voteret saaledes:

1., **Koren:** Efterat Appellanterne Ole Olsen og Ole Gulbrandsen Illoug ved Kaldseddel af 25 Novb. 1811 havde indvarslet Besidderen af Pladsen Illougbakken Ole Torbiørnsen paa sin hustrues Vegne og Værgen Lars Billingsøe paa de umyndige Børns Vegne efter Haagen Larsen, til at fraviige Brugen af Illougsbakken lode de bemeldte Ole Torbiørnsen den 16 Decbr. 1811 og Værgen den 21 Decbr. næstefter udsige fra Brugen af denne Plads; hvorefter nærværende Sag er opstaaet, da Contra Citanteren Ole Torbiørnsen og hustrue ved Stiftsrettens Dom ere frifundene for Appellanternes

-188- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294096>

Tiltale, men derimod ved Underretsdommen tilpligtede enten at modtage Fæsteseddel paa denne Plads eller at fraviige samme. Den væsentligste Grund som O: Torbiørnsen og Hustrue anføre for at blive i Besiddelse af bemeldte Plads er en Lagtingsdom afsagt den 27 Octbr. 1769, hvorved Haagen Larsens Fader Lars Hansen er kiendt berettiget til for sig Hustru og Arvinger at bruge og beboe Pladsen Illougbakken med alt Tilliggende. Af dette Udtryk i Dommen Arvinger udlede Contra Citanterne Ole Torbiørnsen og Hustrue at de skulde være berettigede til i Forening med Værgen for Haagen Larsens umyndige Børn at vedblive denne Pladses Brug; ligesom de og troe at da appellanterne ej have meddeelt dem nogen Huusmandsseddel i Overeensstemmelse med Fdg. 1792, saa maae de nu fremdeles have Rettighed til at bruge denne Plads i følge bemeldte Forordnings Bydende. Vel giver nu 3-15-6 og ligesaa Fdg. 1752 den der rydder i Udmarken til en Gaard Rettighed til at hans Arvinger skal være nærmest til at fæste samme, men ved Arvinger kan dog ej forstaaes andre end Rydningsmandens egne Børn der man ej kan antage at Lovgiveren har villet denne Rettighed skulde strække sig i det Uændelige, og altsaa kan ej heller forstaaes i Dommen af 27 Octbr. 1769 ved Arvinger andre end Lars Hansens Børn. Dette er allene anført forsaavidt der skulde kunne synes at uddrages noget til Fordeel for Haagen Larsens Børn, thi saavel Ole Torbiørnsen som hans Hustru Inger Engebretsdatter ere aldeles

Ubeslægtede til Lars Hansen, og altsaa ej kunne nyde noget godt af den hans Arvinger i Dommen tillagte Rettighed. Det skulde altsaa være Fdg. 1792 som skulde hiemle denne Ret til at besidde Pladsen fordi Appellanterne have forsømt at meddeele dem Fæsteseddel, men da denne Forordning egentlig bestemmer

-189- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294096>

Rettigheder og Pligter for de Huusmænd, der bor paa Gaardens indhægnede Marker, saa kan af denne Fdg. og af den skeede Forsømmelse med Fæsteseddelen ej uddrages noget til Fordeel for Contra Citanterne, da det er in Confesso under Sagen at Pladsen Illougbakken er opryddet af Gaardens Udmark. Contra Citanterne blive altsaa efter min Meening aldeles uberettigede til at vedblive denne Plads og kunne ej paastaae andet end Rydnings og Bygnings Bekostningerne paa bemeldte Plads, der ved Skiftet den 10 April 1809 ere taxerede for 300 rdr., og hvilke Penge nu af Appallanterne maa blive dem erstattede i Forhold til Omskrivningsforholdet paa den Tiid. Hvad det tilkiendte Salarium til Prokurator Vinther for Stiftsretten angaaer, da troer jeg at dette bør udreedes af Contra Citanterne her, ligesom og at deres befalede Sagfører Cancellieraad Morgenstjerne bør hos dem erholde 20 rbd. R. S. i Salarium thi concluderes:

Contra Citanterne Ole Torbiørnsen og Hustrue Inger Engebretsdatter samt Værgen Lars Billingsøe paa de Umyndige Haagen Larsens Børns Vegne bør til Lovens Fahrdag næst anstundende Aar fravige og under Udkastelse for Appellanterne ryddiggjøre Pladsen Illougbakken med Tilliggender, imod af Appellanterne Ole Gulbrandsen og Ole Olsen Illougs Arvinger og Enke at erholde for Rydnings og Bygnings Arbeidet paa Pladsen der den 10d April 1809 taxerede Summa, dog omskrevet fra denne Tiid efter Fdg. 5 Janv. 1813. Processens Omkostninger ophæves. I Salarium til Procurator Vinther ved Stiftsoverretten erlægge Contra Citanterne 15 Rbd. SV. og ligesaa i Salarium til Cancell: Morgenstjerne 20 Rbd. R: S:

-190- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294097>

2., **Berg** : 3-15-6 synes at viise at Rydningsmanden maa være de nærmeste Arvinger, og sees hen til 3-12-7 da kunne Arvingerne kun være hans Børn. Overensstemmende hermed maa

Arvinger i Dommen af 27 Octo. 1769 forstaaes, og saaledes er den og forstaaet i Dommen af 17 Aug. 1797. Altsaa kunne Haagen Larsens Børn ingen Adgang have til at beholde Pladsen. De paaberaabte Domme give efter deres Ord Larsens Enke og nuværende Mand, hvis status hun maa følge, heller ingen adgang dertil. Det eneste han kunde bevirke dem nogen Ret, maatte være at Gaardens Ejere ej betimelig have tilkiendegivet dem at de ej kunde beholde Pladsen, men da hun som Enke ved Giftermaalets Begyndelse var i lovmæssig Besiddelse og ej kunde fratræde før 3 May 1811, have Ejerne rettelig oppebiet denne Tiid, og altsaa betimelig udvarslet hende fra Pladsen. Paa Grund heraf maa jeg være eenig med Koren, og tilføje at Appellanterne have gjort Paastand om Erstatning for Afsavnet fra 25 Novb. 1811 til Overleverelse skeer. Men denne kan ej tages i Betragtning. Da Morgenstjerne ej har vundet Sagen kan ham intet Salarium tilkiendes, overensstemmende med Fd: 3 Juni 1796. For Resten eenig med Koren.

3., **Kiønig:** Eenig med Justitiarius Berg.

4., **Mandix:** ligeledes.

5., **Omsen:** I det væsentlige eenig med Koren og i det som Justitiarius Berg derefter har anbragt, og blot bemærker at Illougs Opsiddere ej nogensinde have erkiendt Ole Torbiørnsen som Huusmand

-191- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294097>

hvorfor disse Personers Retsforhold ej heller kan bedømmes efter Fdg. 29 Juni 1792. Med Hensyn til den paastaaede Erstatning for Afsavnet, er det nok at bemærke at den ej er nedlagt i de Foregaaende Instantser og altsaa ej her kan komme under Dom. Endelig bemærkes at Contra Citanernes Sagfører intet Salarium kan tilkomme da hans Parter tabe Sagen, ligesaa lidet som jeg skiønner at Vinther lovmedholdelig kan tillægges Salarium for sin Part. Med disse Bemærkninger henholder jeg mig til Bergs Votum og Conclusion, med den Forandring at Processens Omkostninger ophæves for StiftsRetten og HøjesteRet og at hverken Vinther eller Morgenstjerne tillægges Salarium.

6., **Collett:** Aldeles eenig med Korens og Bergs Grunde. Kun bemærkes at naar Morgenstjerne troer paa Grund af 1792 at de bør besidde Pladsen, da fejler han; thi deres Ret grunder sig paa Dommen af 27 Octo. 1769. Jeg henholder mig derfor til Omsens Conclusion.

7., **Justitiarius:** Ligeledes eenig med Omsen.

Denne Conclusion tiltraadte ogsaa Assessor Koren. Ligesaa blev antaget at Hiemtingsdommen, hvad de idømte Omkostninger angaaer, blev stadfæstet.

Dom 27de Sept. 1815:

Contracitanterne Ole Torbjørnsen og Huustroe Jnger Engebretsdatter, samt Værgen Lars Billingsøe paa Haagen Larsens umyndige Børns Vegne, bør til næste Lovens Faredag fravige, og, under Udkastelse, for Appellanterne Ole Guldbrandsen og Ole Olsen Jllaugs Enke og Arvinger ryddiggjøre Pladsen Jllaugbakken med Tilliggelser, imod af Appellanterne at erholde for Rydnings- og Bygnings-Arbeidet paa bemeldte Plads den 10de April 1809 taxerede Sum 300 Rdlr. D. C., som erlægges i Rigsbankpenge efter Omskrivnings-Forholdet fra sidstmeldte Dato, i Overeenstemmelse med Forordningen af 5te Januar 1813. Processens Omkostninger for Stiftsoverretten og Høiesteret ophæves. Jhenseende de idømte Omkostninger bør Hjemtings-Dommen ved Magt at stande.

Den Norske Rigstidende. No. 94. [s. 3-4]

Professor Ole Pihl mod Tobaksspindermester Ole Johansen.

Ved Hovedstevning af 7de Novbr. f. A. har Appellanten til Underkjendelse, Tilsidesættelse og Forandring indstevnet en af Aggershuus Stiftsoverret den 10de Juni f. A. afsagt Dom i en Sag, angaaende Appellantens hos Jndstevnede efter Panteobligation oprindeligiis tilgodehavende 6000 Rd. D. C., og Sammes Omskrivning i Rigsbankpenge m. v. Ved bemeldte Dom er saaledes kjendt for Ret: Appellanten Tobaksspinder Ole Johansen bør at betale Jndstevnede, Professor Pihl, 1000 Rbd. S. V. med lovlige Renter fra 16de Jan. 1813, til Betaling skeer. Processens Omkostninger ophæves for begge Retter. At udredes o. s. v. At den forrige Byfoged i Christiania, Capitain Christopher Weideman, er under 5te August 1813 i Sagen afsagt saadan Dom: Jndstevnede Tobaksspindermester Ole Johansen bør, mod Regres, som han bedst vil, veed og kan, til Citanten Professor Pihl betale den paastevnede Panteobligation med 1200 Rbd. S. V., siger Tolv Hundrede Rigsbankdaler S. V. med lovlige Renter 4 pC. fra 19de Juni 1812, til Betaling skeer; saa betaler og Jndstevnede til Citanten denne Sags Omkostninger med 20 Rbd. N. V. At udredes o. s. v. Jndstevnede har ved Contrastevning af 20de d. A. paaanket Stiftsoverretsdommen til Underkjendelse, Tilsidesættelse og Forandring.

O: No. 11.

L: No. 43.

Aar 1815 Onsdagen den 4 Octbr. blev i Sagen Professor Ole Pihl contra Tobaksspindermester Ole Johansen voteret saaledes:

-192- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294098>

1., **Berg:** Under 19 Juny 1812 udstædte Tobaksspinder Johansen til Professor Pihl en Obligation paa 6000 rd. DC mod hans Gaard i Fie[r]dingen og Mobilia. Efter passeret Opsigelse af 7 Octbr. 1812 lod Citanten, da Capitalen efter Terminens Forløb ej blev betalt, klage indgaae til Forligelses Commissionen og derfra til Retten. Sagen angaaer ej blot Obligationens Udredelse, men og med hvad Sum i Rbpenge den bør udredes. Men først maa tages hensyn til Contra citantens Exception at ej han men Muurmester Fessell er Debitor. Fessell skal nem: have købt Johansens Huus; og Citanten har ladet sin Stævning anvise for ham, og en under 25 Febr. 1813 paategnet Omskrivning af Obligationen. Men der sees ej at Citanten nogensinde har vedtaget at lade Capitalen blive staaende hos denne Kjøber, heller ikke er han sagsøgt til at lide Dom men kun stævnet til sin Underretning, ligesom det i og for sig selv ej kan antages at han er Part, da han ej har været indkaldt til For: Com: Omskrivningens Forkyndelse kan ej heller bevirke dette, da det er uvist hvorfor dette er skeet. Denne Exception kan altsaa ej tages til Følge. Contra Citanten har fremsat en anden, at Søgsmålet ej i rette Tiid er anlagt men for tidlig, da Opsigelses Terminen udløb den 7 Janv. 1814, og klagen til For: Com. allerede indløb i December 1813, i stedet for den efter 5-1-13 burde udfærdiges 8 Dage efter Opsigelsens Forløb. Men da Creditor inden disse 8 Dages Forløb kan erlægge Søgsmålet og Contra Citanten viiste han ej agtede at betale, kan denne Exception ej heller tages i Betragtning. Endelig har han fremsat den 3die Exception at have tilbuden 1000 rd den 24 July 1813; men da der allerede da var Tvist om enten Summen var 1000 eller 1200 rd og ingen Renter tilbøder, saa kan ej heller Fordringen herved være afgjort. Angaaende Hovedspørgsmålet om Omskrivningen skal være 1000 rbd. NV. eller 1200 rb. S.V. da klagen til Com: fandt Sted, da har vel Hoved Citanten ved sin Paategning paa Obligationen antaget det første; men dette var grundet paa

-193- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294098>

Fdg. 5 Jan: 1813 § 28, naar Creditor strax vilde have sine Penge udbetalte. Men Fdg. 9 Martz 1813 udkom førend Sagen var paadømt. Den befaler at enhver Creditor som havde anlagt Sag førend Publikation af 5 Jan: 1813, skulde kunne omskrive fra den Tiid Søgsmålet begyndte, hvilket her var før Forordningens Publikation ved Byetinget her. Citanten maa altsaa nyde godt af denne Forordning, og Capitalen altsaa omskrives med 20 Rb. S. V. for hver 100 rd DC; da Gield yngre end 10 Decb. 1812 saaledes omskrives i Fdg. 5 Jan. 1813, vedlagte Tabel. Saaledes troer jeg at Byetingsdommen rettelig har tilfundet ham at betale 1200 rd., hvortil kommer at lovlige Renter fra Datoen bør erstattes med 4 pC. Betræffende Proc: Omkost: kunde vel Contra Citanten med Hensyn til at der kunde være Tvist om Omskrivningsmaaden, fordre sig Friefunden for at betale dem, men da det havde staaet til ham at afgjøre Fordringen med 1000 rbd. NV før klage til For: Com:, maa han ansees som debitor morosus, og erstatte Omkostningerne. Den under 16 July 1814 meddeelte Attest om Liquidation af det Contra Citanten har tilgode for Arbejde, kan der ej tages Hensyn paa, da den ej efter § 15 i Prov. Anord: 9 Juni 1815 har været Hoved Citanten foreviist; thi concluderes:

Byetingsdommen bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Stiftsretten og HøjesteRet godtgjør Contra Citanten Hoved Citanten med 100 Rbd. R. S.

2., **Omsen:** I det Heele eenig med Justitiarii Bergs Doms Conclusion, og blot bemærker at Contra Citantens Sagfører har frafaldet den første af Berg berørte Indsigelser.

3., **Koren:** Ligeledes eenig med Berg; kun anmærkes at klagen til Forligelses Commissionen er udtaget førend Publikationen af Fd. 5 Janv. 1813, men ej Stævningen.

-194- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294099>

I Øvrigt troer jeg at Proces Omkostninger for alle Retter bør hæves paa Grund af de forskellige Meninger Retterne have været af.

4., **Mandix:** eenig med Berg.

5., **Kiønig:** ligeledes

6., **Collett:** Da der allerede er Pluralitet for Byetingsdommens Stadfæstelse, vil jeg ej vidtløftig argumentere hvorfor jeg troer Overretsdommen bør stadfæstes; kun vil jeg kortelig bemærke da Professor Pihl under 25 Febr. 1813 ved sin Paategning har omskrevet den omhandlede Obligations Summa til 1000 rbd. NV. saa troer jeg det følger af den hele

Context af Fdg. 9 Martz 1813 og Esprita saavel i denne som de flere om Pengevæsenet emanerede Anordninger at han nu ej kan prævalere sig til at erholde et større Omskrivnings Forhold. Betræffende den producerede Attest af 16 July 1814 troer jeg strider mod 5-13-4. Paa disse og de flere af StiftsRetten anførte grunde concluderes:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for denne Ret ophæves.

7., **Justitiarius:** I det hele eenig med Berg. Jeg anseer ej den af Pihl paaskrevne Omskrivning for anvendelig, da den ej indeholdes i Fdg. 9 Martz 1813 som han da ej kunde kiende.

Dom 4de Octbr. 1815:

Bytingsdommen bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Stiftsoverretten og Høiesteret betaler Contra-Citanten til Hoved-Citanten med 100 Rbd. rede Sølv.

Den Norske Rigstidende. No. 94. [s. 4]

Fuldmægtig Engebretsen mod Snedkermester Hansen.

Citanten har ved Stevning af 12te Januar d. A. til aldeles Underkjendelse, Tilsidesættelse og Forandring indanket en Dom, afsagt af Aggershuus Stiftsoverret den 19de September 1814 i en Sag, angaaende en af Jndstevnede paa Citanten formeret Regning over Snedkerarbeide m. v. Bemeldte Dom lyder saaledes: Bytingsdommen bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Stiftsoverretten ophæves. At udredes o. s. v. Ved den af forrige Byfoged i Christiania, Capitain Christopher Weidemann under 12te Januar s. A. afsagte Underretsdom er saaledes kjendt for Ret: Contra-Citanten, Fuldmægtig Engebretsen bør til Hoved-Citanten, Snedker Hansen, betale de paastevnede 75 Daler 4 Skilling Rbp. N. V., med lovlige Renter fra 12te Juni 1813, til Betaling skeer, samt denne Processes Omkostninger med 20 Rbd. S. V. Snedkermester Hansen bør for Contra-Citantens Tiltale i denne Sag fri at være. Det Jdømte o. s. v.

Ordens No. 48.

Løbe No. 44.

Anno 1815, Torsdagen den 5te Octbr. blev i Sagen Fuldmægtig Engebretsen contra
Snedkermester Hansen voteret saaledes:

-195- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294099>

1., **Lange:** Ved Højesterets Stævning af 12 Jan: 1815 har Fuldmægtig Engebretsen indanket til aldeles Underkiendelse, Tilsidesættelse og Forandring og bedre Rets Nydelse en af Aggershuus Stiftsoverret under 19 Sept. 1814 afsagt Dom i en Sag mellem ham og Snedker Hansen betræffende en af denne produceret Regning for Snedkerarbejde m: v: Ved Stiftsrettens Dom stadfæstedes Byetingsdommen samt Processens Omkostninger for førstnævnte Ret ophæved, og ved Byetingsdommen af 13 Janv. 1814 blev Fuldmægtig Engebretsen tilpligtet til Snedker Hansen at betale de paastævne 75 Rbd. 64 s. N. V. med lovlige Renter fra 1 July 1813 til Betaling skeer samt Processens Omkostninger med 10 Rbd. SV. Hansen blev derimod friefunden for Citantens Tiltale. Engebretsens Sagfører for Højesteret har paastaaet de ergangne Domme tilsidesatte og Hansen tilpligtet at betale til Hoved Citanten 200 rbd. S. V. saa og i Erstatning fordi det omhandlede Snedkerarbejde blev for silde forfærdiget og har foranlediget større Udgivter paa Sadel og Maler Arbejde i Engebretsens Gaard end der ellers vilde have fundet Sted, saa meget som gode Mænd ansætte Skaden til efter lovlig Omgang, hvorfra dog afgaaer de Hansen for Snedkerarbejde tilkommende 75 rbd. 64 s: NV. Endelig har han paastaaet indstævnte tilpligtet at betale Omkostninger for alle Retter med 150 Rb. RS. Hansens Sagfører har paastaaet enten at Sagen afviises og at Indstævnte tillægges 100 Rbd. RS i Kost og Tæring eller in subsidium at de ergangne Domme stadfæstes og Appellanten tilpligtes at betale Hansen 100 Rb. RS i Proces Omkost: og at bøde for unødigt Trætte. Hvad Sagens Afviisning angaaer da formener jeg at samme ej kan tages til følge da Provis: Anord: for Højesteret ej existerede ved Stævningens Udtagelse og den i Sagen formerede Contraprætension overgaaer

-196- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294100>

summa appellabelis; hvorfor Sagen bør endelig paakiendes. Hansens Fordring paa Fuldmægtig Engebretsen grunder sig paa en Deel af ham for denne forfærdiget Snedkerarbejde som beløb sig til 454 rd. 4 s: DC, som omskrevne til Rb: NV udgjør 75 rb. 64

s: NV. Engebretsen har derimod formeret Contraprætensioner paa Snedker Hansen til Erstatning fordi Arbejdet ikke blev ham leveret i betimelig Tiid, da den tilbørlig Hurtighed ej er anvendt af Hansen; og at Prisen i den Tiid, som han paastaaet har været 2 Aar, Hansen saaledes har været in mora i Henseende til Leveransen af Snedkerarbejdet, er betydelig steget; ligesaa har Engebretsen formeent at komme tilgode Erstatning paa Grund af at han ved at Hansen har præsteret Arbejdet saa silde, er paalagt større Udgifter for Sadelmager og Maler Arbejde end ellers. I den afholdte Taxations Forretning er det godtgiort at naar ingen overordentlige Hindringer havde mødt maatte det besigtede Arbejde været færdiggjort i et Aar i hvilken Bestemmelse man tillige synes at have taget i Betragtning at Hansen paa samme Tiid har havt andet Arbejde. Derimod have Synsmændene anseet Betalingen for moderat og Arbejdet i Almindelighed forsvarlig giort. Det Tab, Fuldmægtig Engebretsen kan ansees at have lidt formedelst leverancens Udeblivelse at kunne have bortlejet sine Værelser, have de anslaaet til 800 rd. DC. Hansen har ej ved dem mellem Parterne indgaaede mundtlige Foreening forpligtet sig til at levere Arbejdet til nogen vis Tiid, og Engebretsen har saavidt under Sagen er beviist, flere Gange paamindet Hansen om at skynde sig og derved erkiendt sig villig til at vedblive Løn

-197- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294100>

uanset Arbejdet efter hans Formeening ej var leveret i rette Tiid med tilbørlig Hurtighed. Engebretsen maa og ved at have modtaget Arbejdet og gjøre Afbetaling for Regningen over Hansens Tilgodekommende uden nogen Reservation af Indsigelser, antages at have frafaldet Paastand om erstatning. Engebretsen formener jeg i Øvrigt har godtgiort lovlig at have være forhindret fra at møde ved Forligelses Commissionen; thi concl:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

2., **Collett:** Angaaende den præliminære Exception, kunde der vel være Grund til at afviise Sagen; men da Engebretsen ej derved vilde faae Erstatning, maa Sagen antages. Det er evident at Engebretsen er mishandlet. Godtgiort er det at en Deel af Arbejdet var uforsvarligt fordi Materialierne, som Hansen havde tillagt, vare raae. Imidlertid er Sagen mislig behandlet, saa at Retten, da Contracten har været mundtlig og ej er beviist, ej kan tage dette til Følge. Der er ej heller beviist naar Hansen skulde begyndte sit Arbejde og naar

han endte det. Engebrechtsens Undskyldning at han ej kom i Forligelses Commissioner fordi han var i Fadder, kan ej antages, da han efter Fadderskabet kunde have indfundet sig. Jeg concluderer derfor som Assessor Lange dog med den Forandring at Omkostningerne kun ophæves for Højeste Ret.

3., **Omsen:** 1-4-5 viiser tydelig nok at Citantens Stævning til Højesteret er lovstridig da end ikke hans Contra prætensioner ere opgivne i samme, men da Indstævntes Sagfører ej har fremsat nogen Indsigelse i saa Maade, saa kan Stævningen efter 1-4-5 ej afviises.

-198- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294101>

Hvad Indstævntes Indsigelse angaaer, da viiser 1-6-16 at Contraprætensionerne udgiøre meer end summa appellabilis, og saaledes kan Sagen ej heller af denne Grund afviises. Betræffende den Deel af Hovedsagen nem: de 75 rbd. 64 s: NV som Hansen fordrer for SnedkerArbejde, maa bemærkes at Citantens Sagfører for HøjesteRet har frafaldet enhver Indsigelse eller Udsættelse mod bemeldte Hansens Regning af 1 Aug. 1812, og følgelig bliver der intet med Hensyn til denne Regning at paakiende. Med Hensyn til Contrasøgsmålet da har Citantens egen Sagfører anseet det for HovedSpørgsmaal hvorvidt en Haandværksmand, naar skriftlig Contrakt ej existerer, kan til med Arbejdet, og Citantens Paastand om Erstatning grundet sig hovedsaglig derpaa at Hansen havde biet længer end passeligt og rimeligt var. Men hvo der betinger sig Arbejde af en Haandværksmand uden at bestemme Tiden til Arbejdets Leverelse, underkaster sig derved dennes vilkaarlige Behandling, maa altsaa finde sig i at bie indtil denne leverer Arbejdet fordi han ej betingede sig bedre Vilkaar. Hansen kan saaledes ej siges at have været in mora al den Stund Embrethsen hverken har foregivet eller beviist at Arbejdet var betinget til en vis Tiid. Citanten vil vel at en passende Tiid skal være Maalestocken men om saadan Maalestock kan der disputeres til Evig Tiid. For øvrigt tiltræder jeg Langes Votum og Conclusion med den af Collett foreslaaede Forandring.

4., **Mandix:** ligeledes Langes Votum og Colletts Forandring.

-199- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294101>

5., **Berg:** Endskiøndt jeg troer at Appellanten var beføjet til at erholde Erstatning for det for silde leverede Arbejde, saa kan samme dog ej tilkiendes ham, da man ingen terminus a quo

har, hvorfra det Aar, Skiøns mændene have bestemt, skal begynde. Jeg henholder mig derfor til Langes Votum i eet og alt, eftersom den fremlagte Attest er tilstrækkelig til at godtgjøre Engebretsens Forfald.

6., **Kiønig**: ligeledes.

7., **Justitiarius**: Da Engebretsen dog skrev til Forligelses Commissionen, kan han ej ansees for aldeles udebleven. Jeg henholder mig derfor til Langes Conclusion.

Dom 5te Octbr. 1815:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

Den Norske Rigstidende. No. 96. [s. 3]

Cancelleraad Morgenstjerne Actor mod Sjur Christensen Qvam, Christen Nielsen Qvam og Niels Christensen Qvam.

Actor har ved Stevning af 27de Septbr. d. A. indanket til Stadfæstelse og Skærkelse en af Bergens Stiftsoverret den 8de Mai sidstleden afsagt Dom i den mod Tiltalte instituerede Justits-Sag for begaaet Tyverie og Hælerie. Bemeldte Dom lyder saaledes: Hjemtingsdommen bør ved Magt at stande; dog saaledes, at Tiltalte Niels Christensen Qvam bør hensættes 2 Maaneder i Bergens Byes Fængsel, dog adskilt fra andre sammesteds arresterede Forbrydere, samt at han tilligemed Arrestanten Sjur Christensen Qvam og Tiltalte Christen Nielsen Qvam betaler alle af Actionen mod dem lovlige flydende Omkostninger, og deriblandt i Sallarium til Actor Procurator Schiuder 20 Rbd. N. V., og til Defensor, Lensmand Jver Westrem 8 Rbd. N. V. At efterkommes inden 8 Uger o. s. v. Ved Hjemtingsdom, afsagt den 16de Decbr. f. A. af Sorenskriveren i Jndre-Sogn, Cancelleraad L. Jrgens, er saaledes kjendt for Ret: Arrestanten Sjur Christensen Qvam bør for forøvet Tyverie at hensættes til Arbeide i Bergens Tugt- og Manufactur-Huus udi 6 Maaneder, samt betale alle af hans Arrest samt Actionen for hans Vedkommende flydende Omkostninger. Tiltalte Niels Christensen Qvam bør som Løsgænger hensættes i samme Tugthuus i 2 Maaneder; dog adskilt fra andre der arresterede Forbrydere. Tiltalte Christen Nielsen Qvam bør for videre Tiltale i denne Sag fri at være; dog at han samt Niels Christensen, hver for sig, betale de af Sagen for deres Vedkommende flydende Omkostninger, Alt efter lovlige af Amtet approberede Regninger. Actors Regning billiges med 38 Rbd. 3 Mk. 2 1/3 s. N. V., og Defensors Sallarium med 8 Rbd. N. V. Straffen fuldbyrdes efter Øvrighedens Foranstaltning, og de idømte Omkostninger udredes o. s. v.

J: S: No. 11.

Løbe No. 45.

Anno 1815. Fredagen den 6 Octbr. blev i Sagen Cancellieraad Morgenstjerne som Actor Siur Christensen Qvam, Christen Nielsen Qvam og Niels Christensen Qvam voteret saaledes:

1., **Mandix:** Ved Højesterets Stævning 27 Septbr. d. A: har Morgenstjerne som Actor paaanket til Stadfæstelse og Skiærpelse en d: 8 May d. A: af Bergens StiftsOverret afsagt Dom udi en Sag anlagt af Justitien med Siur Christensen Qvam og fl. for begaaet Tyverie og Løsgjængerie. Ved Stiftsoverretsdommen som for en Deel stadfæster Hjemtingsdommen af 16 Decb. 1814, er S: C: Qvam tilfunden at arbejde i Bergens tugthuus i 6 Maaneder, N: C: Qvam at hensættes 2 Maaneder i Bergens Byes Fængsel og adskilt fra andre Forbrydere, hvorimod C: N: Qvam er for videre Tiltale friefunden, kun at han deeltager i Omkostningerne. At S: C: Qvam har forøvet forskiellige Tyverier er ved hans egen Bekiendelse, Vidner, de Bestiaalnes Vedkiendelse etc. godtgiort.

-200- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294102>

Han maa altsaa, da han er over Criminel Lavalder blive derfor at straffe. Da der ej befindes ved Tyverierne de qualificerede Omstændigheder, der høre til at bestemme Begrebet om Indbrud, og da han ej forhen er dømt for Tyverie, maa han blive at dømme efter Fdg. 20 Febr. 1789 § 1. Straffen synes mig med Hensyn til hans særdeles unge Alder, da han kun var lidt over 15 Aar ved Tyveriets Udøvelse, og da Tyverierne fordetmeeste bestode i Levnetsmidler, som han efter Familiens usle Forfatning mueligen ofte har været i Trang for, at kunne, hvad Tiden angaaer, bestemmes til 3 Maaneder, da han dog allerede har hensat arresteret over 1 Aar. I giæld finder ej Sted, da kosterne deels ere tilbagekomne, deels Erstatning derfor frafalden. Hvad Christen Nielsen og hans anden Søn Niels Christensen Qvam angaaer forsaavidt de skulle ansees som Medviidere og Hælere ved de forøvede Tyverier, da ere vel kosterne fundne i Christen Nielsens Kielder, og der synes heraf saavelsom flere Omstændigheder at følge Formodning mod dem i saa henseende. Men da de dog aldeles have benægtet saadant, og det tildeels er oplyst at de ej vare hiemme paa Pladsen da Tyveriet blev begaaet, og det altsaa kan tænkes mueligt at andre virkelig have

indbragt Kosterne i Christens kilder ham uafvidende, saa skiønnes ej rettere end at de for videre Tiltale i denne Henseende maae friefindes, dog at de formedelst Mistanker mod dem, deeltage i Omkostningerne. Betræffende Niels Christensen Qvam, forsaavidt han er dømt som Løsgjænger, da synes mig at naar man tager hensyn til som under Sagen oplyst, at han i 3 Aar har tient Engebret Engebretsen indtil Foraaret 1814 da han blev udkommanderet i Kgl: Tieneste, og at han efter hans Hiemkomst atter skulde tiltræde Tienesten, som han og gjorde en kort Tiid, men derefter formedelst paakommen Sygdom ej var i den, og uagtet han vel skulde have tiltraadt efter Helbredelsen

-201- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294102>

Tienesten igien men ej opfyldte dette i vel som det synes fordi han ej tilfulde kunde blive eenig med husbonden om Wilkaarene, saa skiønner jeg ikke især naar man tager i Betragtning, den saare korte Tiid, han saaledes kan antages at have været uden Tieneste, at han som Løsgjænger kan blive at ansee; thi concluderes:

Siur Christensen Qvam bør at hensættes til Arbejde i Bergens Tugthuus i 3 Maaneder samt betale alle af hans Arrest og Actionen for hans vedkommende flydende Omkostninger. Christen Nielsen og Niels Christensen Qvam bør for videre Tiltale i denne Sag frie at være; dog at de hver for sig betale de af Actionen lovlig flydende Omkostninger for deres Vedkommende, under hvilke Actors Sallarium for Underretten billiges med 20 Rbd. NV. og Defensors 8 rbd. NV. I Salarium til Actor for Højesteret betale de Tiltalte 16 Rbdr. R. S. een for alle og alle for een.

2., **Lange:** Eenig med Mandix.

3., **Collett:** Angaaende Siur Christensen, da er han fuldkommen overbeviist om sin Brøde, og paa de af Assessor Mandix anførte grunde maa Straffetiden for ham nedsættes.

Betræffende og Niels Christensen, da er Sagen av Vigtighed med Hensyn til det i senere Tiids overhaandtagende Løsgjængerie. Anordningerne have i den Henseende fastsat strænge Forbud. Erfaring viser og, som i denne Sag, at netop fattige Huusmænd, som have mange Børn, holde dem hiæmme for sig. Defensor har skiævt paaberaabt sig § 4 i Fdg. 1754, da det ej er beviist at Tiltalte har været i

-202- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294103>

samme Tilfælde, det at han har beredt Skind kan ej gjøre ham til nogen fast boesat Haandværker. StiftsRetten har derfor været aldeles beføjet til at ansee ham med 2 Maaneders Fængsel. Hvad Faderen angaaer da er det sandsynligt at han er Tyv, men saasom det dog ej er strængt beviist, bliver han at friefinde, mod at deeltage i Omkostninger; thi concl:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. I Sallarium til Actor for Højesteret betale angældende een for alle og alle for een 16 Rbd. R. S.

4., **Debes:** Eenig med Mandix.

5., **Omsen:** Betræffende Siur Christensen, da maa hans unge Alder, slet Opdragelse, Kosternes Ubetydelighed, Fattigdom, at det var Madvarer han stial, nedsætte hans Straf til 2 Maaneders Tugthuus. Hvad Christen Nielsen angaaer da tiltales han deels for Tiggerie deels fordi en Deel stiaalne Koster fandtes i hans Kiælder. Angaaende dette sidste, da er det ej godtgiort at han enten er Tyv eller Tyvsheler, hvorimod det ved flere Widners i sær 3 og 5tes er beviist at han og Familie var fraværende saavel da Tyveriet blev forøvet som da Kosterne fandtes i hans Kiælder, hvoraf følger at man ej kan miskiende ham fordi de fandtes der, da det tillige er beviist at Døren til Stuen, hvorunder Kiældereren var, stod aaben. Betræffende det første maa bemærkes: 1., at der ingen Ordre er til at paatale Betleriet, hvorhos maa bemærkes at naar en fattig Mand som sidder men en talrig Familie anraaber sine Medmennesker om Hielp for at erholde et Biedrag til sin Underholdning saa kan han vel neppe ansees som Betler i egentlig Forstand, ligesom neppe en Sag om denne Gienstand henhører under Høje-

-203- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294103>

steret. Han maa derfor aldeles friefindes uden at tage Deel i Omkostningerne. Den 3die Niels Christensen betaler for Løsgjængerie men saavidt jeg skiønner uden Grund, thi førend han udkomanderedes havde han fast Tieneste, og efter hans Tilbagekomst var han syg og skrøbelig, men selv naar han var frisk kunde han ej være forbunden at tage fast Tieneste førend til 1te Fahrdag efter hans Tilbagekomst. Saaledes sees ej at han har begaaet mindste Brøde ved at tage Dagarbejde, ligesom overalt Aftaller mellem ham og 13 Vidne Engebreth

Engbrethsen maa være denne Sag uvedkommende. Paa grund heraf troer jeg han ligeledes bør aldeles frifindes uden at tage Deel i Omkostninger. thi concl:

Tiltalte Siur Christensen bør hensættes til Arbejde i Bergens Tugthuus i 2 Maaneder. Saa betaler han og alle af Actionen lovlige flydende Omkostninger og derunder til Actor og Defensor for Underretten saaledes som ved Hiemtingsdommen er bestemt, samt til Actor for Højesteret 16 Rbd. R. S: Christen Nielsen Qvam og Niels Christensen Qvam bør for Actors Tiltale i denne Sag aldeles frie at være.

6., **Kiønig:** Eenig med Mandix.

7., **Justitiarius:** Eenig med Omsen.

Dom 6te Octbr. 1815:

Tiltalte Sjur Christensen Qvam bør at hensættes til Arbejde i Bergens Tugthuus i 3 Maaneder, samt betale alle af hans Arrest og Actionen for hans Vedkommende lovlige flydende Omkostninger. De Tiltalte Christen Nielsen og Niels Christensen Qvam bør for videre Tiltale i denne Sag frie at være; dog at de hver for sig betale de af Actionen for deres Vedkommende lovlige flydende Omkostninger, under hvilke Actors Sallarium for Underretten billiges med 20 Rbd. N. V., og Defensors med 8 Rbd. N. V. J Sallarium til Actor for Højesteret, Cancelliaraad Morgenstjerne, betale de Tiltalte, een for alle og alle for een, 16 Rbd. rede Sølv.

Den Norske Rigstidende. No. 96. [s. 3-4]

Cancelliaraad Morgenstjerne Actor mod Johannes Erichsen og Christen Andersen Sønderlund.

Ved Stevning af 30te Sept. d. A. har Actor indanket deels til Stadfæstelse deels til Skærpelse en Dom, afsagt af den constituerede Sorenskriver i Senjens og Tromsøes Fogderie, J. Grønberg tillige med Meddomsmænd den 3die Juli sidstleden, i den af Justitien mod Tiltalte for Tyverie anlagte Sag. Denne Dom er saalydende: De Tiltalte, nemlig Johannes Erichsen samt Christen Andersen Sønderlund bør til Undgjældelse for at have anden Gang gjort skyldige og deelagtige i Tyverie at arbejde paa Wardøhuus Fæstning, følgelig Forordningen af 20de Febr. 1789 saaledes af Førstnævnte, nemlig Johannes Erichsen efter Forordningens 5te § hensættes til bemeldte Fæstning at arbejde sin Livstid under streng Bevogtning, og at Sidstnævnte. sc. Christen Andersen Sønderlund, hensættes til Arbejde paa fornævnte Fæstning i 4 Ugr. Tiltalte Andreas Tollefsen Barbue bør i Følge allegerede Forordning, confereret med Rescriptet af 8de Januar 1762 til Undgjældelse for den ham overbeviste Forbrydelse, at have gjort sig deelagtig i Tyverie, at arbejde i Finmarkens Fogderie for Kost og Løn i 2de Aar paa

det Sted, som af Øvrigheden nærmere anvises. Samtlige 3de Tiltalte bør een for alle, og alle for een, at udrede og erstatte alle af denne Sag deres Arrest, Underholdning og Vartægt, samt Dommens Exsecution flydende Omkostninger, deriblandt Actors billigede Sallarium med 10 og Defensors med 5 Rbd. S. V., Alt efter lovlige af Amtet approberede Regninger. Endelig bør Tiltalte Johannes Erichsen betale Gjæld til efterskrevne Bestjaalne, til Erstatning for de dem fratagne Kaaster, som ei ere tilbageleverede, saasom til Kjøbmand Peter Figenskou 57 Rbd. 2 Mk. 1 s., til Kjøbmand Christen Moe 67 Rbd. 3 Mk., til Kjøbmand H. A. Gjæver 266 Rbd. 4 Mk., og til Bonden A. L. Figenskou i Hestfjorden 15 Rbd. 5 Mk. 8 s., tilsammen Gjæld 467 Rbd. 2 Mk. 9 s. N. V. Dog bør Christen Andersen tillige tage Deel i at udrede og erstatte de Kjøbmand Figenskou tilkommende 57 Rbd. 2 Mk. 1 s., forsaavidt Johannes Erichsen ei maatte være istand til at udrede Samme formedelst Uformuenhed. Det Jdømte fuldbyrdes og efterkommes 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Justitiens videre Befordring.

J: S: No. 13.

L: No. 46.

Aar 1815 Onsdagen den 11 Octobr. blev i Sagen Cancellieraad Morgenstjerne som Actor c: Johannes Erichsen og Christen Andersen, voteret saaledes:

-204- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294104>

1., **Mandix:** Ved højesterets Stævning 30 Septb. d. A. har Morgenstjerne som befalet Actor efter foregaaende Indvarsling, paaanket en af den constituerede Sorenskriver i Senjens og Tromsøes Fogderie Grønberg og Meddomsmænd den 3 July d. A: afsagt Dom hvorved Johannes Erichsen og Christen Andersen Sønderlund, der vare satte under Tiltale for formeentlig begaaet Indbrud og Tyverier tilligemed en 3die ere dømte, den første til at hensættes i Vardøehuus Fæstning paa Livstiid under stræng Bevogtning, og den sidste at arbejde i bemeldte Fæstning 4 Aar. Det er oplyst at Johannes Erichsen ved Højesterets Dom 28 Martz 1801 der stadfæster Trondhiems Stifts OverretsDom 16 Febr. 1801. er tilfunden at stryges til Kagen og arbejde i Trondhiems Fæstning sin Livstiid, samt at Christen Andersen Sønderlund, der var forhen dømt for Mordbrand, Indbrud og Tyverie, er ved Reskr. af 25 Septb. 1801 til Stiftamtmanden over Aalborg benaadet paa Livet imod at Kagstryges og hensættes til Arbejde i Kiøbenhavns Fæstning sin Livstiid, hvor han og har været hensat, men siden efter at være rømt derfra, bleven hensat paa Vardøehuus Fæstning. Begge disse Forbrydere ere derefter ved Norges Riges Regentskabs Reskript i

Martz 1814 til Commandanten paa Vardøehuus, benaadede og løsladte. Forsaavidt Actor under Sagen har anmærket at der mueligen kunde være Tvivl om Sagen ej burde været indstævnet til Trondhiems Stiftsoverret, da Rescriptet af 1776 allene angaaer Finmarken, og Senjens og Tromsøens Fogderier egentlig ligge i Nordlandene. Men foruden at der saavidt jeg erindrer er et specielt Reskript, som bestemmer det samme i Henseende til Justitssager for disse 2 Fogderier der er bestemt for Finmarken, saavidt det og aldeles ej være til nogen Nytte men til Byrde

-205- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294104>

for det Offentlige at afviise Sagen til Paaanke for StiftsRetten. Angaaende Sagen selv da er Johannes Erichsen ved egen Bekiendelse. Vidner og de Bestiaalnes Vedkiendelse, fuldkommen overbeviist om at have begaaet de forskiellige paatalte Tyverier; og da han forhen er dømt efter Fdg. 20 Febr. 1789 § 4, saa maa denne Fdg. nu anvendes paa ham. Betræffende Christen Andersen Sønderlund da er han aldeles ej overbeviist om at have været egentlig Deeltager i de 2 forskiellige Tyverier paa det Russiske Skib og hos Kiøbmand Peder Figenschou; derimod er det oplyst at han ved Kiøbmand Figenschous Brygge har fundet 1 Par Bomuldsstrømper, som han har taget til sig og ej oplyst, og i Henseende til at han skal være Medviider, og Hæler i de paa Skibet og hos Figenschou forøvede Tyverier, da skiønnes det ej rettere end at han i Henseende til det første fornemmelig maa antages for saadan; thi vel har han nægtet at have vidst derom da det blev begaaet, men han har dog derhos tilstaaet at han strax efter blev underrettet derom, og at han har deeltaget i Kosterne, ligesom han ej inden Retten har siden udtrykkelig erklæret at han var fuldkommen Medviider; thi den Omstændighed at han siger, hvilket paa en Maade og er rigtigt, at han har angivet Tyvene, da forekommer dette mig ej at kunne frietage ham for at ansees som Medviider og Hæler, siden det først skeede efter at nogle af de Bestiaalne talte til ham derom; og det saa meget mere som der ere mange Grunde, hvorfor man kunde antage ham som Deeltager, og da han endog har været med at give Russerne Erstatning for det, de ej fik tilbage, da den af ham dertil anførte Grund, ej kan antages. Derimod synes han ej saa ganske at kunne betragtes som Hæler i Tyveriet hos Figenschov. Straffen for denne Forbryder skiønnes altsaa ej at kunne bestemmes for egentlig Tyverie og han i følge deraf at kunne dømmes efter

-206- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294105>

Fdg. 20 Febr. 1789 § 5; thi uagtet 5-9-2 siger at den som ej oplyser Hittegods bliver Tyv derfor, saa synes dette dog ikke at kunne antages at den Straf, som følger deraf, bliver en virkelig Tyvsstraf; og han maa altsaa ansees som Medviider og Hæler, samt da han som forhen dømt for Tyverie og der indbefatter Hælerie, maa han dømmes for 2den Gang begaaet Hælerie. Efter Fdg. 1789 § 7 synes derfor Straffen for disse Forbrydere i Analogie med § 1 at burde bestemmes overeensstemmende med Res: 10 July 1810 til 2 Aars Arbejde i Trondhiems Tugthuus. Betræffende de idømte Omkostninger anmærkes at Fogden urettelig er tilkiendt Salarium, da saadant kun kan finde Sted i Politicsager og hvor der er Spørgsmaal om Bøder, i følge adskillige specielle Reskripter, thi concluderes:

Johannes Erichsen bør at stryges til Kagen og brændemærkes paa Panden, samt derefter hensættes under stræng Bevogtning i Vardøehuus Fæstning paa Livstiid. Christen Andersen Sønderlund bør at hensættes til Arbejde i Trondhiems Tugthuus paa 2 Aar. I Henseende Igiælden og de idømte Omkostninger bør Hiemtingsdommen ved Magt at stande; dog at det Actor Foged Nielsen tilkiendte Salarium bortfalder. I Salarium til Actor for Højesteret betale de Tiltalte een for begge og begge for een 16 Rbd. RS:

2., **Kiønig:** eenig med Mandix

3., **Omsen:** I det væsentlige eenig med Mandix kun bemærkes: J: Erichsen som forhen ved Højesterets

-207- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294105>

Dom af 1801 er dømt for Indbrud til at stryges til Kagen og til at arbejde i Trondhiems Fæstning paa Livstiid; fra hvilken Straf han blev benaadet ved Regentskabets Reskript [resolusjon] af 1814, tiltales under denne Sag for 5 Tyverier. Kun Tyveriet paa det Russiske Skib i Hammerfæst var oplyst og bekiendt af Johannes Erichsen da Actions Ordren af 13 Janv. d. A: blev udstædt, hvorfor det havde været Actor ved Hiemtinget hans Pligt Overeensstemmende med Fd: 21 May 1751 § 7 at udvirke en Extensions Ordre med Hensyn til de flere Tyverier, som Tiltalte senere tilstod in Specie under 5 og 6te May d. A: Imidlertid,

og da Tiltaltes Skiæbne efter Loven bliver den samme enten han har forøvet 1 eller flere Tyverier, synes det paa Grund heraf unødvendigt at hiemviise Sagen. Johannes Erichsen er ved Widner og Bekiendelse overbeviist om Tyveriet paa Russiske Skib. Den 5te § i Fdg. 1789 bliver altsaa anvendelig. Jeg henholder mig derfor til Mandix's Votum ham angaaende. Angaaende C: Andersen Sønderlund, da er Spørgsmaalet om han er Tyv eller Hæler. Sagen indeholder ej noget Beviis for at han virkelig har været med at udføre Tyveriet paa Skibet; meget mere viiser saavel J: Erichsens som Andreas Tollefsens Dispositioner og fornemmelig 4 og 5 Vidnes eedelige Forklaring, at han ej har været med at udføre dette Tyverie. Det er blot forsaavidt han selv har tilstaaet under 10 Januar d. A: at have fundet et Par Bomuldsstrømper, som ved Inquisition fandtes hos ham, at han skulde ansees som Tyv. Men da der ingen Ejerman er funden til disse Strømper, saa kan han neppe

-208- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294106>

blive at betragte som Tyv med Hensyn til disse Strømper, der maa ansees som en Bagatel. Med Hensyn til Erichsens øvrige Tyverier, da haves intet Spoer om at Andersen i Gierningen har deeltaget i noget af dem. Derimod maa han ansees som Hæler og Medviider i Tyveriet paa det Russiske Skib; thi under 6 May d. A: har han efter mange Benægtelser tilstaaet dette tilsidst, ligesom han da og erkjendte af Erichsen at have modtaget en 50 rd. og 20 rd. Seddel DC hvilken bemeldte Erichsen havde stiaalet i Kiøbmand Figenschous Krambod. Tiltalte maa saaledes ansees efter Fdg. 20 Febr. 1789 § 7. Saaledes tiltræder jeg Mandix's Votum, og troer kun at der maa tillægges angaaende Omkostningerne: forsaavidt paaanket er.

4., **Collett:** Denne Sag er et mærkeligt Exempel paa hvor vaersom man bør være med at benaade grove Forbrydere. C: Andersen har under Sagen været dømt for Tyverie, Indbrud og Mordbrand. Som Benaadningsgrund er i Lieutenant Dreyers Attest af 3die Aug. 1814 anført at han godt kunde brygge og bage. Ligeledes viser denne Sag hvorledes man skammeligen har udført de ædle Metaller af Landet. Jeg er i Realiteten eenig med Mandix.

5., **Debes:** Efter min Formeening er der ej Tvivl om Christen Andersen Sønderlund maa betragtes som Hæler ogsaa i Henseende til det hos Kiøbmand Figenschou af Erichsen begangne Tyverie, da førstnævnte Tiltalte har ladet sig give Penge af den sidste, som han havde stiaalet hos Figenschou; og hans Foregivende at han blot modtog dem for at gjøre sig fortroelig

med Erichsen og erholder nøjere Oplysning om Tyveriet samt at han saalænge opsatte Anmeldelsen deraf til han havde faaet at viide hvor de af Erichsen stiaalne koster vare henbragte, i sig selv ej er andet end blot Opdigtelse. I Øvrigt er jeg eenig med Mandix samt i det af Omsen foreslaaede Tillæg til Domsslutningen.

6., **Koren:** Aldeles eenig med Debes. Kun anmærkes at jeg anseer den af Defensor proponerede Indstilling i den Henseende at være nødvendig for at ej den her idømte Straf skulde komme i Strid med de Anordninger, som rimeligviis inden Straffen exeqveres, ville emanere.

7., **Justitiarius:** Eenig med Mandix og det af Omsen giorte Tillæg.

Dom 11te Octbr. 1815:

Tiltalte Johannes Erichsen bør at stryges til Kagen og brændemærkes paa Panden, samt derefter indsættes under streng Bevogtning i Wardøhuus Fæstning paa Livstid. Tiltalte Christen Andersen Sønderlund bør at hensættes til Arbeide i Trondhjems Tugthuus i 2 Aar. J Henseende Jgjælden og de idømte Omkostninger bør Underrettens Dom, forsaavidt paaanket er, ved Magt at stande; dog saaledes, at det Actor, Foged Nielsen, tilkjendte Sallarium bortfalder. J Sallarium til Actor for Høiesteret, Cancellieraad Morgenstjerne, betale de Tiltalte, een for begge og begge for een, 16 Rbd. rede Sølv.

Den Norske Rigestidende. No. 100. [s. 3-4]

Overauditeur Sem, Actor mod Jørgen Nielsen Burounet og Hustru Kari Johnsdatter.

Ved Stevning af 4de October d. A. paaanker Actor til nærmere Paakjendelse en af Trondhjems Stiftsoverret under 31te Mai sidstleden afsagt Dom i Justitssagen, anlagt mod bemeldte Jørgen Nielsen Burounet og Hustru for Tyverie. Stiftsoverretten har dømt saaledes: Niels Nielsen eller Jørgen Nielsen Burounet bør at hensættes til Arbeide i Trondhjems Tugthuus i 2 [To] Aar, og efter udløben Straffetid transporteres til Christiania Tugthuus, hvorfra han er deserteret. Kari Johnsdatter bør hensættes til Arbeide i Trondhjems Tugthuus i 1 [Eet] Aar. Saa bør de og, een for begge og begge for een, at betale alle af Arresten og Actionen flydende Omkostninger, hvorunder, foruden det Vedkommende, i Overeenstemmelse med Anordningerne og efter Øvrighedens

Foranstaltning for Skyds og Diæt Tilkommende, billiges Sallarium for Defensor ved Underretten, Lensmand Bentzen med 6 [Sex] Rbd. S. V., for Defensor ved Tingsvidnet i Nummedalen, Lensmand von Apheln 2 [To] Rbd. S. V., og for Defensor ved Tingsvidnet i Strinde-Fogderie, Lensmand Wold 2 [To] Rbd. S. V. J Henseende til de Bestjaalne tilbageleverede, vedkjendte og tilhjemlede Kaaster, bør Underrets-Dommen ved Magt at stande. At efterkommes o. s. v. Ved den af Sorenskriveren i Stør- og Værdalen, Lars Lie, den 18de Marts d. A. afsagde Hjemtings-Dom er saaledes kjendt for Ret: De tiltalte Arrestanter Niels Nielsen Burounet, hvis rette Navn er Jørgen Nielsen, og Hustru Kari Johnsdatter Burounet, bør hensættes til Arbeide i Trondhjems Tugthuis, den Første i 2 [To] Aar, og den Sidste i 1 [Eet] Aar; saa bør de og, Enhver for sig, betale alle af deres Varetægt og Underholdning lovlig flydende Omkostninger; ligeledes bør de, een for begge og begge for een, betale alle de af denne Sag lovlig flydende Omkostninger saaledes: Til Actor under Hovedsagen for Skyds og Diæt, efter hans Regning, 67 Rbd. 10 s. N. V.; til Dommeren for Skyds, saavel til de optagne 2 Forhør, som til selve Sagen, ialt 22 Rbd. 75 s. N. V.; til Defensor, under Hovedsagen for Skyds og Diæt efter hans Regning, 59 Rbd. 7 s. N. V., og i Sallarium 12 Rbd. ; til Actor ved det i Strinde-Fogderie og optagne Tingsvidne for Skyds og Diæt 10 Rbd. 49 s. N. V., og til Defensor sammesteds 5 Rbd. Til Defensor ved det i Nummedalens Fogderie optagne Tingsvidne, efter hans Regning, t Rbd. 66 s. N. V., samt til Stevnevidnerne efter deres lovlige Regninger. For videre Tiltale i denne Sag bør Arrestanterne være frie. De Bestjaalne, Guttorm Fæhren og Barboe Johnsen Fæhren, overdrages herved, som deres lovlige Eiendom, de af dem vedkjendte, og inden Retten tilstedeværende Ting; nemlig den første 2 Oxehorn og Buløxe, og den Sidste en Liaa. Den bestjaalne Magnild Olsdatter Skogsæth overdrages, som sin Eiendom, de af hende vedkjendte og inden Retten tilstedeværende Ting, nemlig 1 lyseblaat Vadmel's Kjole, 1 sort Vadmel's Kjole, 1 mørkeblaa Vest, en graa Trøie, 1 Slædedyne, 1 blaa Kjole og 1 Skindtrøie. Den bestjaalne Gjertrud Nielsdatter overdrages, som sin Eiendom, 1 blaa Fruentimmertrøie, og den bestjaalne Ranelken Larsdatter Skogsæth overdrages, som sin Eiendom, den af hende vedkjendte Fruentimmerhue. Det Jdømte efterkommes og udredes paa den Maade, som brugelig er i Justits-Sager, efterat denne Dom er lovligen forkyndt.

J: S: 14.

Løbe No. 47.

Aar 1815 Fredag, d: 13d October blev i Sagen Over Auditeur Sem som Actor contra Niels Nielsen Burounet og Kone Kari Johnsdatter. voteret saaledes:

1., **Collett:** Ved Højesterets Stævning 4 Octb. 1815 har OverAuditeur Sem indstævnt en af Trondhiems StiftsOverret under 31 May 1815 afsagt Dom i en Justitssag mod Niels Nielsen Burounet, eller som han egentlig heder Jørgen Nielsen, og hans Hustrue Kari Johnsdatter, af hvilke han er sigtet for forskellige Tyverier og hun dels for Tyverie og dels for Hælerie. Ved bemeldte Stiftsrets Dom og den under 18 Martz 1815 afsagte Underretsdom

-210- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294107>

er han dømt til 2 Aars og hun til 1 Aars Tugthussarbejde m. v. Begge de Tiltalte have nøje holdt sig til Regelen: si quid secisti, nega. Han tiltales for et Tyverie paa Skogseth af forskellige Gangklæder, for at stiaalet en Kiøre-Oxe, en Bul-Øxe og nogle flere Koster. Hvad det første Tyverie angaaer da er samme ved Vidner, Kosternes Tilstedebriagelse og Sønnens Forklaring aldeles beviist. Konen har vel angivet at have fundet Klæderne i Skoven, men deels er det ubeviist deels havde hun da syndet mod 5-9-2. Indbrud er vel ej begaaet i juridisk Forstand, men et Vindue udtaget, hvilket er aggraverende. Dette giælder og om Øxen og de andre koster. Angaaende Oxen da er samme bragt til temmelig Vished. 2 Oxehorn ere nemlig funden hos ham, de ere tilhiemlede af den Bestiaalne, man har seet meget Kiød og Talg hos ham etc. Men juridisk Beviis er dog ej tilvejebragt, ligesom han og altid har nægtet det. Da han forhen har været dømt til Tugthussstraf paa Kongens Naade, kan Straffen ej blive anden end den i Overrettsdommen fastsatte. At Konen har været deelagtig i det første Tyverie er aabenbart; thi conc:

StiftsOverrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salarium til Actor for HøjesteRet betale de Tiltalte een for begge og begge for een 16 Rbd. R.S:

2., **Mandix:** Sagens historie er af Collett tilstrækkelig udviklet, hvorfor jeg forbigaaer den. Betræffende de paatalte Tyverier, da troer jeg at Niels Burounet maa efter hvad under Sagen er oplyst, og da Kosterne hos ham ere fundene, antages for Tyv, dog med Undtagelse af Oxen efter hvad af Collett er omhandlet. Kari Johnsdatter troer jeg og maa antages for Tyv betræffende de stiaalne klædesorter; thi havdes Paaskud at have fundet

-211- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294107>

dem synes ej efter hvad der er oplyst, at kunne antages, og saa meget mere som hun endog selv har erklæret under Paaskudet, at hun vidste Tyveriet paa Skogseth var begaaet, og tillige tages i Betragtning, at hun har villet paaskyde Faderen og Sønnen, Som en Følge heraf concluderes som Assessor Collett.

3., **Kiønig:** Vel er det ej under Sagen godtgiort hvorledes Niels Nielsen eller Jørgen Nielsen og hans Hustru Kari Johnsdatter er komne i Besiddelse af de Ting som Magnille Olsdatter

Skogseth m. fl: have opgivet at være dem frakomne, men da en Deel af disse Ting ere forefundne udi den af de Tiltalte beboede Pladses Huus, og de ej have kunnet tilvejebringe Beviis for hvorledes de ere komne i Besiddelse deraf, saa formenes at deres Besiddelse ej kan ansees lovlig, hvilket og en Deel af de under Sagen afhørte Vidner især deres Søn Ole Nielsen, der har havt bevist Lejlighed til at blive underrettet om deres huuslige Stilling, hans forklaring synes at viise. Naar hertil lægges den af de foregivne Bestiaalne under Eed afgivne Forklaring at de ere berøvede deres ejende Ting imod deres Vidende |: + og hos de Tiltalte forefunden :| da forekommer dette mig i Foreening med den Præsumption, der bliver mod de Tiltalte, paa Grund af de forhen om dem afsagde ej under Sagen fremlagte Domme, som om de under denne Sag maa antages at være skyldige i de dem imputerede Tyverier, der efter min Formeening ej ere foreened med kvalificerende Omstændigheder. Jeg concluderer derfor som Assessor Collett.

-212- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294108>

4., **Lange:** Angaaende Niels Nielsen Burounet da er intet tilstrækkeligt Beviis frembragt at han har stiaalet Oxen. Derimod maa han ansees som Tyv for de koster, der ere funden i hans Huus, og til hvilke han ingen lovlig Hiemmel har kunnet opgive. Det er ej beviist at han før har været dømt for Tyverie; derimod er han efter en Kgl: Resolution af 31 May 1810 sat i Christiania Tugthuus paa Kongens Naade, efter at han ved Højesterets Dom var for vidende at have udgivet falske Bankosedler, tilfunden at miste sin Haand. Derhos er det ved Inspecteur Blix's Attest godtgiort at han den 22 Septb. 1811 deserterede fra Tugthuset. Han maa saaledes ansees efter Fdg 1789 § 1 med at hensættes til Arbejde i Trondhiems Tugthuus. Men da han allerede er efter Kgl: Resolution indsat til Arbejde i Christiania Tugthuus paa Kongens Naade, hvilken Straf ej nødvendig medfører at han derfra igien skal løslades, saa troer jeg det meest passende at Tiltalte nu igien indsættes i Christiania Tugthuus saaledes som ommeldte Resolution bestemmer. Kari Johnsdatter maa for de paa Skogseth bortstiaalne Klæder blive at ansee som Tyv; men paa Grund af hendes nuværende elendige Forfatning, da hun, fordi hun maa ansees for Tyv til Koster, hun ej kan skaffe hiemmel til, dog ej derfor kan ansees overbeviist om at have stiaalet disse koster, saa troer jeg at Straffetiiden bør sættes til 4 Maaneder. Niels Nielsens Burounet eller som han og

kaldes Jørgen Nielsen, bør igien indsættes i Christiania Tugthuus paa Kongens Naade. Kari Johnsdatter

-213- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294108>

bør hensættes i Trondhiems Tugthuus paa 4 Maanedes. I øvrigt bør Stiftsoverrettens Dom ved Magt at Stande. I Salarium til Actor for Højesteret betale de Tiltalte een for begge og begge for een 16 Rbd. R. S.

5., **Omsen:** De 2 Tyverier for hvilke Niels Nielsen Burounet og Kone Tiltales under denne Sag, maae uden Tvivl særskildt blive at paakiende med Hensyn til de forskiellige

Omstændigheder, som finde Sted ved samme. Hvad det 1te Tyveri paa Skogseth angaaer, da formenes det slet intet Beviis er for at nogen af de 2 Tiltalte har forøvet samme; thi

1., intet Vidne har seet Tyveriet forøvet.

2., intet Vidne har forklaret at de Tiltalte have erkiendt Tyveriet undtagen det skulde være de Tiltaltes Søn Ole Nielsen, hvis Forklaring er ubeeediget og hvis Widnesbyrd endog efter 1-13-19 er aldeles Ugyldigt. Naar hertil kommer at begge Tiltalte stadigen have nægtet Sagen, saa kan de heller ikke blive at straffe som overbeviiste om Tyverie, men da kosten ere fundne i deres Værge maae de ansees efter 5-9-2 med en arbitrair Straf og hvorfor jeg anseer Arbejde i Trondhiems Tugthuus paa 4 Maaneder for hver at være passeligt. Hvad Tyveriet paa Fæhren angaaer da maa gøres Forskiæl forsaavidt sammesteds er stiaalet en Oxe og forsaavidt tillige er stiaalet en Øxe m: m: Hvad Oxen angaaer da er der vel adskillige Omstændigheder som lede til den Formodning at Tiltalte Jørgen Nielsen har stiaalet samme, men juridisk Beviis for at han virkelig har forøvet dette Tyverie, mangler aldeles, ligesom det forkommer mig højst upasseligt at man har tilladt Ejeren af Oxen at tilhiemle sig Oxen paa Grund af et Par

-214- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294109>

Horn, der saavidt jeg har kunnet erfare, intet særegent kiendemærke have havt.

Betræffende Øxen og Liaaen derimod da ere de fundne i Tiltaltes Værge, og følgelig maa han tillige ansees for dette Tyverie. Jeg troer altsaa at han dømmes til 6 Maaneders Tugthuusstraf og Konen til 4 Maaneder, med hvilken Forandring jeg tiltræder Langes Votum.

6., **Debes:** Efter min Formeening kan Niels Nielsen, eller som han egentlig hedder Jørgen Nielsen Rukke eller Burounet, ej ansees som Tyv for de Klæder, der skulle være stiaalne paa Skogseth, da man ej finder tilstrækkeligt Beviis for at disse Klæder have været egentlig i hans men kun i hans Kone Kari Johnsdatters hænder, uagtet det er sandsynligt nok at han ej har været uvidende derom eller, som man ej kan andet end formode, vel endog selv har stiaalet dem. Ikke heller troer jeg at Tiltalte Niels Nielsen kan fældes i Anledning den Oxe, der skal være frastiaalen Guttorm Olsen Fæhren, uagtet de mange Sagens Omstændigheder, saasom især hans egen Søns nøjagtige Forklaring og Tiltaltes bestemte Nægtelse om at viide noget af de 2 Oxehorn, der beviisligen ere funden i hans Hiem, opvække en saa høj Grad af Formodning i saa Henseende; saa meget mindre som der ej er opgivet noget bestemt Mærke paa disse Horn. Derimod holder jeg for at Tiltalte maa kiendes skyldig i Tyverie med Hensyn til den ligeledes i hans Værge funden Buløxe og Liaa, der ogsaa skulle være stiaalne paa Gaarden Fæhren; efterdi disse Ting dog altid deels maae være mere Kiendelige fra andre af samme Slags;

-215- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294109>

end Oxehorn, deels og fordi hine Ting vel i Almindelighed behandles med større Opmærksomhed eller ej saa lettelig henslænges som et Par Horn, hvis Brug er mindre almindeligt. I Henseende til den ligeledes under Sagen omhanlede Hud, er ingen saadan Oplysning tilvejebragt at Retten kan tage dette i videre Betragtning. Da Tiltalte forhen har været dømt for en Forbrydelse, der har Egennyttens og Bedrageriets Kiendemærker fælles med Tyverie, nemlig for at have mod bedre Widende udgivet falske Bankosedler, saa troer jeg at de ergangne Domme med Hensyn dertil retteligen have tilfundet Tiltalte den højeste Grad af den i Fdg. 1789 § 1 dikterede Straf, ligesom jeg anseer det rigtigere at dømme ham særligen for denne Forbrydelse med Tugthusstraf, uagtet den ham overgangne Kongl: Resolution 31 May 1810 har bestemt at han for omtalte Forbrydelse skulde hensættes i Christiania Tugthus paa Kongens Naade. Hans Hustrue Kari Johnsdatter troer jeg derimod man og bør ansees som Tyv for de paa Skogseth stiaalne Klæde, da det er beviist mere end tilstrækkelig at hun har været i Besiddelse af dem og hendes Foregivende om at have fundet dem hverken i sig selv efter Sagens data saasom hendes Udladelse for de forskellige Widner der ere hinanden aldeles modsigende, medfører den allerringeste Sandsynlighed hvortil

kommer hendes Stedsøns omstændelig Forklaring i denne Henseende saavel som det at man har fuldkommen Beviis for at de omtalte klæder virkelig ere stiaalne paa Skogseth. I saadanne Tilfælde, naar der ej er mindste Grund til at antage de ere fundne, er troer jeg Tyvsstraffen efter 5-9-2 ligefrem anvendelig. Naar der nu tillige tages Hensyn til at det ufordeel-

-216- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294110>

agtige Lys, hendes forhold viiser sig, saa haves ej tilstrækkelig Grund til at formilde den Tiltalte ved OverRetten tilfundne Straf af 1 Aars Tugthuus arbejde. Paa disse Grunde skulle jeg holde for at Stiftsoverrettens Dom ligefrem bør stadfæstes; altsaa som Collett.

7., **Justitiarius:** eenig med Lange.

Dom 13de Octbr. 1815:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. J Sallarium til Actor for Høiesteret, Overauditeur Sem betale de Tiltalte, een for begge og begge for een, 16 Rbd. rede Sølv.

Den Norske Rigstidende. No. 104. [s. 5-6]

Overauditeur Hjelm, Actor mod Bereth Johanne Olsdatter, Jdde Birgithe Olsdatter, Ole Jensen Blindvaag, Christiane Christensdatter Sælbovig, Valborg Olsdatter, Peternille Tøgersdatter Sælbovig, og Anne Jonsdatter.

Ved Stevning af 1ste October d. A. har Actor deels til Stadfæstelse, deels til Forandring og Skærpelse indanket en af Trondhjems Stiftsoverret den 22de Mai d. A. afsagt Dom i en Sag, hvorunder den første af de fornævnte Ungjældende tiltales for Mordbrand og Tyverie, og de Øvrige deels for Tyverie, deels for Hælerie. Ved bemeldte Stiftsoverrets-Dom er saaledes kjendt for Ret: Bereth Johanne Olsdatter bør have forgjort sin Hals og derefter brændes. Saa bør hun og til Abraham Walseth gjælde Skaden efter den derpaa efter lovlig Omgang nærmere sættende Taxt, samt 40 Lod Sølv til bemeldte Walseth og til Statens Casse ligesaameget, ligesom hun og bør betale Jgjæld og Skadeserstatning til Jens Larsen Aunet 6 Rbd. 62 1/3 s. N. V., til Abraham Walseth 60 Rbd. N. V. og til Erika Kaalstad 4 Rbs. N. V. Jdde Birgithe Olsdatter og Ole Jensen Blindvaag eller Gaarden bør at stryges til Kagen og hensættes til Arbeide paa Livstid, den Første i Trondhjems Tugthuus, den Anden i Trondhjems

Fæstning, samt den Første af den Søsteren Beret Johanne idømte Gjæld og Skadeserstatning til Jens Larsen Aunet betale i Forening med hende, een for begge og begge for een, 2 Rbd. 26 2/5 s. N. V., og Ole Jensen at betale til Jens Larsen Aunet 51 Rbd. 36 s. N. V. og 60 Rbd. i Sølvpenge grov Courant, og til Abraham Walseth 2 2/3 s. N. V. Saa bør og disse 3 Dømte udrede, Enhver for sit Vedkommende, de af deres Arrest, Underholdning i Samme og Varetægt samt Dommens Execution og Actionen lovligen flydende Omkostninger. Ole Jensens Hustru Anne Johnsdatter bør for Justitiens Tiltale i denne Sag aldeles fri at være. Enken Christiane Christensdatter Sælbovig, Valborg Olsdatter Blindvaag og Konen Peternille Tøgersdatter Sælbovig bør for Justitiens videre Tiltale i denne Sag frie at være; dog at de tillige med Bereth Johanne og Jdde Birgithe Olsdøtre, samt Jens Olsen, Enhver for sit Vddkommende, udrede de af Actionen lovligen flydende Omkostninger, hvorunder, foruden det Vedkommende i Overeenstemmelse med Anordningerne og efter Øvrighedens Foranstaltning for Skyds og Diæt Tilkommende, billiges Sallarium for Actor og Defensor ved Tingsvidnerne i Trondhjem, Regiments-Quartermester Lie og Procurator Jversen, enhver af dem Tre [3] Rbd. S. V. Det Idømte at efterkommes efter Øvrighedens Foranstaltning under Adfærd efter Loven. Den af Sorenkriveneren i Fosen, Lauritz Kaasbøll, og Meddomsmænd under 3die August 1814 afsagde Hjemtingsdom er saaledes afsagt: 1) Actionerede Bereth Johanne Olsdatter, for hendes paa Gaarden Nundfjords Udhuse, Abraham Walseth tilhørende, den 9de December 1811 forøvede Mordbrand, bør hvorved hun ogsaa for hendes begangne Tyverier, arbeide under streng Bevogtning i Trondhjems Tugt- og Forbedrings-Huus sin Livstid; saa bør hun og, paa Grund af Lovens 6-19-1, erstatte Abraham Walseth den ham formedelst Mordbranden beviislig tilføiede Skade og ellers erlægge til ham 40 Lod Sølv, samt til Kongen ligesaa 40 Lod Sølv og til Hs. Majestæt at have sin Boeslod forbrudt. Videre bør denne Actionerede erstatte Værdien af de ei tilstedekomne Kaaster, saasom: til Jens Larsen Aunet 6 Rbd. 62 1/3 s. N. V., til Abraham Walseth 60 Rbs. N. V. samt til Jomfru Ericha Kaalstad 4 Rbs. N. V. 2) Jdde Birgithe Olsdatter, for at have været sin Søster Berith Johanne behjælpelig i hendes Tyverie hos Jens Larsen Aunet, bør i Følge Forordn. af 20de Februar 1789 § 7 arbeide i Trondhjems Tugt- og Forbedrings-Huus 1 [Een] Maaned. 3) Ole Jensen Blindvaag eller Gaarden for hans hos Jens Larsen Blindvaag forøvede Tyverie af et Tyverie, hvori Sølvpenge og Bancosedler m. v., bør i Følge Forordningens 1ste § arbeide i Trondhjems Tugt- og Forbedrings-Huus 1 ½ Aar; saa bør han og erstatte og betale Værdien af de ei tilstedekomne stjaalne Kaaster, nemlig: til Jens Larsen Aunet 51 Rbd. 36 s. N. V. samt 60 Rbd. i Sølvpenge grov Courant, og til Abraham Walseth 2 1/3 s. N. V. 4) Enken Christiane Christensdatter Sælbovig, 5) Pigen Valborg Olsdatter, Halvsøster til No. 1 og 2 og Datter til angjældende No. 3, og 6) Konen Peternille Tøgersdatter Sælbovig, disse 3de samtlige, for at have modtaget nogle af de af Bereth Johanne stjaalne Ting og saaledes viist en egennyttig og mistænkelig Fremgangsmaade, bør, til Rettelse for dem selv og til Advarsel for Andre, Enhver af dem bøde til Bjørnøers Sogns Fattig-Casse 2 Rbd. S. V. For det Øvrige frifindes disse 3 sidstnævnte Actionerede for Actors videre Tiltale i denne Sag, og in specie frifindes Konen Peternille Tøgersdatter Sælbovig for den af Mordbrændersken Bereth Johanne hende tillagte Beskyldning, at have tilskyndet Bereth at begaae Mordbranden. Endelig 7) Anne Johnsdatter, Kone til angjældende No. 3 og Moder til de actionerede No. 1 og 2, bør for Actors Tiltale i denne Sag fri at være. For det Øvrige bør actionerede Ole Jensen Gaarden med hans tillige actionerede 2de Døtre Bereth Johanne og Jdde Birgithe, for den Tid, de have været arresterede - saa bør disse 3de Hovedangjældende tilligemed den actionerede Enke Christiane Christiansdatter Sælbovig, Pigen

Valborg Olsdatter og Konen Peternille Tøgersdatter Sælbovig - een for alle, og alle for een, erstatte og betale de af Sagen lovlig flydende Omkostninger, saasom til Actor i Hovedsagen efter hans Paastand i Jndlægget 14 Rbd. 73 s. N. V., til Defensor i Hovedsagen, ligeledes efter hans Paastand i Defensionsrviselse, udi Diæt 26 Rbd. 24 s. N. V. Fremdeles til Underdommeren hans tilkommende Diæt ifølge Placaterne af 21de Marts 1800, 28de April 1812 og 5te Januar 1813, saasom: a) for de første 24 Dage, Reisedage iberegnete, à 2 Rd. D. C., er 32 Rbs., beløber 8 Rbd. N. V., og b) de 3 sidste Dage, Sagen har været behandlet og paadømt, bliver Diæt at beregne i Sølvværdie, à 1 ½ Rbd. daglig, gjør 3 3/5 Rbd. S. V., i N. V. 6 Rbd. 73 s., tilsammen Underdommerens tilkommende Diæt 14 Rbd. 73 s. N. V. Endvidere tilkommer, i Anledning de i Trondhjem til Sagens Oplysning erhvervede forskjellige Tingsvidner, Procuratorerne Regiments-Quartiermester Jonas Lie Prokurator Jversen enhver af dem 5 Rbd. N. V. Endelig tilkommer de i Sagen brugte Laugrettes- og Meddoms-Mænd udi Diæt for hver Mand, følgelig Placaten af 8de November 1811, for de 18 Tægtedage à 48 s. daglig, er 9 Rd. D. C. eller 1 Rbd. 48 s., og for de 3 sidste Tægtedage à 24 Rbd. S. V. daglig, er for hver Mand 1 Rbd. 40 s., tilsammen for alle 4 Laugrettesmænd de 21 Sagens Tægtedage 11 Rbd. 64 s. N. V. Forestaaende Til- og J-dømte efterkommes og udredes o. s. v.

J: S: No. 15.

L: No. 48.

Aar 1815 Fredagen den 20de Octbr. blev i Sagen Over Auditeur Hielm som Actor c: Beret Johanne Olsdatter m: fl: voteret saaledes:

1., **Koren:** I Anledning af en den 4 Decbr. 1811 af en Abraham Walseth foretagen Inquisition bleve adskillige stiaalne Ting fundne i taltalte Beret Johannes Kiste, og derved tilstod da at hun fra Jens Larsen Aunet eller Blindvaagen havde borttaget disse og flere Ting, hvorefter der af bemeldte Walseth blev optaget et Forhør, som vedvarede til 9 Decbr. da det blev sluttet. Samme Dags Aften |: 9 Decbr :| opkom der Ild i en Halmsval paa Valseths Gaard, hvorved saavel hans Fæehuus med indeværende Kreaturer, som og Fouragen og flere Ting indebrændte, og denne 9 Decbr. var en Mandag. Søndagen derpaa medens Beret endnu var paa Valseths Gaard affordrede og fik han af hende et Forklæde, hvori der var et brændt Hul. Morgenen efter løb Beret tidlig bort den 16 Decbr. og da hun var igienfundet og bragt tilbage, blev afhørt et nyet Forhør af bemeldte Valseth, hvorved hun ej allene tilstod Tyveriet hos Jens Larsen Aunet

eller Blindvaagen, men endog at hun havde begaaet Mordbrand hos Valseth ved at lægge en Glød ind i Halmsvalen, samt at hun havde under Ildebranden stiaalet det første Forhør af Skatollet, og desuden adskillige andre Ting; hvorfor hun og nu blev sat under Wagt. Under dette Forhør gjorde og hendes Fader Ole Jensen Blindvaagen samt Søster Idde Birgithe Tilstaaelse om Tyverie og Meddeelagtighed, og udkom ved dette Forhør tillige adskillige Omstændigheder mod de øvrige Tiltalte som Hælere af det Stiaalne. Dette Forhør blev sluttet den 20 Decb. og tilsendt Sorenskriveren der paategnet samme at det paa hans Wegne var afholdt og saaledes ratihaberede samme, hvorefter Stiftet beordrede Aktion mod de Tiltalte, og Sagen efter Berammelse af 27 Juni 1812 blev foretaget den 3 Aug: s: A: samt endelig paakiendt ved Hiemtinget den 21 Octb. 1814 og ved Stiftsoverretten den 22 May 1815. Da denne Sag er meget vidtløftigen, anseer jeg det rigtigst saavidt mueligt at giennemgaae enhver af de Tiltaltes Forseelse særskildt. Mod det afholdte Forhør kan naturligviis indvendes at det ej er afholdt af nogen competent Person, men tvertimod af den, der selv var Part i Sagen, forsaavidt nemlig den af Beret omforklarede Mordbrand angaaer; hvilket dog Beret aldeles har benægtet da Sagen kom i Retten og paastaaet at hun dertil af Valseth var truet og slaget. Uagtet nu dette Forhør ej kan hente nogen Gyldighed fra Sorenskriverens Paategning, troer jeg dog man i nærværende Sag maa undersøge om Berets deri givne Tilstaaelse om Mordbranden er senere ved Udeladelser uden for Forhøret og Sagens øvrige oplyste Omstændigheder saaledes godtgiort at hun derefter kan fældes som Mordbrænderske.

-218- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294111>

Foruden nu at Forhørs Vidnerne m: fl. have med Eed forklaret at hendes Tilstaaelse ved Forhøret om Mordbranden skeedte aldeles utvungen og frievillig og med hendes fulde Fornufts Brug, foruden at hendes Bekiendelse i Forhøret er meget nøjagtig og overeenstemmende med de øvrige Omstændigheder ved Ildens Opkomst, saa troer jeg især at følgende maa fælde hende som den, der har paasat Ilden; nemlig 3die og 7de Vidnes Forklaring at hun den 16 Decbr. medens Valseth var ude af Stuen har tilstaaet denne Forbrydelse; 22 og 23 Vidnes Forklaring at hun før Forhøret, og da hun blev hentet tilbage den 16 Decbr. ligesaa gjorde den samme Tilstaaelse og ligesaa 24 og 25de Vidnes Forklaring i

samme Henseende. Videre har og 42de Vidne hørt hende i Arresten hos Lehnsmanden tilstaae samme, ligesom og 2de under Vidner have hørt lignende Tilstaaelse af hende i hendes Arrest; og alle Vidnerne have hørt Omstændighederne nesten paa samme Maade forklarede af hende, kommer hertil end videre at Beret Johanne ved at ville tillægge Ane Marthe Pedersdatter Skylden for Mordbranden ved det at hun med Lys i Lygte skulde have været i Fæehuset om Aftenen og at denne hendes Udeladelse synes at være aldeles afbeviist ved den Omstændighed at Ilden opkom i Halmsvalen ved Fæehuset og ej i selve Fæehuset eller Forgangen ved samme, saa synes og dette fuldkommen at bestyrke at Beret Johanne og ej Anne Marthe har været Aarsag til Ildens Antændelse. Vel har hun foregivet at hun var truet og slaget af Valseth om Søndag Aften den 15de for at hun skulde gjøre denne Tilstaaelse, men foruden at 29de Vidne, Valseths Søster og Ericha Kaalstad, som vare i Kjøkkenet, der allene med Bræddevæg var adskildt fra Stuen, vel have hørt Valseth tale med hende i Stuen men ej at slaee hende, saa maa og den Omstændighed

-219- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294111>

at hun hverken skreeg eller for nogen beklagede sig over at være slaget, men tvertimod efter 22 og 23 Vidners Forklaring, den hele Aften var munter og spøgefuld, fuldkommen godtgjøre at hendes Udsigende om de tilføjede Slag er aldeles urigtig, ligesom og hendes adskillige tildeels modsigende og urigtig befundene Forklaringer viser at der kun kan have liden Troeværdighed til hende. 2det og 28de Vidnes Forklaring synes og fuldkommen at tilkiendegive at hun har havt Hævn i Sinde mod Valseth fra den Tiid han opdagede hendes Tyverie. Dette har hun heller ikke for Retten tilbagekaldt, men kun med smaae Forandringer henseende enkelte Omstændigheder aldeles vedblevet den herom ved Forhøret afgivne Forklaring. Trondhiems Stifts Overret har anseet dette Tyverie hos Jens Larsen Aunet for Indbrud, fordi hun Nattetide med en Tollekniv har aabnet Lofts Vinduet, og gaaet ned i en Stue, og kammer, hvor der undertiden plejede ligge Folk. Men foruden at hun har forklaret at hun vidste der den Tiid ingen Folk laae, saa synes ej heller den Omstændighed at hun har aabnet Vinduet med en Tollekniv, som det ej er oplyst at hun tog med ned i Værelserne, at kunne gjøre dette Tyverie til qualificeret. Da jeg altsaa ej kan andet end antage efter Beret Johannes forskiellige og til forskiellige Tider uden for Forhøret giorte Tilstaaelser at hun er den, der har paasat Ilden hos Valseth, saa troer jeg nog hun er rettelig dømt ved

Stiftsretsdommen, kun at hun tillige bør have forbrudt sin Boeslod, siden Forseelsen er begaaet længe før Grundloven blev udgivet og Sagen, om den rigtig var behandlet, burde have været paadømt længe før denne udkom. Hendes Søster Idde Birgithe Olsdatter, lidt over 15 Aar, da Tyveriet paa Aunet blev begaaet, har baade i Forhøret og for Retten

-220- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294112>

tilstaaet, at hun overtalt af Beret var med den 22 Novb. 1811 paa Aunet og hialp at hiembære de af Søsteren der stiaalne Koster. Uagtet nu 6-17-3 siger at den der findes ved Tyveriet skal straffes som Tyv, saa kan dog vel ikke denne Lovs Artikel forklares saaledes at den der blot ved hielp uden for det Sted, hvor Tyveriet er begaaet, har medvirket til dettes Iværksættelse, skulde straffes med den samme Straf som den virkelige Indbryder, da der ej hos ham staaer saaledes uden for kan forud formodes hvad Fdg. 1690 antages. Om end altsaa Berets Tyverie paa Aunet kunde ansees som Indbrud, hvilket det efter min Formeening ikke kan, saa kunde Idde, der ej var inde i disse Værelser, dog ikke blive straffet for Indbrud, men hendes Straf maa efter min Formeening blive som for simpelt Tyverie, og i Betragtning af hendes lange Arrest fastsættes til 2 Maaneder. Disse Tiltaltes Fader Ole Jensen Blindvaag har tilstaaet at have begaaet Tyverie i Jens Larsen Aunets eller Blindvaagens Huus ved at borttage Træenaglerne med Hænderne paa et Vindue og inde borttaget af en Seng et Skriin med Sølvpenge og Bankosedler m: flere Smaating, ligesom og at have stiaalet fra Valseth en Træelaas og noget andet gammelt Jern. Han er og ved Stiftsretsdommen anseet for Indbrud, men da han ej har havt noget Instrument til at aabne Vinduet med, og han tillige har forklaret at han vidste der ej laae Folk paa den Tiid, hvilket han som Naboe let kunde vide, saa indseer jeg ej heller rettere end at han maa ansees efter den 1te § i Fdg. 1789, og at straffetiden som i Underretsdommen kan fastsættes til 1 ½ Aar. Hvad Anne Johnsdatter angaaer da har hun vel forklaret at hun har seet sin Datter Beret støbe Lys og at sye sig Linned

-221- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294112>

og at Datteren paa Spørgsmaal herom foregav at have kjøbt disse Ting, ligesom og det stiaalne Silketørklæde har været i hendes Kiste, hvortil hun selv havde Nøglen; og endelig

har hun tilstaaet at den fra Valseth stiaalne Trælaas var sat paa deres Stalddør. Vel har nu Datteren Beret forklaret at Moderen ej vidste om at hun havde lagt Tørklædet i hendes Kiste, ligesom og det Anne Johnsdatter af Præsten meddeelte Widhedsbyrd er meget godt; men sammenholder man samtlige disse Omstændigheder, kan der vel neppe være Tvivl om hendes Kundskab til det Stiaalne, og at hun i Analogie med 6-17-17 i det ringeste som Hæler maa ansees. Jeg troer derfor at Tugthuusstraf paa 1 Maaned maa tilkiendes hende. Mod Christiane Christensdatter Sælboevig er vel ved hendes Tilstaaelse oplyst at hun af Beret har faaet en gammel lappet Skiorte, hvilken denne foregav havde tilhørt hendes Fader, men denne Omstændighed troer jeg ej kan fælde hende, da der ej er Usandsynlighed i at Berets Foregivende heri kunde medføre Rimelighed. Hun bliver altsaa at friefinde saaledes som Stiftsretten har giort. Valdborg Olsdatter har medens hun laae i Barselseng faaet af Søsteren Beret nogle af de stiaalne Ting, men overvejes den Omstændighed, som baade af Beret og af 35te Vidne Karen Stegelién er omforklaret, at disse Ting ej bleve leverede til Valdborg men derimod udi Kjøkkenet til 35te Vidne og at Valdborg ej saae disse Ting, saa synes denne Omstændighed fuldkommen at oplyse at Valdborg Olsdatter bør friefindes. Peternelle Tøgersdatter Sælboevig har tilstaaet at have modtaget af Beret nogle Stykker af et Netteldugsforklæde og et andet andet lidet Stykke Netteldug samt nogle andre Smaaeting, efterat hun vidste Tyveriet var begaaet hos Jens Larsen Aunet.

-222- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294113>

Da hun altsaa maatte vide at Beret ej kunde have saadanne Ting paa lovlig Maade i sin Væрге og hun desuden har tilbageholdt det ene Stykke Netteldug da hun indleverede det Øvrige til Forhøret, saa synes hun ej at kunne undgaae at ansees som Hæler. Hvad Sagens lange henstand angaaer da kan Sorenskriverens anførte Undskyldninger aldeles ikke efter min Formeening friefinde ham enten fra at betale Arrest og Forflegnings Omkostninger, eller for at dømmes til Mulkt efter Fdg. 3 Juny 1796; thi uagtet at dette Sorenskriverie er forbunden med Sørejser og saa hurtig Procesmaade ej kan der finde Sted som ellers, saa kan dog ingen antagelig Grund anføres for at en Underdommer lader Stævninger henligge uberammede i 5 Maaneder, og 2 Aar. Sammenholder man begge disse skeedte Ophold, da troer jeg det ringeste Ansvar maa ansættes til 2 Aar, ligesom og at den højeste i Fdg. 1796 bestemte Mulkt her maa anvendes; thi concluderes:

Idde Birgithe Olsdatter, Ole Jensen Blindvaag, Anne Johnsdatter Blindvaag og
Peternelle Tøgersdatter Sælboevig bør hensættes til Arbejde i Trondhiems Tugthuus,
den 1te i 2 Maaneder, den 2den i 1 ½ Aar, den 3die i 1 Maaned, og den 4de i 2
Maaneder. I Øvrigt bør StiftsOverrettens Dom i Henseende til Beret Johanne
Olsdatter, Christiane Christensdatter Sælboevig og Valdborg Olsdatter Blindvaag ved
Magt at stande, dog saaledes at Beret Johanne tillige bør have sin Hovedlod
forbrudt, samt erstatte Abraham Valseth den ved Mordbranden tilføjede Skade med
2,717 rdr. efter 30 rbd. S: V: pr. 100 rd. og at saavel hun som

-223- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294113>

Søster og Fader bør betale de Bestiaalne Skades Erstatningen i S: V: Sorenskriveren
Lauritz Kaasbøl bør for Sagens urigtige og uforsvarlige Ophold ej allene betale Arrest-
Forflegnings og Varetægts Omkostninger for de Arresterede i 2 Aar, men endog bøde
til Sognets Fattige 100 Rbd. S: V: I Salarium til Actor for Højesteret betale de dømte
Tiltalte een for alle og alle for een 50 Rbd. R. S.

Uagtet jeg saaledes efter den strænge Ret har dømt Beret Johanne Olsdatter, troer jeg dog
hun bør indstilles til Frietagelse for Livstraf, paa følgende Grunde:

- 1., hendes store Ungdom, da forseelsen blev begaaet.
- 2., hendes Uvidenhed i Religionen.
- 3., hendes Mangel af Oplysning om Følgerne af hendes Gierning.
- 4., at hensigten af den paasatte Ild nærmest synes at have været for derved at faae
tilintetgiort det optagne Forhør, da hun derved troede at frietages for Straf; og
- 5., at hendes gientagne Benægtelse ej at have begaaet Mordbrand kan lede til Formodning
om at hun kundt være uskyldig i Mordbranden.

Jeg indstiller hende altsaa til Frietagelse for LivsStraffen og at hun hensættes i Tugthuset
paa Kongens Naade.

2., **Omsen:** For at undgaae Igientagelser af det af Koren anbragte, vil jeg betræffende genus
causæ henholde mig til ham. Men da det Beret Johanne Olsdatter tiltales for Mordbrand,
Tyverie med Indbrud, med flere Tyverier saa forekommer det Spørgsmaal mig af yderste
Wigtighed, om hun virkelig kan ansees overbeviist om den første Forbrydelse

-224- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294114>

Wed mangfoldige Widners Forklaring er det oplyst at hun under Forhøret begyndt 16 Decbr. 1811 og sluttet 20de s: M: har frievillig og utvungen, som Widnerne forklare sig bekiendt denne hendes Brøde; ja nogle have endog sagt at hun ved samme Lejlighed tilbød sig Guds Naades, hvorom hun mistvivlede, m: m. Dette viser 3,11,12,13,22,23,24,25,26,42 Widnes med fleres Svar in Specie til 21 Quæstion. Men af alle disse Widneforklaringer kommer dog kun ud at hun eengang har tilstaaet denne Brøde. Men at antage egen Bekiendelse for fuldkomment juridisk Beviis i de groveste Forbrydelser, vilde under enhver Omstændighed jeg finde betænkeligt, om endog aldrig Tiltalte saa højtidelig som skeet er selv for Wagten og før hun blev fremstillet for Retten, og senere da Sagen tog sin Begyndelse 3 Aug. 1812 og fremdeles under dens Fortsættelse stadig havde fragaaet hendes Bekiendelse under Forhøret, med en ligesaa omstændelig Efterretning om hvorledes Abraham Valseth har truet og mishandlet samt slaget hende 3 Gange og 3 Slag ad Gangen, og ved mellem enhver Akt at tilspørge hende om hun nu vilde bekiende. Wel kan man nu ej sige at Tiltalte har beviist at Valseth saaledes har truet og mishandlet hende, men jeg indseer heller ej at Tiltalte er forbunden at præstere dette Beviis. Alle Sagens Data vise dog at hun var i Valseths Wold eller Magt, og saaledes hiemler Loven hende at fragaae sin Bekiendelse om den endog virkelig var var fremsagt for Lov og Dom. Det kan heller ikke nægtes at Sagen indeholder enkelte indicier som kunde lede til den Formodning at hun virkelig har stukket Ild paa Udhusene hos Valseth, men paa blotte Formodninger at dømme Folk til Baal og Brand, henhører til de mørke og banlyste Tidens Fremgangsmaade.

-225- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294114>

At recitere alle disse enkelte Omstændigheder, anseer jeg overflødig, da jeg bestemt antager at Beret ej er overbeviist om den her omhandlede Forbrydelse. Med Hensyn til de af hende forøvede Tyverier da er jeg og af den Formeening at hun ej kan siges at have giort Indbrud og for Øvrigt tiltræder Korens Wotum i saa Henseende. Idde Birgithe Olsdatter bør efter min Formeening kun ansees som Hæler, da hun blot fulgte med Søsteren. Ole Jensen Blindvaagens Tyverie er ej heller qualificeret, da han intet Instrument havde med sig. Som Naboe havde han desuden let Adgang til at faae at vide om der var Mennesker eller ej. Anne

Johnsdatter er ej overbeviist om at vide Silketørklædet laae i hendes Kiste, bør hun aldeles friefindes. Christen Sælboevig, Valdborg Olsdatter og Peternelle Sælboevig maa ligeledes friefindes, da intet Beviis haves mod dem. Defensor har indstillet at Valseth burde sættes under Justitiens Tiltale, men uagtet han er en incompetent Person, bør Retten dog allene henholde sig til Sorenskriveren, der skammelig har ratihaberet dette af Valseth urigtigen og lovstridigen optagne Forhør. Han bør derfor dømmes pro meliori informatione. Angaaende Opholdet er jeg eenig med Koren, men troer at Arrest Omkostningerne kun af ham bør udredes for 18 Maaneder; thi conc:

Beret Johanne Olsdatter, Ole Jensen, Idde Birgithe Olsdatter bør hensættes til Arbeide i Trondhiems Tugthuus, de 2de første hver i 2 Aar, og den 3die i 2 Maaneder. Med Hensyn til den idømte Igiæld bør samme udredes af forbemeldte 3 Tiltalte med S: V: Sorenskriveren Lauritz

-226- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294115>

Kaasbøl bør bøde til Justitscassen 2 rbd. S: V: pro meliori informatione for hans uretvide og ulovskikkede Forhold ved at ratihabere det ulovlige Forhør begyndt den 16 og sluttet den 20 Decbr. 1811. Saa bør han og for hans uforsvarlige Ophold af Sagen, ej allene erstatte Arrest- og Forflegnings Omkostninger for 18 Maaneder, men endog betale i Mulkt til Stedets Fattigcasse, 100 Rb. S. V. Til Actor for HøjesteRet betale de Tiltalte 50 R. R. S: i Salarium, nemlig Beret Johanne, Ole Jensen og Idde Birgithe een for alle og alle for een.

3., **Collett:** Betræffende Beret Johanne er jeg eenig med Omsen at naar fuldt Beviis ej existerer men kun Formodning, bør man ej dømme en skyldig, men dette er ikke Tilfældet her. Koren har fuldstændig beviist at hun maa ansees overbeviist. De 3 Vidner der have været ved de optagne Forhører, nemlig 3, 7 og 42 Widne, hvis Forklaring bestyrkes ved 8,9,10,11,23,24,35 og in specie Capitain Værenskiolds under 19 Octbr. 1812 afgivne Prov, lade ingen Tvivl om at Angiældende Forklaring jo har været aldeles frievillig og utvungen. Om endog Mishandlingen havde sat hende i saadan Skræk, saa indsees ej hvorfor hun siden begik saa mange Usandheder. Desuden har hun ej beviist dette Foregivende, hvilket endog ved Valsetes Søster og Søsterdatter er modbeviist, da de kun bleve udviiste i Kiøkkenet, hvor de selv have forklaret at have hørt Valseth talte til hende. Tillige har hun maattet

tilbagekalde sin Beskyldning mod Peternelle Sælboevig. Betræffende Defensors anførte Grund at Anne Marthe ved

-227- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294115>

Uforsigtighed skal have bevirket Ilden, da er det nok at bemærke at 23 og 24 Vidne have forklaret at Halmsvalen først blev opbrændt. Capitain Værenskiold har ligeledes benægtet at hun har beklaget sig for ham over Valseth; ligesom han og har forklaret at hun tilstod i Forhøret med megen Frækhed. Uagtet jeg derfor ikke anseer det rigtigt, at den Brandlidte optog forhøret, maa dog hendes Forbrydelse være beviist ved de mange andre Omstændigheder. Hendes foregaaende Liv har og været meget slet, siden hun allerede i sit 7de Aar stjal en Sølvskee paa Aunet. Jeg anseer hendes Tyverie paa denne Gaard for Indbrud. Idde Birgithe har selv tilstaaet at være Meddeeltagende heri, hvorfor Overrettens Dom for hende maa stadfæstes, ligesaa for Ole Jensen; thi det kan ej tiæne ham til Undskyldning at der netop da ingen Folk laae; ligesom han og havde Kniv hos sig. Anne Johnsdatter maa ansees som Hæler; da Lys er hos hende brændt af stiaalen Talg og det stiaalne Tørklæde er fundet i hendes Kiste. Christiane Christiansdatter Sælboevig har tilstaaet at have faaet en Skiorte af Beret, hvilken hun maatte vide denne havde stiaalet. Derfor maa hun ansees med 2 Maaneders Tugthusstraf. Valdborg Olsdatter maa friefindes for videre Tiltale, da hun og selv modtog Berets Foræring. Paa de af Koren anførte Grunde troer jeg at Peternelle Tøgersdatter bør dømmes til 4 Maaneders Tugthusstraf. Betræffende Sagens Ophold finder jeg ingen Undskyldning for Sorenskriveren. Kun troer jeg at Tiden, han skal tilsvare Omkostningerne i, bør sættes til 15 Maaneder. Da han har været syg troer jeg 50 rd. S. V er nok i Bøder. At Dømmes pro meliori Drister jeg mig ej til at sige han fortæner. Man kan ej tage nogen Notice af Defensors Paastand at Stiftet har gjort sig skyldig i Ophold; thi dette har han ingenlunde dokumenteret.

-228- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294116>

thi concluderes:

Anne Johnsdatter, Christiane Christensdatter og Peternelle Tøgersdatter bør
hensættes til Arbejde udi Trondhiems Tugthus, den 1te og 2den i 2 Maaneder hver

og den sidste i 4 Maaneder. I øvrigt stadfæstes Stiftsoverrettens Dom dog med de af Assessor Koren giorte Forandringer. Henseende Sorenskriver Kaasbøl er jeg eenig med Koren, kun at Ansaret for Omkostningerne bliver for 15 Maaneder, og Mulkten 50 Rbr. S. V. Salarium som Koren. Angaaende Indstillingen anmærkes at jeg ej drister mig til at indstille Beret til Benaadning med Hensyn til følgende Omstændigheder:

- 1., hendes vita anteacta har været en Kiæde af Udaad.
- 2., hendes Ungdom kan ej komme i Betragtning; thi malitia supplet ætatem
- 3., hendes Uvidenhed i Religion efter Sagens Omstændigheder, hendes Skalkhed og Løgnagtighed kan ej ansees at have Indflydelse paa den af Hævn udførte Mordbrand.

4., **Kiønig:** Dersom der ikke under denne Sag var oplyste Omstændigheder, der kunde give Beret Johannes Udsigende om at have sat Ild paa Abraham Valseths Udhuuse Styrke, da skulde jeg være af den Formeening at hun ej derved kunde ansees overbeviist, saa meget mere som hun under Sagen gientagende Gange har tilbagekaldet sin Tilstaaelse. Men da flere af de under Sagen afhørte Widner have forklaret at hun til forskellige Tider har afgivet denne Tilstaaelse, og hun tillige har opgivet de Omstændigheder, hvorunder Handlingen er foretagen, tilligemed Aarsagen og Hensigten, saa er jeg af den Formeening, da disse Omstændigheder stemmer

-229- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294116>

med hendes første Forklaring, at hun maa ansees skyldig i den hos Valseth forøvede Mordbrand, ligesom det og er hende Overbeviist at hun Natten til den 22 Novb. 1811 hos Jens Larsen Aunet har begaaet Tyverie, der dog ej som qvalificeret kan ansees. Det er og under Sagen saavel med de øvrige Tiltaltes egen Tilstaaelse, deres relativ til hinanden afgivne Forklaringer, samt flere oplyste Omstændigheder godtgiort at Søsteren Idde Birgithe har været hende behielpelig i dette Tyverie, og de flere Tiltalte derudi at have været deelagtige m. v., eller at have havt Fordeel deraf ved at erholde en Deel af de stiaalne Ting. Jeg skulde derfor være eenig med Assessor Koren, dog saaledes at Hielms Salarium fastsættes til 30 Rbr. RS.

5., **Debes:** Da Beret Johanne i forskellige Stillinger og til forskellige Tider ej blot under det saa kaldte Forhør af 16 Decbr. 1811 men tillige under hendes Arrest for den Wagthavende har, efter hvad ved saa mange Widner er oplyst, tilstaaet at have sat Ild paa Valseths

Udhuse, ligesom de øvrige Sagens Omstændigheder nøjagtig stemme overeens med den udførlige Tilstaaelse, hun derom i Begyndelsen har gjort, saa kan jeg ej andet end antage at hun virkelig har gjort sig skyldig og maa dømmes for Mordbrand efter 6-19-1 saa meget mere som hendes Foregivende at hun ved Slag og Trudsler skulde være formaaet til Bekiendelse, ej allene ikke er beviist men endog strider mod Sandsynlighed samt mod Valseths Søsters og Søsterdatters eedelige Forklaring; hvortil kommer at om hun end kunde tvinges til eller skræmmes til at paatage sig en Brøde, hun ej har begaaet, saa kan man dog ej begribe hvorledes disse trudsler og disse

-230- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294117>

Slag skulle kunne foranledige hende til at yttre saadan Frygt for Guddommens Straf og til at mistvivle om Guds Naade, som hun efter forskiellige Vidners Forklaringer tildeels endog lang Tiid efter skal have yttret. Beret Johanne Olsdatter er fremdeles overbeviist om at have begaaet Tyverie hos Jens Larsen Aunet Natten mellem 21 og 22de Novbr. 1811. Efter den strænge Ret maa dette Tyverie overeenstemmende med den almindelige Bestemmelse i Fdg. 4 Martz 1690 og Fdg. 20 Febr. 1789 § 4 ansees som Indbrud i Juridisk Forstand, da det er forøvet om Natten i en Stuebygning og i Wærelser hvor Folk undertiden plejde hvile, Uagtet jeg tilstaaer at hendes Kiøn og Ungdom gjør det sandsynligt at hun ej skulde vilde gjøre Forsøg paa at myrde i fald hende blev gjort Modstand. Tiltalte har desuden begaaet flere Tyverier endog under selve Ildebranden hos Valseth, endskiøndt disse med Hensyn til den større Straf, hun har gjort sig skyldig til, ej komme i Betragtning, ligesom hun og i en Alder af 7 Aar skal have gjort Forsøg paa at stiaele. Endelig troer jeg at Tiltalte bør tilpligtes at udreede den ved Laugrettet bestemte Taxt bestemte Skades erstatning til den brandlidte A: Walseth med 2717 rd. DC samt til de Bestiaalne Jens Larsen Aunet, A: Valseth, Ericha Kaalstad Igiæld alt i Rbp: S. V. efter det behørige Omskrivningsforhold. Idde Birgithe Olsdatter kan ligeledes efter den strænge Ret og overeensstemmende med 6-17-3 ej undgaae at dømmes for qvalificeret Tyvsstraf, endskiøndt hun kun har staaet udenfor og modtaget samt bortført Kosterne, endskiøndt det hvad denne Tiltalte vedkommer er endnu sandsynligere at ingens Liv eller

-231- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294117>

Lemmer skulde have staaet nogen Fare under benævnte Tyverie paa Aunet. Ole Jensen Blindvaag maa ligeledes ansees for Indbrud betræff: det Tyverie han selv har tilstaaet at have forøvet om Natten paa Aunet ved Fastelavenstiid 1811, da dette Tyverie sees at være forbundet med alle de Omstændigheder, der udfordres. Tiltalte er desuden overbeviist om at have stiaalet noget af ubetydeligt Wærd fra Valseth. Han maa erlægge Igiæld til Jens Larsen med 60 rd. virkelig Sølv eller dettes sande Værd og desuden 308 rd. 64s: DC i Rbp: S: V: efter det rigtige Omskrivningsforhold. Anne Johnsdatter Ole Jensens Hustrue og de 2 førstnævnte Tiltaltes Moder er intet andet fremkommet imod end at der i hendes Kiste er fundet et rødt Silketørklæde, hvilket hendes Datter Beret Johanne har tilstaaet at have frastiaalet Maren Richardsdatter Grøtting, ligesom der i hendes huus bleven brændt nogle faae Lys, som Beret har ladet støbe af noget hjembragt Talg, men da det gierne kan være mueligt at det ommeldte Tørklæde er bleven lagt i hendes Kiste af Beret hende uafvidende, hvilket og Beret selv har sagt, og at Beret ligeledes har vidst at indbilde hende i hendes Troeskyldighed at hun havde Kiøbt eller paa anden lovlig Maade faaet den Smule Talg, hvoraf hun støbte Lysene, saa holder jeg for at denne Tiltalle, som Præsten desuden har givet et saa fordeelagtigt Skudsmaal, bør friefindes for Tiltale endog uden at deeltage i Omkostninger. Dette sidste maa og giælde om Christiane Christensdatter Sælboevig, da det er meget sandsynligt at Beret har indbildt hende lovlig at være tilkommen den

-232- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294118>

Stump af Skiorte hun forærede hende. Valdborg Olsdatter, Berets Halvsøster maa endnu vissere friefindes, da hendes FASTER modtog de ubetydelige Koster, Beret bragte hende til Foræring under Foregivende at have Kiøbt eller lovlig faaet dem, og hun ej engang saae kosterne; ligesom man vel ej heller kan forlange af en Kone, der ligger i Barselseng skal indlade sig i nogen vidtløftig Undersøgelse om slige Gienstande, ej at tale om at Kosterne inden 8 Dags Forløb bleve indleverede til Retten. Peternelle Tøgersdatter Sælboevig kan heller ikke undgaae at ansees som Hælerske, da hun vidste af det forøvede Tyverie, paa den Tiid hun modtog de af Beret leverede Sager, ligesom hun og tilbageholdt en Deel deraf, da man skulde have dem fremsendt til Retten. Angaaende Sorenskriver Kaasbøls Forhold i denne Sag, da kan han ej undgaae at ansees med Ansvar for Omkostninger og Mulkt efter

Fdg. 3 Juni 1796 deels med Hensyn til den lange Tiid der er forløben forinden han paategnede Actors Stævning til Berammelse, den gang Sagen først skulde foretages, deels og med Hensyn til at han har ladet en Tiid af omtrent 7/4 Aar hengaae uden mindste Nytte for Sagen fra 7 Novb. 1812 indtil 20 Aug. eller om man vil 17 Octb. 1814. Sorenskriveren har desuden giort sig skyldig i en anden med Hensyn til Principet langt uforsvarligere Feil ved at ratihabere det af Valseth optagne Forhør, og jeg troer at han i Betragtning af dette tilsammenlegen ikke bør tilfindes en

-233- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294118>

mindre Mulkt end 50 rd, S. V. og tilsvare Tiltaltes Arrest Omkostninger for 18 Maaneder; Endelig anmærkes i Henseende til Spørgsmaalet om Boesloddens Forbrydelse, at den bør borfalde, da Grundlovens Aarsager til at ophæve denne Straf ligesaavel existerede 1811 som nu; thi conc:

Peternille Tøgersdatter Sælboevig bør at arbeide i Trondhiems Tugthuus i 2 Maaneder. Christiane Christensdatter Sælboevig samt Valborg Olsdatter Blindvaag bør for Justitiens Tiltale i denne Sag frie at være. Beret Johanne Olsdatter bør erstatte den brandlidte A: Valseth den ham ved Mordbranden tilføjede Skade med 2717 rd. DC omskrevne til Rbp. S. V. efter det Forhold som fandt Sted 9 Decbr. 1811, overensstemmende med Fdg. 5 Janv. 1813, ligesom og betale til de Bestiaalne Jens Larsen Aunet Igiæld med 39 Rbd. 36 s; til Abraham Valseth 3 rbd. 72 s: og Jomfrue Ericha Kaalstad 24 rbd: S. V. efter samme Omskrivningsforhold. Idde Birgithe Olsdatter bør iligemaade deeltage i den Beret idømte Erstatning, ligesom og tiltalte Ole Jensen Blindvaag bør til Jens Larsen Aunet betale Igiæld med 60 rd. virkelig Sølv og 308 rd. 24 s: DC de sidste i Rb:p: S: V. efter foranførte Omskrivningsforhold. Sorenskriver Lauritz Kaasbøl bør for Sagens ulovlige Ophold bøde 100 rd. S. V. til Sognets Fattigcasse. I Øvrigt bør StiftsOverrettens Dom ved Magt at stande, dog saaledes at de til Arresten og Underholdningen medgaede Omkostninger for 18 Maaneder udredes af Sorenskriver Kaasbøl.

-234- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294119>

Jeg troer at Beret med Hensyn til hendes Ungdom, slet Opdragelse, Mangel paa christelig Religionskundskab bør indstilles at hensættes paa Trondhiems Tugthuus paa Kongens Naade, og Idde Birgithe, ligeledes med Hensyn til hendes Ungdom og Kiøn frietages fra den idømte Straf, mod at hensættes i Trondhiems Tugthuus 6 Maaneder, samt Ole Jensen ligeledes paa Grund af fattige Omstændigheder til at arbejde i Jern paa Kongens Naade og dermed være forskaanet for videre Straf.

6., **Lange:** Tiltalte Beret Johanne Olsdatter har under præliminær Forhøret afholdt af Abraham Valseth tilstaaet at hun med friet Forsæt har sat Ild paa et Udhuus paa Gaarden Nundfiord, bemeldte Valseth tilhørende, ligesom hun og har tilstaaet at hendes Hensigt hermed var at Valseth med Familie maatte indebrænde. Men denne af hende under Præliminærforhøret afgivne Tilstaaelse har hun siden for Extraretten tilbagekaldet som afgiven af Frygt og Skræk for Valseth, der havde overfaldet hende med Hug og Slag samt truet hende til saadan Bekiendelse. Det bliver altsaa at undersøge om Tiltalte Beret kan blive at straffe for denne Forbrydelse, hvorom hun i øvrigt ej ved Widner er overbeviist. 1-15-1 fastsætter at hvis nogen for Dom og Ret vedgaaer det som han sigtes for da maa han det ej fragaae. Efter denne Lovbestemmelse maatte da Beret, som for Valseth har tilstaaet at have med friet Forsæt sat Ild paa Gaardens Udhus, derom være overbeviiste. Men ligesom hun for Extraretten har tilbagekaldt sin Tilstaaelse og aldeles benægtet

-235- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294119>

at have begaaet denne Forbrydelse, saaledes maa det og bemærkes at den Brandlidte selv, nemlig Valseth, der var Angived og Klaged, optog Forhøret. 1-5-6 befaler udtrykkelig at ingen Dommer maa dømme i de Sager som ham selv paagiælder og Fdg. 19 Aug. 1735 forbyder Dommen under Straf at skrive Indlæg for nogen af Sagens Parter, hvilket noksom beviiser at Loven ej har villet Dommeren paa nogen maade maatte være interesseret i Sagen. Hvad der giælder om Dommere maa og giælde om enhver, der foretager en Retshandling og saa meget meer i dette Tilfælde som A: Valseth var aldeles incompetent til at optage ommeldte Forhør. Skiøndt nu flere Widner have forklaret at Beret har for Valseth gjort en frievillig Tilstaaelse, og det derhos er befundet at hun og udenfor Præliminærforhøret har gjort saa dan Tilstaaelse, saa kan dog denne Bekiendelse kun ansees som en uden rets Bekiendelse, der vel opvækker Formodning men ej Beviis. Da hun saaledes

hverken ved Vidner eller egen Bekiendelse er overbeviist om Mordbranden, kan hun eller ikke derfor blive at dømmes skyldig. Betræffende Tyverierne derimod ved Hielp af Indbrud, da maa hun straffes efter Fdg. 1789, § 4. Betræffende Idde Birgithe da er jeg eenig med Collett. Angaaende Ole Jensen Blindvaag ligeledes som Collett. Angaaende Ane Johnsdatter eenig med Debes. 5, 6 og 7de Tiltalte, Christiane Christensdatter Sælbovig, Valborg Olsdatter og Peternelle Sælbovig

-236- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294120>

have vel modtaget en Deel af Berets Koster, men ingen kan antages at være vidende om det var stiaalne Koster, om Peternelle, som maa blive at straffe med 2 Maaneders Tugthusstraf; thi conc:

Beret Johanne Olsdatter bør stryges til Kagen og hensættes til Arbejde i Trondhiems Tugthus sin Livstiid. Peternelle Tøgersdatter Sælbovig bør hensættes til Arbejde sammesteds i 2 Maaneder. I øvrigt stadfæstes Stiftsoverrettens Dom, men Erstatningen ansættes til Rbp. S. V. efter Forholdet 25 Rb. S. V. for 100 rd. DC Dog at de 60 rd. til Jens Aunet erstattes med virkeligt Sølv. I Salarium til Actor for HøjesteRet betale de Tiltalte, Ane Johnsdatter undtagen, 50 Rb. R. S. Angaaende Tilstaaelsen af Actions Omkostninger for Kaasbøl, da troer jeg de bør fastsættes for 18 Maaneder, men Mulkten nedsættes til 30 Rbd. S: V.

7., **Justitiarius:** Betræffende Beret Johanne er jeg eenig med Lange henseende Conclusionen. Idde bør ansees for 1 gang beg: Tyverie med 2 Maaneders Tugthusstraf. Ole Jensen maa ansees at have gjort Indbrud, og derfor concludere som vedkommende at Stiftsoverrettens Dom stadfæstes, hvilket og er Tilfældet med alle de andre Tiltalte. Igiælden bør betales i S: V. Kaasbøl bør tilsvare Omkostninger for 18 Maaneder og bøde 50 rb. S. V.

-237- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294120>

Assessor Koren tilføjede: I Anledning af nærmere at have giennemtænkt Sagen, forandrede han i Henseende til Beret Johanne Olsdatter sin Meening; angaaende hvem og Ole Jensen saa tiltraadte Langes Votum.

Samtlige Woterende, som udgiorde Pluraliteten, vedtog Conclusionen saaledes:

Det under 16 Decbr. 1811 begyndte og den 20de samme Maaned sluttede saa kaldte Forhør bør, som optaget og afholdt ved en uhiemlet og inhabil Person, uefterrætteligt at være, forsaavidt de derunder gjorde Tilstaaelser og Forklaringer ej senere inden Retten ere vedstaaede og gjentagne. I øvrigt bør tiltalte Beret Johanne Olsdatter at stryges til Kagen og indsættes til Arbejde i Trondhiems Tugthuus sin Livstiid. Idde Birgithe Olsdatter bør at indsættes til Arbeide i bemeldte Tugthuus i 2 Maaneder. I Henseende de øvrige Tiltalte bør StiftsOverrettens Dom ved Magt at stande, dog saaledes at Igjælden eller Erstatningen af Beret Johanne Olsdatter og Idde Birgithe Olsdatter til Jens Larsen Aunet 39 rd. 86 s: DC, samt af Beret Johanne til A: Walseth 3 rdr. 72 s: DC, til Ericha Kaalstad 24 s: DC og af Ole Jensen Blindvaag eller Gaarden til fornævnte J: L: Aunet 308 rdr. 24 s: DC, alt betales i Rbpenge S: V: efter Omskrivningsforholdet ifølge Fdg. 5 Janv. 1813. med 25 Rbdr. S: V: af hvert 100 rdr. DC, foruden 60 rdr., som fornævnte Ole Jensen bør tilsvare i virkelige Sølvpenge eller grov Courant; og at Peternille Tøgersdatter Sælboevig indsættes til Arbeide i Trondhiems Tugthuus i 2 Maaneder; samt endelig at Sorenskriveren Lauritz Kaasbøl bør for Sagens uforsvarlig lange Ophold og

-238- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294121>

øvrige lovstridige Forhold, at betale de Tiltaltes Arrest- og Forphlegnings-Omkostninger fra 20de Febr: 1813 til 20de Aug: 1814, og desforuden bøde til Biørnøers Præstegjælds FattigCasse 50 Rbdr. S: V: Udi Salarium til Actor for Højesteret betale de fornævnte 4 Tiltalte tilligemed Enken Christiane Christensdatter Sælboevig og Valborg Olsdatter een for alle og alle for een 50 Rbdr. R: S:.

Dom 24de October 1815:

Det under 16de December 1811 begyndte og den 20de s. M. sluttede saakaldte Forhør bør, som optaget og afholdt ved en uhjemlet og inhabil Person, uefterretteligt at være, forsaavidt de derunder gjorde Tilstaaelser og Forklaringer ikke senere inden Retten ere vedstaaede og gjentagne. Jøvrigt bør Bereth Johanne Olsdatter at stryges til Kagen og indsættes til Arbeide i Trondhjems Tugthuus sin Livstiid. Idde Birgitte Olsdatter bør at indsættes til Arbeide i bemeldte Tugthuus i 2 Maaneder. Jhenseende til de øvrige Tiltalte bør Stiftsoverrettens Dom ved Magt at stande; dog saaledes, at Igjælden eller Erstatningen af Bereth Johanne Olsdatter og Idde Birgithe Olsdatter til Jens Larsen Aunet 39 Rd. 86 s. D. C., samt af Bereth Johanne til Abraham Walseth 3 Rdlr. 72 s. D. C., til Erika Kaalstad 24 s. D. C., og af Ole Jensen Blindvaag eller Gaarden til fornævnte Jens Larsen Aunet

308 Rd. 24 s. D. C., Alt betales i Rigsbankpenge S. V. efter Omskrivnings-Forholdet ifølge Forordningen af 5te Januar 1813 med 25 Rbdlr. S. V. for hvert 100 Rd. D. C., foruden 60 Rd., som fornævnte Ole Jensen bør tilsvare i virkelige Sølvpengge eller grov Courant; og at Peternille Tøgersdatter Sælbovig indsættes til Arbeide i Trondhjems Tugthuus i 2 Maaneder, samt endelig, at Sorenskriver Lauritz Kaasbøll bør, for Sagens uforsvarlige lange Ophold og øvrige lovstridige Forhold, at betale Tiltaltes Arrest- og Forflegnings-Omkostninger fra 20de Februar 1813 til 20de August 1814, og desforuden bøde til Bjørnørs Præstegjelds Fattig-Casse 50 Rbd. S. V. Udi Sallarium til Actor for Høiesteret, Overauditeur Hjelm, betale de fornævnte 4 Tiltalte tilligemed Enken Christiane Christensdatter Sælbovig og Valborg Olsdatter een for alle, og alle for een, 50 Rbd. rede Sølv.

Den Norske Rigstidende. No. 104. [s. 6]

Overauditeur Sem, Actor mod Karen Olsdatter Muus og den ved Underretten befalede Actor i Sagen Prøve-Procurator Jørgen Bryn.

Actor har ved Stevning af 14de October d. A. deels til Stadfæstelse, deels til Forandring og Skærpelse paaanket en af Aggershuus Stiftsoverret den 31te Juli d. A. afsagt Dom i Justits-Sagen mod den for Tyveriet tiltalte Karen Muus med Flere, forsaavidt hende angaaer, da de Øvrige have acqviesseret ved bemeldte Dom, samt med Hensyn til Prøve-Procurator Bryn, der er inddraget i Sagen for formeentlig begaaet Forsømmelse i Udførelsen af sit Actorat. Bemeldte Dom lyder saaledes: Engebretth Truelsens Hustru, Anne Sophie Hausdorpher, bør for første Gang begaaet Hælerie arbeide i Christiania Tugthuus 1, siger een Maaned. Den Prøve-Procurator Bryn idømte Mulct nedsættes til 30 Rbd. S. V. Forøvrigt bør Hjemtingsdommen ved Magt at stande. At efterkommes o. s. v. Ved den af Byfogden paa Kongsberg H. W. Koefoed under 5te Juni d. A. afsagde Underretsdom er saaledes kjendt for Ret: Karen Olsdatter Muus bør, for 2den Gang begaaet Tyverie, hensættes til Arbeide i Christiania Tugthuus i 3 Aar og betale alle af hendes Arrest og Forflegning medgaaende Omkostninger, forsaavidt Procurator Bryn ei skal udrede dem, ligeledes Actionene Omkostninger for sin Deel, deriblandt indbefattet Udgifterne paa det optagne Tingsvidne i det Hele, endelig og hvad hendes Jndbringelse til Tugthuset koster. Anne Sophie Truelson [forhen Arrestant, men nu løsladt mod Caution] bør for mistænkelig og forbuden Handel hensættes til Fængsel paa Vand og Brød i 8 Dage, saaog betale i Erstatning som før meldt til Helvig Hansdatter Kullhuusdahlen 7 Rbdlr. N. V., og udrede Actionens Omkostninger for sin Deel, saavel som Omkostningerne paa Straffen at fuldbyrde. Karen Hausdorpher bør for Tiltale i denne Sag fri at være. Forrige Actor, Procurator Bryn, udreder arresterede Karen Muss's Underholdning og Varetægts-Omkostninger, for 83 Dage efter nærmere Regning, saa bøder han og til Kongsberg Fattig-Casse 50 Rbd. S. V. De idømte Straffe iværksættes o. s. v.

J: S: No. 17.

Løbe No. 49.

Aar 1815 Onsdagen den 25 Octbr. blev i Sagen Overauditeur Sem som Actor c: Karen Olsdatter Maus med flere. voteret saaledes:

1., **Kiønig:** Under een ved Aggershuus St:O:R: 31 July d: A: afsagt Dom er Karen Olsdatter Maus for 2 Gange begaaet Tyverie dømt til Christiania Tugthuus paa 3 Aar samt forsaavidt PrøveProkurator Bryn ej er tilpligtet at udrede hendes Arrest og Forflegnings Omkostninger, tillige at erstatte disse, hvilke bemeldte Bryn i følge bemeldte Dom skal udrede for 83 Dage; hvorhos han endvidere for det af ham foraarsagede Ophold med Sagen er mulkeret paa 30 rb. S: V: til Kongsberg Fattigcasse. Denne Dom har Over Auditeur Sem ved Stævning af 14 Octbr. indanket deels til Forandring og Skiærpelse, deels til Stadfæstelse. Saavel under det afholdte Præliminær Forhør begyndt 4, sluttet 9 Novb. 1814, som ved Sagen den 12 næst efter, har tiltalte Karen Maus tilstaaet at hun Sommeren forhen var kommen i Kiøbmand Kirkegaards Kiøkken og da sammesteds ingen Folk var, borttaget en Kobberpande, hvilken hun, saasom det strax

-239- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294121>

opdagedes; bragte tilbage til Kirkegaard, som tilgav hende og lovede ej at klage derpaa. Karen Maus har og tilstaaet at have fra Ole Jensen Hougen taget en Kaffekiedel forrige Aars Sommer, hvilken denne ligeledes har erholdt tilbage. Vel har hun under Sagen foregivet at bemeldte Ting vare hende laante, Panden af Madame Kirkegaard og Kiedlen af Ole Hougens Søn, men da den første eedelig har forklaret hverken at kiende eller have laant Karen noget, og om det forholder sig med Kiedlen som foregivet og Drengen Jens Olsen har tilstaaet at have laant hende den; derefter har pan[t]sat samme til en anden Kone, som denne har forklaret, dog efter 5-7-15 har foretaget sig en ulovlig Handling kan Tiltalte, der i følge den fremlagte Dom 2 Novb. 1809 for forhen begaaet Tyverie er dømt til Christiania Tugthuus, hvorunder efter Blix's Attest har udstaaet den hende idømte Straf, efter min Formeening nu ej undgaar at ansees saaledes som Stiftsrettens Dom, der for Tiltaltes Vedkommende stadfæster Underrettens foregaaende, har fastsat, ligesom hun og bliver pligtig at betale de

videre af Sagen for denne Ret flydende Omkostninger. At den ved Underretten først udnævnte Actor PrøveProkurator Bryn har været Aarsag til Sagens Ophold i den af Overretten antagne Tiid, godtgjør det Passerede, og da jeg anseer den af Overretten herfor bestemte Mulkt passende, saa concluderes:

Stiftsoverrettens Dom bør, forsaavidt paaanket er og for Tiltalte Karen Olsdatter Maus's og PrøveProkurator Bryns Vedkommende ved Magt at stande. I Salarium til Actor for HøjesteRet betaler Tiltalte Karen Olsdatter Maus 16 Rbd. R: S:

-240- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294122>

2., **Arntzen:** Arrestantinden Karen Maus tiltales under Sagen for 2 Gang beg: Tyverie. Inden Forhøret den 4 og 9 Novb. 1814 har hun tilstaaet at have stiaalet en Kobberpande fra Kbmd. Kirkegaard og en Kaffekiedel fra Ole Jensen Hougen. Denne Forklaring har hun vel senere ved Sagens Behandling den 30 s: M: forandret derhen at hun har faaet begge Dele tillaans; men, da Ejerne have benægtet dette hendes Foregivende, og aflagt deres Eed paa at have mistet kostenne mod Widende og Willje, ligesom det og er klart at Ole Jensens 8 Aarige Drengbarn i al Fald var uberettiget til at laane hende Kaffekiedlen, saa kan hendes forandrede Forklaring ej komme i Betragtning til hendes Fordeel. Desuden har hun og pansat Kiedlen, hvoraf det er temmelig evident at hun har sat sig i Besiddelse af den for at beholde den. De stiaalne Ting ere komne tilstede og Ejerne tilbageleverede, saa at der ej spørges om Erstatning. Det er beviist at hun eengang tilforn har været tiltalt, dømt og straffet for Tyverie. Hun vil altsaa blive at dømme efter § 2 i Fdg. 1789, og da der ej findes nogen skiærpemde Omstændighed in facto, saa troer jeg at hun rettelig blot er tilpligtet til 3 Aars Tugthusstraf og altsaa bør de ergangne Domme for hendes Wedkommende stadfæstes. Hvad Procurator B[r]yns Forhold under Sagen angaaer, da maa det, i følge Defensors Procedure ved denne Ret, først afgiøres om han nu kan blive at dømme, eller om Sagen for hans Wedkommende skal hiemviises. Seer man da hen til Amtets Ordre til Procurator Klevaa

-241- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294122>

da er det af samme klart at blot Bryns Forhold i denne Sag skulde sættes under Paakiendelse, og at altsaa Ordren ej strækker sig videre end Fdg. 3 Juny 1796, der udtrykkelig befaler at Prokuratorernes Forhold kan paakiendes under samme Sag. Aarsagen til Hiemviisningen skal nok egentlig kun være den at Byefogden har nægtet Bryn Anstand til at forsvare sig, men tager man i Betragtning at PrøveProkurator Bryn har havt meer end tilstrækkelig Tiid til at fremkomme med sit Forsvar baade ved Agg: ST:O:R: og Højeste Ret, saa troer jeg at Paastanden om Hiemviisning er ubeføjet og at hans Forhold maa kunne paakiendes under denne Sag. Hvad samme angaaer da kan det vel ej nægtes at han Allerede fra Sagens Begyndelse og indtil Forhøret i Nummedahl blev optaget, har viist megen Langsomhed, men som jeg dog ej troer af den Beskaffenhed at han derfor fortæner Mulkt; men fra den Tiid, han erholdt bemeldte Forhør fra vedkommende Amt, som maa antages skeet i Slutningen af Febr: d: A: efterdi Amtmanden sendte det til ham under 27de s: M:, har Bryn viist et aabenbar lovstridigt Forhold, der fuldkommen fortæner en Mulkt af 30 Rbr. S. V. som Overretten har antaget, især da han 2 Gange tilforn har været dømt for Skiødesløshed. Arrest og Forflegnings Penge maa han tilsvare fra 2den Martz til 18 April, begge incl: Det af Actor paastaaede Salarium maa efter min Formeening ene blive at udrede af Karen Maus, efterdi hun er den egentlige Paagiældende, og det paaligger Sagførerne ved denne Ret ex nobili officio at dokumen

-242- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294123>

tere og gjøre de fornødne Anmærkninger over processualia; thi concluderes:

Prøve Procurator Bryn bør at betale Varetægts og Forflegnings Omkostninger fra 2 Martz og til 18 April 1815, begge inclusive. I øvrigt bør de ergangne Domme, forsaavidt paaanket er, ved Magt at stande. I Salarium til Højesterets Advocat Sem betaler tiltalte Karen Maus 16 Rbd. R. S.

3., **Omsen:** Karen Maus tiltales egentlig for 4 Tyverier, nemlig foruden Kaffekiedlen og Panden, tillige et Tørklæde og en Kaffekande. Men disse 2 sidste ere aldeles ubeviiste; saa at det kun bliver de 2 første hun kan tiltales for. Angaaende Tyveriet hos Kirkegaard bemærkes 1., at Kirkegaard blot vidste at Kanden var bortkommet |: ej stiaalet |: og kommet tilbage. 2., at Mdm. Kirkegaard aldrig vil have sett Karen Maus; men da første ej mødte personlig i Retten og Tiltalte ej er bleven confronteret med Md: Kirkegaard er det uvist om hun ej

havde gienkiendt hende ved at see hende. 3., at 21 Dep. Maren Sejer bestemt forklarer at Karen bad hende bringe Panden tilbage Panden tilbage til Kirkegaard med Tak for Laanet og at dette skeede. Naar disse Omstændigheder tages i Betragtning, vinder Tiltaltes Paastand, at have laant Panden, Styrke, og da der under Sagen ej er opstaaet nogen privat Klager eller Fornærmer, saa troer jeg hun bør frifindes i denne Post, deels paa den Grund at Justitien intet Beviis har tilvejebragt for dette Tyverie, deels fordi Tiltaltes senere Forklaring under Sagen ej strikte kan siges at være uforenelig med

-243- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294123>

hendes første. Betræffende Kiedlen som Tiltalte vil have laant hos Ole Hougen og med Tilladelse af dennes Søn Jens Olsen, 8 á 9 Aar gammel, med hvis ubeeedigede Forklaring hendes Foregivende er bestyrket, da kan denne Handling heller ej karakteriseres som Tyverie al den Stund Sagen selv intet Moment opgiver at hun har tilvendt sig samme anderledes end forklaret er. Men at tilvende sig en andens Ejendom ved et Barns Samtykke, og end mere at pantsætte samme, er en lovstridig og bedragersk Handling som hun bør lide for, og afsone med 2 Maaneders Tugthusstraf, ligesom hun maa udrede alle Omkostninger. Angaaende Prokurator Bryn, som imputeres at have forhalet Sagen i 83 Dage m: v: da maa bemærkes at der var en speciel Ordre fra Amtet under 19 April D: A: hvorefter han skulde tiltales under Sagen, og da bemeldte Bryn tillige var betaget Actoratet i Sagen og saaledes manglede al Adgang til Dokumenterne, saa var han i samme Stilling som enhver anden Anklaget, og at det altsaa havde været Dommerens Pligt overensstemmende med Fdg. 3 Juny 1796 at tilstaae ham Anstand til at forsvare sig; det saa meget mere som han neppe kunde vente at faae laant Dokumenterne førend den anden Actor og Defensorerne havde afbenyttet samme. Saa henseende bør de afgangne Domme og Underdommerens Eragtning kiendes uefterrettelige. Skal Sagen imidlertid efter Pluralitet, endelig paakiendes, saa bemærkes at Formodningen maa være for Bryn, ej at have modtaget Dokumenterne

-244- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294124>

Tiltalte Karen Olsdatter Maus bør hensættes til Arbeide i Christiania Tugthus i 2 Maaneder. Saa betaler han og alle af hendes Arrest og af Sagens lovlig flydende Omkostninger, men for

Øvrigt friefindes for Justitiens videre Tiltale i denne Sag. Med Hensyn til Prøve Procurator Bryn bør Eragtingen af 16 May og de ergangne Domme uefterrettelig at være; hvorimod Sagen i denne Post hiemvises paa Byefoged Koefoeds Bekostning til nye og lovligere Behandling, og hvorefter bemeldte Byefoged bør tilstaae Procurator Bryn en passende Anstand til sit Forsvar.

4., **Collett:** Deels ved Vidner, deels egen Tilstaaelse og Kosternes Tilstedeværelse er Karen Maus tilstrækkelig overbeviist om Tyverierne hos Kirkegaard og Ole Hougen. At hun har siden benægtet det, maa ansees som aldeles temerairt. Ligeledes er det det samme enten at tage en Ting eller faae det af en Dreng paa 8 Aar. Saaledes kan hun ej undgaae at straffes med 3 Aars Tugthusstraf. Bryn har baade forsømt Sagen og giort unødvendige Ophævelser. Byefogden kunde og være forpligtet at give ham nogen Udskrift, men sit Forsvar maatte han kunnet forfatte efter hvad han erindrede af Sagen. Hvad Tiden angaaer er jeg eenig med Arntzen. Mulkten er passende ansat af Stiftsoverretten. Paa disse Grunde concluderes som Kiønig dog med den af Arntzen

-245- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294124>

giorte Forandring hvad Ansvarstiden for Bryn angaaer.

5., **Debes:** Efter min Formeening kan Karen Maus ej ansees som Tyv, men som Bedragerske, i henseende den Ole Hougen frakomne Kaffekiedel. I øvrigt er jeg saavel for Karen Maus's som for PrøveProcurator Bryns Wedkommende i det Wæsentlige eenig med Arntzen, endskiøndt jeg maa tilstaae at den lidenskabelige for ej at sige uværdige Maade, paa hvilken Byefoged Koefoed er gaaen frem mod Bryn i mine Tanker sætter ham i et andens slettere Lys end det, hvori Bryn viiser sig i denne Sag. Jeg tiltræder saaledes uden Forandring Arntzens Doms Conclusion.

6., **Mandix:** Eenig med Arntzen.

7., **Justitiarius:** ligeledes.

Dom 25de October 1815:

Stiftsoverrettens Dom bør, forsaavidt paaanket er, ved Magt at stande; dog saaledes, at Prøve-Procurator Bryn ikkun bør at betale Varetægts- og Underholdnings- Omkostninger fra 2den Marts til 18de April 1815, begge incl. J Sallarium til Actor for Høiesteret, Overauditeur Sem, betaler Tiltalte Karen Olsdatter Muus 16 Rbd. rede Sølv.

Den Norske Rigstidende. No. 104. [s. 6]

Engebreth Jacobsen Fenstad mod Peter Andreas Hertel.

Ved Hovedstevning af 9de Decbr. f. A. har Citanten deels til Stadfæstelse, deels til Forandring og bedre Rets Nydelse indanket en af Aggershuus Stiftsoverret under 23de August 1815 afsagt Dom i en Sag, angaaende hans Odels- og Løsning-Ret til Gaarden Rotnæs No. 26 i Næss Sogn. Stiftsoverretten har dømt saaledes: Naar Appellanten Engebreth Jacobsen Fenstad, efter lovligen at have varslet indstevnede Peter Andreas Hertel, sværger sin Eed at han vil løse sig det selv til Odel og ikke til nogen Anden, da bør Jndstevnede for Appellanten til første Lovens Faredag, 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Udkastelse fravige og Ryddiggjøre 1 Skpd. 6 1/36 Lpd. Tunge samt 6 Bpd. 10 3/10 Mk. Smør i Gaarden Rotnæs No. 26, imod derfor at erholde i Løsningssum hvad Godset af gode Mænd ansees værd paa den Tid det løses. Trøster Appellanten sig derimod ikke til fornævnte Eed at aflægge, da bør Jndstevnede for hans Tiltale i saa Maade fri at være. I begge Tilfælde ophæves Processens Omkostninger for begge Retter. Hjemtingsdommen i denne Sag, afsagt af Sorenskriven over Øvre-Rommerige, Assessor Johan Koren, og Meddomsmænd den 24de November 1812, lyder saaledes: Naar Citanten Engebreth Jacobsen Fenstad, efter lovlig at have varslet Jndstevnede aflægger sin corporlige Eed paa at han agter at indløse til sig selv og ikke til nogen Anden, bør indstevnede Peter Andreas Hertel for ham fravige og under Udkastelse ryddiggjøre 13 1/72 Lpd. Tunge. og 3 Bpd. 5 3/20 Mk. Smør i Gaarden Rotnæs No. 26, mod derfor at erholde den Løsningssum, som kyndige, upartiske og gode Mænd derpaa maatte sætte næste Aars Sommer, da Fravigelsen derpaa skeer til Faredag 1814, efterdi Taxten ei kan afholdes i Høst og den Fratrædende bør have Tid til at anskaffe sig andet Jordbrug. Processens Omkostninger ophæves. Ved Contrastevning af 11te Februar d. A. har Jndstevnede paaanket Stiftsoverrettens Dom til aldeles Underkjendelse, Forandring og bedre Rets Nydelse.

Ord: No. 26.

Løbe No. 50.

Anno 1815 Tirsdagen den 31te Octbr. blev i Sagen Engebreth Jacobsen Fenstad c: Peter Andreas Hertel voteret saaledes.

1., **Kiønig**: Paa Grund af formeentlig Odelsret til Gaarden Rothnæs af Skyld 1 ½ Skpd Tunge 7 ½ Bmark Smør for E: J: Fenstad efter at Forliig forgiæves var prøvet ved Stævning af 17 Decbr. 1811, irettefalden 25 May 1812 sagsøgt afdøde Landkræmmer Ole Fenstads Enke, der senere var i Egteskab med P: A: Hertel til bemeldte Godsdes Fravigelse. Af den paastævnte Skyld i Gaarden Rothnæs, matr: No. 26

-246- og -247- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294125>

Ved Feiltagelse ere disse 2de Sider sprungne forbie.

Til Pennen

At dette saaledes virkelig er tilgaaet bevidner. C Bull

-248- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294126>

er bemeldte E: Jacobsen ved Underrettsdom af 24 Novbr. 1812 kiendt løsningsberettiget i Sagen No. 26 til 13 1/72 Lpd Tunge, 3 Bpd 5 3/20 Bmark Smør og i Sagen No. 27, 3 35/36 Lpd Tunge 1 Bpd 1 7/10 Bmark Smør mod en ved lovlig Taxt bestemt Løsningssum, hvorimod han i følge Stiftsretsdom af 23 Aug: 1813 er kiendt berettiget til at løse 1 Skpd 6 1/36 Lpd Tunge, samt 6 Bpd 10 3/10 Bmark Smør i anførte Gaard mod Løsningssum efter Taxt. Sidstmeldte Dom er af Jacobsen ved Stevning af 9 Decbr. f: A: indanket for denne Ret deels til Forandring deels til Stadfæstelse; ligesom den og af P: A: Hertel under 11 Febr. d. A: er Contrainstævnt til Underkiendelse, Forandring og bedre Rets Nydelse. Wed de i Sagens første Tæstedag for Underretten afhørte Widner Ole Hansen Smedsruuds og Henrich Thorsen Rothnæs's afgivne Forklaringer, i Forening med de producerede Dokumenter, maa det antages beviist at Citantens Fader Jacob Hansen har været Ejer af 1 Lpd Tunge 5 Bpd 6 Bmark Smør, ligesom og at han har ejet Gaarden Rothnæs tilligemed Citantens Moder Goroë Engebretsdatter, som saa ægtede d: 29 Octbr. 1748. Paa Skiftet efter Citantens Fader blev Gaarden udlagt deels til hans Creditorer, deels til hans Enke og Arvinger, hvilke Udlæg derefter af Goroë Engebretsdatter 2den Mand Ole Olsen Fenstad for det meeste bleve indløste. Contra Citantens Sagfører for denne Ret har vel anbragt at ej den hele Gaard Rothnæs har været besiddet som Ejendom, da der af en Deel deraf har været svaret Landskyld, men Fdg. 19 Martz 1790 og 21 Juny 1799 tilligemed Udkast til Anord: om

Sikkerhed for Umyndiges Midler af 7 Febr. 1794 vise at de der paa Skifte erholde Udlæg i Jordegods allene gives Sikkerhed for de udlagte Summer og ej Ejendom. Appellantens Moder Goro Engebretsdatter var saaledes efter hendes Mand i ejendommelig

-249- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294126>

Besiddelse af hele Gaarden Rothnæs, hvilket hun ved uafbrudt at besidde i den da lovbestede til Odels Erhvervelse nødvendige Tiid, har odlet til Fordeel for sig selv og Afkom, og maa dette efter min Formeening antages at gjælde saaledes som Stiftsoverretten har fastsat, hvorfor dens Dom bliver at stadfæste. Men da Engebret Jacobsen til denne Ret har indanket Sagen blot for at erholde Stadfæstelse af Stiftsrettens Dom, formeener jeg at Proc: Omkost: ej bør tilstaaes ham og saaledes conc:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger ophæves.

2., **Lange:** Skiøndt Appellantens Fader Jacob Hansen ej har ejet Gaarden Rothnæs i Hævdstiid, har dog hans Enke Goro Engebretsdatter, Appellantens Moder, vedblevet at besidde Gaarden efter sin første Mand, og siden i Fællesskab med anden Mand O: O: Fenstad, der indløste de Udlæg, som bleve giorte i Gaarden, have til Odel. Da Appellantens Moder saaledes har erhvervet Odel paa Gaarden, følger heraf at Appellanten maa ansees berettiget til at indløse Gaardens fulde Skyld, og kan der ingen Tvivl være om at en Deel af Rothnæs blev ved Skifte efter Faderen Jacob Hansen afholdt d: 7 Juny 1763 givet i Udlæg deels til Creditorer deels til hans øvrige Arvinger, da 5-6-1 udtrykkelig viser at Odelsløsningsretten saadanne Udlæg uagtet skal være uforkrænket. 5-2-20 bestemmes at dersom den efterlevende Ægtefælle vil beholde Hovedgaarden med Tilliggender, da maa den deraf udløse Arvingerne saavidt det ej er Odelgods, som de rette Arvinger ere berettigede til at indløse, hvoraf sees at den længstlevende Ægtefælle ved at besidde Gaarden tilligemed først afdøde ej kan udelukke Odelsarvingerne fra at løse Godset. I Sagen No. 26 concluderes derfor som Hr. Assessor Kiønig.

-250- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294127>

3., **Arntzen:** Eenig med Kiønig. Med Hensyn til Contra Citantens Indvending bemærkes at Skylden intet gjør til Sagen og hans Sagfører ved Indlæg til Stiftsoverretten bestemt har angivet den at være som de ergangne Domme have antaget paa noget meget lidet nær.

4., **Collett:** Goro Engebrethsdatter maa ansees som prima acquierens, da hun deels ved at besidde Godset med og efter sin første Mand, deels med sin 2den Mand maa have odlet det. At hendes anden Mand Ole Fenstad ej som Giftingsmand kunde odle fra Myndlingen og Stedsønnen Engebreth Jacobsen, er ligesaa indlysende, Efter Reglen contra agere non valentem nulla currit præscriptio. Det gjør intet til Sagen at Godset kom i Ole Fenstads 2den Kones og siden i hendes 2den Mands Hertels Besiddelse. Til Bestyrkelse for det i Stiftsretsdommen anførte betræffende Fdg. 19 Martz 1790 og 21 Juny 1799, kan endnu anføres 5-2-20, sidste Membr: saa udtrykkelig siger: «saafremt det ej er Odelsgoods, som de rette Arvinger ellers ere berettigede til at løse». Jeg troer her er god Grund til at hæve Omkostningerne. Saaledes er jeg eenig med Kiønig

5., **Mandix:** Eenig med Kiønig og de forhen voterende.

6., **Berg:** Ligeledes eenig med Kiønig.

7., **Justitiarius:** Ligeledes. Contra Citanten har indvendt at der hæftede Landskyld paa en Deel af Gaardens Skyld, hvorfor denne, som ej kan ansees for Ejendom, ikke kan odles; men 5-2-63 og flere Lovsteder, viser udtrykkelig at man gierne kan eje en Gaard, fordi der svares Landskyld til en anden.

Dom 31te October 1815:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger ophæves.

-251- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294127>

Ord: No. 27.

Løbe No. 51.

Aar 1815 Tirsdagen den 31 Octbr. blev i Sagen Engebret Jacobsen Fenstad c: Peter Andreas Hertel

af samtlige Voterende concluderet som i foregaaende Sag, paa de der anførte Grunde.

Den Norske Rigstidende. No. 1 1816 [s. 3]

Procurator Sommerfeldt og Sorenskriver Møiniken mod Ole Klaape.

Ved Hovedstevning af 19de December f. A. have Citanterne, Enhver for sit Vedkommende, deels til uefterrettelig at være, deels til Underkjendelse, Forandring og bedre Rets Nydelse paaanket en af Aggershuus Stiftsoverret den 9de Mai s. A. afsagt Dom i en Sag, hvorunder Procurator Sommerfeldt tiltaler Ole Klaape for verbale Injurier, og hvorunder Sidstnævnte for Stiftsoverretten har indstevnet Sorenskriver Møiniken for Rettens Fornegtelse. Ved bemeldte Stiftsoverrets-Dom er saaledes kjendt for Ret: Den paaankede Eragtning af 29de Marts 1813 og Dom af 23de April s. A. bør uefterrettelige at være, og bør indstevnede Sorenskriver Møiniken paa egen Bekostning forfriske Sagen, og under Samme give Citanten Ole Klaape en passende Anstand. Udi Kost og Tæring til Citanten betaler Sorenskriver Møiniken 60 Rbd. S. V., men iøvrigt ophæves Processens Omkostninger for Stiftsoverretten. Sluttelig bør Sorenskriver Møiniken, have forbrudt 60 Lod Sølv. Hjemtingsdommen, afsagt af Sorenskriver Møiniken under 23de April lyder saaledes: De af Ole Klaape mod Procurator Sommerfeldt paa Gaarden Raquam i Gusdal ved sidste Vaarting brugte og ved denne Sag paatalte Udladelser bør døde og magtesløse at være, og ikke komme bemeldte Procurator Sommerfeldt til Forkleinelse paa Ære, Embede, gode Navn og Rygte. Og bør Ole Klaape for disse sine Udladelser at bøde til Gusdals Præstegjelds Fattig-Casse 30 Rbd., og erstatte Procurator Sommerfeldt denne Sags Omkostninger med 12 Rbd., samt betale til JustitsCassen for unødige Trette saameget, som Dom og Segl koster, nemlig 1 Rbd. 15 s. At efterkommes o. s. v. Ved den under 29de Marts 1813 afsagte Eragtning var saaledes besluttet: Sagen optages til Dom. Ved Contrastevning af 19de October d. A. har Jndstevnede indanket foranførte Stiftsoverrets-Dom enten til at kjendes uefterrettelig at være, eller deels til Stadfæstelse deels til Forandring og bedre Rets Nydelse.

Ord: No. 34.

Løbe No. 52.

Aar 1815 Onsdagen den 1 November blev i Sagen Procurator Sommerfeldt og Sorenskriver Møinichen contra Ole Klaape voteret saaledes.

1., **Lange:** Udi en af Prokurator Sommerfelt mod Ole Klaape anlagt Injurie-Sag forlangte sidstnævnte paa Grund af Sygdomsforfald Sagen udsat, men hvilken Begiæring blev nægtede uagtet, Dommeren Sorenskriver Møinichen optog Sagen til Doms. De formeentlige ærerørige Beskyldninger hvorfor Sommerfelt anlagde ovennævnte Sag mod Ole Klaape, bestod i at denne til hiin yttrede at maatte erholde. Udskrift af et Forhør, da han, som han sagde, ej vilde at Sommerfelt, og en 3die Mand, som Klaape nævnte ved Navn, skulde lyve paa ham. Efterat Moinichen havde afsagt Dom i denne Sag har Klaape indanket Sagen til Stiftsretten og ved samme Ret tiltalt Moinichen for Rettens Fornægtelse under Sagens Behandling for Hiemtinget. For Stiftsretten har Klaape fremsat følgende Erindringer, nem: at Sagen mellem Sommerfelt og ham burde have været foretaget ved Forligelses Commissionen, at Møinichen, da Klaape anmeldte Sygdomsforfald for Retten, ej gav ham Udsættelse i Sagen men optog den til Doms, og at Møinichen ikke selv burde have behandlet og paadømt Sagen. Hvad den første Ankepost angaaer

-252- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294128>

da siden Sommerfelt havde anlagt Sagen mod Klaape for ærerørige Beskyldninger, qualificerede denne Sag sig ikke til Foretagelse ved Forligelses Commissionen, men burde, som skeet er, overensstemmende med Anordningerne om Forligelsesvæsenet, strax giøres avhængig ved Retterne. Desuden vise de nyere Anordninger at Prokuratorer maae ansees som Embedsmænd. I Henseende til den Ankepost at Møinichen ej bevilgede Klaape Anstand, men optog Sagen til Doms, da er det ved Tingsvidnet, begyndt 29 Januar 1814 tilstrækkelig beviist at Klaape har ved at lade fremlægge i Retten Anmeldelse om Sygdomsforfald, begiært Sagen udsat, men at Moinichen desuagtet optog den til Doms. Han har saaledes ved sit lovstridige Forhold nægtet Anstand som forlangtes paa Grund af Sygdomsforfald, hindret Ole Klaape i sin formeentlig Rets Fremme, og han har desuden ved ej at tilføre Protokollen Klaapes Anmeldelse om Sygdomsforfald og hans Begiæring paa Grund deraf om Anstand, handlet lovstridig. Betræffende den 3die Indsigelse at han ej har viget sit Sæde, da den af Klaape brugte Udladelse tillige maatte ansees at angaae ham, da formenes at samme ej kan komme i Betragtning, siden Møinichen ej udtrykkelig er nævnt af Klaape og ingen Sag verserede mellem disse to. Mortifikation paa de i den indankede

Stiftsoverrettsdom mod Møinichen brugte Udtryk formener jeg som en Følge heraf ej kan tilstaaes, da disse Udtryk i Dommen have fuldkommen Hiemmel i det af Sorenskriveren brugte lovstridige Forhold; thi concluderes:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. I Processens Omkostninger for Højesteret betaler Sorenskriver Møinichen og Procurator Sommerfelt til Ole Klaape een for begge og begge for een 100 Rbd. RS.

-253- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294128>

2., **Collet:** Sagen rejser sig egentlig fra en Angivelse fra Møinichen. Efter den Stilling, Sagen er indkommen for de 2 sidste Indstantser, er Spørgsmaalet hvorvidt Eragtningen af 29 Martz 1813 og Dommen af 23 Apr: s: A: kan kiendes uefterrettelige. Det er egentlig paa 4 Exceptioner at Contra Citanten har paastaaet dette.

1., fordi der i Akten ej stod Meddomsmænd; men da dette er Rettet af Sorenskriveren, bortfalder den.

2., fordi Sagen ej har været ved Forligelses Commissionen. Uagtet det maaskee kunde antages rigtigt, kommer det ej i Betragtning, da saa mange andre Grunde biefalde Dommens Uefterrettelighed.

3., fordi Moinichen nægtede Anstand. Sorenskriveren har viist et meget lovstridigt Forhold, da han ej modtog Klaapes Brev. Det ved Widner beviist at samme blev ham overleveret.

4., Moinichen paastaaer at Laugrettesmanden og Widnerne have modsagt sig, men intet kan være tydeligere end 4, 5 og 6 Vidnes Svar til 2den Qvæstion da de bestemt sige «at Torger Kraabøl fremlevered det omhandlede Brev i Retten med de Ord: Ole Klaape er syg, og dette sagde han |: Kraabøl :| ved Tingbordet til Sorenskriveren». Dette tydelige Widnesbyrd kan efter mine Tanker paa ingen Maade ansees svækket ved den vidtløftige Contra Widneførsel, hvorved Moinichen har søgt at vilde dem. Saaledes har han erklæret det for Usandhed at Klaapes Forfald blev ham anmeldt, at han ej læste kopiet igiennem etc; men sees hen til 2de Vidnes Svar til en af Contraqvæstionerne at denne tilbød at belægge det med stemplet Papiir, hvilket han sagde til Sorenskriveren saa vidt han vidste *dvs.* saa godt han kunde, maa denne Indvending bortfalde; ligesaa den at Sorenskriveren havde andre Forretninger; thi det var netop denne Sag som efter Berammelse foretages.

Sorenskriveren har derfor gjort sig skyldig i Rettens Fornægtelse, og ved at tilføje i Protokollen: at Indstævnte ej mødte efter Paaraab, men ej at han havde begiæret Anstand, gjort sig skyldig i Efterladelse af sine Pligter. Da det ej bestemt er angivet at Klaape ved sin Udladelse meente Møinicken, maa denne med Rette ansees at have vedblevet sit Sæde. Thi concluderes som Assessor Lange, dog med det Tillæg: at Sorenskriver Møinichen for at have efterladt at tilføre Protokollen noget om det af Torger Kraabøll for Contra Citanten Ole Klaape anmeldte Sygdomsforfald bør at bøde til Sognets Fattigcasse 100 Rbd. R: S. og ligemeget til JustitsCassen.

3., **Mandix:** Med de forhen Woterende er jeg eenig betræffende hvad under Sagen er anført, og jeg henholder mig til Langes Conclusion; da jeg formeener anden Mulkt ej behøves end den som efter 1-5-9 har et saadant Tilfælde er bestemt. Derimod troer jeg at Prokurator Sommerfelt og Sorenskriver Møinichen bør tilpligtes at betale til JustitsCassen for unødige Trætte. Conclusionen bliver derfor som Langes, dog saaledes at Sommerfelt og Møinicken bør hver for sig betale til JustitsCassen 20 Rb. R. S.

4., **Kiønig:** Eenig med Lange.

5., **Motzfeldt:** Eenig med Mandix, kun at Mulkten til JustitsCassen ene fastsættes for Møinichen.

6., **Berg:** Efter Vidneførelsen og Møinichens egen Anførsel er der ingen Tvivl om at han har gjort sig skyldig i Rettens Fornægtelse. Med Hensyn hertil og det mere under Sagen anførte, henholder jeg mig til Langes Conclusion, kun at Møinichen bør bøde for unødige Trætte 20 Rbd. R. S. Men anden Mulkt synes det ej passende at lægge ham i fordi han ej tilførte

Protokollen Klaapes Forfald, thi det maa ansees for indbefattet i Rettens Fornægtelse.

7., **Justitiarius:** eenig med Lange tilligemed Mulkt for unødige Trætte baade for Møinichen og Sommerfelt tilsammen Rbr. RS. 40. Dette antog ogsaa Justitiarius Berg og Assessor Motzfeldt.

Dom 1ste November 1815:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. J Processens Omkostninger for Høiesteret betale Sorenskriver Møiniken og Prokurator Sommerfeldt, een for begge og begge for een, til Ole Klaape 100 Rdlr. rede Sølv. Saa betale de og paa lige Maade til Høiesterets JustitsCasse for unødigt Trette 40 Rbd. rede Sølv.

Den Norske Rigestidende. No. 1 1816 [s. 4]

Lars Christophersen, som Værge for sin Datter Marie Larsdatter, mod Ole Nielsen Muggeby.

Ved Hovedstevning af 14de December f. A. har Citanten paaanket deels til Stadfæstelse, deels til Forandring og bedre Rets Nydelse en af Aggershuus Stiftsoverret den 28de Juni 1813 afsagt Dom i en Sag, angaaende Marie Larsdatters Odels- og Jndløsnings-Ret til Gaarden Baarstad i Trøgstad Præstegjeld. Bemeldte Dom er saaledes afsagt: Jndstevnede Ole Nielsen Muggeby bør for Citanten Lars Christophersen, som Værge for sin Datter Marie Larsdatter, til næste Lovens Faredag, inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, fravige og under Udkastelse ryddiggjøre den omhandlede $\frac{1}{4}$ Gaard Baarstad, imod derfor at erholde saameget i Løsningssum, som Godset af uvillige Mænd bliver sat for paa den Tid, det løses. Processens Omkostninger for begge Retter ophæves. Ved Hjemtingsdom, afsagt inden Heggens og Frølands Jurisdiction af Sættedommeren Foged Grundt og Meddomsmænd den 2den Februar 1813, er saaledes kjendt for Ret: Parterne bør for hinandens Tiltale i denne Sag frie at være. Processens Omkostninger ophæves. Jndstevnede har ved Contrastevning af 6te Januar d. A. paaanket Underkjendelse og Forandring den ergangne Overretsdom.

Ord: No. 31.

Løbe No. 53.

Aar 1815 Torsdagen den 2den Novbr. blev i Sagen Lars Christophersen som Værge for sin Datter Marie Laursdatter contra Ole Nielsen Muggebye voteret saaledes:

1., **Kiønig:** Under nærværende Sag paa anker L: Christophersen som Værge for sin Datter Marie er ved Aggershuus Stiftsoverret d: 28 Juny 1813 afsagt Dom til Stadfæstelse forsaavidt han er kjendt berettiget til paa Datterens Vegne og som hendes Odel at indløse den halve Deel af Gaarden Baadstad og til Forandring forsaavidt han ej derved er tilkiendt paastaaet erstatning for Afsavn ved ej at komme i Besiddelse af Gaarden. Citantens Datters

Odelsret er ej allene under Sagen in Confesso mellem Parterne, men det er endog ved et under Sagen fremlagt d: 11 July 1815 optaget Tingsvidne beviist at Ole Nielsen Muggebye som til denne Ret har udtaget Contrastævning til Stiftsrettens Doms Forandring, selv har erklæret sig dermed tilfreds samt forbunden sig til inden en vis Tiid at udtage Stævning til dobbelt Taxt; hvilket han ej har opfyldt. Vel har Contracitantens Sagfører her ved Retten paastaaet at Lars Christophersen i Tilfælde af at Godset til ham aftrædes skulde være forpligtet til at betale de for hans 2 ældste Børn, hvis Rettighed til tilmeldte Gods under en foregaaende Sag har været paatalt men som ved Skiøde af 7 Decbr. 1809 er afgjort, betalte 350 rd. DC, men da denne Summa ej er erlagt for

-256- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294130>

nogen hans Datter Marie tilkommende Odelsret, finder jeg ej at Contra Citantens Paastand i saa Henseende kan komme i Betragtning. Stiftsoverrettens Dom bliver saaledes at stadfæste, ligesom jeg formeener at Procesomkostninger med Hensyn til at Lars Christophersen blot erholder bemeldte Dom stadfæstet, bør at ophæves; thi conc:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. Dog saaledes at Fravigelsen skeer til Lovens næste Fahredag. Processens Omkostninger ophæves. I Sallarium til Cancellieraad Morgenstjerne betaler Ole Nielsen Muggebye 24 Rbd. RS:

2., **Berg:** Om Contra Appellantens Forpligtelse at fratræde Godset efter Stiftsrets Dommen, kan ingen Tvivl existere, da han under den d: 24 Aug. 1813 holdte Taxationsforretning har erklæret dermed at ville acquiescere, og kun forbeholdt sig en dobbelt Taxationsforretning hvilket saavel følger af ProtoCollationen under bemeldte Forretning, som beviist ved Tingsvidnet af 11 July d. A. Ej heller kan Citanten erholde Erstatning for Afsavnet; thi naar Gaarden Taxeres efter som Værdie maa Fordelen af den ansees liig med Capitalens Renter. Da Contra Citanten ej efter sin Forpligtelse tilstævnte til Omvurdering, og Appellantens blev afbrudt, maa samme endnu være Muggebye forbeholden. Stiftsretsdommen bliver da Regelen i Sagen, saasom det ej er beviist at OdelsPrætendentinden indbefattes eller har samtykket i det Anførte Skiøde af 7 Decb. 1809. Erstatning for de udbetalte 350 rd. for Børnene, kan saaledes ej tilkiendes ham. Omkostninger maa hæves, saameget meer som Appellanten har tilstævnet Overrettens Dom til Forandring; thi conclud:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande

-257- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294130>

dog saaledes at Fravigelsen af Godset skeer til Lovens næste Faredag, og at Godset løses efter den Sum som af et dobbelt Laugrette paa lovlig Maade vorder sat.

Processens Omkostninger ophæves, dog saaledes at ContraAppellanten betaler til Cancellieraad Morgenstjerne som befalet Sagfører 24 Rbd. RS.

3., **Mandix:** eenig med de forhen Woterende, og overensstemmende dermed concluderer:

Stiftsverrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes at Fravigelsen skeer til Lovens næste Faredag; i øvrigt overensstemmende med Kiønig.

4., **Motzfeldt:** Efter de af de forhen Woterende anførte Grunde concluderes:

Stiftsverrettens Dom bør ved Magt at stande, Dog saaledes at Fravigelsen skeer til Lovens næste Fardag og for den Sum som ved den under 26 Martz 1814 tilstævnte dobbelte Taxationsforretning vorder fastsat. Angaaende Morgenstiernes Salarium eenig med de forrige.

5., **Collett:** Odelsretten maa antages at være uden for commercium hvilket end meer bestyrkes af 5-3-2. Jeg concluderer derfor som Mandix.

6., **Lange:** Eenig med de forhen Woterende, men da Lars Christophersen i Dokumentet af 7 Decb: 1809 har udtrykkelig fraskrevet sig og sine Børn Odelsrettighed til den halve Gaard Baadstad; saa troer jeg at han bør betale tilbage til Ole N: Muggebye de for Odelsrettighedens Afstaaelse oppebaarne 350 rdr. DC, der nu blive at tilsvare i S: V: saa meget mere som Lars Christophersen efter Loven er uberettiget til at gjøre

-258- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294131>

en saadan afstaaelse, og han saaledes har afhændet en Rettighed, hvorover han ingen Raadighed havde. Min Conclusion bliver derfor:

Stiftsverrettens Dom bør ved Magt at stande dog saaledes at Fravigelsen skeer til Lovens 1te Fardag. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves, dog saaledes at Contra appellanten betaler til Cancellieraad Morgenstjerne 24 Rbr. RS: Lars Christophersen bør tilbagebetale Ole Nielsen Muggebye de af denne for

Odelsrettens Afstaaelse til halve Gaarden Baadstad erlagte 350 rd. DC med 292 ½ Rb.

S. V.

7., **Justitiarius:** Eenig med de forhen Woterende og tiltræder Mandix's Conclusion.

Dom 2den November 1815:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande; dog saaledes, at Fravigelsen skeer til næste Lovens Faredag. Denne Processes Omkostninger ophæves, dog at Contra-Citanten Ole Nielsen Muggeby betaler til Citantens befalede Sagfører for Høiesteret, Cancelliraad Morgenstjerne, i Sallarium 24 Rbd. rede Sølv.

Den Norske Rigstidende. No. 1 1816 [s. 4]

Johan Trosdal paa egne, og Hustrues Karen Kirstine Tronhuus's Vegne, mod Ole Jversen Rottem.

Ved Hovedstevning af 24de October f. A. har Citanten paastaaet til aldeles Underkjendelse, Forandring og bedre Rets Nydelse en af Aggershuus Stiftsoverret den 5te Juli 1813 afsagt Dom i en Sag, angaaende hvorvidt Jndstevnede tilkommer et paa en formeentlig fingeret Contract af 18de Marts 1805 grundet Føderaad af Gaarden Rottem i Vaage. Bemeldte Dom lyder saaledes: Den paastevnede Føderaads-Contract af 18de Marts 1805, tinglyst den 7de August s. A., bør ved Magt at stande. Jøvrigt bør Appellanten Ole Jversen Rottem for indstevnede Karen Kirstine Tronhuus med Mand og Værge Johan Trosdahl, hendes Tiltale i denne Sag fri at være. Processens Omkostninger for Stiftsoverretten ophæves. Ved Hjemtingsdom, afsagt den 23de October 1812 af Sorenskriveren over Nordre Guldbrandsdalen, Regiments-Quartiermester Mads Bjerregaard og Meddomsmænd, er saaledes kjendt for Ret: Den omhandlede i Jver Olsens Rottens Navn forfattede Føderaads-Forskrivelse af Dato 18de Marts 1805, tinglyst den 7de August s. A., bør være ugyldig, og ei komme Citantinden Karen Kirstine Tronhuus med Mand og Værge Johan Trosdal til Udgift i nogen Maade; hvorimod Ole Jversen Rottem bør være berettiget til, i Overeenstemmelse med Skjødet af bemeldte Dato og Contra-Oplysningen, at nyde for sin og Hustrues Livstid Kost og Underholdning hos Gaarden Rottens Brugere. J det Øvrige bør Ole Jversen Rottem for videre Tiltale i denne Sag fri at være. Processens Omkostninger ophæves. Og forbeholdes den Kongl. Casses Ret til Ole Jversen Rottem, for at have fremlagt en Optegnelse af 21de Marts 1804, uden at afskrive Samme paa stemplet Papiir. Jndstevnede har ved Contrastevning af 16de December f. A. indanket Stiftsoverrettens Dom deels til Stadfæstelse, deels til Forandring og bedre Rets Nydelse.

Ord: No. 8.

Løbe No. 54.

Aar 1815 Fredagen den 10de November blev i Sagen Johan Trosdahl paa egne og Hustrues Karen Kirstine Tronhuus's Vegne c: Ole Iversen Rottem voteret saaledes:

1., **Koren:** Wed Skiøde af 18 Martz 1805 overdrog Ole Iversen Rottem denne Gaard til sin Søn Iver Olsen mod at han skulde erlægge saadan Føderaad som ved Contract af samme Dato skulde blive bestemt, og denne Føderaads Contract, der er udstædt samme Dato som dette Skiøde, og tinglyst samme Tiid nem: 7 Aug: næstefter, er det som har givet Anledning til nærværende Sag. Appellanten har paastaaet samme ugyldig, deels fordi Iver Olsen aldrig har underskrevet den, deels fordi den underskrevne Curator ej var indsat af Øvrigheden, deels fordi Iver Olsen aldrig har op-

-259- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294131>

fylt dette Føderaad, og deels fordi Fdg. 26 Octb. 1804 skulde gjøre denne Contract ugyldig. At Faderen og Sønnen allerede Aaret i Forvejen d: 21 Martz havde været foreenede om Salget og Føderaadet viser 1 og 2 Contra Vidnes Forklaringer, og ved at sammenholde denne Optegnelse med Føderaads Contracten findes begge Dele overensstemmende i de flestes Poster. Wel er det nu ikke oplyst at Sønnen Iver Olsen Rottem har underskrevet denne Føderaads Contract og det modsatte synes endog godtgiort ved 1, 2 og 3die HovedWidnes Svar paa 5 Qvæst: og med 5, 7 og 8 Hoved Widnes Svar paa 8 og 9de Qvæst: ligesom det og er oplyst baade ved den undertegnede Curators Ole Syvertsen Veggums egen Tilstaaelse og ved Sorenskriverens Paategning paa Føderaads Contracten, at denne Mand ej var af Øvrigheden indsat til Curator for bemeldte Iver Olsen, men at han i denne Qualitet underskreev efter Faderens Ole Iversens Anmodning; men alt hvad der heraf kunde udledes til Svækkelse for Contracten, vilde allene være af nogen Vægt i Tilfælde af at Iver Olsen skulde gjøre Indsigelser mod samme, da Fdg. 26 Octb. 1804, der allene angaaer Gieldsbeviiser, ej kan anvendes paa Føderaads Contracter; kunde end denne anvendes, vilde dette dog ej kunne skee naar det gjælder tredie Mands paatagne Forpligtelse. Da nu Gaard: Rottem er skiødet til Iver Olsen paa den før benævnte Maade og Føderaads Contracten er oprettet og tinglyst paa samme Tiid som Skiødet, saa ejede ej Iver Olsen denne Gaard uden med Paahæftelse af dette Føderaad. At Faderen Ole Iversen i Sønnens Brugstiid virkelig maa

have brugt den i Føderaads Contrakten ommeldte Jord er deels godtgiort ved 3, 7 og 10 Contr: Vidnes Svar paa 14 og 16 Qvæst: og maa tillige antages deraf at Faderen aldrig paa lovlig Maade men vel i beskænkets Tilstand

-260- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294132>

har klaget over Contraktens Misligholdelse. Forudsat endog at Iver Olsen aldrig havde underskrevet der dog kan være mueligt, eller opfyldt denne Føderaads Contrakt, maatte dog Appellanten paa Hustrues Vegne blive pligtig dertil, da Iver Olsen paa den Tiid han solgte denne Gaard til 8 Contr: Vidne, hvilken købte samme for Jens Tronhuus paa Søsters Vegne, fortalte dette Vidne at der hæftede Føderaad paa Gaarden til hans Fader, og opregnede de væsentligste Poster for ham. Lægges hertil at efter dette 8, 13 og 14 Contr: Vidnes Forklaring Jens Tronhuus havde købt denne Gaard for sin Søster Karen, at bemeldte Jens Tronhuus efter bemeldte 8, 13 og 14 Contra Vidnes Prov yttrede at Føderaadet var for stort, og at han ønskede og haabede mindelig at blive forliigt med Ole Iversen om samme, og endelig at han efter 8, 9 og 12 Contr: Vidnes Udsigende virkelig har ønsket og forsøgt paa at opnaae dette Forliig, saa beviise alle disse Omstændigheder at han virkelig var vidende om denne desuden længe før tinglyste Føderaads Contrakt, og at tillige Appellantens Hustrue, Tronhuus's Søster Karen, for hvem han handlede og som Wæрге underskrev Skiødet, maa have været underrettet herom, bliver end meer klart af 3 og 4 Contra Vidnes Svar til 10 og 11 Qvæst: da Føderaads Jorden det samme Foraar som Skiødet fra Iver Olsen var udstædt til Karen Tronhuus, blev pløjjet og harvet efter bemeldte Jens Tronhuus's Ordre, og med hans og Søsters Hester, ja Arbejderne hos disse nød Kost og Betaling. Da nu alle disse Omstændigheder tilsammentagne godtgjøre baade at Gaarden af Iver Olsen var solgt med Paahæftelse at dette Føderaad, at Kiøberne

-261- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294132>

Appellantens Hustrue og hendes Broder vare vidende om samme, og ej allene søgt at træffe Accord med Ole Iversen men og virkelig paataget sig at opfylde dette Føderaad baade ved at pløje og harve Jorden, og ligesaa ved at bortleje Føderaads Sauerne, hvilket er godtgiort ved 5 og 6 Contra Vidnes Forklaring, saa maa og Appellanten nu blive pligtig til at opfylde

samme. Den Regres, som in subsidium er paastaet for denne Ret, troer jeg ikke kan finde Sted, deels paa Grund af de allerede anførte Omstændigheder, og deels fordi Iver Olsen der stævnt for denne Ret til noget Ansvar; thi conc:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for denne Ret ophæves.

2., **Collett:** Da jeg i det væsentlige er eenig med Koren saa skulle jeg kun bemærke følgende:

1., Sammenholdes Præmisserne i Fdg. 26 Octb. 1804 med § 7 i samme Fdg. og Plakat: 14 Decb. 1804 samt CB: 16 Martz 1805, troer jeg at man af denne Jævnførelse vil fremdeles finde Grunde for at bemeldte Fdg. ej efter Citantens Paastand kan blive anvendelig paa denne Sag. Hertil kommer endnu at det meget mueligt kan forholde sig som ContraCitanten har anført, at Forordningen dengang endnu ej var publiceret for vedkommende Jurisdiktion.

2., Henseende den af Citanten nedlagte subsidielle Paastand om Regres til Iver Rottem, da formener jeg paa de af Koren anførte Grunde, at der ingen Anledning er til at statuere samme.

3., Betræffende den i Underretsdommen giorte Reservation om Kongens Kasses Ret fordi Optegnelsen af Føderaadet 21 Martz 1804 ej er afskrevet paa stemplet Papiir da skulde jeg troe at samme saa meget mere

-262- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294133>

kan bortfalde, som Sagens Data viise at Kongens Kasse har nydt sit Tilkommende af Føderaadskontrakten. Jeg henholder mig derfor til Korens Præmisses og Conclusion.

3., **Mandix:** Jeg henholder mig til Assessor Korens Votum med Tilføjning af Assessor Collett at Kongens Kasses Rets Forbeholdning af det stemplede Papiir bortfalder. Conclusion altsaa som Koren.

4., **Arntzen:** Henholder sig aldeles til Korens Votum

5., **Motzfeldt:** Ligesaa.

6., **Kiønig:** ligesaa.

7., **Justitiarius:** ligesaa.

Dom 10de November 1815:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Høiesteret ophæves.

Den Norske Rigstidende. No. 1 1816 [s. 6]

Ole Jversen Rottem mod Johan Trosdal med Væрге Lensmand Trosdal, og Regiments-Quarttermester Mads Bjerregaard.

Ved Stevning af 19de Mai d. A. har Citanten deels til Underkjendelse og Tilsidesættelse, deels til at kjendes uefterrettelig at være samt til Sagens Hjemviisning paa Underdommerens Bekostning til ny og lovlig Paakjendelse paaanket en af Aggershuus Stiftsoverret den 1ste Mai sidstleden afsagt Dom i en Sag, angaaende en af Citanten tilveiebragt Arrest- og Relaxations-Forretning hos Jndstevnede i Anledning af ei at have efterkommet det i næstforegaaende Sag omhandlede Føderaad. Ved bemeldte Dom er saaledes kjendt for Ret: Det af Citanten Ole Jversen Rottem ved Hovedstevning af 14de November 1813, samt ved Continuations-Stevning af 6te Februar 1814 til Hjemtinget anlagte Søgemaal afvises. J Kost og Tæring til Sorenskriveren, Regiments-Quarttermester Bjerregaard for Stiftsoverretten erlægges Citanten 30 Rbd. S. V.; saa bør han og for sin mod bemeldte Dommer nedlagte utilbørlige Paastand bøde til Vaage Sogns Fattig-Casse 10 Rbd. S. V., og ligesaameget til Justits-Cassen. Jøvrigt ophæves Processens Omkostninger for begge Retter. At efterkommes u. Hjemtingsdommen, afsagt af Sorenskriveren i Nordre Gulbrandsdalen, Regiments-Quarttermester Mads Bjerregaard den 27 Juli 1814, lyder saaledes: De udi denne Sag fremkomne Hoved- og Continuations-Stevninger blive herved som ikke lovligen forfulgte, afviste. J Kost og Tæring til Jndstevnede Johan Trosdal, der 3 Gange har mødt ved Sagfører, bør Ole Rottem betale 15 Rbd. S. V. At udredes o. s. v.

Ord: No. 103.

Løbe No. 55.

Aar 1815 Tirsdagen den 14 Novbr. blev i Sagen Ole Iversen Rottem contra Johan Trosdahl med Væрге Lehnsmænd Trosdahl og Sorenskriveren Regimentsquarttermester Mads Bierregaard. voteret saaledes:

1., **Arntzen:** Appellanten O: I. Rottem har under denne Sag paaanket ved Højst: Stævning 19 May d: A: en Aggershuus Stiftsoverretsdom af 1te s: M: deels til Underkiendelse og Tilsidesættelse og deels til at Kiendes uefterrettelig at være samt til Sagens Hjemviisning paa Underdommerens Bekostning til nye og lovligere Paakiendelse. Grunden til denne Paastand

er at Underdommeren Sorenskriver Bierregaard formeentlig urettelig skal have afviist Appellantens Hoved og Continuations Stævninger i en Sag mod indstævnte

-263- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294133>

Johan Trosdahl med Wæрге, betræffe Stadfæstelse af en hos nysnævnte Trosdahl under 14 Octbr. 1813 effectueret Arrestforretning, og hvilken Dom Stiftsoverretten formeentligen skal have biefaldet i disse Henseende. Undersøger man da de Grunde, paa hvilke Sorenskriver Bierregaard har afviist Appellantens Stævninger, da ere de vistnok ugyldige, efterdi Prokurator Møller Sagens 1te Retsdag d: 18 Decbr. 1813 virkelig har nedlagt Paastand i det han til Protokollen udtrykkelig har henholdt sig til den i Underretsstævningen formerede Paastand. Sagen blev derefter, da Appellanten var bleven nægtet at føre sine Widner efter Hovedstævningen, udsat for at han kunde udtage Continuations Stævning, hvilket skeedte, og blev der fremlagt d: 26 Febr: 1814 samt Widnerne førte; Sagen udsættes paa nye og den 27 Juny næstefter mødte Appellanten selv uden Sagfører samt paastod Dom. Baade ifølge Tingens Natur og Fdg. 3 Juny 1796 § 6 er det klart at det ej er Partens Pligt at fremkomme med sin Irettesættelse og Paastand den første Retsdag, naar der føres Widner; og der er paa intet Sted befalet at Paastanden ubetinget skal være skriftlig; imidlertid havde Appellanten, som meldt, virkelig nedlagt sin Paastand den første Retsdag, og naar han siden fordrer Dom, saa er det ewident at det maatte være med Hensyn til hvad der allerede var paastaaet, og som Bonde var han i følge den citerede Anordnings 15de § berettiget til mundtlig at andrage sin Sag. Hvad derimod det af Stiftsoverretten brugte Argument, at Arrestforretningen som HovedDokument i Sagen, ej var produceret, angaaer, da finder jeg samme fuldkommen grundet; thi vel er det saa at Indstævnte J: Trosdahl med Wæрге

-264- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294134>

ej havde Contrastævning til at have den omqvæstionerede Arrest og Relaxations Forretning underkiendt, og altsaa kunde det ved første Øjekast synes som om den absolut maatte stadfæstes; men det er klart at Underdommeren burde have nøjagtig kundskab om hvad der var passeret under Forretningen, for rettelig at kunde paakiende den, efterdi det Tilfælde

endog kan tænkes at Arrest og Relaxationsforretningen kunde laboreret af en saa væsentlig Fejl, at han ex nobili officio burde have underkiendt den. Omend skiøndt Stiftsoverrettens Dom saaledes vil blive at stadfæste, troer jeg dog ej at Appellanten bør betale enten Mulkt eller Omkostninger saaledes som bemeldte Dom bestemmer. Mine Grunde ere følgende:

- 1., er hans Hoved og Continuations Søgmaal afviist paa et ganske andet Argument end det, som Underdommeren har anført, og hvilket sidste er befundet urigtigt.
- 2., havde det været Underdommerens Pligt overensstemmende med § 13 og 15 i Fdg. 3 Juny 1796 at vejlede Appellanten den sidste Retsdag da han mødte uden Sagfører; ej at tale om at Sorenskriver Bierregaards Forhold, naar man sammenholder denne Sag med den i forrige Session paadømte, hvilke staar i nøje Forbindelse med hinanden, vist ikke viser sig fra den fordeelagtigste Side; thi conc:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes at den ved samme bestemte Kost og Tæring og fastsatte Mulkter bortfalde. Processens Omkostninger for HøjesteRet ophæves.

-265- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294134>

2., **Motzfeldt:** Eenig med Arntzen.

3., **Mandix:** Forsaavidt Sagens historie angaaer henholder jeg mig til Arntzens anførte ligesom og til hvad han betræffende den i Underrettens Dom anførte Grund for Sagens Afviisning, da det tilstrækkelig er oplyst at Paastand virkelig fra Appellantens Side er nedlagt. Angaaende derimod den Grund, hvorpaa Stiftsoverretten har afviist Søgsmålet, da skiønner jeg ej denne at være aldeles rigtig; thi efter Loven staaer det i enhver Parts Sag naar han procederer for Retten at fremkomme med hvad Beviser som synes tienlig for Sagen, og fremkommer han ej af Forsømmelse med de nødvendige Beviiser, da bliver det Dommerens Pligt at Kiende i Sagen saaledes som han af Parternes Procedure bliver sat i Stand til. Naar altsaa Ole Iversen Rottem efterat have ladet effectuere Arrest og stævnet til den Stadfæstelse men ej fremlagde Arrestforretningen og saaledes ej satte Dommeren i Stand til egentlig at bedømme denne eller Partens Paastand mod den Indstævnte, saa skiønnes ej rettere end at Underdommeren unægteligen burde endelig have paakiendt Sagen, og i Overeenstemmelse med at intet Beviis fra Citantens Side var fremkommen burde have friefundet Indstævnte for Citantens Tiltale. Jeg troer saaledes at de ergangne Domme maa

blive at underkiende, og Sagen hiemvises i Overeenstemmelse med den af Appellanten for Højesteret nedlagte Paastand. Dog troer jeg ej at det bliver nødvendigt at dømme Sorenskriver Bierregaard for Rettens Fornægtelse, og betræffende Omkostningerne, da siden der allerede er yttret forskellige Meninger i denne Sag, formener jeg at de kunne hæves; thi conc:

-266- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294135>

De ergangne Domme underkiendes, hvorimod Sagen hiemvises paa Sorenskriver Bierregaards Bekostning til nye og endelig Paakiendelse. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

4., **Collett:** Eenig med Arntzen, og anmærker blot at det forekommer mig at være et ej urigtigt Beviis paa at Underdommeren saavel i denne som næstforrige Sag har søgt at fortrædige Appellanten, at han selv har været i Besiddelse af den omhandlede Arrest og Relaxationsforretning, hvilket fuldkommen godtgøres ved den den 27 Juny 1814 i en anden Sag quoad formalia af den omhandlede Arrest og Relaxationsforretning afsagte Dom; hvilken er netop afsagt samme Dag som Underretsdommen i nærværende Sag.

5., **Kiønig:** Wed den fra Ole Iversen Rottens Side for Underretten den 27 Juny 1814 i Sagen nedlagte Paastand forekommer det mig at være aldeles afgjort at den Grund til de af ham under Sagen udtagne Stævningers Afviisning, hvorpaa Underdommeren har bygget sit Resultat, ej finder Sted, og jeg kan ligesaalidet antage at den af Aggershuus Stiftsoverret for sammes Dom givne Grund at det paalaae Ole Iversen at fremlægge den Arrest og Relaxationsforretning, der af ham til Stadfæstelse var paastævnt, forinden Dom til sammes Confirmation kunde finde Sted, da det i en Sag som nærværende maatte staae ham friet for at procedere og oplyse sin Sag saaledes som han fandt for godt. Jeg anseer derfor de paaankede Domme ej at have Hiemmel i Loven, og derfor concluderer

-267- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294135>

som Mandix med den Forandring at Dommene kiendes uefterrettelige at være.

6., **Koren:** aldeles eenig med Mandix og Kiønig i det Princip at Underdommeren burde paadømt Sagen efter de fremkomne Beviisligheder, og ej havde Rettighed til at afviise

Søgsmaalet; men jeg troer endog tillige at Underdommeren meget vel var sat i Stand til fuldkommen at kunne paakiende denne Sag, da Arrest og Relaxationsforretningen af 14 Octb. 1813 var fremlagt i en Sag, som samme Dag af ham blev paakiendt. Jeg henholder mig altsaa i Henseende til Conclusionen til Mandix.

7., **Justitiarius:** Om endog Underdommeren havde Ret i at Sagen ej kunde endelig paakiendes, formedelst Mangel af Oplysninger, saa er der dog ingen Grund til at afviise Stævningerne. Underdommeren burde i øvrigt, overeenstemmende med Fdg. 3 Juny 1796, have sagt Rottem at Arrestforretningen maatte fremlægges, saafremt han ansaae det nødvendigt. I det mindste burde han have friefunden Indstævnte for Citantens Tiltale hvorved denne havde været melioris conditionis. Jeg er derfor eenig med Mandix.

Dom 14de November 1815:

De ergangne Domme underkjendes; hvorimod denne Sag hjemvises paa Sorenskriverens, Regiments-Quartiermester Mads Bjerregaards Bekostning til ny og endelig Paakjendelse. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

Den Norske Rigstidende. No. 1 1816 [s. 6]

Christian Arnegaard paa sin Søn Ole Christiansens Vegne mod Christen Thoresen.

Ord: No. 28.

Løbe No. 56.

Aar 1815 Onsdagen den 15 Novbr. blev i Sagen Christian Arnegaard paa sin Søn Ole Christiansens Vegne contra Christen Thoresen voteret saaledes:

afsagt UdeblivelsesDom, da Citanten hverken mødte eller møde lod.

Dom 15de November 1815:

Citanten, som hverken selv møder eller ved Fuldmægtig møde lader til bestemt Tid, bør at betale 50 Rbdlr. rede Søl, førend det tillades ham at gaae i Rette med Sagen, og, saafremt han ikke inden 4 Uger melder sig for

Justitiarius med JustitsSecretairens Qvittering, at bemeldte 50 Rbd. ere betalte, bør han aldeles at have tabt Sagen, og ei tillades videre derpaa at tale.

Den Norske Rigstidende. No. 2 1816 [s. 3]

Haagen Hansen med Curator mod Grosserer Vilhelm L. Bugge.

Citanten har ved udtagen Høiesteretsstevning af 31te Marts d. A. paaanket deels til Stadfæstelse, deels til Forandring, og bedre Rets Nydelse en inden Aggershuus Stiftsoverret den 6te Juli 1812 afsagt Dom i en Sag, angaaende hans formeentlige Odels- og Løsnings-Ret til Gaarden Hafskjold i Lier. Ved bemeldte Dom er saaledes kjendt for Ret: Underrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for begge Retter ophæves. At efterkommes o. s. v. Ved den af Sorenskriveren over Lier, Hurum og Røgen, Jørgen Tandberg og Meddomsmænd under 7de August 1811 afsagte Hjemtingsdom er saaledes kjendt for Ret: Indstevnede Kjøbmand Bugge bør til Lovens næste Faredag for Citanten, den mindreaarige Haagen Hansen Hafskjold, fravige, ryddiggjøre og overlevere omstevnede 1 Skpd. 15 Lpd. Tunge skyldende Anpart i Gaarden Hafskjold, imod Løsningssum efter den Taxt, som bliver sat derpaa af gode Mænd paa den Tid, den indløses, saaog betale til Citanten 50 Rdlr. udi denne Sags Omkostninger. At efterkommes o. s. v.

-268- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294136>

Ord: No: 88.

Løbe No. 57.

Anno 1815 Onsdagen den 15 Novbr. blev i Sagen Haagen Hansen med Curator contra Grosserer Wilhelm S: Bugge. voteret saaledes:

1., **Kiønig:** Wed Stævning af 31 Martz 1815 har Haagen Hansen med Curator paaanket deels til Stadfæstelse, deels til Forandring og bedre Rets Nydelse en af Aggershuus Stiftsoverret afsagt Dom d: 6 July 1812 udi en Sag mellem ham og Grosserer Vilhelm Bugge betræffende Appellantens Odelsret til 1 Skpd 15 Lpd Tunge i Gaarden Hafskiold. Citantens Sagfører har ved Retten Cancell: Morgenstjerne har desereret paastanden om Dommenes Forandring, og derimod blot paastaaet sammes Stadfæstelse, hvorimod Indstævntes Sagfører har

nedlagt Protest med Paastand om Stævningens Afviisning. Da 1-6-14 fastsætter at det skal være enhver tilladt endog efter den Tiid da Dommen har overstaaet fatalia appellationis, at indanke samme til Stadfæstelse uden at bemeldte Artikel fordrer at Opreisning derpaa i dette Fald skulde være fornøden, saa synes det at den paastaaede Stadfæstelse bør Citanten tilstaaes, men da han uden at have været i det Tilfælde at man kan ansee ham nødsaget til at paaanke de ergangne Domme, har foretaget disses Paaankning, saa formener jeg at han saa meget mere bør tilsvare Indstævnte Processens Omkostninger, som denne i Forvejen under Taxationsforretning af 28 April 1813 har erklæret at ville fraviige den omhandlede Gaard naar han erholdt den derpaa satte Taxationssumma; thi conc:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. I Processens Omkostninger for Højesteret betaler Citanten til Indstævnte Grosserer Bugge 100 Rbd. R. S.

-269- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294136>

2., **Koren:** eenig med Kiønig; kun troer jeg at Omkostningerne kunde nedsættes til 60 Rbd. R: S: og at Appellanten for unødigt Trætte bør tilsvare 20 Rbd. R: S:

3., **Omsen:** Uagtet i det væsentlig eenig med de forrige bemærkes: Jeg finder ingen Grund til Stævningens Afviisning da det maa være tilladt at deserere noget af denne. Om det end ikke var klart at Indstævnte har villet acquicicere med Dommen, er det dog Indlysende at Citanten er gaaet længer end 1-6-14 hiemler ham. Jeg tiltræder saaledes Kiønigs Votum, kun at Citanten tilsvare 80 rbd. R. S: i Processens Omkostninger.

4., **Motzfeldt:** eenig med Koren.

5., **Collett:** eenig med Koren.

6., **Mandix:** eenig med Kiønig; dog formenes at Processens Omkostninger i denne Sag kunne ophæves, siden det er en Odelssag, hvor man saa ofte seer at Parterne søge at trainere Sagen, hvilket endog synes at kunne sees af de Qvæstioner, der nu hvæm for Retterne, betræffende Taxationsforretningerne.

7., **Justitiarius:** eenig med Kiønig, kun at Omkostningerne blive 60 Rbd. R: S:

Kiønig og Omsen nedsatte og Omkostningerne til 60 Rbd. R. S:

Dom 15de November 1815:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. J Processens Omkostninger for Høiesteret betaler Citanten Haagen Hansen til Curator og Jndstevnede, Grosserer Vilhelm Bugge, 60 Rbd. rede Sølv.

Den Norske Rigstidende. No. 2 1816 [s. 3-4]

Haagen Hansen med Curator mod Grosserer Wilhelm S. Bugge.

Ved Høiesterets-Stevning af 30te Marts d. A. paaanker Citanten enten til at kjendes uefterrettelig at være, eller og til aldeles Underkjendelse, Tilsidesættelse og Forandring en Dom, afsagt i Aggershuus Stiftsoverret den 13de Juni sidstleden, angaaende en paa Gaarden Hafskjold paabegyndt Udkastelses-Forretning m. m. Bemeldte Dom er saaledes afsagt: Den paaankede Eragtning bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Stiftsoverretten ophæves. Ved den af Fogden i Buskeruds Fogderie, nuværende Amtmand Collett, Ridder af Vasaordenen, ved Fuldmægtig G. Oppen under 3die Mat 1814 paabegyndte Udkastelses-Forretning er saaledes eragtet: Ved de producerede, og herved in originali vedhæftede Domme af 7de August 1811 og 6te Juli 1812 er Haagen Hansen kjendt odels- og løsnings-berettiget til 1 Skpd. 15 Lpd. Tunge i Gaarden Hafskjold, Matr. No. 58, i Lier Præstegjeld, som hans Fædrene Odelsgods, for en saadan Sum, som samme Gods ved en lovlig Taxt vorder fastsat. Denne er bestemt ved Overtaxations-Forretningen, dateret 28de April 1813 til den Summa 4000 Rbd. N. V., for hvilken Sum Odelsprætendenten ved Hr. Cancelliraad og Advocat Morgenstjerne nu paastaar sig Godset overleveret. Forordnin. af 17de Mai 1690 og 20de Mai 1795 bestemmer vel, at forældede Namsdomme ei kunne exequeres; men da det i den Sidstnævnte hedder: at Namsdomme ere saadanne Domme, hvorved Nogen er tilpligtet at betale Penge, saa er det klart, at ei derved menes Odelsdomme, hvilke efter nuværende Odels-Forordning af 5te April 1811 ei kunne forældes, førend efter et Tidsrum af 5 Aar; men da denne Lovgivning i den 9de § byder, at i ethvert Tilfælde af Odelspaatale skal Løsningssummen fastsættes ved Taxt saaledes, at Eieren, der maa fravige Godset, nyder i Erstatning saameget, som det af gode Mænd ansees at være værd paa den Tid det løses, og den over Godset quæstionis sidst afholdte Taxt er skeet for over et Aar tilbage, saa kan Samme ikke blive nogen Norm nu for Jndløsningen; men det derimod vil blive Reqvirentens eller Vedkommendes Sag, først at erhverve en ny og lovlig Taxt derfor. Paa Grund heraf vovede Executor ikke at fremme nærværende Forretning; men Samme bliver at afvise som formeentlig ugrundet.

Ord: No. 89.

Løbe No. 58.

Anno 1815 Torsdagen den 16 Novbr. blev i Sagen Haagen Hansen med Curator contra Grosserer Wilhelm S: Bugge voteret saaledes:

-270- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294137>

1., **Kiønig:** Under en af forhenværende Foged nu Amtmand Johan Collett ved Fuldmægtig d: 3 May 1814 sat Forretning til at Fuldbyrde en Stiftsoverretsdom af 6 July 1812 hvorved Haagen Hansen er kiendt odels og Løsningsberettiget til Gaarden Hafsskiold, mod derfor at erlægge saadan Løsningssumma som Godset ved lovlige Taxt bliver sat her paa den Tiid det løses, har Executor afgivet den Eragtning at han ej vovede at fremme, men afviiste Forretningen som formeentlig ugrundet, da den Taxt, der lagdes til Grund for Løsningen var indhentet under Forretningen af 28 April 1813 og saaledes ej viiste Gaardens Værd paa den Tiid Haagen Hansen søgte at komme i Besiddelse deraf. Forbemeldte Fogdens Eragtning har Haagen Hansen paaanket til Aggershuus Stiftsoverret, ved hvis Dom af 30 Janv. d: A: Eragtningen er stadfæstet, og har Haagen Hansen derefter ved Stævning til denne Ret af 11 Martz sidst, indanket Stiftsretsdommen til Underkiendelse, Tilsidesættelse, Forandring og bedre Rets Nydelse. Den Grund, hvorpaa Citanten fornemmelig bygger sin Paastand om bemeldte Doms Forandring er at Gaardens Besidder Grosserer Bugge under forberørte Taxations forretning af 28 April 1813, erklærede at han var villig til da strax at overlevere Ejendommen, naar han fik betalt den under Forretningen af et dobbelt Laugrette satte Taxt 4000 rbd; men denne Bugges Erklæring kunde ej forpligte ham d: 3 May 1814 at fraviige Godset, da samme blot viiser at han strax d: 28 April 1813 vilde modtage Løsningssummen og han udtrykkelig har erklæret at han, hvis samme ej inden 3 Maii næstefter blev ham betalt, da ikke heller saae sig forbunden til at vige Godset. Citanten kan saaledes i mine Tanker ej bygge sin Paastand paa den Erklæring, og Ligesaalidet kan Fdg. 9 Martz 1813 § 3 tiene ham som hiemmel derfor, da den in casu omhandlede Løsningstaxt ej kan henføres blandt de Taxter, som sidstnævnte Lovgivning omhandler, og det i modsat Fald kunde været at Forskriften i Fdg. 5 April 1811, at et Odels-

-271- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294137>

Gods, hvis Værd saa meget forandres ved Bruget deraf, ej blev fastsat med Hensyn til dets Forfatning med med Hensyn paa Pengenes Forandring, hvilket er aldeles stridende mod sidstanførte Forordning, hvis Bestemmelse ogsaa gjør Underkiendelse af en et Foregaaende Aar erhvervet Taxt, forinden nye indhentes, uforholden; da den første i sig selv til et senere Aars Fahrdag ej kan tiene som Regel. Jeg formener paa disse Grunde at Stiftsoverrettens Dom bør stadfæstes, men troer derfor at Appellanten har havt Grund til at prøve bemeldte Dom, og at han derfor ej bør betale indstævnte Processens Omkostninger; thi conclud:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Højesteret ophæves.

2., **Collett:** Aldeles eenig med Kiønig og tilføjer kun denne Anmærkning: at naar man læser den fra Citantens Side under 18 Decbr. 1813 udstyret Beskikkelse, da viser det sig klarligen at Aarsagen hvorfor ingen Indløsning af det omhandlede Gods foregik Aaret 1813 ene og allene var Citantens Pengemangel. War han saaledes aabenbar selv in mora, da formener jeg det er ligefrem at han ej derved kan lucrere paa sin Wederparts Bekostning.

3., **Motzfeldt:** eenig med Kiønig.

4., **Koren:** Ligeledes, men maa dog bemærke at jeg anseer det nødvendigt for at forebygge Tvistighed mellem Parterne i Fremtiden, at der blev tillagt Conclusionen at nye Taxt burde afholdes førend Gaarden Hafsskiold kunde indløses. Vel synes det umiddelbar at følge, naar Fogdens Eragtning stadfæstes; men da Parterne kunde staae i den Formeening at ej meer end 2 Taxter i en Odelssag burde afholdes, saa troer jeg at dette Tillæg, skjøndt overflødig, dog vilde være nyttigt; thi conc:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande; og bliver

-272- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294138>

nye Taxt afholde førend Appellanten Haagen Hansen kan indløse det Tilkiendte i Gaarden Hafsskiold. Processens Omkostninger ophæves.

5., **Omsen:** Som Grunde for Citanten ladet anbringe:

1., at kun 2 Taxter ere giældende i Lovgivningen, enkelt og dobbelt Taxt, hvoraf han vil inferere, at den erhvervede Dobbelte Taxt maa blive Regelen for Løsningssummen m: v:.. Denne Indvending kan ej blive at reflectere eller komme under Paakiendelse aldenstund man intet Spoer finder i Sagen at nogen af Parterne enten har intenderet en 3die Taxt eller

derom er afsagt nogen kiendelse eller Dom. For Tiden maa det altsaa staae derhen, hvorvidt Citanten kan ansees berettiget at erhverve nye Taxt for at gjøre sin Løsningsret efter en Dom, Højesteret afsagde i Gaar, giældende, om det skulde antages at Citanten skulde have forsømt i rette Tiid at benytte den dobbelte Taxt af 28 April 1813. Indstævntes Indsigelse under den intenderte Udkastelses forretning 3 May 1814 gik ud paa, at den dobbelte Taxt under 28 April 1813 ej kunde tiene til Regel for Godsets Wærd i 1814, og denne Indsigelse er dels hiemlet i Sagens Natur, hvorefter en og samme Ejendom ej allene kan men som oftest endog har forskiellig Værd til forskiellige Tider, om end aldrig vort Pengevæsen og vore Repræsentativers Værd daglig fluctuerede; dels i Fdg. 5 April 1811 § 9, som byder at Taxten skal erhverves paa den Tiid, Odelsgodset løses. Heraf er det klart at hvis Domhaveren vil at Taxten af 28 April 1813 skulde have tient til Regel for Løsningen, maatte han have tilbudt de 4000 rbd. NV

-273- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294138>

inden 3 May 1814.

2., at indstævnte i sit Svar af 21 Decb. 1813 paa Citantens Beskikkelse af 18 s: M., ingen Indvending har gjort mod Taxten: 4000 rbd. Men naar bemærkes at Bugge allerede 28 April 1813 erklærede at han kun vilde ansee denne Taxt for Gyldig til 3 May 1813, er det klart at Bugge ej har villet renoncere paa nogen Rettighed, hvilket desuden i alfald maatte bevises. Bugge har rigtig nok yttret den Formening at Domhaverens Ret var præskiberet, men da han ej var forpligtet i Decbr. 1813 at fravige for de 4000 rbd. saa kan af denne Wægning ej drages den Slutning, at hun har villet skiænket bort noget af sin Ret.

3., at Fdg. 9 Martz 1813, § 3 kun kunde hiemle Indstævnte Ret til at faae Summen omskreven, beregnet fra 28 April 1813. Men naar bemærkes at Fdg. 5 Janv. 1813 kun giælder om Giæld, der var contraheret førend Fdg. udkom, og at Fdg. 9 Martz 1813 baade efter Overskrift og Indhold kun handler om Giæld, som var paatalet førend 5 Janv. 1813 emanerede, saa er det klart at Fdg. 9 Martz 1813, § 3, der blot handler om de Tilfælde, hvor Erstatning søges for en tilføjet Skade, aldeles ej kan anvendes paa en Taxt senere end Fd. 5 Janv. 1813, og mindst kan anvendes paa den i Fdg. 5 April 1811 § 9 omtalte Taxt.

4., at Citanten ej har været in mora, men efter 1-13-1 var berettiget til at betale 8 Dage senere. Men nærværende Sag handler ej om Giæld Besidderen burde ej lide fordi

Prætendenten ingen Penge havde. Citantens Indsigelser maa saaledes som ugrundede og temeraire blive at forkaste, hvoraf følger at Stiftsoverrettens Dom maa stadfæstes, Citanten betale Processens

-274- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294139>

Omkostninger for Højeste Ret og Mulkt for unødigt Trætte; thi conc:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. I Processens Omkostninger for Højesteret betaler Citanten til indstævnte 80 rbd. RS. Saa betaler Citanten og til Højesterets JustitsCasse for unødigt Trætte 40 Rbd.R. S.

6., **Mandix:** eenig med Kiønig.

7., **Lange:** Foruden at Dommen, hvorefter Odelsprætendenten er kiendt løsningsberettiget til Gaarden Hafskiold, hvilken Dom i nærværende Tilfælde maa blive Regelen, udtrykkelig fastsætter at Godset skal løses for den Sum, det er værd naar det løses, er det og af Bestemmelsen i Fdg. 5 April 1811 § 7 klart at Ejeren der maa fravige Godset, skal nyde i Erstatning saa meget som det er værd naar det løses. Jeg troer altsaa at Fogden har havt Grund til at nægte Udkastelses Forretningens Fremme, og at Stiftsretsdommen bør stadfæstes, ligesom og Processens Omkostninger efter Sagens Beskaffenhed bør hæves. Jeg er derfor eenig med Kiønig.

8., **Justitiarius:** som Kiønig.

Dom 16de November 1815:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger ophæves.

Den Norske Rigstidende. No. 2 1816 [s. 4]

Enken Birthe Gulbrandsdatter Schagenæs med Laugværge, mod Tron Leerberg og Christopher Lie.

Ved Højesteretsstevning af 10de Novbr. 1814 har Citantinden indanket directe for Højesteret, til at kjendes uefterretteligt, og at blive tilsidesat et af Tron Leerberg, som hendes opgivne Laugværge, formeentlig uden Competence, men Christopher Lie, inden Norhougs Forligelses-Commission den 2den November 1812 indgaaet

Forlig at følgende Indhold: Tron Leerberg, som Laugværge for og Befuldmægtiget af Enken Birthe Gulbrandsdatter Schagenæs, indgaaer, at der af Søndre Schagenæs Skov skal leveres til Christopher Lie og Gulbrand Tandberg de ommeldte 250 Tylter Tømmer, det halve 6 Alen, og det andet Halve 12 Fod, 1/3 Undermaal, 1/3 11 Toms og 1/3 Maal, og om der blandt Antal skulde findes 5 à 6 Tylter 10 Fods Tømmer, skal dette antages for 12 Fods; men, istedetfor Aftalen var, at levere paa 1 Aar, saa har Tron Leerberg formaaet Christopher Lie til at tilstaae Enten Leverancen saaledes, nemlig at 1/6 af Tømmeret skal leveres Christopher Lie og Gulbrand Tandberg næste Foraar, og ligesaa i de 4 næstefterfølgende Aar Leverancen skeer ved Fjordstranden, nemlig Sperilden. For bemeldte Tømmer har Birthe Schagenæs modtaget Betaling.

Ord: No. 115.

Løbe No. 59.

Aar 1815 Fredagen den 17 Novbr. blev i Sagen Enken Birthe Gulbrandsdatter Schagenæs med Laugværge contra: Tron Leerberg og Christopher Lie voteret saaledes.

-275- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294139>

A., I Anledning en af Indstævnte fremsat Exception.

1., **Koren:** Den præliminære Qvæstion angaaer allene hvorvidt det indstævnte Forlig af 2 Novbr. 1812 staaer umiddelbar under Højesterets Paakiendelse, og om ej den udtagne Højesteretsstævning af 10 Novb. 1814 bør afviises. Da nu nærværende Spørgsmaal efter mine Tanker ej vel kan afgjøres forinden man ved at føre Sagens Realitet er sat i Stand til at paaskiønne, hvorvidt Analogien af Pl: 30 Octbr. 1798 her kan anvendes, og da man desuden seer af Stiftsoverrettens Dom af 17 Janv. 1814 at den har været af den Formeening, at nærværende Sag stod umiddelbar under Højesterets Paadømme, hvoraf vilde følge, at man ved at afviise Stævningen nesten afskar Appellantinden Ret til at faae Forligets Gyldighed paakiendt, saa troer jeg paa Grund heraf, paa den oplæste Statssekretariats Attest af 29 Aug: 1814 at Sagens Realitet bør høres og at Stævningen paa den anførte Grund ej kan blive at afvise; thi conc:

Sagen bør høres.

2., **Kiønig:** eenig med Koren.

3., **Motzfeldt:** ligesaa.

4., **Collett:** ligesaa. At anmærkes at det er paa 3 Grunde Citanten paastaaer Sagens Fremme:

1., Kongens Tilladelse i Regentskabets Attest.

2., Udtrykkene i Stiftsoverrettsdom af 17 Jan. 1814.

3., Sagens Natur.

Men da jeg ej anseer nogen af disse at være tilstrækkelige, er jeg eenig med Koren at Sagen maa høres førend denne Qvæstion kan afgiøres.

5., **Omsen:** Citantinden har fremlagt Opreisning af 17 Octb. 1815 paa Forliget af 2 Novb. 1808, og da indstævntes Sagfører i saa Maade ingen Indsigelse har fremsat, saa kan ej heller noget fra Rettens Side blive at erindre i denne Henseende. Forgæves søger man i Lov

-276- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294140>

givningsvæsenet Fdg. 10 July 1795, 20 Januar 1797 og 7 Decbr. 1798 om nogen Bestemmelse, hvorefter Forliig, indgaaede for de anordnede Commissioner, enten kan paaankes eller hvor dette skal skee. Hvad det første angaaer da ansees Forliig i bemeldte Lovgivninger som usvækkelige og upaaankelige Domme, men heraf at slutte, at intet saadant Forliig under nogen Omstændighed kunde paaankes, vilde være overilet. Er det klart at et fingeret i 3die Mands Navn og paa hans Wegne uden hans Vidende og Willje indgaaet Forliig er meer end blot Muelighed, kan og virkelig har fundet Sted, saa maa saadant Forliig i det mindste fra Formens Side kiendes uefterretteligt at være. Til saadan Slutning er man berettiget, dels paa Grund af Borgersikkerheden, et af Lovgivningens vigtigste Formaale, dels paa Grundsætningerne i 1-6. Men hvor skal Indankningen skee? Dette Spørgsmaal er ej i denne Lovgivning besvaret, og man maa altsaa tage sin Tilflugt til almindelige Rets Grundsætninger. Citantindens Sagfører har vel anført adskillige Omstændigheder in concreto som Beviis for at Sagen rettelig er anhängiggjort ved Højesteret, som 1, Statssekretariatets Attest af 29 Aug: 1814, 2, at Indstævnte har tilstævnt et Tingsvidne, 3, at Stiftsretten ved den usvækkede Dom af 17 Janv. 1814 skulde have henviist Citantinden til Højesteret, 4., at det skulde være en Følge af Opreisningen og 5., af Sagens Beskaffenhed sammenholdt med 1-6-15. Men ingen af disse Grunde kunne overbeviise mig om deres Rigtighed. Imidlertid formenes at følgende Retsgrund kunne anføres for at Sagen bør høres:

1., at Sagen for Rettens voldsomme Tvang, hvorved Sagen af Beskaffenhed som nærværende har noget om ej meget tilfælles, efter Loven kunde indstævnes lige til Oberhofretten og Højesteret.

-277- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294140>

2., at Provisoriske Anordn: 29 Juny § 6 ligeledes tillader saadanne Sagers Indstævning for Højesteret.

3., at Fdg. 17 May 1690 synes at hiemle enhver querela nullitates som nødvendig maa skee for en Overret.

4., Resk: 19 Octb. 1798, bekiendtgjort ved Plakat af 30 s: M, som befaler en Sags Indstævning direkte til Højesteret, naar nogen anker over at ForligelsesCommissionen har nægtet at antage hans Mandatarius. Dette er vel den eneste Lovbestemmelse med Henseende til Forliig, som gives; thi Cance: Skr: af 2 Novb. 1798 og 17 Aug: 1799 relevere intet med Hensyn til Sagen; thi hvad det første angaaer saa kan man af bemeldte Skrivelse hverken erfare Sagens Beskaffenhed eller komme til Kundskab om hvorvidt Landthingsretten har paakiendt Sagen, ligesom man overalt ej kan drage nogen vis Slutning fra en underordnet Domstoels Dom til selve Lovgivningens Principer. Angaaende den sidste da erfares blot at Cancelliet ej anseer et Forliig sluttet af rette Vedkommende for ugyldigt, men det bestemmer intet om hvor det skal paaankes. Paa de anførte Grunde og in specie Plak: 30 Octb. 1798, der analogice synes at kunne anvendes naar Anke eller querela nullitatis føres mod Forliig, voteres:

Sagen bør at nyde Fremme.

6., **Mandix:** eenig med Koren.

7., **Justitiarius:** Jeg troer at det er rettest med Koren kun at dekretere at Sagen bør høres. I saa fald kan man dog siden afviise Sagen. Derfor som Koren.

B., I Realiteten.

1., **Kiønig:** Wed Stævning til denne Ret af 10 Novb. f. A. har Birthe Schagenæs med Laugværge indstevnt Tron Leerberg og Christopher Lie for at erholde et uden hendes Widende og uden dertil given Fuldmagt den 2 Novb. 1812 ved

-278- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294141>

Norderhougs Forligelses Commissionen indgaaet Forliig betræffende en Leverance af 950 Tylter Tømmer, kiendt uefterrettelig. Igiennem de ved Tingsvidnet, optaget 20 May sidst afhørte Widner er det godtgiort saavel ved Tron Leerbergs for en Deel af Vidnerne afgivne Tilstaaelse at han ej fra Enken har havt nogen Fuldmagt at slutte det in qvæstiono værende Forliig, som og at Forliget er indgaaet af bemeldte Enkes Søn, og Fuldmagten ej til hendes Søn Tron Leerberg om at slutte Forliget ej er underskrevet af hende men af hendes Søn Iver Nielsen, hvilket denne ogsaa inden Retten den 9 Juny sidst har erkjendt at forholde sig rigtigt, og derhos opgivet at han har underskrevet bemeldte Fuldmagt uden hans Moders dertil givne Samtykke. At det paa Grund af denne Fuldmagt for bemeldte 2 Novb. 1812 sluttede Forliig ej for Citantinden er forbindende, viser 5-1-3 og hvorvidt Forliget giver de Indstævnte Rettighed mod nogen anden er ej her sat under Paakiendelse. Jeg troer saaledes at det omhandlede Forliig laborerer af en saa væsentlig Mangel at det nødvendig paa Grund deraf maa kiendes uefterretteligt, ligesom jeg og formener at Processens Omkostninger maa blive Citantinden tilkiendte hos de Indstævnte; thi conc:

Det paaankede Forliig af 2 Novb. 1812 bør uefterretteligt at være, saa at det ej kommer Birthe Schagenæs til Skade eller Penges Udgiwt i nogen Maade. Processens Omkostninger for Højesteret betaler indstævnte Christopher Lie og Tron Leerberg til Citantinden med 80 Rbd. RS. een for begge og begge for een.

2., **Mandix:** Da det efter den af Retten forhen efter

-279- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294141>

Wotering tage Bestemmelse at Sagen burde høres, og den overensstemmende dermed af Over Auditeur Hielm, indstævntes Sagfører, vedblivne Paastand, ikke synes afgiort om Sagen kan antages til Paakiendelse eller bør afviises, saa maa dette først afgiøres. Den eneste af de over Forligelsesvæsenet emanerede Anordninger, som bestemmer noget i henseende til hvorvidt Handlingen med ForligelsesCommissionen kunne indstævnes direkte til HøjesteRet er Plak: 30 Octbr. 1798, der allene fastsætter saadant i Tilfælde at Commissionen ej vil antage en Parts Mandatarius. Dette synes saaledes at viise at hvor der ej er Anke mod

ForligelsesCommissionerne kunde ej de ved dem foretagne Handlinger blive at indstævne directe for HøjesteRet; thi hvor det ikkun giælder om at den ene eller anden Part ej vil opfylde et formeentlig indgaaet Forlig, det være erhvervet paa Lovlig eller ulovlig Maade, da formener jeg at saadant bør afgjøres ved de ordinære Retter. Da nu dette saavidt jeg skiønner er Tilfældet i denne Sag, saa formener jeg ikke at Forliget her kan antages til Paakiendelse, men at Sagen maa afviises. Da der dog fra Begyndelsen synes at have været Qvæstion i Sagen, bortfalder Kost og Tæring; thi conc:

Denne Sag afviises. Skulde Pluraliteten blive at den antages, da tiltræder jeg Kiønigs Votum.

3., **Omsen:** Wel skulde nu efter Ordenen afgives Votum af mig i Hovedsagen, men da jeg finder det aldeles upassende at afgive Dom i en Sag, der efter Pluralitetens Bestemmelse ej skulde henhøre under Højeste

-280- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294142>

rettes Afgjørelse, saa formeener jeg at de øvrige Assessorer først bør paakiende den præliminære Qvæstion førend jeg afgiver noget Votum i Hovedsagen.

4., **Koren:** Paa Grund af de i Dag af mig opgivne Grunde troer jeg at denne Sag af Højesteret endelig bør paakiendes, og i den Henseende henholder jeg mig til Kiønigs Votum.

5., **Collett:** At Retten ved sin Eragtning har sæt in suspenso om Sagen skal afviises eller ej, er aldeles indlysende. Ligeledes troer jeg det klart at OverAuditeur Hielm ved sin Procedure fremdeles har inhæret samme. Naar nærværende Sag skulde endelig paakiendes, seer jeg ej rettere end at man maatte paadømme en ældre Contract, der ej var sat under Paakiendelse, Ligesaa maatte paadømmes Iver Nielsen Schagenæs's Forhold, og hvorvidt Fdg. 7 Juny 1812 kunde appliceres paa Sagen. Alt dette vil have megen Vanskelighed at paakiende a prima instantia, ligesom og Anordningerne vise at kun naar Commissariernes Forhold staae under Paakiendelse, maa Sagen directe indstævnes for HøjesteRet. Efterat Sagen fra først til sidst er hørt, sees intet forebragt der taler mod Commissariernes Opførsel eller for dem er graverende. At Justitiens Tiltale skulde reserveres mod Iver Nielsen kan Retten ligesaalet give sig af med. Paa disse og de flere af Mandix anførte Grunde, concluderes som han.

6., **Motzfeldt:** Uagtet der under Sagens Procedure ej er fremkommen mindste Grund til Tvivl om Forligelses Commissionens rigtige Behandling, troer jeg dog ikke at ForligelsesCommissionens Forhandlinger

-281- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294142>

kunne underkiendes ved nogen Underret, men at samme i Analogie af Pl: 30 Octb. 1798 endelig maa paakiendes af Højesteret. Derfor er jeg eenig med Kiønig.

Omsen: anmærkede med Hensyn til Hovedsagen at HovedQvæstionen bliver hvorvidt 5-1-6 kan anvendes, eller Eeden bliver overflødig efter de oplyste Omstændigheder. Dersom 5-1-6 kunde ansees som et beneficium for Citantinden, saa var vel Retten uberettiget til at berøve hende det, men da bemeldte Lov indeholder et beneficium for den, som onus probandi paaligger, saa synes Eed i nærværende Sag at være aldeles overflødig med mindre det Forhold der er mellem Citantinden og hendes Søn Iver Nielsen skulde vække nogen Formodning om at hun mueligens kunde bemyndiget ham til at underskrive Fuldmagten; men naar paa den anden Side betragtes Widnernes Forklaring og Angieldendes Tilstaaelse, synes Eed ej at kunne affordres. Betræffende Morgenstiernes Paastand angaaende Hielms Paastand om Justitiens Tiltales Forbeholdelse mod Iver Nielsen, finder jeg samme upassende. Saaledes er jeg ogsaa eenig med Kiønig.

7., **Justitiarius:** Betræffende den præliminære Exception henholder jeg mig til de forhen af Omsen under dennes Paakiendelse anførte Grunde. Saa meget meer troer jeg at Sagen endelig bør paakiendes som Pl: 30 Octb. 1798 synes at indeholde en paritas rationis. Angaaende Hovedqvæstionen henholder jeg mig til Kiønigs Votum.

Dom 17de November 1815:

Det paaankede Forlig af 2den November 1812 bør uefterretteligt at være, saa at det ei kommer Citantinden Birthe G. Schagenæs til Skade eller Pengeudgift i nogen Maade. J Processens Omkostninger for Højesteret betale de Jndstevnede Christopher Lie og Tron Leerberg, een for begge og begge for een til Citantinden 80 Rbd. rede Sølv.

Den Norske Rigstidende. No. 3 1816 [s. 3-4]

Kjøbmand Hans Jacob Hansen mod Afg. Raadmand Mostues Enke med Laugverge.

Ved Stevning af 31te Decbr. 1814 har Citanten til aldeles Underkjendelse, Tilsidesættelse og Forandring samt bedre Rets Nydelse paaanket en af Aggershuus Stiftsoverret under 26de Septbr. 1814 afsagt Dom i en Sag, betræffende Extradition af tvende til afgangne Raadmand Mostue udstædte Pante-Obligationer. Bemeldte Dom lyder saaledes: Bytingsdommen bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Stiftsoverretten ophæves. Ved den af forrige Byfoged i Christiania, Capitain Weidemann, den 13de Juni 1814 afsagte Underretsdom er kjendt for Ret: Den paa de paaankede Obligationer anbragte Omskrivning bør, som lovlig gjort, ved Magt at stande; iøvrigt bør Parterne for hinandens Tiltale i denne Sag frie at være. Processens Omkostninger ophæves.

-282- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294143>

Ord: No. 43.

Løbe No. 60.

Aar 1815 Tirsdagen den 21 November, blev i Sagen Kjøbmand Hans Jacob Hansen contra afgangne Raadmand Moestues Enke med Laugvæрге. voteret saaledes:

1., **Mandix:** Wed Højesterets stævning af 31 Decbr. 1814 har Kmd. H: J: Hansen paaanket til aldeles Underkiendelse, Tilsidesættelse, Forandring og bedre Rets Nydelse en den 26 Septbr. s: A: ved Aggershuus Stiftsoverret afsagt Dom i en Sag mellem Appellanten paa den ene og afdøde Raadmand Moestues Enke paa den anden Side, betræffende Extraditionen af 2de af Kjøbmand Heidemark til afdøde Raadmand Moestue udstædte Panteobligationer, den ene dateret 6 July 1796 paa Capital 2500 rd. DC mod 2den Prioritet i Heidemarks da ejende Gaard No. 15 i Kirkegaden i Christiania, og den 2den af 29 April 1802 paa 1500 rdr. DC med 3 Prioritetsret i benævnte Gaard; hvilken Giæld siden er gaaet over til Appellanten da han efter den under Heidemarks Boes Behandling holdte Auktion og siden med Skifterettens Approbation er bleven Ejer af Gaarden. Wed bemeldte Stiftsoverrets Dom, der stadfæster Byetingsdommen af 13 Janv. 1814 er, da Sagen mellem Parterne fornemmelig angik Omskrivningen af Obligationernes paalydende Summa, kiendt for Ret at den paa

Obligationerne anbragte Omskrivning bør som Lovliggiort ved Magt at stande, hvorimod Parterne for hinandens vi-

-283- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294143>

dere Tiltale ere Friefunden under Sagen. De 2de Qvæstioner, som Appellanten under denne Sag har opkastet, og hvorpaa han grunder sin Paastand om de ergangne Dommes Tilsidesættelse, ere følgende: 1, om afdøde Raadmand Moestues Enke, da Obligationernes paalydende Sum var af hendes afdøde Mand ved en Skrivelse af 24 Septbr. 1812 opsagde Appellanten Kbmd. Hansen med 3 Maaneders Warsel overensstemmende med Obligationernes Indhold til Udbetaling den paafølgende 11 Decbr., og Hansen, som ej til den bestemte Tiid, der maatte være den 24 Decbr., den 28 Janv. 1813 tilbød Pengenes Udbetaling, om ej da Madame Moestue siden dette passerede førend Fdg. 5 Januar 1813 var publiceret, bør modtage Summen i Rbpenge NV. med 666 $\frac{2}{3}$ rbd. N. V. og 2, om, naar dette benægtes, hun da kan blive pligtig at tilsvare Capitalen efter Omskrivning fra længer Tiid end den 8 Octbr. 1811, da han egentlig skulle kunne antages at være blevet Ejer af Gaarden.

1., Betræffende dette Spørgsmaal, da kan dette ej besvares bekræftende; thi vel havde Hansen, naar han til 24 Decbr. havde udbetalt Summerne, ej kunnet komme til at betale meer end de 4000 rd. DC, men da han har overblevet den bestemte Tiid, og først tilbudet Pengenes Betaling efterat Fdg. 5 Janv. 1813 som samme Dag da Pengene tilbødes Madame Moestue blev offentlig bekiendtgjort ved Thinget, nødvendig maa antages at have været vidende om denne Anordnings Bud og Indhold, saa følger at Appellantens Paastand i saa Henseende ingenlunde kan tages til Følge.

2., Angaaende dette Spørgsmaal, da saaledes

-284- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294144>

som Sagen er oplyst, er det klart at Kbmd. Hansen har i alle Henseender gereret sig som Ejer af Gaarden Quæstionis efter det af ham ved Auctionen den 23 Aug: 1803 gjorte Bud. Wel synes det som om Skifteretten i 1811 ej tilfulde har været bekiendt med Omstændighederne ved denne Hansens Gaard, hvilket fornemmelig grunder sig saavidt skiønnes deri at en nye

Byefoged var ankommen, som ej var bekiendt med alt Skiftet vedkommende, men naar man ved det i Skifteretten fremlagte Brev fra forrige Byefoged og Skifteforvalter Justitsraad Vulfsberg sammen holder det som passerede ved Skiftet d: 8 Oct. 1811, hvorved ham gives yderligere Approbation paa Gaardkiøbet, hvilket tilkiendegiver at samme allerede var ham givet for lang Tiid tilbage, og man derhos tager Hensyn til at han som anført i alle Henseende har gereret sig som Ejer, og endog betalt Renterne, som tilbagestod fra Heidemarks Tiid, saa maa Hansen efter mit Skiøn antages for Gaardens Ejer fra 1803, og den paa Obligationerne skeedte Omskrivning maa altsaa blive at antage gyldig; og de ergangne Domme følgelig at stadfæste. Sagens Omkostninger synes mig efter Omstændighederne i denne Sag dog ogsaa at kunne hæves for Højesteret; thi conc:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Højesteret ophæves.

2., **Collett:** Henseende den af Mandix anførte Omstændighed at nærværende Sag anbyder 2 Hoved-Spørgsmaale, er jeg med ham eenig; ligesom jeg og er eenig med ham betræffende

-285- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294144>

det første Spørgsmaals Afgiørelse; thi vil Citanten paaberaabe sig afgangne Moestues Opsigelse af 24 Septbr. 1812, saa burde han og i følge sammes udtrykkelige Indhold have meldt sig med Betaling til den udi Opsigelsen ommeldte Termin 11 Decbr. s. A., men at han aldeles har efterladt dette, er fuldkommen klart naar man sammenholder det den 2 Septb. 1813 førte Widnes Prov med Citantens under 28 Januar s: A. udstyrede Beskikkelse. Hvad derimod Sagens 2den Qvæstion betræffer da maa jeg tilstaae naar man sammenholder det opgivne Avertissement af 24 Septbr. 1811 med det d: paafølgende 8 Ocbr. udi Kiøbmand Heidemarks Opbudsboe passerede, da skiønnes ej rettere end at man maa antage at Citanten Hansen først fra sidstmeldte Dato af virkelig er blevet Ejer af den omhandlede Gaard. Grunden for denne min Meening er dels hvad af Skifteforvalteren ved Auctionen d: 23 May 1811 er tilført, der expressis verbis indeholder at Taxt ansaaes fornøden, og forinden denne er afholdt kan intet bestemmes i Henseende til Creditorernes og Panthavernes Declarationer, og dels den Omstændighed at den Creditor Citanten Hansen givne Approbation den omhandlede 8 Octbr. 1811 udtrykkelig lyder paa andre Conditioner i Henseende hans Fordring end der inden Sessionen den 24 Septbr. 1811 af ham var opgivet

og vedtaget. Jeg skiønner saaledes ej rettere end, da Boets Creditorer udtrykkelig vare tilkaldte til Sessionen d: 8 Octbr. 1811, og de der have vedtaget at Hansen paa de anførte Wilkaar beholdt Gaarden saa maa den omtalte Pantegiæld

-286- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294145>

paa Grund af Fdg. 5 Janv. 1813 § 35 betragtes som et nyet Laan fra 8 Octbr. 1811; thi conclu:

Indstævnte afgangne Raadmand Moestues Enke Anniken Moestue bør ansees uberettiget til at erholde Højere Omskrivning af de omhandlede Obligationer af 6 Juny 1799 og 29de April 1802 end efter Omskrivningsforholdet af 30 rldr. S: V: for hver 100 rdr. DC. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

3., **Lange:** Jeg antager som Mandix at Appellanten ved i Aaret 1803 at modtage Gaarden No. 15 i Kirkegaden beliggende, fra den Tiid maa ansees som Raadmand Moestues Debitor og at Anbydelsen af Panteobligationernes paalydende Summa 4000 rdr. DC af 28 Janv. 1813 samme Dag som Fdg. 5 Janv. 1813 ved Christiania Byeting blev tinglæst, ej kan komme Appellanten tilgode. Jeg anseer derfor de af Madame Moestue paa Panteobligationerne giorte Omskrivninger for Lovlige. Jeg er derfor eenig med Mandix.

4., **Motzfeldt:** Angaaende factum og den 1te Qvæstion om Enken var forpligtet at modtage de tilbudne 4000 rd. DC henholder jeg mig til Mandix's Votum. Derimod troer jeg at Appellanten først kan betragtes som Ejer af Gaarden No. 15 fra 8 Octbr. 1811, da et nyet Forliig under Skiftesamlingen i Heidemarks Boe blev indgaaet, og da Moestue ved af Hansen at

-287- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294145>

modtage Renter samt under 24 Septbr. 1812 at opsigte ham Pengene, har erkjendt ham som Debitor, troer jeg Omskrivningen bør skee efter Fdg. 5 Jan. 1813 § 35 og er saaledes eenig med Colletts Conclusion, kun at der tilføjes: De ergangne Domme frafaldes

5., **Arntzen:** Aldeles eenig med Mandix.

6., **Kiønig:** ligeledes.

7., **Justitiarius:** ligesaa, fornemmelig paa den Grund at Hansen har betalt Renter fra 1803.

Dom 21de November 1815:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger ophæves.

Den Norske Rigstidende. No. 3 1816 [s. 4]

Den constituerede Søkrigsprocureur Cancellieraad Morgenstjerne efter Befaling mod Fast Lods Hans Frydenberg.

Ved Stevning af 11te Novbr. d. A. har Søkrigsprocureuren paa Embedsvegne paaanket deels til Stadfæstelse, deels til Forandring og Skærpelse en af den constituerede Byfoged i Christiania, Politiesecretair Riis ved en Gjæsteret under 14de Octbr. sidstleden afsagt Dom i en Sag, hvorunder Jndstevnede sigtes for formeentlig Overtrædelse af Lods-Anordningerne, ved at modtage for høi Betaling for Lodsning, samt for Falsk. Bemeldte Gjæsteretsdom lyder saaledes: Tiltalte, fast Lods Hans Frydenberg, bør for Søkrigs-Procureurens videre Tiltale udi denne Sag fri at være; dog bør han udrede de af denne Gjæsteretssag flydende Omkostninger; nemlig: til Søkrigs-Procureuren 15, og til Defensor, Procurator Hansen 10 Rbd. S. V., samt til Dommer og Skriver de reglementerede Retsgebyhrer, som dem efter Forordningen af 19de Mai 1763 § 45 tilkommer, og som paa Doms-Acten findes anførte. At udredes inden 3 Solemærker efter Dommens Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

J: S: No. 51.

Løbe No. 61.

Aar 1815 Torsdagen den 30de Novbr. blev i Sagen Cancellieraad Morgenstjerne qua Søe KrigsProcureur contra: Fast Lods Hans Frydenberg voteret saaledes

1., **Motzfeldt:** SøkrigsProcureuren tiltaler under nærværende Sag fast Lods Hans Frydenberg for at have forfalsket en ham den 12 Octbr. 1814 meddeelt Lodsseddel, samt for derefter at have oppebaaret højere Lodsbetaling end som tilladt. Efter Klage fra Mægler Jacobsen blev denne Sag først justitialiter behandlet ved at den 19 Octbr. 1814 optaget præliminær Forhør, og hvorefter Sagens Action blev udført ved Christiania Byeting og der paadømt. Denne Byetingsdom blev indstævnt til Aggershuus Stiftsoverret, hvorfra Sagen

blev afviist til nye og Lovligere Behandling. Paa Grund af denne Afviisning foranstalter Aggershuus Stift Sagen indanket til OverAdmiralitetsRetten, hvor alt det Passerede blev kiendt uefterretteligt. Derefter blev af LodsOldermanden og 2 udnævnte Skippere paa den i Fdg. 19 May 1763 § 45 befalede Maade, under 31 July 1815

-288- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294146>

optaget Forhør, hvor Lodsens Hans Frydenberg fragik sin den 19 Novbr. 1814 afgivne Forklaring og blot tilstod at have underskrevet Lodsseddelen, men ej at have forandret de deri værende Tal, hvilke han dog erklærede at synes at erindre skulle have været ungefæhr 10 á 12 rldr. S. V. Efter at dette Forhør var optaget blev SøKrigsProcureuren igiennem Stiftamtmandskabet beordret at udføre Sagen. Ved Christiania Giæsteretsdom af 14 Octbr. 1815 blev Tiltalte friefunden for videre Tiltale mod at udrede Omkostningerne, hvilken Dom Morgenstjerne ved Stævning af 11 Novb. 1815 har indanket for Højesteret til Stadfæstelse og Skiærpelse. Hovedspørgsmaalet, som fornemmelig bliver at afgjøre er hvorvidt Angiældendes inden Forhøret den 19 Novb. 1814 afgivne Forklaring om at have forandret de i Lodsseddelen staaende 10 rb. 22 s: SV. til 22 rbd. 22 s: S. V. kan antages rigtig uagtet hans senere Benægtelse. Da Hans Frydenberg, den Tiid han afgav Forklaringen maa ansees at have antaget Byefogden for competent Dommer i denne Sag, saa troer jeg ikke at den passerede Overadmiralitetsdom kan svække, denne hans afgivne Forklaring. Desuden har han ogsaa selv ved Forhøret den 31 July 1815 tilstaaet at Seddelen lød paa ungefæhr 10 á 12 rbd. SV. hvilket ej udgjør den Summa, han under samme Forhør tilstaaer at have modtaget, nem: 190 rdr. DC. Det synes altsaa klart at Angiældende har overtraadt Fdg. 19 May 1763 ved at oppebære flere Lodspenge end som tilladt; men at han derfor skulde straffes som Falskner kan ej antages, da Lodsens selv har underskrevet Qvitteringen og jeg ej kiender nogen Anordning, der bestemmer at de befalede Blanketter skal udfyldes af LodsOldermanden, hvilket om det end, som i nærværende Sag, er skeet, kan ansees som en blot Willighed fra dennes Side.

-289- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294146>

Straffen for Angiældende skulde vel efter Fdgens § 39 være det dobbeltes Tilbagebetaling samt Mulkt af 4 rbd. S. V., men da der ej under Sagen nøjagtig er oplyst hvor meget Lodspengene skulde beløbe sig til, troer jeg at en arbitrair Mulkt og Actionens Omkostninger bliver den meest passende. De af angiældendes Defensor gjorde Exceptioner mod SøkrigsProkureuren som actor competens samt mod Lodsoldermand Møller fordi han som Part, Dommer og Widne, ej kan komme i Betragtning, thi i Henseende til SøkrigsProkureuren maa det antages at Wedkommende ere fuldkommen bemyndiget til at paatale de Forseelser som begaaes mod Anordningerne; og LodsOldermanden har ej foretaget sig andet end hvad han efter efter den tilnævnte Lods Anordning og de ham i denne Henseende givne Ordre var bemyndigeth til; thi conc:

Tiltalte Fast Lods Hans Frydenberg bør at bøde til Søde-Qvæsthuus-Cassen 20 rbd. S: V:, samt betale alle af denne Action lovlig flydende Omkostninger. Søde-Krigs-Procureurens Sallarium billiges med 24 Rbdr. R: S:

2., **Collett:** Den konstituerede SødeKrigsProkureur indstævner en Giesteretsdom mod fast Lods Hans Frydenberg. Præliminariter maa anmærkes, betræffende de 2 af Defensor fremsatte Exceptioner:

1., exceptio actoris incompetentis og

2., at LodsOlderman Møller var incompetent til at behandle denne Sag. at deels ere disse Exceptioner ej fremsatte a prima instantia og deels vilde Øvrighedens Ordre af 21 Aug. 1815 og Marine Departementets Ordre af 27 Octbr. s. A: formeentlig være tilstrækkelig Hiemmel for Sagens Anlæg, og deels skiønnes ej LodsOldermanden at være saaledes impliceret i Sagen at han kunde ansees uhiemlet til at behandle samme i Overensstemmelse med Fdg. 19 May 1763.

-290- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294147>

Jeg troer altsaa at Sagen her endelig bør paakiendes. Angaaende Sagen i sig selv da er jeg fuldkommen eenig med Motzfeldt deri at Tiltalte maa ansees overbeviist om at have forseet sig mod høistbemeldte Anordning; thi foruden at Angiældende saaavel inden for Retten som Forhøret af 1814 tilstaaet omstændelig at have makuleret Qvitteringen, saa har han oc ved den sidste Rets behandling tilstaaet at have modtaget 36 rd. 30 s: DC formeget. At disse skulle være Drikkepenge, kan ej antages saa meget mindre som afgangne Mægler

Jacobsens Forklaring tilstrækkelig oplyser at Skipperen quæstionis har paaklaget denne Oppebørsel. Har nu Lodsens saaledes forseet sig, maa han dømmes efter Lovens Straf, som er bestemt i Fdg. 19 May 1763 § 21. Wel er det saa at SøekrigsProkureuren har fundet en Anomalie mellem denne og den 39de § af anførte Lovbud. Men denne bortfalder formeentlig aldeles naar man confererer disse 2de §§ med § 27 af Fdg. og § 6 af Anordning 11 Janv. 1805, da det klarligen viser sig at enhver af disse Lovsteder handler om særskildte delicta, nemlig § 21 om at fordre og modtage flere Lodspenge end befalet er og § 39 derimod om det Tilfælde at Lodsens af de lovlig oppebaarne Lodspenge for sin Andeel lager højere Lods-hyre end ham paa sin Part kan tilkomme; ligesom det og stemmer overeens med alle hermeneutiske Regler at Lovgiveren ej kan supponeres at modsige sig selv, naar forskiellig Aarsag ligger til Grund for de tilsyneladende stridende Lovsteder. Uagtet Lodsens selv har anført noget til sin Undskyldning, kan samme dog ej komme i Betragtning. Ligesaa er det vanskeligt at bevise om Skibet gik dybere. Dette tilsammen troer jeg gjør

-291- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294147>

det til Pligt at indstille Lodsens til Benaadning; thi conclud:

Tiltalte fast Lods Hans Frydenberg bør at have sit Ombud som Lods forbrudt.

Henseende de ham idømte Omkostninger og Sallarier bør Giæsteretsdommen ved Magt at stande; saa bør han og betale til den constituerede SøekrigsProcureur Cancellieraad Morgenstjerne i Sallarium for Højesteret 16 Rbd. R: S: Henseende Indstillingen efter Provisor: Anord: § 27 forbeholder jeg mig nærmere at motivere samme, saafremt denne Meening finder Pluralitetens Biefald.

3., **Omsen:** De Indsigelser, som Tiltaltes Defensor har fremsat og som præliminariter blive at paakiende, da hans Paastand gaaer ud paa at faae Giæsteretsdommen kiendt uefterrettelig og Sagen afviist, ere følgende:

1., at det ej er Skipper Mortensen som er Klager, og at SøekrigsProcureuren altsaa er actor incompetens. Men om man endog aldrig vilde ansee Skipperen som Klager, det han dog maa blive overeensstemmende med Mægler Jacobsens uimodsagte Skrivelse |: uden Dato :| hvori det opgives at Mortensen anseer Regningen quæstionis for overdreven, saa maatte det dog være publici juris at vaage over at intet Falsk ustraffet blev begaaet, og at at ikke en

Lods eller anden Embedsmand beregner sig større Sportler end ham tilkommer. Altsaa var Øvrigheden berettiget til at forfølge Sagen om end Mortensen vilde have desereret den.

2., at Lodsoldermand Møller var Klager, Widne og Dommer. Klager var han ej, og Dommer kan han ej siges at have været uden forsaavidt han har administreret Forhøret af 31 July d: A: hvortil bemeldte Møller ej kan ansees saa ganske habil, naar man tager i Betragtning at han for en Deel har ladet sit embede bestyre af en umyndig Dræng, hans 15 aarige Søn. Men da hans Widnesbyrd neppe

-292- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294148>

kan have Indflydelse paa Sagen, finder jeg det betænkeligt paa denne Grund at afvise Sagen, deels fordi Forhøret tillige blev administreret af 2 Skippere, mod hvis Habilitet ingen Indsigelse er fremsat, deels fordi den her berørte Indsigelse ej under Forhøret er fremsat enten af Tiltalte selv eller hans beskikkede Sagfører i første Instants.

3., at stiftet var uberettiget at beordre SøKrigsProkureuren. Men da Stiftets Ordre er grundet paa Marine-Departementets Skrivelse af 18 Aug. 1815, saa gjør det intet til Sagen om han directe eller indirecte er tillagt Ordre.

4., at ingen publik Sag kan anlægges mod Tiltalte efter Overadmiralitetens Dom af 28 July d. A: m: v: Men ligesaa lidt som denne Ret kunde betage Øvrigheden den Myndighed at actionere enhver formeentlig Forbryder, ligesaa lidt har Dommen af 28 July denne Tendents. Paa ingen af disse Grunde kan Sagen derfor hiemvises; naar derimod bemærkes at Forhøret af 19 Novb. f: A: er kiendt uefterretteligt ved Overadmiralitetens Dom af 28 July d. A: og at saaledes det Beviis var tabt som flød af Tiltaltes Tilstaaelse under bemeldte Forhør; saa forekommer det mig afgiort at det havde været saavel SøKrigsProkureurens som Dommerens Pligt at indhente SøKrigsCommissair Hettings og det i dennes Skrivelse af 1 Novb. 1814 unavngivne Widnes eedelige Forklaring om den Tilstaaelse, som Hans Frydenberg skal have gjort for bemeldte Hetting og Widne. Dette Manglende Beviis bør erhverves paa Dommerens og SøekrigsProkureurens Bekostning, thi concluderes:

-293- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294148>

Giæsteretsdommen af 14 Octb. d. A: bør uefterrettelig at være hvorimod denne Sag hiemvises paa den constituerede Byefoged i Christiania Secretaire Riis's og den constituerede SøekrigsProcureur Cancellieraad Morgenstiernes Bekostning til nye og lovligere Behandling og Paadømmelse, under hvilken SøekrigsCommissair Hettings og det i dennes Skrivelse af 1 Novb. s: A: berørte Vidnes eedelige Forklaring bør indhentes om den Tilstaaelse, som Lodsens Hans Frydenberg skal have gjort for dem. Jeg forbeholder mig nærmere Wotum, hvis denne Meening ej bliver Pluralitet.

4., **Mandix:** Betræffende Spørgsmaalet hvorvidt Sagen kan antages til Paakiendelse eller ej, da skiønnes ej rettere efter Omstændighederne og det af Collett anførte i denne Henseende, at Sagen kan antages til endelig Paakiendelse. Angaaende Sagen selv da kan her aldeles ej antages at Hans Frydenberg har begaaet noget falsum ved den af ham udstædte Qvittering; thi Fdg. 19 May 1763 foreskriver vel at der skal havees Blanqvetter, men hverken denne eller nogen anden bestemmer at LodsOldermanden skal udfylde den, som endog ej synes at kunne være altid passende, da der kunde tænkes Tilfælde hvor Forandring i Betalingen nødvendig maatte finde Sted og denne altsaa ej tilfulde kan bedømmes førend Lodsens har faaet den. Dette antaget bliver det altsaa et Spørgsmaal om Angiældende kan blive at dømmes for at have taget for høje Lodspenge. Her er aldeles ikke tilvejebragt fra Justitiens Side som paa den paagiældende Skippers Wegne er gaaet ind i Sagen, noget tilstrækkeligt

-294- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294149>

Beviis, som kunde fælde ham, og naar man seer hen til hans Forklaring under sidst optagne Forhør af 31 July d: A: som ene synes at blive det, der kan tages tilfølgelse i Sagen, saa synes heraf at maatte udledes at Skibets Dybgaaende aldeles ikke kan antages at være tilfulde godtgiort, og at dette dog maatte blive Normen for Beregningen af Lodspengene, samt man derhos seer hen til adskillige af de af Tiltalte anførte øvrige Omstændigheder, samt til hvad allerede er anført at intet egentlig Modbeviis er fremkommen saa troer jeg at Tiltalte maa blive at friefinde for videre Tiltale; dog da der endog af hans egen Forklaring under det sidste Forhør hviler nogen Mistanke mod ham for ej aldeles lovmæssigt Forhold, maa han tilfindes at betale Sallarier til Actor og Defensor ved Underretten samt til SøekrigsProcureuren for Højesteret, hvorimod de i Underretsdommen indførte

Retsomkostninger ej synes i en Sag som denne at burde finde Sted, da Tiltale skeer fra Justitiens Side; thi conc:

Tiltalte fast Lods Hans Frydenberg bør for videre Tiltale i denne Sag frie at være, dog at han betaler Sallarium til SøKrigsProcureuren for Underretten 15 Rbd. SV, og til Defensor 10 Rbd. SV. ligesom han og bør betale til SøKrigsProcureuren i Salarium for Højesteret 16 Rbd. R. S.

5., **Debes:** Angaaende det Spørgsmaal om Justitien har været og efter den faldne Overadmiralitets retsdom af 28 July d: A: er beføjet til nærværende Sags Anlæg, samt i henseende til de af Defensor for H:Ret i saa Maade fremførte Indsigelser, er jeg i det Wæsentlige eenig med Omsen. Jeg erkiender det ligeledes for en

-295- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294149>

betydelig Feil saavel fra den constituerede Byefogeds som fra SøKrigsProcureurens Side, at man ej især med Hensyn til den Stilling, hvori Sagen nu staaer, har ladet afhøre baade SøKrigsCommissair Hetting og det af denne paaberaabte Widne, i hvis Nærværelse Angiældende skal have tilstaaet at have forandret Tallene paa den omhandlede trykte Qvittering; men da jeg som Mandix antager at saadan Forandring i alle Tilfælde ej kunde betragtes som noget egentligt Falsk, efterdi bemeldte Qvittering kun er underskrevet af Tiltalte selv og ej paa nogen Maade forkynder sig som udfærdiget af LodsOldermanden eller en anden Embedsmand, og jeg saaledes i det højeste kun kan ansee dette som et Bedragerie eller Kneb, saa troer jeg at det ej paa denne Grund er nødvendigt at hiemviise Sagen. Efter denne Forudsætning anseer jeg det dog for overflødigst nøjere at undersøge hvorvidt Tiltalte kan være bunden ved den Tilstaaelse han i det siden som uefterrettelig kiendte Forhør skal have afgivet om at have forandret Qvitteringer og det vil saaledes efter min Formeening kun staae tilbage at udfinde om Tiltalte virkelig har oppebaaret meer i Lodspenge end der tilkom ham, samt hvorledes han derfor bør straffes. Da han selv har underskrevet Qvitteringen, i hvilken det omhandlede Skibs Dybgaaende ansættes til 7 ½ Fod, saa maatte han og være forpligtet til at holde sig denne efterrettelig naar han af Skipperen lod sig betale for Skibets Udlosning, og selv i det Tilfælde at han var kommen under veir med at Skibet stak dybere end angivet var, burde han ej have modtaget meer af

Skipperen i saa Henseende, uden enten at forsyne sig med Beviis derom af Skipperen, eller paa anden lovlig Maade at kunne godtgjøre dette sit foregivende at være rigtigt.

-296- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294150>

Tiltalte staaer altsaa blottet for Hiemmel naar han i sin Beregning har ansat Fartøjet til 9 eller 10 Fods Dybgaende, men selv om man indrømmer ham denne Forskiel, bliver Resultatet dog at han har modtaget omtrent 6 rbd. NV meer end der tilkom ham. Hans Foregivende at Skipperen skulde have givet ham dem i Drikkepenge er ej allene ganske ubeviist, men er desuden højst usandsynlig, da man ej fornuftigviis kan drage i Tvivl at Skipperen virkelig har Klaget, skiøndt SøkriigsProcureuren har forsømt at lade Skipperens svenske Brev til Mægler Jacobsen overføre i det Norske Sprog, og Tiltalte desuden selv har erkiennt under det sidst afholdte Forhør at der saavidt han mindes i Qvitteringen oprindelig stod kun 10 á 12 rbd. S. V., der efter ingen Beregning kan udbringes paa meget nær til Beløb af 190 rd. DC eller saa omtrent som Tiltalte ligeledes har tilstaaet at have modtaget; ikke at tale om de flere Omstændigheder i Sagen, der ej levne moralsk Tvivl om at Tiltalte virkelig har modtaget meer end han skulde. Jeg kan saaledes ej andet end antage med Collett, hvis Fortolkning over Fdg. 19 May 1763 § 39 jeg i Mangel af nogen bedre tiltræder, at Tiltalte overensstemmende med § 21 bør dømmes til at have sin Tieneste forbrudt, uagtet de mange Omstændigheder, der maatte tale til hans Undskyldning, hvilke jeg forbeholder mig at fremsætte, saafremt der skulde veed Spørgsmaal om Indstilling til Kongens Naade. Henseende de Omkostninger Giæsteretten har tilkiendt sig, er jeg ganske eenig med Mandix; da Fdg. 19 May 1763 § 45 forsaavidt uden Tvivl allene bør forklares om Søgsmal anlagt af enkelt Mand. Jeg skulde derfor mene der bør kiendes for Ret:

-297- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294150>

Tiltalte fast Lods H: Frydenberg bør have sin Tieneste forbrudt. I Salarium for Giæsteretten betaler han til SøkriigsProcureuren 15 og til Defensor 10 rbd. S. V. Ligesaa betaler han i Salarium til SøkriigsProcureuren for H:Ret 16 Rbd. R. S.

6., **Kiønig:** Jeg er eenig med Omsen i at ansee det nødvendigt at SøkriigsCommissair Hetting og det af ham i Skrivelse af 1 Novb. f: A: ommeldte Widne under Sagen afhøres forinden

Dom derudi afsiges, og derfor tiltræder hans afgivne Votum. Skulde derimod Pluraliteten afgjøre at Sagen i sin nærværende Stand bør paakiendes, da er jeg af lige Formeening med Mandix, hvis Conclusion jeg da henholder mig til.

7., **SøeCapitaine Lous:** Da Debes aldeles har tolket min Meening om denne Sag, fast Lods Hans Frydenberg betræffende, saa maa jeg i eet og alt henholde mig til hans Votum.

8., **Justitiarius:** Der kan aldrig blive Tale om at Angiældende har begaaet falsum, da Fdg. 1763 slet ikke befaler at LodsOldermændene skal udfylde Blanketterne. Spørgsmaalet bliver derfor allene om han har taget for meget i Lodspenge. For at overbeviise ham herom maatte man beviise skibets Dybgaaende, som ej er skeet. Derfor er jeg eenig med Mandix. Da Sagen endelig skal paakiendes efter Pluraliteten anmærkede Omsen hvad Realiteten angaaer at han i det Væsentlige var eenig med Justitiarius og henholdt sig til Mandix's Votum.

Dom 30te November 1815:

Tiltalte, fast Lods Hans Frydenberg, bør for videre Tiltale i denne Sag fri at være; dog at han betaler Sallarium for Underretten til SøkrigsProcureuren med 15 Rbd. S. V., og til Defensor for samme Ret med 10 Rbd. S. V. Saa betaler han og Sallarium til Søkrigs-Procureuren for Høiesteret 16 Rbd. rede Sølv.

Den Norske Rigstidende. No. 3 1816 [s. 4]

Kjøbmand Peter Herlofsen mod Den Kongl. Providerings-Commission.

Under 13de December 1814 har Citanten paaanket til aldeles Underkjendelse, Tilsidesættelse og Forandring en af Aggershuus Stiftsoverret den 22de Februar 1813 afsagt Dom i en Sag, angaaende Erstatning af Værdie, Fragt og Omkostninger af den af Fienden opbragte Skonnert, den Norske Jarl m. v. Ved bemeldte Dom er saaledes kjendt for Ret: Hoved-Appellanten, den Kongl. Providerings-Commission for Norge, og Contra-Appellanten, Kjøbmand Peter Herlofsen, bør udi denne Sag for hinandens Tiltale frie at være. Processens Omkostninger for begge Retter ophæves. Den af den forrige Byfoged i Christiania, Capitain Weidemann den 24de Mai 1812 afsagte Underrets-Dom lyder saaledes: Jndstevnede, den Kongl. forhenværende Providerings-Commission for Norge, bør i Erstatning for det opbragte Skib Norske Jarl, til Citanten, Kjøbmand Peter Herlofsen betale 15,000 Rd. med lovlige Renter 3 pC. fra 6te August 1810, til Betaling skeer. Jøvrigt bør Parterne for hinandens Tiltale i denne Sag frie at være. Processens Omkostninger ophæves. At efterkommes o. s. v.

-298- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294151>

Ord: No. 30.

Løbe No. 62.

Aar 1815 Fredagen den 1 December blev i Sagen Kiøbmand Peter Herlofsen contra Den Kongelige ProvideringsCommission voteret saaledes:

1., **Collett:** Wed Stævning af 13 Decb. 1814 har Appellanten Kiøbmand Peter Herlofsen indstævnet til Underkiendelse, Forandring og bedre Rets Nydelse en Aggershuus Stiftsoverrettsdom af 22 Febr. 1813 i en Sag mellem Appellanten og forrige ProvideringsCommission for Norge, betræffende Erstatning af Værdier, Fragt og Omkostninger for Appellantens Skib, Skonnerten den Norske Jarl, hvilket Fahrtoy ifølge Certepartie af 28 May 1810 af ProvideringsCommissionen var fragtet for at hente en Ladning Korn fra Odense, Bogense eller Assens og føre samme her til Norge. Wed den ergangne Stiftsoverrettsdom ere Parterne friefundne for hinandens Tiltale, hvorimod Byetingsdommen af 24 May 1812 har tillagt Appellanten Erstatning for Skibet med 15000 rdr. DC tilligemed lovlige Renter 4 Pc fra 6 Aug: 1810 til Betaling skeer. I følge den af Appellanten brugte Procedure og nedlagte Paastand anbyder nærværende Sag egentlig 2 Hovedspørgsmaale, nemlig: 1., om den paastaaede Erstatning for det omhandlede Skibs Værdie og 2., om Erstatning for sammes Fragt.

1., Betræffende dette Spørgsmaal, er det in confesso mellem Parterne at Citantens Skipper Salve Hansen ej kunde paa nogen af de 3 anførte Steder i Fyen erholde den Kornladning, Certepartiet lyder paa. Det er ligeledes in confesso og beviist at Skibet quæstionis af de Engelske blev opbragt ved at være gaaet med en Kornladning fra Randers til Norge. Men hvad der egentlig tvistes om i saa Maade er hvorvidt ProvideringsCommissionen eller dens Commissionairer

-299- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294151>

kan ansees at have beordret denne forandrede Rejse. ProvideringsCommissionen benægter aldeles at dette er Tilfældet; men da det baade er beviist og in confesso at Skipper Hansen i Randers fik fuld Ladning nem: 1160 Tdr. Byg, hvilket vist nok ej havde skeet naar det ej havde forholdet sig rigtig hvad Skipperen saavel udi den i Bogense under 14 Juny 1810 nedlagte NotarialProtest, som den i Arendahl under 18 Decbr. s: A: nedlagte SødeProtest har foregivet at han af Amtsforvalteren i Nyeborg var bleven anviist at gaae til Randers eller Aalborg, saa formenes at den Indvending eller Benægtelse ej kan komme i Betragtning. Dersom ProvideringsCommissionen saaledes har anviist Skipperen at gjøre en anden Rejse end Certepartiet lød paa, saa skiønnes ej rettere end at Commissionen paa Grund af Analogien af 5-8-7 og 4-2-7 m: fl: Lovsteder maa ansees pligtig til at erstatte den derved foraarsagede Skade. Denne Erstatning forsaavidt Skibets Wærd angaaer har Appellanten skielligent godtgiort ved den under 5 Janv. og 9 Octb. 1811 afholdte Taxationsforretning, ved hvilken Skibet quæstionis er taxeret til 15000 rd. DC og da ProvideringsCommissionen intet derimod har indvendt, uagtet den har været indstævnt til at høre samme beeediget, maa der nu tages tilfølg.

2., Angaaende Spørgsmaalet om Erstatning for Fragten da formener jeg paa Grund af 4-4-6 og 8 m: fl: at samme ej kan finde Sted, da Ladningen quæstionis ej er fremkommen; thi concluderes:

Byetingsdommen bør ved Magt at stande, og bør Omskrivningsforholdet i Følge Fdg. 5 Janv. 1813 for de i samme Kiøbmand P: Herlofsen tilkiendte 15000 rdr. DC at beregnes fra 9 Octbr. 1811. Processens Omkostninger ophæves for alle Retter.

2., **Omsen:** Med Hensyn til den Skadeserstatning og Fragt som Appellanten for Højesteret vil tilkomme og i sær

-300- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294152>

med Hensyn til den første har hans Sagfører fornemmelig anført følgende Grunde:

1., at Analogien af 5-8-7 og 4-2-7 skulde vise at han var berettiget til Skadeserstatning for det Skib, som efter hvad der er in confesso, er opbragt af Engellænderne. Men naar bemærkes at Provid: Commissionen ej har ført Skonnerten den Norske Jarl, men Skipperen Salve Hansen selv, saa er den paaberaabte Analogie aldeles ugrundet.

2., at det maa betragtes enten som en nye Contract mellem Skipperen paa den ene og Provid: Commissionens Commissionair paa den anden Side, at Skipperen i Randers indtog en Ladning, da han ej kunde erholde den paa de i Certepartiet opgivne Steder; eller og at Contracten maa ansees som nødtvungen fra Skipperens Side, m. m. Angaaende det første, da maa den, der paaraaber sig en nye Contract, være forbunden at bevise det factum, han opgiver, og da Sagen ej indeholder mindste Spoer til at Provid: Commissionen i Norge har havt Mandatarier i Fyen eller andre Steder i Danmark, som vare bemyndigede paa deres Wegne at indgaae Contracter eller Skibsbefragtninger, saa bortfalder ligeledes dette Argument som ubeviist. Ligeledes mangler der fra Appellantens Side ethvert Beviis for at Skipper Salve Hansen har været tvungen til at søge Randers, ligesom i al fald det maatte blive hans og hans Rheders Sag at holde sig til rette Wedkommende, om Tvang havde fundet Sted.

3, at Skipperen for Notarius publicus i Bogense, Byefoged Friis, der tillige skal være Commissionær for Provid: Comm: har nedlagt Protest og saaledes tilkiendegivet under hvilke Betingelser han vilde seile til Randers m: v: men naar bemærkes at Friis var forbunden qua No-

-301- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294152>

tarius at udføre sit Embede, og naar tillige anmærkes at sælve Forretningen ej indeholder et eneste Ord som har denne Tendents saa forekommer mig enhver Slutning fra denne Notarial forretning til Commissionens Forpligtelse at erstatte Skibet, aldeles usammenhængende; og endelig

4., Procurator Hansens Contra-Stævning og -Indlæg hvori han som Sagfører for Commissionen har paaberaabt sig Skipperens Forpligtelse i Overensstemmelse med Certepartiet at tage til Randers m: v: som et Beviis for Commissionens Forpligtelse til Erstatning. Men naar bemærkes at dette Raisonnement ej er grundet i Certepartiet og at Citantens Sagfører saavel for de andre Retter som for H:Ret selv har bestridit det af Hansen anførte Argument, saa kan samme ej blive af nogen Vægt i nærværende Sag. Citantens Paastand om Fragt strider ej allene mod Lovene men endog mod § 8 i Certepartiet. Saaledes finder jeg Appellantens Procedure i det hele temerair og ugrundet, men da den

Contraprætension, som Prov: Commissionen har opkastet for de forrige Retter, ej her kan blive at orddele, saa troer jeg følgende Conclusion bliver passeligst:

Den forhen værende Kongelige Providerings Commission for Norge bør for Appellantens videre Tiltale i denne Sag frie at være. I Processens Omkostninger for Højeste Ret betaler Citanten Kjøbmand Peter Herlofsen til bemeldte Providerings Commission 100 Rbr. R. S.

3., **Arntzen:** I det Væsentlige er jeg eenig med Omsen; kun gjør jeg følgende Bemærkninger:

-302- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294153>

1; om end antages at Skipperens Rejse fra Bogense til Randers var en følge af en senere med Wedkommende oprettet Contract, saa havde ej denne Omstændighed hiemlet Rhederen Adgang til at fordre Erstatning for det opbragte Skib, efterdi Skipperen efter 4-2-1 havde været berettiget til med juridisk Virkning at indgaae en saadan Foreening.

2., at Skipperen, som især paaberaaber sig at være befalet at gaae til Jylland, ej under Sagen har produceret nogen Gienpart af det Dokument, der skulde godtgjøre hvorvidt Ordren strakte sig; men den skriftlige Anviisning, som han saavel i følge Protesten af 14 Juny 1810 som sin Forklaring af 18 Decbr. s: A: fik af Amtsforvalteren i Nyeborg.

3., Commissionen har befragtet Skibet den Norske Jarl men ej sat det i Requisition, og man kan altsaa ej indsee hvorledes Wedkommende i Danmark skulde paa Providerings Commissionens Wegne kunne befale Skipperen at gaae til et andet end det i Certepartiet nævnte Sted.

4., finder jeg ingen Grund til at forandre Conclusionen af Stiftsoverrettens Dom, efterdi jeg finder samme efter den ved samme Ret brugte Procedure at være rigtig baade i Præmisses og Conclusion.

5., Sagen er saa problematisk at Omkostninger for Højesteret bør hæves. thi Concl:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at Stande; Processens Omkostninger ophæves.

4., **Mandix:** De Grunde som ere anførte af Omsen for Indstævntes Friefindelse tilligemed de af Arntzen

-303- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294153>

tilføjede, tiltræder jeg aldeles, og concluderer som Arntzen.

5., **Kiønig:** ligeledes aldeles eenig med Arntzen

6., **Motzfeldt:** ligesaa.

7., **Justitiarius:** ligesaa.

Dom 1ste December 1815:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger ophæves.

Den Norske Rigstidende. No. 4 1816 [s. 4]

Johannes Thoresen Evie eller Rustvedt, for sin Søn Thore Johannesen, mod Jacob Olsen Øvre-Mørk.

Ved Stevning af 22de December f. A. paaanker Citanten til aldeles Underkjendelse, Tilsidesættelse og Forandring en af Aggershuus Stiftsoverret under 26de Juli 1813 afsagt Dom i en Sag, betræffende hans formeentlige Odels- og Løsnings Ret til Gaarden Saarbye. Bemeldte Dom er saaledes affattet: Hjemtingsdommen bør ved Magt at stande; dog saaledes, at Fravigelsen skeer til Lovens første Faredag, 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse. Processens Omkostninger for Stiftsoverretten ophæves. Ved Hjemtingsdom, afsagt af Sorenskriveren i Nummedal og Sandsværd, Niels Cornelius Bonnevie og Meddomsmænd den 18de December 1812 er saaledes kjendt for Ret: Omstevnede Skjøde af 17de April, tinglyst den 21de Mai 1810, kjendes som gjældende, og Kjøberen Thore Johannesen ansees efter Samme at være lovlig Eier af omstevnede Gaard No. 34, Saarbye, 20 Lpd. Skyld, hvilken Gaard med Tilliggender han, med Værge og Fader, Contra-Citanten Johannes Thoresen Evie bør, for Hoved-Citanten Jacob Olsen Mørk, fravige og ryddiggjøre næste Lovens Faredag, 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Udkastelses-Tvang, imod derfor at erholde saadan Løsningssumma, som af gode og lovlige tilnævnte Mænd fastsættes ved lovlige Syns- og Taxations-Forretning, hvorved tillige tages Hensyn til det Gaarden paahæftede Folloug, hvilket indstevnede Gulbrand Olsen for sig og Hustrue herved er reserveret, aldeles efter den i Skjødet benævnte og oprettede Fledføringscontract. Efter Beskaffenheden ophæves Sagens Omkostninger gjensidig, og i alt Øvrigt frifindes Parterne for hinandens Tiltale i denne Sag.

Ord: No. 35.

Løbe No. 63.

Aar 1815 Tirsdagen den 5 Decbr. blev i Sagen Johannes Thoresen Evie eller Rustved c: Jacob Olsen Øvre Mørk voteret saaledes.

1., **Omsen:** I denne Sag, hvis Dokumenter jeg har modtaget den 6 Octbr. og den 10de s: M: afsendt til JustitsContoiret, afgives følgende Votum:

Jacob Olsen Øvre Mørk har anlagt nærværende Sag og derunder indtaler sin Odels og Løsningsret til Gaarden Saarbye Matr. No. 34. af Skyld 20 Lpd Tunge i Efterlødt Hovedsogn og Sandsværds Præstegæld beliggende, med saadan Løsningssum som af uvillige Mand bestemmes m. v. At Gaarden Saarbye er Odelgods og at Prætendenten dertil er odelsbaaren er ej allene in confesso men dette er desuden ved de under Sagen førte Odelsvidner godtgjort. Derimod indvender Citanten for H:Ret J: Th: Evje eller Rustved paa Søns Thore Johannesens Wegne: at Skiødet af 17 April 1810, hvorved Gulbrand Olsen Saarbye solgte Gaarden Saarbye til den umyndige Thore Johannesen og efter Aftale med den sidstes Fader, er et Proforma Skiøde stridende mod 5-3-43; da Sælgeren fremdeles skal have brugt Gaarden, ligesom Citanten paaraaber sig Forliget af 2 Decbr. 1811; hvorved Skiødet af 17 April 1810 er frafaldet som et Proforma Skiøde eller fordi Gulbrand Olsen end ikke til den Tiid skulde have afleveret Gaarden m: v: Foreløbig anmærkes at Gulbrand Olsen er en ældre Søn af første Erhverver og at Prætendenten Jacob Olsen Øvre Mørk er en yngre Søn.

-304- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294154>

At Skiødet af 17 April 1810 ej kan ansees for et Proformaværk forekommer mig klart af følgende Omstændigheder:

- 1., at det har alle requisita juris og at det paa Lovbefalet Maade er tinglæst.
- 2., at kjøberen efter Skiødet, den umyndige Thore Johannesen allerede var paa Gaarden Saarbye hos Sælgeren hans Morbroder Gulbrand Olsen for inden Salget skeedte, hvoraf følger at ej nogen anden Overdragelse fra Sælgerens Side eller Tiltrædelse fra Kjøberens Side var muelig end den, som fandt Sted ved Skiødets Udstædelse, og:
- 3., at i det Mellemlum fra 17 April 1810, da Skiødet blev udstædt, indtil nærværende Sag ved Requisition af 23 Novb. 1811 forkyndt 27de blev indklaget til ForligelsesCommissionen ingen Erklæring har fundet Sted, hvor efter enten Sælgeren eller den umyndige Kjøber, eller dennes Fader og Wæрге har anseet Skiødet af 17 April 1810 som et Proforma værk. Wel

byder 5-3-43 at Sælgeren ej fremdeles maa beholde den solgte Ting i Hævd, men at han skal fratræde den, saafremt Skiødet skal ansees lovligt, men deels ligger i denne Bestemmelse intet Forbud mod Sælgeren at han jo maa besidde den solgte Ting under en anden Titel end som Ejer f: Ex. som Lejer og Føderaadsmænd, hvilket sidste Sælgeren endog udtrykkelig havde forbeholdt sig i det her omhandlede Skiøde, deels var som ovenfor bemærket, Ejendommen virkelig overleveret paa den Maade, som kunde finde Sted om endog Gulbrand Olsen senere og efter Skiødets Udstædelse havde brugt Gaarden Saarbye, beviser saadant Brug intet for ham, da samme maatte betragtes som til Fordeel for den umyndige Kjøber, hans egen Søster

-305- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294154>

søn. Over alt kan Bestemmelsen i 5-3-43 neppe have nogen anden Aarsag og Grund end denne: at forebygge 3die Mands, Creditorers og andres Skade ved Proforma Skiøde, men man leder forgæves i Sagen efter nogen Omstændighed, der leder til den Formodning at Hensigten med Skiødet af 1810 har været at besvige Creditorerne. Skiødet af 17 April 1810 er annihilert ved Forliget af 2 Decbr. 1811; men naar overvejes at denne Anihilation er skeet efter at Citanten var underrettet om nærværende Sags Anlæg, saa maa Forliget selv snarere betragtes som et Proformaværk sigtende til at eludere Jacob Olsens Løsningsret til Gaarden Saarbye. Bemeldte Forlig er vel ej paaanket, men om man end indrømmer at Contrahenten af et Proformaværk for eget Wedkommende har ophæve samme, saa er det dog klart af 5-1-3 at Forliiget ingen Virkning kan tillægges med Hensyn til Jacob Olsen eller hans Løsningsret til Gaarden Saarbye. Endelig anmærkes at Indstævnte ej har mødt eller ladet møde for Højesteret, og at her følgelig ej kan blive noget Spørgsmaal om Processens Omkostninger. Stiftsoverrettens Dom vil saaledes blive at stadfæste; thi concl:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande

2., **Kiønig:** Wed De under Sagen ved Underretten afhørte Hovedvidners Forklaringer er det godtgjort at Odelsprætendentens Farbroder Jacob Olsen tilligemed hans Fader og Broder have besiddet Gaarden quæstionis Saarbye i længer Tiid end der efter Loven udfordres til derover at fange Odel, og at Gulbrand Olsen er en ældre Søn af Ole Gulbrandsen end Citanten ved Under-

-306- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294155>

retten Jacob Olsen Øvre Mørk, samt at Gulbrand Olsen solgte den omtalte Gaard til Johannes Thoresens Søn, Sælgerens Søstersøn Ole Johannesen for 9800 rd. tilligemed et betinget Føderaad ved Skiøde af 17 April tinglæst 21 May 1810. De Grunde, hvorpaa Johannes Thoresen fornemmelig troer at indstævnte Jacob Thoresen nu er uberettiget til at Løse forbemeldte Gaard, ere: at Gulbrand Olsen efter at have udgivet bemeldte Skiøde, er vedblevet at bruge Gaarden, hvorved efter 5-3-43 er betaget Virkning eller som Loven siger: er intet, samt at Gulbrand Olsen ved det under Sagen frembragte Forliig af 2 Decbr. 1811 igien er overdraget Gaarden Saarbye af Johannes Rustved paa hans Søn Thore Johannesens Wegne. I mine Tanker kunne dog disse Grunde ej have den tilsigtede Wirkning, da det ej er beviist at Gulbrand Olsen, efter at have solgt sin Søstersøn Gaarden, er vedblevet at benytte samme som Ejer, det derimod maa antages at han ved Bruget ene har været Thore Johannesen, hvilken da Salget foregik var i en ung Alder, og ej havde den til at forestaae Bruget fornøden Duelighed, behiælpelig, hvilket Gulbrand Olsen, der er tilsagt Ophold paa og Underholdning af Gaarden, havde lettere for at iagttage end Thore Johansens Fader og fødte Wæрге. Forliget af 2 Decbr. 1811, hvorved Johannes Thoresen paa bemeldte hans Søns Wegne har frafaldet Gaarden Saarbye, og deri erklæret at samme ej engang var overleveret, kan, om Forliget endog i og for sig selv kunde tillægges juridisk Virkning, dog ej med Hensyn til at samme maa antages at være foranlediget ved Thore Olsens Benægelser til at indløse Godset, betage sidstnævnte den Ret, han efter Lovene tilkommer til Godsets

-307- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294155>

Indløsning, da det synes at være utvivlsomt at Forliget allene er blevet gjort for at tilintetgjøre Thore Johansens Indløsningsret. At ej den Handling at overdrage et Odelsgods til den som det var kjøbt af, naar denne er den nærmeste i Odelsætten, for at gjøre Indløsning deraf umuelig, kan tillægges saadan Wirkning, forekommer mig at have Hiemmel i vore Love, ligesom det og i flere foregaaende Tilfælde har fundet Retternes Biefald. Skiøndt jeg saaledes antager at Stiftsoverrettens Dom er grundet, formener jeg dog at Processens Omkostninger med Hensyn paa Sagens Omstændigheder blive at hæve og derfor concluderes:

StiftsOverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger ophæves.

3., **Mandix:** Jeg tiltræder Omsens og Kiønigs Vota i denne Sag, som jeg modtog til Wotering d: 18 Octbr. og sendte til JustitsContoiret den 19 Octbr. d. A: samt concluderer som Omsen.

4., **Motzfeldt:** eenig med Omsen i denne Sag, som jeg modtog den 28 Octbr. og afsendte d: 3 Novb. d. A.

5., **Collett:** Paa de af Omsen anførte Grunde og fornemmelig paa den ogsaa af ham anmærkede at Skiødet ej kan ansees proforma, er jeg aldeles eenig med ham.

6., **Arntzen:** Wed Skiøde af 17 April. tinglæst 21 May 1810 solgte Gulbrand Olsen til sin umyndige Søster- og Plejesøn Appellanten Thore Johansen medhavende Wæрге Johannes Thoresen Gaarden Saarbye, Matr: No. 34, af Skyld 20 Lpd Tunge og i Efterløds Hovedsogn

-308- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294156>

under Sandsværd's Præstegæld beliggende Gulbrand Olsens yngre Broder indstævnte J: O: Øvre Mørk som altsaa er en Morbroder til Thore Johansen. Lod ved Stævning til Underretten af 14 Decbr. 1811 saggive bemeldte sin Søstersøn til for ham som formeentlig nærmere odels og løsningsberettiget at ryddiggjøre og fravige ovenmeldte Gaard med alle til og underliggende Herligheder. Odelsretten er baade med de førte Widner og Producerede Dokumenter tilfulde beviist; ligesom den og er in confesso; saa at det aldeles ej er Tvivl underkastet at den indstævnte baade er Odelsmand til den omqvæstionerede Gaard og nærmere Odelsbaaren end Thore Johansen. Men Appellanten har derimod fremsat den Indsigelse at da hiint Skiøde af 17 April 1810 streed mod 5-3-43 efterdi at Gulbrand Olsen vedblev efter Salget fremdeles at besidde og bruge Saarbye som sin Ejendom saa har han efter foregaaende Indkaldelse af ham ved Forligelsescommissionen annulleret det, hvoraf formeentligen følger at Gulbrand Olsen er den rette Ejer, til hvem indstævnte maa henholde sig, og paa Grund heraf har Appellanten paastaaet sig frifunden for Jacob Olsens Tiltale.

Hvad denne Exception angaaer, da er den aabenbar ugrundet; thi

1, er Skiødet ubetinget, saa at Thore Johansen ifølge dets Indhold strax blev virkelig Ejer af Godset; at Gulbrand Olsen, hvilket maa antages at være beviist, bestandig siden Salget har brugt Ejendommen, er ligegyldigt, da det aldeles ej er godtgiort at han

-309- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294156>

brugte den qua Ejer, og altsaa besad han den efter Skiødets Udstædelse, under en anden Titel, hvoraf følger at det citerede Lovbud rigtig fortolket, ej er overtraadt.

2., er det klart at hverken Appellanten eller Gulbrand Olsen kunde i al fald med juridisk Wirkning fremsætte Indsigelsen eller til Præjudice for 3die Mand prævalere sig af en formeentlig ulovlig Handel, og

3., var Indstævnte, overensstemmende med 5-3-15 berettiget at holde sig til hvem han vilde, enten til Appellanten eller til Gulbrand Olsen. Da det af Sagens data er evident at en senere Transaction mellem da sidstnævnte, hvorved Skiødet blev annulleret, er foregaaet efter at Indstævnte allerede paa lovlige Maade havde paatalt sin Odelsret. Det er saaledes afgjort at Appellantens Indsigelse mod Søgsmålet ej kan nyde Biefald, hvoraf altsaa skulde følge at de ergangne Domme maatte vorde at stadfæste. Men betragter man Sagen fra en anden Synspunkt saa vil den vistnok faae et andet Udfald. Det er en uomstødelig Sandhed at en Contrakt maa med juridisk Wirkning kunne ophæves naar Contrahenterne derom ere eenige, og en 3die Mand ej derved fornærmes. Ved Tillintetgjørelsen af det omqvæstionerede Skiøde bleve Gulbrand Olsen og Appellanten satte tilbage i den selvsamme Stand, som de vare førend dets Udstædelse, og indstævnte Jacob Olsen kan ej siges derved at have lidt det mindste Tab; thi havde ej Gulbrand Olsen solgt Gaarden, saa kunde Jacob Olsen ej have gjort sin Odelsret gjældende, da han er en fiærner Odelsbaaren end hin, og nu, da Gulbrand Olsen igjen

-310- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294157>

er sat i Besiddelse af Saarbye som Ejer, saa conserveres indstævntes Odelsret aldeles, og ved den bevares Godset hos Familien hvilket er Hensigten med Odelsretten. Analog: af 5-3-8 synes og at bestyrke min Meening. Denne Art: byder at den som har kjøbt noget Odel og vil sælge det igjen skal tilbyde den det, som han kjøbte det af etc. Det er almindelig antaget at dette gjælder ej allene naar en fremmed vil sælge det af ham kjøbte Odelsgoods, men og naar en fiærner Odelsbaaren vil afhænde den Odelsjord, han har tilhandlet sig af en nærmere. Nu synes det med Hensyn til Virkningerne at være temmelig eens for Afhænderen, hvad enten den som kjøbte et Odelsgoods af ham sælger det igjen, eller det bliver indtalt af en fiærner Odelsbaaren, og altsaa havde Gulbrand Olsen Ret til at

tilbagevindicere den omqvæstionerede Gaard, om endskiøndt jeg ej kan nægte at han kunde have brugt en anden Fremgangsmaade; ej at tale om at det vilde have været saare let for Appellanten og Gulbrand Olsen ved en lovlig Handling at have sat sig ganske in casu legis; thi conc:

Appellanten Thore Johansen med Fader og Værge Johannes Thoresen Evje bør for indstævnte Jacob Olsens Tiltale i denne Sag frie at være. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

-311- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294157>

7., **Justitiarius:** Spørgsmaalet er hvem der var den egentlige Ejer da klage skeedte til ForligelsesCommissionen, og det var Thore Johansen. Regelen maa her giælde: pro possession habetur, qui dolo Desint possidere. Jeg er saaledes eenig med Pluraliteten af Assessorerne, og kun indstiller jeg om der ej bør tillægges: dog at Fravigelsen skeer til næste Lovens Fehrdag. Dette Tillæg antoges af Pluraliteten.

Dom 5te December 1815:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Fravigelsen skeer til næste Lovens Faredag.

Den Norske Rigstidende. No. 4 1816 [s. 4]

Cancelleraad Morgenstjerne, Actor mod Anders Tellefsen Resellen.

Actor har ved Stevning af 30te Novbr. d. A. paaanket deels til Stadfæstelse, deels til Forandring en af Trondhjems Stiftsoverret den 6te Juni sidstleden afsagt Dom i en mod Tiltalte af Justitien anlagt Sag for formeentlig lovstridigt Forhold ved med Trudsler at begegne Hevne Sogns Stevnevidner. Bemeldte Dom lyder saaledes: Underrettens Dom bør ved Magt at stande; dog at det Actor ved Underretten tildømte Sallarium bortfalder, og at Dommen efterkommes efter Øvrighedens Foranstaltning og under Adfærd efter Loven. Ved den af Sorenskriveren i Fosen, Lauritz Kaasbøll under 1ste October 1814 afsagte Hjemtingsdom er saaledes kjendt for Ret: Actionerede Anders Tellefsen Resellen, for hans uanstændige Opførsel mod Hevne Stevnevidner den 21de Juli 1812, ved at true dem med knyttet Næve i Vrede, da de forrettede Jndvarsling hos ham til Hevne

Forligelses-Commission, bør, i Følge Lovens 6-9-20 og Foregaaende 16de Artickel bøde 3de 10 Lod Sølv, der deles efter den i Lovens 1-22-4 befalede Maade; og herforuden betaler han Sagens Omkostninger, saasom til Actor i Sallarium 2 Rbd. S. V., og til Defensor Christopher Lossius 1 Rbd. S. V. som Sallarium. Det saaledes Til- og J-dømte o. s. v.

J: S: No. 39.

Løbe No. 64.

Aar 1815. Tirsdagen den 5 Decembr. blev i Sagen Cancellieraad Morgenstjerne som Actor c: Anders Tollefsen Ressellen voteret saaledes:

1., **Mandix:** Denne Sag, hvori A: T: Ressellen er sat under Justitiens Tiltale, angaaer at han i Aaret 1812 da Stævnevidnerne for Hevne Sogn forkyndte ham en Indkaldelse til Forligelses Commissionen skal have med grove Ord beegnet dem, og knyttet sin ene Næve mod dem; hvorfor han ved Underrettsdom af 1 Octb. 1814, afsagt af Sorenskriver Kaasbøl, er tilfundet at bøde 3de 10 Lod Sølv til deling efter 1-22-4. samt at betale Sagens Omkostninger, og deriblandt Salarium til Actor 2 rbd. SV og til Defensor 1 rb. SV. hvilken dom ved Trondhiems Stiftsoverrettsdom af 6 Juny d. A. er stadfæstet, dog at Salarium til Actor for Underretten bortfalder. Saavel Actor som Defensor for Højesteret have paastaaet de ergangne Domme kiendtes uefterrettelige og Stævningen til Underretten afviist paa Grund af at denne Sag ej skulde qualificere sig til at behandles

-312- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294158>

som en Justitssag, men maatte ansees som en aldeles privat Sag. Efter Fdg. 20 Janv. 1697 § 14 er med C: Sk: 19 Sept. 1797 synes Sagen heller ikke at have været Gienstand for Justitiens Tiltale, men da Anders Tollefsen Ressellen aldeles ikke eller Defensor paa hans Vegne har fremsat nogen Exception i saa Maade for de foregaaende Instantser, og den Omstændighed, som herfor for Højesteret er fremført, at Sagens Paatale saaledes som skeet er maatte ansees som Rettens voldsomme Tvang og Sagen altsaa med Hensyn hertil forsaavidt i H:Ret kunde endelig paakiendes, ej skiønnes at kunne antages, saa kan denne Paastand efter min Formeening ej tages til følge. Spørgsmaalet bliver altsaa efter den anden alternative Paastand af Actor her for Retten, om ej Sagen bør afviises paa Grund af at dens Gienstand er

Bøder, som ere mindre end summa appellabilis for HøjesteRet. Og da skiønnes ej rettere end at denne Paastand maa tages tilfølg, siden den Tiltalte kun er idømt trede to Lod Sølv. Forsaavidt angaaer Actors Paatale i Henseende det af Sorenskriveren brugte Forhold med Sagens Forhaling, da formener jeg at naar Sagen afvises og ej antages til Paakiendelse betræffende factum, det vel heller ej lader sig gjøre videre at bedømme Sorenskriverens Forhold i saa Henseende; som desuden i en Sag af Beskaffenhed som denne, der burde været privat behandlet, og hvor hverken Arrest eller Byrde for det Offentlige har fundet Sted, vel kunde oversees. thi conc:

Denne Sag afviises.

-313- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294158>

2., **Debes:** eenig med Mandix; dog formener jeg at Actor for H:Ret bør tillægges Salarium med 16 Rbr. RS.

3., **Omsen:** eenig med Mandix. Kun bemærkes at Morgenstjerne som Mandatarius for Justitien er aldeles uhiemlet til hans første Indsigelser og derpaa grundede Paastand; thi refererer jeg mig til Mandix's Conc:

4., **Collett:** eenig med Mandix. Morgenstjerne maa have Salarium, helst da Angiældende selv har forlangt Sagen appelleret. Jeg concluderer derfor som Mandix med Debes's Tillæg.

5., **Motzfeldt:** eenig med Mandix.

6., **Kiønig:** henholder sig til Collets Conclusion.

7., **Justitarius:** Stiftets første Ordre til Sorenskriveren synes at indeholde at det ej hastede med Sagens Anlæg. Jeg henholder mig ellers aldeles til Mandix's Votum.

Dom 5te December 1815:

Denne Sag afvises.

Hans Thoresen Høen paa egne eller Myndlings Søren Amundsens Vegne, mod Hans Eliassen Høen.

Citanten har ved udtagen Høiesterets-Stevning af 28de December 1814 indanket enten til at kjendes uefterrettelig at være, eller og til Underkjendelse og Forandring en af Aggershuus Stiftsoverret den 18de April 1814 afsagt Dom i en Sag, angaaende Lovligheden af en af Citanten hos Jndstevnede effectueret Arrest for de ham i Følge Høiesteretsdom af 2den Februar 1807 tilkommende Erstatninger formedelst Forringelser paa hans som Odelsgoods indløste Andeel i Gaarden Høen m. v. Bemeldte Dom lyder saaledes: Underrettens Dom bør ved Magt at stande, og bør Appellanten Hans Thoresen Høen paa sin Myndling Søren Amundsens Vegne saaledes nu betale til Jndstevnede Hans Eliassen Høen, for Spot, Skade og Creditspilde, tilsammen 150 Rbd. S. V., og endvidere i Erstatning for Føderaad 99 Rbd. S. V., de sidste med Renter fra Contra-Stevningens Datum den 28de Juli 1810, indtil Betaling skeer. Desuden bør Appellanten erlægge i Bøder til Bamble Præstegjelds Fattig-Casse 10 Rbd. S. V. Endelig bør Appellanten til Jndstevnede betale Processens Omkostninger for begge Retter tilsammen med 100 Rbd. S. V.; ligesom og bøde til Justits-Cassen saameget, som Stiftsoverrettens Dom og Segl koster. At efterkommes o. s. v. Ved den af Sorenskriveren i Bamble, Justitsraad Hans Holst de Klöcker under 4de Decbr. 1811 afsagte Hjemtingsdom er saaledes kjendt for Ret: Den af Hans Thoresen paa Myndling Søren Amundsens Vegne hos Hans Eliassen Høen under 30te October 1807 begyndte og paafølgende 11te November sluttet effectueret Arrest underkjendes, hvorimod Hans Thoresen paa Søren Amundsens Vegne bør at betale til Hans Eliassen for Spot, Skade og Creditspilde 500 Rd. efter gode Mænds Vurdering; endvidere bør han at betale til Hans Eliassen Follouget med 330 Rd. med Renter fra Contra-Stevningens Dato, 28de Juli 1810, til Betaling skeer; ligesom og i Bøder til Bamble Sogns Fattig-Casse 10 Rd., og endelig til Hans Eliassen i Processens Omkostninger 250 Rd. 2 Mk.; hvilket Alt efterkommes bør o. s. v.

Ord: No. 29.

Løbe No. 65.

Aar 1815, Fredagen den 8 Decbr. blev i Sagen Hans Thoresen Høen paa hans Myndling Søren Amundsens Vegne c: Hans Eliassen Høen voteret saaledes

1., **Arntzen:** Wed Underretsdom af 26 Aug: 1805 blev indstævnte H: E: Høen tilpligtet for Myndlingen Søren Amundsen med Værgen Appellanten Hans Thoresen at ryddiggjøre og fravige 2 Huder, 4 Skind i Gaarden Høen, hvortil Søren Amundsen var odels og løsningsberettiget. Fravigelsen skulde skee mod at H: Eliassen derfor skulde faae 2000 rdr. DC samt det paa Gaarden hvilende Folloug eller Føderaad er

stattet efter uvillige Mænds Skiøn. Denne Dom blev stadfæstet af Aggershuus Stiftsret 24 Feb. 1806 og ved Højesteret d: 2 Febr. 1807 med Tillæg at Parternes Ret til Godtgjørelse for Forbedringen og Forringelser forbeholdes efter uvillige Mænds Skiøn. Hans Thoresen lod derpaa under 3 July og 16 Septbr. 1807 afholde enkelt og dobbelt Taxt over Forringelser og Forbedringer, ved hvilken sidste Forretning Forringelserne bleve ansatte til 2060 rd. DC, fra hvilke dog skulde gaae Forbedringerne 12 rd. og Follouget for 3 Aar med 330 rdr., tilsammen 342 rdr., hvilke fradrages fra Forringelserne, hvis Beløb altsaa er 1718 rdr. Under 18 Octbr. 1807 requirerede Hans Thoresen Arrest hos Hans Eliassen og denne blev paabegyndt 30 Octbr. og continuerede 2, 10 og 11 Novbr. s: A: Hans Eliassen protesterede mod Arresten samt foreviiste Stiftsoverretsstævning til Paaanke af Taxationsforretningerne, men efter megen Wentilation frem og tilbage, og efter at Hans Eliassen havde stillet Caution for Løsøret 500 rdr., blev dog Arrest effectueret baade i Gaarden, Løsøret, og de hos Jsaach Tollefsen staaende 299 rdr. DC. Denne Arrest forfulgte Hans Thoresen i lovlig Tiid, men Sagen om samme blev fra Tid til anden udsat for Hans Eliassen indtil Taxations forretningerne vare prøvede ved Domstoelene. Endelig faldt Højesterets dommen d: 8 Febr. 1810, hvorved bemeldte Forretninger bleve kiendte uefterrettelige. Hans Eliassen requirerede derpaa og Lod afholde under 24 Martz og 3 May 1810 enkelt og dobbelt Taxt over den Skade og Tort, han formeentlig skulde have lidt ved Arrestforretningen, og derefter under 28 Juny s. A. udtage Contrastævning, der blev incamineret 23 Aug: næst efter, hvorved han paastaaer Arrestforretningen kiendt uefterrettelig og sig tillagt Erstat-

-315- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294159>

ning for Tort og Creditspilde m. v. Den 4. Decbr. 1811 falder der Dom ved Hiemtinget, hvorved Hans Thoresen blev tilpligtet at betale Hans Eliassen 500 rdr. DC i Reparation, 330 rdr. for Føderaadet og 250 rd. 2 s: i Omkostninger, hvorhos han tillige bliver mulkteret paa 10 rdr. til Bamble Sogns Fattigcasse. Denne Dom blev stadfæstet ved Aggershuus Stiftsoverret d: 18 April 1814. Forinden jeg indlader mig i Sagens Realitet, maa jeg først gaae den af Appellanten fremsatte Indsigelse, at han nemlig urettelig skal være nægtet Anstand d: 6 Novb. 1811, i møde. Tager man da i Betragtning at han modtog Udskriftet af det i Sagen Passerede den 30 Septbr. næstforhen, saa har han havt Tiid af fulde 5 Uger til at deducere Sagen, og altsaa kan han aldeles ikke siges at være bleven overilet, hvoraf følger at hans

Exception ej kan nyde Biefald, men Sagen maa blive endeligen at paakiende. Den angaaer 1., den Erstatning, som Indstævnte formeentligen skal tilkomme for den hos ham giorte Arrest og 2., Betalingen for det taxerede Folloug.

1., Hvad dette angaaer, da ligger det baade i Tingens Natur og i 1-19-21 at den, der gjør Arrest uden dertil at være beføjet, bør erstatte Skaden. Den af Appellanten til sin Fordeel paaberaabte Fdg. 13 Janv. 1792 er ham snarere til Skade end Gavn. De Poster, for hvilke Indstævnte har paastaaet Erstatning bestaar i følgende: a., Afsavnet af Løsøret. b., fordi han var betaget Raadigheden af Gaarden og kunde have solgt den. c., for Afsavnet af Pengene hos Isach Tollefsen d., fordi han formeentlig bestandig skal have været nødt til at lade 1500 rd. ligge for sig i Anledning af

-316- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294160>

Processen og e., for Tort og Kreditspilde.

a., Han er vel fremdeles vedblevet Bruget af sit Løsøre, men maatte derfor stille en Caution af 500 rdr. som han deponerede hos sin Cautionist, og hvoraf han vel fik 100 rd. tilbage et halv Aar efter, men de øvrige bleve staaende indtil Højesteretsdom var falden. Han har følgelig lidt Tab ved afsavnet af disse Penge, som han ellers kunde have brugt til sin Gavn.

b., Det er ej allene oplyst at han fuldkommen har havt Raadighed over sin Gaard, men det er tillige ej godtgiort at han, som foregivet, kunde have solgt den.

c., Det er oplyst at Indstævnte har oppebaaret Renterne af den hos Jsaach Tollefsen opestaaende Capital, ligesom det ej heller er beviist at han har lidt nogen Skade ved at lade disse Penge henstaae.

d., Denne Post maa med Hensyn til Proceduren ved Stiftsretten og H:Ret ansees som desereret; og

e., er det ved flere Contravidner godtgiort at Hans Eliasen efter Arresten har været anseet for at være ligesaa god som før samme; men naar man læser Vidnernes Forklaringer med Opmærksomhed, saa er det klart at dette kun har Hensyn til hans Person, men aldeles ej til hans Credit, der altid maa lide ved Arrest, hvilket og er bestyrket ved flere af Vidnernes Provemaal.

2., Angaaende Føderaadet, da er der i saa Henseende ingen Ueenighed mellem Parterne. Hvad endelig angaaer den Hans Thoresen tilpligtede Mulkt, da troer jeg dog at samme maa

kunne bortfalde; thi han ved d: 19 Aug. 1811, da Udsættelse bevilgedes ham, fuldkommen berettiget til at erholde den for

-317- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294160>

at giennemgaae Sagen, og procedere den til Doms, og at han ej afbenyttede den kunde i al fald kun medføre Tab for ham selv, og man kan ej med Hensyn til Omstændighederne antage at han har havt til Hensigt at udhale Sagen. Stiftsoverrettens Dom vil altsaa blive at stadfæste, med den anførte Undtagelse; Processens Omkostninger ville for denne Ret, ligesom for de foregaaende Retter blive at ophæve, deels fordi at Sagen er problematisk, deels fordi de ergangne Domme ej i det hele bleve stadfæstede;

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes at den Hans Thoresen Høen idømte Mulct og Processens Omkostninger bortfalde. Processens Omkostninger for HøjesteRet ophæves.

2., **Collett:** Da jeg i det væsentlige er eenig med Arntzen vil jeg kun gjøre nogle enkelte Anmærkninger: Hvad det præliminære Spørgsmaal, om Sagen qualificerer sig til Hiemviisning, angaaer, da er jeg saa meget mer eenig med ham at den ej kan finde Sted, som Appellanten foruden den lange Udsættelse fra 19 Aug: til 6 Novb. 1811. allerede forhen havde nydt adskillige Udsættelseer i Sagen. Betræffende Spørgsmaalet om Erstatning for den ved Arresten lidte Spot og Skade, da vil jeg blot tillægge den Bemærkning, at naar man skulde frietages for samme paa Grund af hvad simple Laugrettesmænd ved forskiellige indviklede og tildeels captieuse Qvæstioner kunde udsige, saa vilde vel siælden eller aldrig saaden Opretning finde Sted. Dersom Appellanten vilde have været føjelig, saa havde Indstævnte tilbudt ham Sikkerhed nok. Begge Parter have været vrangvillige og saa meget meer maa Omkostningerne hæves som Underdommeren ej har, overensstemmende med

-318- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294161>

Fdg. 3 Juny 1796, har været Hans Thoresen behiælpelig. Hvad endelig angaaer Hielms Paastand om Mortifikation paa de af Indstævntes Sagfører brugte Udtrykke, da formener jeg at samme er saa meget meer ubeføjet som han i alle Dele selv har tilladt sig ligesaa vanskelige Udtrykke mod Indstævnte. Saaledes refererer jeg mig til Arntzens Conclusion.

3., **Mandix:** eenig med Arntzen.

4., **Motzfeldt:** ligeledes.

5., **Kiønig:** Jeg troer ej at Procesomkostninger med Grund kan ophæves, da Hans Eliassen har vundet Sagen ved de foregaaende Retter, og at Hans Thoresen følgelig ej var beføjet til dens Indstævning. Jeg tiltræder derfor Arntzens Votum med det Tillæg at Appellanten betaler Indstævnte Processens Omkostninger for alle Retter med 150 Rb: RS.

6., **Koren:** Betræffende Sagens Hiemviisning eenig med Arntzen. Derimod finder jeg at da Arresten blev requireret, Hans Thoresen da maatte ansees at have Ret til at forlange samme, siden denne Arrest allene skeedte til Sikkerhed for hvad der skulde betales for de da taxerede Foringelser; og siden købsummen for Gaarden allerede var afleveret. Da derimod Hans Thoresens Fremgangsmaade under Arresten deels ved ej at stille Caution da Pengene bleve præsenterede i Retten, og deels ved senere ej at ville stille den af Indstævnte fordrede Mod-Caution, har denne Fremgangsmaade gjort at Arresten i den Henseende maa antages at være ulovlig fastsat og effektueret, og Indstævnte

-319- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294161>

altsaa tilkomme for den derved tilføjede Skade og Tab, Erstatning. Og da man seer af Proceduren for Stiftsretten at Citanten fra 6 April 1812, da Sagen blev incamineret, og uagtet han i Brev af 10 May næstefter tilstod at have modtaget den ansøgte Bevilling, men desuagtet ej udtaget nogen Stævning efter samme Bevilling førend d: 12 Decbr. s. A. saa troer jeg paa Grund af Fdg. 3 Juny 1796 at han ej allene maa blive pligtig til at betale sin Wederpart Processens Omkostninger for denne Ret men endog at udrede Bøder til Bamble Sogns Fattigcasse, hvorimod Sagens Omkostninger for denne Ret ville blive at ophæve. Jeg tiltræder altsaa Arntzens Conclusion med den Forandring: at Hans Thoresen for Sagens lange og ubenyttede Henstand ved Stiftsretten bør betale Indstævnte Hans Eliassen Processens Omkostninger for denne Ret med 100 Rbd. S: V: og bøde til Bamble Sogns Fattigcasse 20 rbd. S: V:

7., **Justitiarius:** At Sagen ej bør afvises, er jeg eenig i. Sagens Hoved Qvæstioner ere:

1., om Arresten er lovlig eller ej, og

2., i sidste fald, hvad Erstatning deraf flyder.

1., Det er klart at Arresten var aldeles ulovlig, da Stiftsoverretsstævningen suspendede Forretningernes Gyldighed, ligesom Højesteretsdommen kun forbeholdt Erstatning for Forringelser, ej tildømte dem.

2., Af det anførte følger umiddelbar at Erstatning maa finde Sted, som i saa Henseende passelig er bestemt af Underretten. Naar som følge heraf Hans Eliassen ingen Omkostninger tillægges, synes mig Retten gjør sig skyldig i en Inconseqvents. Angaaende den paastaaede

-320- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294162>

Mortifikation, da seer jeg aldeles ingen Grund til at indvilge den; thi concl:

Stiftsoverrettens Dom, bør ved Magt at stande. I Processens Omkostninger for Højeste Ret betaler Appellanten til Indstævnte 100 Rbd. R. S:

Arntzen gaaer over til Justitiarii Meening angaaende Processens Omkostninger for alle Retter; ligesaa Mandix.

Dom 8de December 1815:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande; dog saaledes, at den Hans Thoresen Høen ved Underretten idømte Mulct til Bamle Sogns Fattig-Casse bortfalder. Processens Omkostninger for Høiesteret betaler Appellanten Hans Thoresen Høen til Jndstevnede Hans Eliassen med 100 Rbd. rede Sølvs.

Den Norske Rigstidende. No. 5 1816 [s. 3]

Hans Eliassen Høen mod Hans Thoresen Høen paa Myndling Søren Amundsens Vegne.

Citanten har ved Høiesteretsstevning af 23de Decbr. f. A. paaanket til at kjendes uefterrettelig at være, eller til Underkjendelse og Forandring en af Aggershuus Stiftsoverret den 18de April s. A. afsagt Dom i en Sag, angaaende Maaden at taxere Gaarden Høens formeentlige Forringelse paa m. v. Ved bemeldte Dom er saaledes kjendt for Ret: Laugrettet bør efter bedste Overbeviisning, uden at fordre Optælling af enkelte nedfældte Træer eller Stubber, paaskjønne, om eller hvorvidt Gaarden Høens Skove ere blevne førringede udi Jndstevnede Hans Eliassen Høens Eiendomstid, samt paa saadan Forringelse, i Fald den findes, sætte Taxt. J øvrigt bør de paaankede Eragtninger, for saavidt Dommeren ved disse har forkastet nogle af Citanten Hans Thoresen Høen, paa Myndling Søren Amundsens Vegne, til Vidnerne fremsatte Spørgsmaale, ved Magt at stande. Processens

Omkostninger for Stiftsoverretten ophæves. Ved Hjemtinget har Sorenskriveren i Bamble, Justitsraad Kløcker, den 24de Juli 1811 eragtet: at ved Taxationen af Forringelserne i Gaarden Høens Skove de af Hans Eliassen Høen foretagne Hugster for sig, og særskilt fra andre Besidderes, burde udvises, forinden Taxt kunde skee.

Ord: No. 38.

Løbe No. 66.

Aar 1815 Onsdagen den 13de Decbr: blev i Sagen Hans Eliassen Høen contra: Hans Thoresen Høen paa hans Myndling Søren Amundsens Vegne voteret saaledes:

1., **Kiønig:** I Følge Stævning til denne Ret af 23 Decbr. 1814 paaanker Hans Eliassen til Underkiendelse Forandring og bedre RetsNydelse en Aggershuus StiftsretsDom i en Sag mellem ham og Hans Thoresen som Curator for Søren Amundsen, angaaende en den 24 July 1811 paabegyndt Taxationsforretning over de Gaarden Høen, der ved foregaaende Domme er tilkiendt Søren Amundsen som hans Odelsgoods, formeentlig tilføjede Forringelser, samt de under bemeldte Forretning af Sorenskriver Justitsraad Kløcker med Laugrette den 5 Septb. 1811 afgivne Eragtninger: Bemeldte Stiftsretsdom afsagt 18 April 1814 fastsætter at Laugrettet uden at fordre speciel Udviisning af de Hugster, hvorved Gaardens Skov skulde være forringet i Hans Eliasens Ejendomstiid efter bedste Overbeviisning derpaa i fald Forringelse befindes bør sætte lovlig Taxt, ligesom bemeldte Stiftsrets-

-321- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294162>

Dom stadfæster de paaankede under Taxationen afgivne Eragtninger, saavidt disse forkaste en Deel af Hans Thoresen paa hans Myndlings Wegne til Widnerne fremsatte Spørgsmaale. Allerede ved en foregaaende Højesteretsdom af 30 April 1811 er det bestemt hvorledes den omhandlede Taxt bør foregaae og at en Deel afbrændte Bygninger m: v: ej bør tages under Taxt og af Parternes Procedure her for Retten forekommer det mig som der ej er nogen Grund til den foretagne Indankning af den titnævnte Stiftsoverretsdom. At der skulde grund for den af Citantens Sagfører paastaaede Afviisning af den til Stiftsretten udtagne Stævning fordi Opreisning paa Taxationsforretningen af 24 Juny 1811 ej ved Sagens Incamination var erholdet, kan jeg ej antage, da Opreisning kun sigter til at gjøre Retten competent til Sagens

Paakiendelse, og det saaledes nok at den tilvejebringes forinden Dom afsiges. Uagtet jeg saaledes troer at den paaankede Stiftsoverrettsdom bliver at stadfæste, formener jeg dog at saadant bør skee paa den Maade at Højesteretsdom af 30 April 1811 ej derved lægges nogen Hinder i Wejen fra at gaae i Opfyldelse. Jeg troer ej heller med Hensyn til Sagens Beskaffenhed at Processens Omkostninger kan tilstaaes nogen af Parterne; thi conc:

Stiftsoverrettens Dom bør saavidt paaanket er ved Magt at stande, dog saaledes at Taxationen paa Gaarden Høen foretages i Overensstemmelse med Højesteretsdommen af 30 April 1811. Processens Omkostninger for Højesteret ophæves.

2., **Collett:** Angaaende Sagens præliminære Spørgsmaal hvorvidt Stiftsoverretsstævningen af 26 April 1812 bør afvises fordi den erholdte Kongl: Opreisning af 28 Decbr. 1813 er af yngre Dato end Stævningen, da formener jeg her

-322- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294163>

ingen Anledning til at fravige hvad in praxi almindelig er antaget at saadan Opreisning erholdes betimelig nok naar den produceres inden der gaaer Dom i Sagen. I saa henseende er jeg altsaa eenig med Kiønig. Man skulde troe at Højesteretsdom af 30 April 1811 skulde have gjort Ende paa Tergiversationerne med Hensyn til Foringelserne. Det var bestemt ved den at kun det skulde taxeres som var hugget til Upligt. Citanten synes at inhærere at enhver Stub skulde anvies og ethvert borthugget Træes Værd fastsættes; men enhver indseer let hvor umuelig en saadan mathematisk Nøjagtighed er. Domstolene ere i saa fald til ut exitam habeant negotia humana. Forgjæves søger man af de førte Widner at udlede nogen Bestemmelse hvor stor Hugsten til Upligt har været. Saa meget er imidlertid evident at Skoven er hugget til Upligt. Erstatning derfor bør den Tiltrædende have. Men at bestemme dette nøjere end Stiftsretten har gjort, forkommer mig umueligt. Betræffende Conclusionen da troer jeg ej Kiønigs Tillæg om Højesteretsdommen af 1811, bør tages tilfølg, siden denne ej strider mod den paaankede Stiftsretsdom, som altsaa ligefrem stadfæstes. Paa disse og de flere af Kiønig anførte Grunde conc:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Højesteret ophæves, saavidt paaanket er.

3., **Mandix:** Saavel angaaende Præliminær-Qvæstionen som Sagen selv er jeg aldeles eenig med Kiønig; dog formeener jeg som Collett at intet behøves at benævnes om

-323- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294163>

Højesteretsdom af 30 April 1811, da herom for H:Ret aldeles intet er ventileret mellem Parterne og mueligen kunde give Anledning til Misforstaaelse; da Stiftsoverrettens Dom synes aldeles uden Grund at være paaanket og Citanten i denne Sag Hans Eliassen ej utydeligen synes at tilkiendegive Lyst til at forhale den endelige Afgiørelse i følge Højesteretsdommen af 2 Febr. 1807, saa synes mig at han vel med Rette bør tilpligtes at erstatte Indstævnte Processens Omkostninger for Højesteret. I Overeensstemmelse hermed conclud:

Stiftsoverrettens Dom bør forsaavidt paaanket er ved Magt at stande. I Processens Omkostninger for Højesteret betaler Citanten H: E: Høen til indstævnte H: T: Høen paa hans Myndlings Søren Amundsens Vegne 100 Rbd. R: S:

4., **Motzfeldt:** eenig med Mandix.

5., **Arntzen:** Angaaende Sagens Historie er jeg eenig med de forhen voterende, ligesom jeg og er eenig i at Stiftsoverrettens Stævning ej kan afviises paa den Grund at Opreisningen ej skal være erhvervet i betimelig Tiid; thi indstævnte Appellanten for denne Ret har ej in limine Processus eller ved Stævningens Incamination fremsat Indsigelsen. Betræffende Sagens Realitet da er det ved Tingsvidnet af 6 og 7 Juny 1809 beviist at baade Amund Thoresen, Hans Eliassen og Hans Thoresen have aavirket i de til Gaarden hørende Skovstrækninger og det saa at sige umiddelbar paa hinanden. Dette Tingsvidne ligger ej allene usvækket men er endog ved Rettens Beslutning af 5 Septbr. 1811 antaget at lægges til Grund ved Udviisningen. Jeg finder aldeles ikke, som foregivet, at Retten nogensted

-324- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294164>

har forlangt en ængstelig Udviisning af Stubberne, men blot paastaaet Udviisningen saaledes at den derved kunde blive sat i Stand til at afgive Skiøn og Taxt, hvilket den og har gjort paa 2 Steder, hvor Widnerne have givet tilstrækkelige Oplysninger. Ikke indvende man at det er umueligt for Widnerne at opgive hvor mange Træer Hans Eliassen har hugget; thi

have de den fornødne Sagkundskab, maae de absolut kunne opgive for Retten omtrent hvor stor Andeel af de fældede Skovstrækninger der kan falde paa Hans Eliasens Part, saaledes som 2de og 4de Vidne under Tingsvidnet af 1809 have giort. Disse Widner som efter al Sandsynlighed maatte have kunnet oplyst Sagen, ere ej førte under Aastedsbehandlingen at July og Septbr. 1811 som Udviisningsvidner, og den Skade, som indstævnte derved mueligen kan have paadraget sig, er altsaa han selv allene Skyld i, og maa tage Skade for Hiemgiæld. Da jeg ej indseer hvorledes det skal være mueligt for Laugrettet at kunne afgive nogen Taxt der, hvor det som skal taxeres ej opgives, saa maa Stiftsoverrettens Dom blive at underkiende, og derimod Aastedsbehandlingerne begyndt 24 July og sluttet 5 Sept: 1811 maa stadfæstes, hvorimod Process: Omkost: ophæves; thi conc:

Taxationsforretningen, begyndt 24 July og sluttet 5 Septbr. 1811 med de derunder afgivne Eragtninger bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Højeste Ret ophæves.

6., **Lange:** Angaaende Spørgsmaalet om Stiftsoverrettens Dom bør kiendes uefterrettelig paa Grund af at ingen Opreisning ved OverrettsStævningens Udtagelse var erhvervet, angaaer, er jeg eenig med Kiønig, og ligesaa

-325- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294164>

betræffende Sagens Realitet, da det efter Lovgivningens almindelige Bestemmelser om Beviis er klart at forsaavidt ingen tilstrækkelig Oplysning angaaende Skovens Forringelse i Hans Eliasens Besiddelsestiid er tilvejebragt kan samme heller ej taxeres ham til Ansvar. At Tillægget i Kiønigs Conclusion i Henseende til Højesteretsdommen af 30 April 1811 bør finde Sted troer jeg saa meget mere som det i Præmisserne til Stiftsoverrettens Dom er anført; at Laugrettet bør under den afgivende Taxation tage vedbørlig Hensyn til bemeldte Højesteretsdom. Processens Omkostninger for H:Ret troer jeg Appellanten bør betale med 100 rbd. R. S. Jeg concluderer derfor:

Stiftsoverrettens Dom bør forsaavidt paaanket er ved Magt at stande, saaledes at Taxten skeer overeensstemmende med H:Retsdom af 30 April 1811. I Processens Omkostninger for H:Ret betaler Appellanten til Indstævnte 100 Rbd: R: S.

7., **Justitiarius:** Havde Omsen strax ved Stiftsretten fremsat den Exception angaaende Stævningens Afviisning, tvivler jeg ikke paa dette jo var skeet. Men man kan ej forbeholde

sig saadanne Exceptioner. Angaaende realia da forekommer det mig som om Stiftsretten ej rigtig har forestaaet Underrettens Behandlinger, da denne intet har foretaget sig uden hvad Stiftsretten selv billiger. Jeg veed ej hvad Stiftsretten har villet sige med sine Forskrifter om Regler for Taxten, da den intet har havt at Anke over Underrettens Behandling. Det er mueligt at Indstævnte kunde tilvejebringe andre Oplysninger, men den deraf flytende Skade maa han, saaledes som af Arntzen er udviklet, tilskrive sig selv; thi conc:

-326- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294165>

Underrettens paaankede Eragtninger og Behandling fra 24 July til 5 Septb. 1811 bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Stiftsoverretten og denne Ret ophæves.

Dom 13de December 1815:

Stiftsoverrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Høiesteret ophæves.

Den Norske Rigstidende. No. 5 1816 [s. 3-4]

Enken Johanne Christophersdatter med Laugværge mod Høiesterets-Assessor, Justitsraad Peter Collett.

Citantinden har ved udtagen Høiesteretsstevning af 3die December f. A. paaanket til at kjendes uefterrettelig at være, eller til Underkjendelse Tilsidesættelse og Forandring en af Aggershuus Stiftsoverret den 25de Octbr. 1813 afsagt Dom i en Sag, angaaende et hende formeentligen tilkommende Føderaad af Gaarden Fosnæss paa Modum. Bemeldte Dom er saaledes afsagt: Appellanten, Justitsraad og Assessor Collett, bør udi denne Sag for Jndstevnede, Enken Johanne Christophersdatter Skjæggerud, hendes Tiltale fri at være. Processens Omkostninger for begge Retter ophæves. Ved den af Sorenskriveren i Eger, Modum og Sigdal, Justitsraad Jacob Wulfsberg, under 30te Septbr. 1812 afsagte Hjemtingsdom er saaledes kjendt for Ret: Jndstevnede, Justitsraad og Stiftsoverrets-Assessor Peter Collett bør til Citantinden, Enken Johanne Christophersdatter Skjæggerud udrede det hende af Gaarden Fosnæss tilkommende Livøre for de 2de her paastevnede Aar 1810 og 1811, ved at levere hende in natura: 4 Tdr. Brødhavre, 2 Tdr. Væggefaldshavre, 3 Tdr. Blandhavre, ½ Tønde Rug, 1 Td. Malt, 6 Skjepper Erter, ½ Td. Salt, ½ Td. Thorebyg, 2 Bsmprd. Flæsk, 2 Bsmprd. Tørfisk, 4 Par Skoe, og Penge 8 Rd.,

hvilket Alt præsteres 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse under en daglig Mulct af 5 Rd. til Modum Præstegjelds Fattigcasse for hver Dag, han sidder Dommen overhørig. Fremdeles bør Justitsraad Collett til Citantinden erstatte Værdien for de 2de paastevnede Aar og de øvrige Præstationer, som hun ved Livøret tilkommer, saasom Føde og Røgt for 2 Kjør og 2 Faar med Lam, saavel Vinter som Sommer. Kornets Malning og Tilberedning paa sædvanlig Maade, Salt og Meel til Creaturene, Saaning og Høstning af ½ Skjeppe Liinsæd og Brug af Hest til Kirke eller andensteds, hvilken Værdie bestemmes af uvillige Mænd, og udredes 15 Dage, efterat Værdien af disse er bestemt. Endelig bør Jndstevnede, Justitsraad Collett, erstatte Citantinden denne Sags Omkostninger med 60 Rd., som erlægges 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, og udredes, ligesom alt det øvrige Jdømte, under Executionstvang efter Loven. Med Hensyn til den her foranmeldte Feil i Panteregisteret for Modum, forbeholdes Jndstevnede, Justitsraad Collett sin lovlige Ret til Vedkommende paa den Maade, som Forordningen af 7de Februar 1738 foreskriver.

Ord: No. 25.

Løbe No. 67.

Aar 1815. Torsdagen den 14 Decbr. blev i Sagen Enken Johanne Christophersdatter med Laugværge c: Højesterets-Assessor, Justitsraad Collett voteret saaledes:

1., **Kiønig:** Under et efter afdøde Erich Nielsen, Citantinden Johanne Christophersdatters Mand, den 25 Juny 1799 foretaget Skifte paa Gaarden Fosnæs bleve Boets Vedkommende enide [enige] om at ældste Søn Niels Erichsen skulde erholde Stervboegaarden for 2000 rd. og Præstation af et samme Tiid for hans Moder stipuleret paa Gaarden hvilende Livøre. Gaarden er derefter kommen af Erich Nielsens Besiddelse og ejes nu af indstævnte Justitsraad Collett, mod hvem Citantinden til Underretten har rejst Sag til at erholde det hende for 1810 og 1811 formeentlig tilkommende Føderaad, hvilket og ved Underrettens i Sagen afsagde Dom af 30 Septbr. 1812 er hende tillagt; hvorimod Højesterets Assessor Collett i følge Aggershuus Stiftsoverretts dom af 25 Octb. 1813 for Enkens Tiltale er friefunden. Johanne Christophersdatter ved Laugværge har til denne Ret indanket sidstmeldte Dom for at kiendes uefterrettelig eller at underkiendes og forandres. Den Grund, hvorpaa Citantinden bygger sin Paastand om at sidste meldte dom bør kiendes uefterrettelig er, at de Dokumenter, hvoraf Sagens Afgjørelse hænger, ej have været producerede i Stiftsretten, men da det i en privat Sag som nærværende maa være Parterne overladt at fremskaffe hvad Breve

-327- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294165>

og Beviisligheder de finde for godt til Hiemmel for deres Fordringer, saa formener jeg at denne Paastand aldeles ej kan tages til følge, men at Sagen her endelig bliver at paakiende. Angaaende Sagens Realitet da har indstævnte Assessor Collett anbragt at han, saasom den han under 31 Decbr. 1808 meddeelte Panteattest intet indeholder angaaende Citantindens Føderaad af Fosnæs, er uvidende derom, derfor ej heller kan være forpligtet til at præstere samme, saa meget mindre som hun, ifølge en forundt Kgl. Bevilling til at indkalde de Personer, der maatte have visse Hæftelser i faste Ejendomme under den Jurisdiktion hvortil titmeldte Gaard hører, ej har meldt sig inden den ved Bevillingen foreskrevne Tiid; men da det ej engang er godtgiort at denne Bevilling er læst ved sidstmeldte Jurisdiktion og hun saaledes juridice kan ignorere samme, hvortil kommer at hun ej kan antages at have været i Besiddelse paa den Tiid af det Skiftebrev, hvorefter hun er hiemlet Føderaadet, da samme med temmelig Vished maa antages at have været i vedkommende Værgers eller Gaarden Forsnæs's Ejers Besiddelse; saa maa det og i mine Tanker ansees uviist om Føderaadet eller Livøret indbefattes under de Hæftelser, som Fdg. 7 Feb. 1738 omhandler, da denne Lovgivning synes at tage Hensyn til Pant og Indførsel, det ej heller kan antages at indstævnte har været uvidende om det in quæstione værende Føderaad saasom det Skiøde, hvorefter Gaarden er ham solgt, refererer sig til det, som Sælgeren havde paa Gaarden og hvorudi Føderaadet udtrykkelig er nævnet. Sidstmeldte Hiemmelbrev formener jeg at indstævnte maatte lade sig foreviise forinden han tilforhandlede sig Gaarden for at erholde Vished, men hvad Ret og paa hvad Maade Sælgeren besad Ejendommen, hvorved han nødvendig maatte været blevet vidende om Hæftelsen og saaledes ved Handelens Afslutning taget Hensyn dertil, hvilket og den mindre Købesumma, hvorfor

-328- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294166>

Indstævnte erhvervede Ejendommen, end den som den forrige Ejer havde givet, maa antages at sætte uden for Tvivl. Hertil kommer at ingen saadan sollemn Handling for Forpligtelsers Ophør af den Natur som nærværende er foreskrevet som den citerede Lovgivning har etableret betræffende Pandteobligationer. Endelig har Indstævnte ogsaa selv i Indlæg til Underretten af 9 May 1812 uimodsagt infereret at hand i

ForligelsesCommissionen tilbuddt Erstatning for det paasøgte Føderaad og saaledes paa en vis Maade erkjendt Rigtigheden deraf. Paa disse Grunde er jeg af den Formeening at Underretsdommen maa blive at stadfæste; dog troer jeg at de forskiellige i Sagen faldne Domme kunde give Anledning til at ophæve Processens Omkostninger, ligesom og den Indstævnte ved Underretten givne Reservation bør han at forbeholdes, i Tilfælde han deraf skulde ville gjøre Brug; thi conc:

Hiemtingsdommen bør ved Magt at stande, dog saaledes at Processens Omkostninger for alle Retter ophæves og at de Citantinden tilkiendte Pengesummer for det paastævnte Føderaad bliver at erlægge efter det ved Fdg. 5 Janv. 1813 foreskrevne Omskrivningsforhold.

2., **Mandix:** Paa 2 Grunde har Citantindens Sagfører paastaaet Stiftsoverretsdommen kiendt uefterrettelig og Stiftsoverretsstævningen afviist, neml: 1., fordi ej de behørige Dokumenter, hvorefter Retten endelig kunde paakiende Sagen, der vare fremlagte og 2., fordi det i Retten fremlagte Proklama af den i Aaret 1802 befalede Commission til at indkalde dem som maatte have Hæftelser i faste Ejendommer at fremkomme med disse Adkomster i Anledning af den hos Sorenskriveren Justitsraad Stokfleth indtrufne Ildebrand, hvilket i Overretten blev

-329- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294166>

fremlagt, ej for Underretten er fremkommen, og altsaa maatte ansees som et nyet Dokument, der ej kunde tages til følge af Retten ved Sagens Paakiendelse, hvilket Retten dog har gjort.

1., Angaaende denne Grund, da byder vel 1-6-18 at ved Appel for Overretterne skal Parterne fremkomme med UnderretsAkten; dette er ogsaa iagttaget in casu. Men naar Loven byder dette da sigtes ej til alle andre Dokumenter og Beviiser, i hvilken Henseende det maa være Parterne i private Sager som denne at fremkomme med hvilke Beviser, de ville, da Retterne derpaa allene have at dømme efter de fremkomne Beviser, og det bliver altsaa Parternes egen Skade om de ej producere alt hvad der kan tiæne til deres Sags Tarv. Da nu Underretsakten er fremlagt og det Dokument som dette ej er Tilfældet med nem: Skiftebrevet forsaavidt det indeholdt det omtvistede Føderaad ej kan henføres til de i Loven meente Akter, saa skiønner jeg ej at Stiftsoverretsdommen paa den Grund kan kaldes uefterrettelig.

2., Betræffende denne Grund da synes unægtelig det fremlagte Proklama at maatte antages som et nyt Beviis i Sagen fra Appellantens Side for Overretten, og da det ej har været fremlagt for Underretten, saa skiønnes det heller ej at have burdet af Overretten været taget under Bedømmelse til Følge i Sagen, med mindre dertil havde været erhvervet Kgl: Bevilling som tilligemed det nye Dokument burde været paa lovlige Maade forkyndt for den til Overretten indstævnte Enke Johanne. Ikke desmindre skiønner jeg dog ikke nu Grund til af denne Aarsag at kiende Stiftsoverrettens dom uefterrettelig og afvise dens Stævning efter de i Sagen forekommende Omstændigheder og da det nu er fremlagt her i

-330- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294167>

Retten med flere Grunde. Sagens Realitet maa altsaa tages under Paakiendelse, og henseende til denne tiltræder jeg Kiønigs Votum. Dog maa jeg anmærke at vel har Collett i sit Indlæg til Underretten anført at have tilbudt Forliig mod en hvis Sum for hvert Aar for Føderaadet, og at dette vel ikke egentlig kan antages for noget juridisk Beviis mod ham forsaavidt det kunde være skeet allene for at undgaae Proces. Betræffende PengeGodtgjørelserne efter Underretsdommen da maa disse conform Fdg. 5 Janv. 1813, siden Føderaadet er bestemt i 1799, blive at erlægge Daler for Daler; men hvad Omkostninger for Underretten angaaer da efter Omskrivningsforholdet efter Dommens Ælde med 25 rd. Wel er der erindret her for Retten at Underretsdommen ej er overeensstemmende med Bestemmelsene om Føderaadet under Skiftet og Citantindens Paastand for Underretten, men end at sammenholde alt mod hinanden, finder jeg intet andet end hvad rigtigt er i Underrettens Dom, der gjør Beregningen for 2 Aar. Forsaavidt Collett er forbeholdt Ret mod Vedkommende, da formenes at dette kunde bortfalde, da en saadan Ret altid maa staae ham aaben, om han dertil finder sig beføjet. Processens Omkostninger for H:Ret troer jeg Collett bør tilsvare; thi conc:

Underrettens Dom bør i Henseende det Enken Johanne Christophersdatter, tilkiendte Føderaad samt Sagens Omkostninger ved Magt at stande, dog at de i følge Føderaadet tilkiendte Pengepræstationer blive at erlægge efter Fdg. 5 Janv. 1813 med Daler for Daler, samt de idømte

-331- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294167>

Omkostninger efter bemeldte Forordning med 25 rbr. pr. 100 DC. I Processens
Omkostninger for HøjesteRet betaler indstævnte Justitsraad Collett til Citantinden
100 Rbr. R.S.

3., **Motzfeldt:** Eenig med Mandix; kun at Processens Omkostninger for H:Ret ophæves paa
Grund af de forskellige Domme.

4., **Lange:** Jeg formener ligeledes at Sagen endelig kan paakiendes. Indstævnte Assessor
Collett har fremlagt en af den da constituerede Sorenskriver Bryn d: 31 Decb. 1808
meddeelt Attest om at der efter Panteregistrets Udviisning ingen Hæftelse fandtes paa
Gaarden Fosnæs. Denne Attestes Indhold maa fuldkommen sikkre Collett sin Ejendom frie
for den paastaaede Hæftelse. At antage det modsatte vilde stride mod Hensigten med de til
det Offentliges Sikkerhed giorte Indretninger med Pantebøger og in specie mod den ifølge
den Kgl: Commissorial Befaling fjøjede Foranstaltning betræffende nye Pantebøgers
Indrettelse for Eger, Modum og Sigdahls Jurisdiktion. Appellantinden maa derhos ved ej i
følge Proclamaets Indhold at sørge for at faae Skiftebrevets Bestemmelse angaaende
hendes Føderaad indført i de nye Pantebøger ansees at have tabt sin Ret til at paastaae den
ommeldte servitut hæftet paa Gaarden; thi conc:

Stiftsverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger ophæves.

5., **Omsen:** leg tiltræder Mandix's Votum og Conclusion.

6., **Arntzen:** Betræffende Exceptionen mod Stiftsverrettersdommen qvoad forman er jeg
eenig med Omsen; ligeledes er jeg qvoad realia af samme Meening som han; dog bør jeg
med hensyn til PengePræstationerne

-332- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294168>

ej undlade at bemærke at disse kun burde været omskrevne efter Forholdet som finder Sted
efter Fdg. 5 Janv. 1813 med Hensyn til 1810 og 1811 da de vare forfaldne til Betaling, men
de Indstævntes Sagfører ej in specie for bemanglet denne Paastand, troer jeg de bør
overgaae Daler for Daler. Angaaende Processens Omkostninger, da troer jeg de bør hævnes i
1e Instant efterdi det dog er mueligt at Indstævnte kan være vildledet ved Attesten af 1808
og fordi Appellantinden ej ved Underretten fremkom med Gienpart af Skiødet af 20 Octb.
1806, der hovedsagligen er Fundamentet for hendes Procedure. Betræffende

Omkostningerne for H:Ret da bør Indstævnte betale dem, thi sidstnævntes Skiøde er læst med hans Samtykke, og altsaa har han havt kundskab om dets Indhold før Sagens Incamination, og burde altsaa strax have rettet for sig; thi conc:

Underrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes at Pengepræstationerne overgaae til S: V: Daler for Daler og at Processens Omkostninger for samme Ret ophæves; hvorimod indstævnte Højesterets assessor betaler til Appellantinden Johanne Christophersdttr. med Laugværge. Processens Omkostninger for H:Ret med 100 Rbr. RS.

7., **Justitiarius:** Naar Commissorialbefalingen var fremlagt i Underretten og det var beviist at den der var bekiendtgjort, saa maatte Collett aldeles frietages for at tilsvare Livøret. Det er klart at ethvert jus reale hverken kan constitueres eller vedligeholdes uden Tinglysning. Da hun altsaa ikke meldte sig, maatte hun ansees at have renonceret derpaa. Men nu da Intelligentsseddelen, hvori Befalingen staaer, først er fremsat i Stiftsoverretten, maa den an-

-333- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294168>

sees som aldeles ikke fremlagt. Følgelig maa indstævnte tilsvare Føderaadet, saa meget meer som Colletts Skiøde refererer sig til det foregaaende Auctionsskiøde. Processens Omkostninger troer jeg maa hæves da han er instævnet med en Dom, der er i hans Faveur. leg concluderer derfor som Arntzen dog saa at Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

Dom 14de December 1815:

Underrettens Dom bør ved Magt at stande; dog saaledes, at de ved samme idømte Penge-Præstationer overgaae til Rigsbankpenge Sølvværdie Daler for Daler, og at Processens Omkostninger for alle Retter ophæves.

Ved udtagen Høiesteretsstevning af 30te Juni 1815 har Hoved-Citanten paaanket til Underkjendelse og bedre Rets Nydelse en af Christiansands Stiftsoverret under 16de Marts 1814 afsagt Dom i en Sag, betræffende, hvorvidt han er forpligtet til at modtage i Rigsbankpenge N. V. efter Jndløsningsforholdet sit Tilgodehavende efter Pante-Obligation, hvilket Debitor, Contra-Citanten, i Aaret 1812 havde sat in deposito hos Notarius Publicus i Øster-Riisøer, efter Sammes Anbydelse for Creditor m. v. Bemeldte Dom lyder saaledes: Hoved-Appellanten, Kjøbmand Henrich Carstensen, bør imod af de hos Byfoged Tobiesen deponerede 1142 Rd. 48 s. D. C. at erholde 189 Rbd. 32 1/3 s. N. V. under 2 Rbds. Mulct for hver Dag, han sidder denne Dom overhørig, til Contra-Appellanten Herjus Gundersen i qvitteret Stand overlevere ham den omhandlede Obligation, udstædt til Hoved-Appellanten af Gunder Herjussen den 29de April 1793, stor 780 Rd. D. Ct. samt enten ligeledes i samme Stand overlevere ham den omhandlede, af Gunder Herjussen til J. D. Fürst udstædte, og til Hoved-Appellanten overdragne Obligation, stor 199 Rd. D. C., eller og udstæde lovformelig Mortification af Samme, hvorved han forpligter sig til at holde Herjus Gundersen i saa Henseende krævesløs i alle optænkelige Maader, samt endelig i begge Tilfælde underskrive den fremlagte Udløsnings-Qvittering af 6te Juli 1812. Processens Omkostninger for begge Retter ophæves; dog at Hoved-Appellanten betaler til Contra-Appellantens befalede Sagfører i Sallarium 15 Rbd. S. V. At efterkomme o. s. v. Ved den af Byfogden i Øster-Riisøer, Tobiesen, afsagde Underrettsdom af 22de Juli 1813 er saaledes kjendt for Ret: Contra-Citanten Henrich Carstensen bør, inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, qvittere og til Citanten Herjus Gundersen overlevere Gunder Herjusens Obligation til sig af 29de April 1793, stor 780 Rd., og Gunder Herjussens Obligation til Johan Ditlef Fürst, stor 199 Rd., som til Hr. Carstensen skal være transporteret, samt underskrive Udløsningsskjødet af 6te Juli 1812, imod at erholde for Capital og Renter 1136 Rd. 2 Mk., eller nu 189 Rbd. 32 1/3 s. af de hos Byfogden deponerede 1142 Rd. 2 Mk. D. C., under Mulct af 2 Rbd. N. V. for hver Dag, han derefter sidder denne Dom overhørig; og, skulde det være nødvendigt for Hr. Carstensen, som han under Sagen har foregivet, at forskaffe Mortificationsdom paa Obligationen til Fürst, da maa han i saa Fald inden nævnte 15 Dage godtgjøre, at have ansøgt den dertil fornødne Bevilling, inden 15 Dage efter Sammes Udfærdigelse besørge Stevning, og inden 15 Dage, efterat Mortificationsdommen er afsagt og ham bør gives beskreven, overlevere Samme til Citanten til Obligationens Udsettelse under den anførte Mulct, og imidlertid forbliver Capitalen 199 Rd. D. Ct. in deposito. J denne Sags Omkostninger betaler Contra-Citanten til Citanten 20 Rbd. N. V. 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, Alt under Lovens videre Adfærd, hvorimod Hr. Carstensen Ret til de efter Contrabogen tilgodehavende 94 Rd. 2 Mk. 2 s. D. C. forbeholdes. Herjus Gundersen Lien har ved Contrastevning af 12te December d. A. indanket ovenanførte Stiftsoverrettsdom deels til Stadfæstelse, deels til Forandring og bedre Rets Nydelse.

Ord: No. 128.

Løbe No. 68.

Aar 1815 Tirsdagen den 19de Decbr. blev i Sagen Kjøbmand Henrich Carstensen mod Herjus Gundersen Lien: voteret saaledes:

1., **Mandix:** Wed Skiftets Begyndelse den 9 Febr. 1807 efter da afdøde Gunder Herjussen, der ejede Gaarden Taxeraas med Lien i Gjerstad-Præstegjæld, fremlagde Kbmd. Carstensen en Regning dat: 11 Novb. 1806, hvorefter han fordrede 1., 780 rdr. i følge en af den Afdøde under 9 April 1793 til Carstensen udstædt Pandteobligation mod 1e Prioritets Panteret i 1 ½ kalvskind i ovennævnte Jordegods og ligeledes i den Afdødes ejende Deel i EidsøeFoss, samt tillige i hans Løsøre saavel Gaardsredskaber som andet. 2., 199 rdr. med Renter 81 rdr., tilsammen 280 rdr. ifølge en af den Afdøde til Købmand Johan Ditlev Fürst i Østre Riisør den 11 Octbr. 1786 udstædt Panteobligation mod 1e Prioritet i 1 ½ kalvskind af Taxeraas's Gaards med Liens Ejendele; hvilken Capital Carstensen efter Regningen havde udbetalt den 19 Decbr. 1800; og 3., 386 rd. 2 mark 11 s: som han efter Hovedbogen skulde komme tilgode hos den Afdøde. Disse Summer til Beløb 1446 rdr. 2 mark 11 s: anmeldte Carstensen at have lovet den Odelbaarne Herjus Gundersen at maatte til videre blive staaende i Stervboets Ejendele, mod at han derfor ved Skiftets Opgiørelse gaves Udlæg. Sønnen Herjus Gundersen, som tilligemed Moderen den afdødes Enke, og Hans Knudsen Ultvedt havde underskrevet Regningen til Beviis for dens Rigtighed, begjærede da Skiftet sluttet i det han anførte, at han agtede at beholde Godset og Løsøret til Indløsning, og indestaae for Giældens Betaling paa skiftets Bekostning, hvorefter Skiftet

-334- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294169>

den 22 Aug: 1807 blev sluttet; og da Boet ej var tilstrækkeligt blev Carstensen givet Udlæg for 1142 rdr. 71 s: deels i Godset og deels i Løsøret, hvorimod restede 303 rdr. 3 mark 12 s:, som ældste Søn Herjus Gundersen paatog sig at tilsvare. Den 7 July 1812 lod Herjus ved Notarius Publicus tilbyde Carstensen et efter Obligationerne skyldige Capitaler med Renter tilsammen 1060 rdr. samt det Øvrige af den ham ved Skiftet udlagte Capital i alt 1142 rd. 48 s: da Herjus i Requisitionen af 6 July anførte at som Carstensen havde sagt at Godset som ham udlagt ved Skifte var hans Ejendom og derfor ej vilde modtage Pengene, som hvorvel dette kunde være rigtigt med Hensyn til Udlæg i andre Ting, formeente han det ej kunde være giældende om Odelsgoods efter 5-6-1. Wed Præsentationen lod Herjus tillige fremlægge til Underskrift et saakaldet Løsningskiøde af samme Dato, samt fordre Obligationerne qvitterede tilbageleverede; men Carstensen svarede han kunde ej modtage Pengene paa den Maade, de bleve anbudne, da Reqvirenten ej havde opfyldt de

Forbindelser, hvorpaa han vedblev Gaarden nem: at drive Kul det foregaaende Aar, hvorfor Notarius tog Pengene tilbage og underrettede Carstensen om at de for hans eget An- og Tilsvar i alle optænkelige Tilfælde bleve beroende hos Notarius. Herjus Gundersen lod derpaa Carstensen indkalde til ForligelsesCommisionen til den 3 Octb. 1812, hvor hos ham mødte hans Svoger Hans Knudsen Ultvedt. og da Forliig ej opnaaedes lod han Carstensen indstævne for Østerrisøers Byeting til 18 Febr. 1813 da Prokurator Veidemann lod ved fornævnte Hans Knudsen Ultvedt incaminere Sagen. Carstensen som meente at han ej var forpligtet at modtage Giælden efter Obligationerne uden efter lovlig Opsigelse i følge deres Paalydende og da Fdg. 5 Janv. 1813 imidlertid var udkommen, lod derfor contra indklage Herjus for Forl: Com: til 27 Martz til at betale Giælden efter Omskrivning eller omskrive Summen efter fornævnte Frdg, og derefter contrastævne i Sagen samt føre

-335- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294169>

Vidner for at beviise at Herjus havde indgaaet at opfylde Faderen Pandteobligations Forbindelser og forpligtet sig til at drive Kul til Egelands Iernværk, samt nægtet at lade Obligationerne omskrive. I denne Sag blev afsagt Dom den 22 July 1813 ved Riisøers Byeting, hvilken Carstensen appellerede til Christiansands StiftsOverret, hvorved Dom af 16 Martz 1814, der i det væsentligste er overensstemmende med Underretsdommen Carstensen blev tilpligtet mod af de hos Byefoged Tobiesen deponerede 1142 rd. 48 s: at erholde 189 Rigsbankdaler 32 1/3 s: N: V: under 2 Rbd. Mulkt for hver Dag han sad Dommen overhørig, til Herjus Gundersen i qvitteret Stand at overlevere den omhandlede Obligation udstædt den 29 April 1793 til Carstensen af Gunder Herjusen, stor 780 rd. DC, samt enten ligeledes i samme Stand overlevere ham den omhandlede af Gunder Herjusen til J: D: Fürst udstædt og til HovedAppellanten overdragen Obligation paa 199 rdr. DC eller og udstæde lovformeligt Mortifikation af samme, hvorved han forpligter sig at holde Herjus i saa Henseende Kraves- og ansvars-løs i alle optænkelige Maader, samt endelig i begge Tilfælde underskrive den fremlagte Udløsningsqvittering af 6 July 1812. Processens Omkostninger ophævedes dog at Carstensen tilpligtedes at betale Contra-Appellantens befalede Sagfører i Sallarium 15 rbd. S: V:. Denne Dom er det Carstensen har appelleret til Højesteret til Underkiendelse og bedre Rets Nydelse, hvorimod Herjus har efter erholdt beneficium processus gratuiti og ved befalet Sagfører ladet contrastævne til Stiftsretsdommens

Stadfæstelse og Forandring. Først bliver at undersøge hvorvidt den af Hoved-Appellanten her for Retten giorte alternative Paastand om de ergangne Domme og Retsbehandlinger at kiendes uefterrettelige og Underretsstævningen at afvises, fordi Herjus ved Forl: Com: efter hans Klage har ladet møde ved Hans Knudsen Ultvedt, som formeentlig skulde være Sagfører-Fuldmægtig, kan blive at tage til følge; og da siden det aldeles ej er beviist at denne Ultvedt, der er Herjus's Svoger, var Sagfører-Fuldmægtig den Tiid, han mødte for Commissionen, samt endog, efter hvad i Sagen er passeret maa antages, at Carstensen har i Commissionen

-336- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294170>

antaget Ultvedt uden at gjøre mindste Erindring; thi havde han gjort dette og Commissionen dog havde antaget hvem, vilde det have blevet en Paaanke mod denne og maatte været afgivet efter Pl: 30 Octb. 1798. Da nu Parterne desuden siden have været samlede til Forliig, som ej er opnaaet, saa skiønnes ingen Grund til at antage denne Exception. Angaaende Sagens Realitet da sees det af hvad i Skiftet er anført at Herjus ved at modtage Godset og Løsøret og indestaae for Giældens Betaling har udtrykkelig erklæret at det skeedte for at indløse det; og det Udlæg som er givet Carstensen ved Skiftet virker ej videre Ret, som Fdg. 19 Martz 1790 viser, end at Herjus var fuldkommen berettiget til at udløse det. Og hvad angaaer at Carstensen paastaaer der skulde være lovlig Opsigelse af Obligationerne paa 3 Maaneder, da lyder vel den af 11 Octb. 1786 paa 3 Maaneders Opsigelse, men denne Obligation er ej transporteret til Carstensen men blot udbetalt af ham og anført paa Regningen i Boet, samt at de Rettigheder, som der efter kunde opstaaes, altsaa kunde synes at være hævede; og angaaende Obligation 9 April 1793 da indeholder den intet tydeligt om Opsigelsen; Opsigelse synes altsaa ej her at være nødvendigt. Vilde man end antage det i et Tilfælde hvor der er gjort Udlæg paa Skifte, saa maatte dog Notarial Requisitionen der blev presenteret 7 July 1812 kunne antages som saadan da det tilkiendegav udtrykkelig Herjus's Willje i saa Henseende. I Følge heraf maa altsaa Carstensen blive pligtig at modtage Pengene. Det bliver altsaa nu at afgjøre om hans Paastand med Hensyn til Omskrivningen kan blive af nogen Vægt. Men da Herjus allerede den 7 July 1812 presenterede ham Pengene og i Octbr. indkaldte ham for Forl: Comm: da det havde staaet i Carstensen's Magt at have afgjort Sagen, saa skiønnes ej at denne Carstensen's Stridighed bør komme Herjus til

Last; thi hvad angaaer de af Carstensen giorte Yttringer om Herjus's Forpligtelse til Kul Leveranse til Egelands Wærk, da er det denne Sag aldeles uvedkommende. Stiftsoverrets

-337- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294170>

Dommen kan altsaa blive at stadfæste. Omkostningerne synes og efter Omstændighederne at kunne hæves for H:Ret; thi Carstensens Opgivende at Herjus udeblev fra Forl: Comm: uden lovligt Forfald, da er saadant ej før i H:Ret bleven fremført, og kan altsaa ej komme i Betragtning. Dog bør HovedAppellanten betale Contra Appellantens befalede Sagfører et passende Sallarium; thi conc:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger ophæves dog at HovedAppellanten betaler i Sallarium til Contra Appellantens befalede Sagfører Cancellieraad Morgenstjerne 30 rbdr. R: S:

2., **Kiønig:** Da det ej under Sagen er godtgiort at Hans Knudsen Ultvedt, der ved Forligelses Commissionen mødte som Herjus's Fuldmægtig, paa samme Tiid af Prokurator Veidemann var antaget som Fuldmægtig, saa skiønner jeg ikke at de paaankede Domme af denne Aarsag kunne kiendes uefterrettelige, og hvad Sagen i sig selv angaaer da forekommer det mig temmelig klart at Herjus paa den Tiid han tilbød Betaling ifølge de af Citanten Carstensen hos ham efter Obligation Tilkommende, aldeles ej kunde formode den senere indtrufne Forandring med Pengevæsenet og at den 27 § i Fdg. 5 Janv. 1813 aldeles ej in casu kan være at anvende. Paa disse og de flere af Mandix anførte Grunde er jeg aldeles eenig med ham.

3., **Justitiarius Berg:** Betræffende PræliminærQvæstionen hvorvidt de ergangne Domme efter Appellantens Paastand bør kiendes uefterrettelig fordi den, der mødte ved Forl: Com: den 3 Octb. 1812 for Indstævnte, skal være i Tieneste hos en Sagfører, er jeg eenig med de forhen voterende Afgjørelser af nærværende Sags Realitet beroer paa om Appellanten var forbunden at modtage den ham af Herjus den 7 July 1812 tilbudte Betaling 1142 rd. 48 s:

-338- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294171>

Sees hen til Giældens Oprindelse og Beskaffenhed da var deraf 979 rd. DC Pantegiæld grundet i Obligationer der lyde paa 3 Maaneders Opsigelse der ved at Herjus paatog sig at

tilsvare den Pantegiæld maa han formeentlig og være underkastet de forpligtelser, hvorunder den var contraheret, hvilket følger saavel af Panterets Natur som og i Fdg. 5 Jan. 1813 § 29, 30 og 35, følgelig og Opsigelses Terminer. Da Obl: 1786 udtrykkelig nævner Opsigelse fra begge Sider, kan derom ingen Tvivl være. I Obl: 1793 tilkiendegives det ej tydelig. Men da Billighed fordrer at Forpligtelsen er giænsidig maa maa det og her antages. Vel indvendes betræff: den første Obl: at Appellanten blot skal have udlagt Summen uden at erholde noget Transportbrev derpaa og at Appellanten altsaa ej kunde indtræde i Fürsts Rettigheder men blot kunde gjøre sin Fordring giældende som Regningskrav; men da hans Ret i denne Henseende ej forhen findes modsagt og Retten ej videre kan bedømme den, saasom Oblig: 1786 og altsaa rimeligen Transportbrevet skal være forkommen, saa kan intet Hensyn tages til denne for HRet fremsagte Indsigelse. Da Appellanten følgelig ej uden Opsigelse var forbunden at modtage Pantegiælden, opstaaer det Spørgsmaal om ej den under 7 July 1812 passerede Notarial Beskikkelse træder i lovlig Opsigelses Sted. Da Opsigelsens Dokumenter imidlertid ej ere udfærdigede overensstemmende med Fdg. 25 May 1804 og Beskikkelsen fordrede Pengenes Modtagelse strax, ej først efter 3 Maaneders Forløb, indsees ej at den har noget tilfælles med den i Obligationerne ommeldte Opsigelse. ContraAppellanten har heller ikke selv anseet den derfor; thi han har ej oppebiet 3 Maaneders Forløb fra Beskikkelsens Forkyndelse, men allerede forinden nem: 1 Octb. 1812 ladet Appellanten indkalde til Forlig: Comm: Der skiønnes da ej rettere end at i Overensstemmelse med Fdg. 5 Janv. 1813 i sær § 27 maa ContraAppellanten være forbunden at taale Om-

-339- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294171>

skrivning af foranførte Pantegiæld til Rbp. S. V. og det Daler for Daler, saasom Contra-Appellanten blev Debitor deraf forinden 11 Septr. 1807 og være underkastet de i Anledning af denne Omskrivning giældende Lovbestemmelser. Hvad den øvrige omtvistede Sum 169 rd. 48 s: DC angaaer, der dels er indestaaende Renter dels andet tilgodehavende, da maa samme i Overensstemmelse med Fdg. 5 Janv. 1813 § 31 og Pl: 2 Juny s. A. betragtes som Regningskrav og Appellanten altsaa være pligtig at modtage samme i Rbr. N. V. efter Sedlernes Indløsningsforhold; nem: med 28 Rbr. 24 s: NV: da Contra Appellanten som Debitor engang har tilbudt samme og Appellanten i denne Henseende ingen Opsigelse

tilkommer. Heri skiønnes ej at Udlægget ved Skiftet efter Contra Appellantens Fader gjør nogen Forandring da saadant heller ej derved blev betinget; end ej om det i Udlægget gav meer end Sikkerhed, hvilket sidste ej kan antages, da hverken Udtrykkene i Skiftebrevet eller Fdg. 19 Martz 1790 hiemført med 5-2-14 hiemle Appellanten en saadan Ret. Angaaende Proc: Omkost: da maa disse efter Sagens Beskaffenhed blive at ophæve undtagen den ved Stiftsoverrettens Dom Contra Appellantens befalede Sagfører ham vindende tilkiendte Sum 15 Rbr. S: V. thi conc:

Contra-Appellanten Herjus Gundersen Lien bør taale Omskrivning af hans afdøde Faders Gunder Herjussens Pantegiæld, som han ifølge skifte efter denne, sluttet 22 Aug. 1807, tilsvare HovedAppellanten Kiøbmand H: Carstensen, neml: efter Obligation af 11 Octb. 1786, stor 199 rd. og efter Obligat: 9 April 1793 stor 780 rdr. til Rbp: S: V: Daler for Daler; hvorimod HovedAppellanten maa modtage de forestaaende Pantegiæld overskydende og ham 6 July 1812 fra ContraAppellantens Side tilbudne Penge med 28 Rbr. 24 s: N. V. og derfor meddeele ContraAppellanten vedbørlig Qvittering under en daglig Mulkt

-340- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294172>

af 2 rbd. S: V: I øvrigt bør Parterne i denne Sag for hinandens Tiltale frie at være. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves, dog at Appellanten betaler de ContraAppellantens befalede Sagfører ved Stiftsoverrettens Dom tilkiendte 15 Rbr. S: V.

4., **Motzfeldt:** eenig med Mandix.

5., **Debes:** ligeledes i det væsentlige eenig med Mandix og tiltræder hans Domslutning.

6., **Collett:** |: hvis Votum skriftlig blev indsendt, saalydende :| Wed Stævning af 30 Janv. 1815 har Hoved Citanten kiøbmand H: Carstensen indanket til HRet en under 16 Marts 1814 afsagt Christiansands Stiftsoverretsdom i en Sag betræffende |: vid Ext: :| hvorimod ContraCitanten Herjus Gundersen Lien ved Contrastævning af ----- har paastaaet Stiftsoverretsdommen stadfæstet m: v: Wed Østre Risørs Byetingsdom af 28 July 1813 er saaledes kiendt for Ret |: vide den med Dommen confererede Extract :| og ved Christiansands Stiftsoverretsdom af 16 Martz 1814 er saaledes kiendt for Ret |: vide ligeledes Extr: :| Henseende den udi HovedCitantens alternative Doms Paastand,

paastaaede Sagens Afviisning, maa det præliminariter anmærkes: at ligesom HovedCitanten oven anførte til H.Ret udtagne Stævning, ikke hiemler denne Paastand, saa kan Afviisning ex officio ej heller finde Sted, da det ingenlunde er beviist, at der for ContraCitanten vid ForligelsesCommissionen den 3 Octbr. 1812 mødende Henrich Knudsen Ultvedt paa den Tiid var Prokurator Veidemans Fuldmægtig. Hvad Sagen i sig selv angaaer, da er det in confesso mellem Parterne og desuden ved Sagens dokumenter oplyst, at Contra Citantens Fader Gunder Herjusen efter en transporteret Panteobligation af 11 Octbr. 1786 skylder Hoved-Citanten 199 rd. DC

-341- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294172>

og efter Panteobligation af 9 April 1793, 780 rd. DC, og ligesaa at Hoved-Citanten for disse og flere Fordringer under 22 Aug: 1807 nød Udlæg i bemeldte Gunder Herjusens Boe for den Summa 1142 rd. 2 mark 23 s: DC. Wed Notarial Beskikkelse af 6 Juny 1812 har ContraCitanten anbudet Hoved-Citanten bemeldte Summa, samt tillige præsenteret ham til Underskrift et saakaldet LøsningsSkiøde for bemeldte Udlæg; men da Hoved-Citanten nægter at modtage den anbudne Summa saa opstaaer nærværende Sag, under hvilken der vil blive at Afgiøre: hvad enten HovedCitanten i følge hans alternative Paastand, for den omhandlede Capital bør nyde Omskrivning i Overeensstemmelse med Fdg. af 5 Janv: 1813, eller samme udbetalt i rede Sølv, eller og om han bør lade sig nøje med for samme at erholde de ham ved de ergangne Domme tilkiendte 189 rbr. 32 1/3 s: N. V. Det er egentlig paa følgende 3 Grunde at Hoved-Citanten bygger sin Paastand om Summens Omskrivning eller Udbetaling i rede Sølv:

a., At han ved ovenanførte Skifte efter Gunder Herjusen har erhholdet Udlæg for samme i Jordegods.

b., at Capitalen ej har været lovlig opsagt og

c., at en af ContraCitanten ham belovet Kull-Leverance ej skal være opfyldt.

a, Men hvad den under litr: A anførte Grund angaaer, da er det ligefrem at de om Udlæg emanerede Anordninger ej hiemle Udlægshavere Ejendom i Odelsgods; desuden har Hoved-Citanten ved sin Procedure her for Retten ej egentlig inhæreret denne Paastand.

b., Betræffende den under litr. b. anførte manglende Opsigelse da maa det være nok at anmærke, at Capitalens Anbydelse synes under alle Omstændigheder at kunne ansees lige med Opsigelse, og fra denne Anbydelse ved Notarial

-342- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294173>

Beskikkelse af 6 July 1812 til Behandlingen for Forligelses Commissionen den paafølgende 3 Octbr. og Stævningens Udtagelse i Febr. 1813 er meer end 3 Maaneders Melletrum. c., Hvad endelig angaaer den under lit: c paaberaabte Kulls-Accord er samme med de fra HovedCitantens Side derangaaende førte Widner, ingenlunde saaledes oplyste at samme in casu kan tillægges nogen juridisk Wirkning. Uagtet der saaledes ikke findes nogen tilstrækkelig Grund til at tage nogen af HovedCitantens alternative Paastand til følge og Stiftsoverrettens dom desformedelst vil blive at stadfæste, formener dog at her er Anledning til at ophæve Processens Omkostninger, hvorimod ContraCitantens Sagfører, som befalet, vil blive at tillægge Sallarium hos HovedCitanten; thi conc:

StiftsOverrettens Dom bør ved Magt at stande. Udi Sallarium til den for ContraCitanten Herjus Gundersen Lien befalede Sagfører Cancellieraad Morgenstjerne betaler HovedCitanten Kjøbmand Henrich Carstensen 24 Rbr. R. S.

7., **Justitiarius:** eenig med Mandix.

Dom 19de December 1815:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande; Processens Omkostninger ophæves; dog at Hoved-Appellanten, Kjøbmand Henrich Carstensen, betaler til Contra-Appellantens befalede Sagfører for Høiesteret, Cancellieraad Morgenstjerne, i Sallarium 30 Rbd. rede Sølv.

Den Norske Rigstidende. No. 5 1816 [s. 4]

Cancellieraad Morgenstjerne Actor mod Anders Svendsen Bierke.

Actor har ved Høiesteretsstevning af 18de December 1815 indanket deels til Stadfæstelse, deels til Forandring og Skærpelse en af Trondhjems Stiftsoverret den 14de Aug. sidstl. afsagt Dom i en Sag, hvorunder bemeldte

Anders Bierke tiltales for formeentlig begaaet Overfald paa en Posten fremførende Person. Bemeldte Dom lyder saalunde: Underrettens Dom bør ved Magt at stande. Ved Hjemtingsdom, afsagt af Sorenskriver Rambech i Ørkedalen den 10de Mai 1815 er saaledes kjendt for Ret: Anders Svendsen Bierke bør for Justitiens videre Tiltale i denne Sag fri at være; dog at han betaler alle af Actionen lovlige flydende Omkostninger, og derunder i Sallarium til Lensmand Halvor Johnsen Waslæggen 2 [to] Rbd. S. V. Den Anders Hansen Bjørndal tillagte Beskyldning af at have forført et Vidne til urigtig Forklaring, samt det mod ham brugte Udtryk mortificereres saaledes, at Samme ikke bør komme ham il Fornærmelse paa Navn og Rygte i nogen Maade. Det Jdømte o. s. v.

J: S: No. 54.

Løbe No. 69.

Aar 1815 Tirsdagen den 19 Decbr. blev i Sagen Cancellieraad Morgenstjerne som Actor c: Anders Svendsen Bierke voteret saaledes:

1., **Kiønig:** I Følge Provst Rønnaus Skrivelse til Trondhiems Stift af 31 Decbr. f. A., hvori han ved at oversende Postkarl Anders Hansen Bjørndahls klage over et paa ham foregaaet Overfald, udbeder Sagen undersøgt og Vedkommende draget til Ansvar, blev en Undersøgelse ved Lehnsmand

-343- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294173>

Vaslæggen den 24 Janv: d. A: foretaget og et Forhør den 25 Febr. næstefter optaget, der gav anledning til at den formeentlige skyldige Anders Svendsen Bierke blev sat under Tiltale. Mod Tiltalte er der under Sagen aldeles intet Beviis tilvejebragt, der overensstemmende med Lovene kunde paadrage ham nogen Straf; thi Widnet Bord Larsen Øvnes Prov kan som eenligt efter 1-13-1 ej fælde ham, om man endog antog at dette Widne, der under Undersøgelsen forklarede at han intet vidste til Oplysning, ved sin senere afgivne Forklaring fortiaente større Troeværdighed. Jeg er derfor af den Formeening at de foregaaende Domme som grundede ville blive at stadfæste og derfor conc:

Stiftsverrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes at tiltalte betaler Actors her for Retten paastaaede Sallarium med 16 Rbr. R: S:

2., **Debes:** eenig med Kiønig.

3., **Lange:** Sagen troer jeg endelig maa paakiendes i Højesteret da Actor har paastaet Tiltalte straffet med Tugthuus arbejde. At paalægge Tiltalte Eed troer jeg vilde være betænkeligt med Hensyn til at der kunde flyde corporlig Straf af hans Brøde, ligesom jeg heller ikke troer at Postkarles Forklaringer kan i Analogie af Lovgivningen om Politie- og Told-Betiente tillægges en saadan Troeværdighed som disse. Da Tiltalte ej er overbeviist maa Stiftsoverrettens Dom blive stadfæstet, ligesom og Beskyldningerne mod Anders Biørndahl maa mortificeres. Saaledes conc: som Kiønig.

4., **Motzfeldt:** eenig med Kiønig.

5., **Mandix:** ligesaa

6., **Omsen:** Justitien har i første Instants blot paastaet Tiltalte anseet med Bøder efter 6-9-24, 6-7-8 m: v: og for Stiftsoverretten har Justitien endog acquiesceret med

-344- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294174>

Underrettens dom uagtet Tiltalte var friefunden for dens Tiltale mod at betale Actionens Omkostninger. Heraf formener jeg det er klart at nærværende Sag aldeles ej qualificerer sig til endelig Paakiendelse af Højesteret, da Beløbet af Mulkterne ej er Summa appellabilis efter Provis: Anord: 9 Juny d: A: thi concl: præliminariter:

Sagen afviises.

Skulde Sagen endelig efter Pluraliteten blive at paakiende, anmerkes følgende betræffende Realiteten: At 3 Vidne Bord Larsen Øvnes Forklaring ingenlunde afgived nogen vis Formodning langt mindre Beviis for at Tiltalte har forøvet nogen Overlast mod Postkarlen og at dette Vidnes Forklaring ej kan reflekteres paa følgende 3 Grunde:

1., fordi dette Vidnes Forklaring under Forhøret af 25 Febr. d. A. og under Extraretten af 10 May næstefter strider aabenbar mod hans under præliminære Undersøgelse 24 Janv. d. A. afgivne Forklaring.

2., fordi hans Forklaring om ej afbeviises saa dog aldeles svækkes ved 2 andres eenstemmige Forklaring og

3., fordi selve Mørket kunde let forlede Vidnet Bord Larsen eller være Aarsag til at han tog Fejl; thi conc:

Tiltalte bør for Actors videre Tiltale i denne Sag aldeles frie at være.

7., **Justitiarius:** Betræffende Sagens Afviisning er jeg fuldkommen eenig med Omsen. Dog tilkommer Actor for H:Ret Salarium, efterdi Tiltalte dog taber. Men da der allerede er Pluralitet for det modsatte, tiltræder jeg Kiønigs Votum.

Dom 19de December 1815:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. Udi Sallarium til Actor for Høiesteret, Cancellieraad Morgenstjerne, betaler Tiltalte, Anders Svendsen Bjerke 16 Rbd. rede Sølv.

Den Norske Rigstidende. No. 6 1815 [s. 4]

Over-Auditeur Sem Actor mod Jæger Christian Nielsen.

Actor har under 18de Decbr. 1815 indstevnet deels til Stadfæstelse, deels til Forandring og Skærpelse en af en Krigsret af søndenfjeldske Infanterie Regiment under 23de Novbr. sidstl. afsagt Dom over Tiltalte for anden Gang begaaet Tyverie. Bemeldte Dom er saadan: Tiltalte Jæger Christian Nielsen bør at hensættes i nærmeste Fæstning i 3 Aar. Tiltalte Musketeer Johannes Halvorsen og Ole Lunnestad bør at hensættes i eensomt Fængsel udi 15 Dage; hvorhos Førstnævnte tilpligtes at betale de manglende 6 Rbd. 32 s. N. V., og de 2de Sidstnævnte, hver 38 Rbd. til den forurettede Lars Kynningsrød; Alt efterkommes under Adfærd efter Loven.

-345- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294174>

J: S: No. 56.

Løbe No. 70.

Aar 1815. Onsdagen den 20 Decbr. blev i Sagen Overauditeur Sem som Actor c: Jæger Christian Nielsen voteret saaledes:

1., **General-Auditeuren:** Det kan ej nægtes at Krigsretten har behandlet denne Sag med stor Skiødesløshed. Efter den gamle Indretning havde jeg hiemviest den; men paa egen Haand kunde jeg nu ej gjøre det, men maatte overlade det til HøjesteRet. Imidlertid maa jeg endnu

votere paa at Sagen hiemvises paa Auditeurens Bekostning til nye Oplysningers Erhvervelse in specie for at modtage Klagerens TilhiemlingsEed og Deponenterne eedfæstede.

2., **Kiønig:** Forinden det i denne Sag kan undersøges hvorvidt den ved Stævning til denne Ret af 18 d. M. indankede KrigsRetsdom, hvorved Jæger Christian Nielsen for formeentlig begaaet Tyverie er dømt til at hensættes i nærmeste Fæstning i 3 Aar, er lovgrundet eller ej, finder jeg det fornøden at undersøge, hvorvidt det derfor anbragte Beviis er erhvervet paa den i Loven foreskrevne Maade; hvilket efter min Formeening aldeles ikke in casu er Tilfældet; saaledes ere de under Krigsretten afhørte Vidner Gunder Strand, Nils Aas og Karen Magnusdatter ej eedfæstede, ligesom ej heller den ved Pl. 28 Marts 1800 som nødvendig antagne TilhiemlingsEed hvor delictum ej er tilstaaet, findes at være aflagt under Sagen. Disse væsentlige Mangler troer jeg lægger Hindringer i Wejen for Sagens endelige Paakiendelse ved denne Ret, og som en følge deraf den paaankede Krigsretsdom vil blive at kiende uefterrettelig og Sagen at hiemvise thi concl:

Krigsrettens Dom af 23 Novbr. 1815 bør uefterrettelig at være; hvorimod Sagen paa vedkommendes Bekostning hiemvises til nye og lovlige Oplysning og Behandling i Særdeleshed for at erholde

-346- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294175>

Klagerens TilhiemlingsEed samt de afhørte Vidners Eedfæstelse, samt den af Actor paaberaabte manglende Compagniechefs Attest. Actor OverAuditeur Hielms Sallarium billiges ham med 16 Rbdr. RS.

3., **Omsen:** Lars Kyllingrød, der vil have mistet en Tegnebog, hvori var 8 rbd. og som Jæger Christian Nielsen foregiver at have fundet, har hverken med Vidner beviist sin Ejendomsret eller aflagt TilhiemlingsEed. Saa savnes og i denne Sag den Attest, som skulde vise Tiltaltes slette Forhold og som paaberaabes i Krigsrettens Dom af 23 f. M. De her anførte Omstændigheder ere væsentlige Mangler, som jeg finder i nærværende Sags Behandling for Krigsretten, hvorfor den bør hiemvises. Hvad angaaer derimod at de afhørte Deponenter ej have beeediget deres Forklaring, da naar hensees til hvad almindelig skeer ved Krigsretterne, dels hvad denne Ret ved flere Lejligheder har ladet passere, saa vil det komme an paa Omstændighederne under Sagens Videre Behandling om Eeden bliver nødvendig. Krigsrettens Dom bør, forsaavidt paaanket er, uefterrettelig at være; hvorimod

Sagen hjemvises paa Auditeur Stokfleths Bekostning til nye og lovligere Behandling, hvorunder bliver at indhente Beviis for Lars Kyllingrøds Ejendomsret til den i Dommen omhandlede Tegnebog, saavel som hans Tilhiemlingseed, og endelig den i Krigsrettens Dom berørte men ej fremlagte Attest, som viser Tiltaltes foregaaende Liv og Vandel.

4., **Debes:** eenig med General Auditeuren.

5., **Motzfeldt:** eenig med Kiønig.

6., **Mandix:** ligeledes, dog at Sallarium bortfalder.

-347- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294175>

7., **Lange:** eenig med Omsen.

8., **Oberste Rummelhoff:** eenig med GeneralAuditeuren

9., **Oberste Nielson:** ligeledes.

10., **Justitiarius:** Dommen maa kiendes uefterrettelig siden Behandlingen har været aldeles urigtig, og den maa ansees som om den ej var til. RegimentsAttesten anseer jeg ligesaa nødvendig; thi conc:

Krigsretsdommen af 23 Novbr. sidstleden bør, saavidt paaanket er, uefterrettelig at være; hvorimod denne Sag hjemvises paa vedkommende Auditeurs Bekostning til nye og lovligen Behandling og Oplysning, i Særdeleshed for at erholde Beviis for Klagerens Ejendomsret til den omhandlede Tegnebog, tilligemed hans TilhiemlingsEed, samt de afhørte Vidners Eedfæstelse, og endelig til Fremlæggelse af den i Krigsretsdommen berørte Compagnies Attest angaaende Jæger Christian Nielsens Forhold.

General-Auditeuren, Obersterne Rummelhoff og Nielsen tiltraadte Justitiarii Conclusion; ligesaa Assessor Omsen, om der skulde findes nogen Forskiæl mellem denne og den af ham proponerede.

Dom 20de Decbr. 1815:

Krigsrettens Dom af 23de Novbr. sidstl. bør, saavidt paaanket er, uefterrettelig at være; hvorimod denne Sag hjemvises paa vedkommende Auditeurs Bekostning til ny og lovligere Behandling og Oplysning, i Særdeleshed for at erholde Beviis for Klagerens Eiendomsret til den omhandlede Tegnebog, tilligemed hans Tilhjemlingseed, samt de afhørte Vidners Eedfæstelse, og endelig til Fremlæggelse af den i Krigsrettens Dom berørte Compagniets Attest, angaaende Jæger Christian Nielsens Forhold.

Den Norske Rigstidende. No. 6 1816 [s. 4]

Over-Auditeur Sem Actor mod Matros Tallack Thomessen.

Actor har under 18de Decbr. 1815 deels til Stadfæstelse, deels til Forandring og Skærpelse indstevnet en af en i Christianssand nedsat Søkrigsret under 10de August sidstl. afsagt Dom over Tiltalte, der sigtes for 2den Gang begaaet Tyverie paa Søe-Etatens Gods. Bemeldte Dom er saaledes afsagt: Matros Tallack Thomessen af Christiansands District og Bye bør at straffes med 150 Slag Kat og arbeide i nærmeste Fæstning i Jern sin Livstid, betale i Erstatning til Søe-Etatens Casse, for de ikke tilstædekomne Kaaster 6 Rbd, N. V., samt udrede alle af hans Arrest og Forflegning medgaaende Udgifter efter approberet Regning. Naar Regnskabsfører Rolf Christian Didrichsen inden Retten med corporlig Eed bekræfter, at de af ham opgivne savnede 17 Madrasser, 24 Tæppener og 10 Par Lagener ere ham frakomne mod sit Vidende og Villie, og at han ikke veed, hvor Samme ere afblevne, bør han for Tilsvar af Samme at være fritagen; men, trøster han sig ikke til en saadan Eed at aflægge, bør han for Samme i sit Regnskab at aflægge vedbørlig Rigtighed. Dette Jdømte at efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Publication.

J: S: No. 24.

Løbe No. 71.

Aar 1815 Onsdagen den 20 Decembr. blev i Sagen Over-Auditeur Sem som Actor c: Matros Tallach Thommesen voteret saaledes:

-348- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294176>

1., **General Auditeuren:** Tiltalte Tallach Thommesen er ved egen tilstaaelse overbeviist at have begaaet Tyverie paa SøeEtatens Sygehuus i C:sand, af adskillige Køjeklæder, der ere taxerede for 23 rbd. N: V: Det er ingen Tvivl underkastet at jo Tyveriet maa henføres til qualificeret da Sygehusets Sager er offentlig Ejendom, og har et Depot el: Magazin under en Kgl: Betients Forvaltning, og maa samme følgelig, om det end ej skulde betragtes som gientaget stort Tyverie, straffes efter § 621 i Kr: A. B. f: K: n.S. Der er ogsaa meget mindre

Tvivil om at Tyveriet maa henføres til stort Tyverie, da Fdg. 5 Janv. 1813 bestemmer at i Rettergang 1 Rbdr. S: V: ansees lige med 1 Rdr., og da i følge § 619 af ommeldte Kr: A: B. Smaatyverie i de Kgl. Magaziner medtager hvad der er under 5rd. Wilde man nu end antage at nogen anden Værdie end Sølvværdien kunde af Retten lægges til Grund, saa kan dog ej tvivles paa at jo de under Sagen opregnede stiaalne Koster ogsaa i fuldkommen gode Penge altid maatte være 5 Rdr. værd. Det skiønnes derfor ej rettere end at Søekrigsrettens Dom bør stadfæstes Som Formildelses Grund kan ej her anføres Straffens større Haardhed, da kvalificeret Tyverie efter den civile Lov endog straffes med Ærens Tab. Kun kan anføres den store anledning, som Regenskabsfører Diedrichsen har givet Tiltalte til at begaae dette Tyverie ved at lade ham være ene paa Magazinerne, hvorfor det formenes at Retten vil kunne have føje til at indstille Tiltalte til Katstraffens Eftergivelse; thi conc:

Søekrigsrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande. I Salarium til Actor for Højesteret OverAuditeur Sem betaler tiltalte Tallach Thommesen 16 Rbdr. RS.

-349- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294176>

2., **Debes:** Betræffende det Spørgsmaal om Søekrigsretsdommen bør stadfæstes eller ej, er jeg eenig med GeneralAuditeuren, og tiltræder hans Domsslutning. Med hensyn til Indstillingen troer jeg derimod at Tiltalte kan anbefales til Hans Majestæts Naade saaledes at han blot kommer til at arbejde i lern i 5 Aar, deels fordi Tiltalte ej skal have hørt KrigsArtiklerne, hvis Bestemmelser i disse Henseender ere saa mærkelig afvigende fra de borgerlige Lover, deels fordi der dog altid kan være nogen Tvivil om, hvorvidt Søe-Etatens Sygehuus kan henføres til hvad SøekrigsArt. Br. 29 July 1756 kalder Magaziin.

3., **Lange:** Eenig med Generalauditeuren; angaaende DomsConclusionen. Betræffende Indstillingen som Debes.

4., **Mandix:** At antage det af Tiltalte begaaede Tyverie ligemed det som § 621 i Kr: A: B. 1756 anfører at begaaes i Skibe og Magaziner troer jeg ikke man kan, da grunden for de deri givne Bestemmelser neppe kunne antages in casu, hvor Sygehusets Depot er paa Sygehuset selv, hvor der ideligen antages at være Folk. Derimod troer jeg at Tyveriet maa antages for stort Tyverie overensstemmende med de efter Fdg. 5 Janv. 1813 tagne Bestemmelser. Det bliver altsaa allene at undersøge om Tiltalte kan blive at straffe, da han er straffet for 1e Gang

Tyverie, for 2den Gang stort Tyverie, og da som det af ham 1e Gang begaaede Tyverie ej kan anføres uden til Smaatyverie, saa troer jeg at han nu maa straffes efter 616de § for 1e Gang stort Tyverie; thi concl:

Tiltalte Tallach Thommesen bør at straffes med 150 slag Kat og arbejde i nærmeste Fæstning i 5 Aar. Saa bør han betale i Erstatning til Søe Etatens Kasse for

-350- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294177>

de ej tilstædekomne Koster 6 rbd., samt i Sallarium til Actor for Højesteret 16 Rb. R. S.

5., **Kiønig:** eenig med Mandix.

6., **Motzfeldt:** ligesaa.

7., **Omsen:** Med Hensyn til Spørgsmaalet om § 621 er anvendelig paa Tiltalte; er jeg aldeles eenig med Mandix, at man er uberettiget til en udvidende Fortolkning in casu; thi hvor Lovgivningen er saa enorm stræng som bemeldte §, bør man holde sig strikte til Lovgivningens Ord. Fdg. 4 Martz 1690 straffer den haardelig som stiaeler Hest, Hoppe, Stud og Koe, men mig vitterlig har ingen Lovkyndig udvidet det til andre Kreatuere, uagtet Landmanden var ham ligesaa vigtige Kreaturer som disse. Da Tyveriet saaledes er forøvet paa et Sygehuus ej paa Skib eller Magaziin, maa omtalte § være uanvændelig. Betræffende Spørgsmaalet om Tyveriet er stort eller lille, bemærkes at Taxten er sat 10 Aug: 1815 paa de 4 Madrasser og 4 Tepper, han har stiaalet, til 23 rbd. NV; og da de stiaalnes Kosteres Værdie ene kan bedømmes efter den Tiid, Taxten sættes, skiønnes ej hvorledes disse 23 rbr. NV kan sættes lige med 10 rd. i gode Penge. Tiltaltes Tyverie er saaledes et ringe Tyverie.

Angaaende Defensors 3die Paastand at den forrige Krigsretsdom over Tiltalte ej skulde komme i Betragtning, da kan Højesteret ej være bemyndiget til at betage den sin kraft. Straffen bliver altsaa nu efter 615de § for 2den Gang simpelt Tyverie; thi concl:

Tiltalte Tallach Thommesen bør for 2den Gang begaaet ringe Tyverie kattes med 150 Slag. Betræffende de idømte Omkostninger og Erstatning bør krigsrettens Dom forsaavidt paaanket er ved Magt at stande.

-351- <https://media.digitalarkivet.no/rg10081304294177>

I Salarium til Actor for Højesteret betaler den Tiltalte 16 Rbd. RS.

8., **Oberste Nielsen:** eenig med Mandix.

9., **Oberste Rummelhoff:** enig med General Auditeuren dog at Tiltalte indstilles til Benaadning med 5 Aars Fæstnings arbejde.

10., **Justitarius:** eenig med Debes.

Dom 20de Decbr. 1815:

Søkrigsrettens Dom bør, forsaavidt paaanket er, ved Magt at stande. J Salarium til Actor for Højesteret, Over-Auditeur Sem, betaler tiltalte Matros Tallack Thomessen 16 Rbd. rede Sølv.

J Aaret 1815 er i Højesteret Dom afsagt i 71 Sager, hvoraf 38 civile og 23 criminelle.

Register

A

Akershus festning;72; 73; 75; 76
Akershus stiftoverrett;31; 39; 85; 92; 95; 136; 149; 167;
204; 206; 217; 227; 229; 232; 242; 246; 247; 269;
278
Almoe = Ålmoen [Rissa 61];126
Amsterdam;48; 50
Amundsen, Bent = B. A. Prestegården;101
Amundsen, Christopher, Modum;101
Amundsen, Søren, Bamble;268; 273; 274; 276
Andersen, Bernt, tjener;35
Andersen, Christopher = C. Amundsen, Modum;102
Anker, familie, Christiania;21; 22; 23
Anne Henriksdatter, g.m. Christopher Evensen
Hannevold;2
Arendal;256
Arnegård, Christian;228
Arntzen, Andreas, assessor;5; 7; 8; 9; 31; 33; 37; 41; 58;
59; 60; 62; 66; 70; 72; 73; 74; 75; 76; 80; 83; 87; 90;
93; 100; 101; 104; 105; 106; 108; 118; 119; 152; 205;
208; 212; 223; 224; 226; 227; 245; 258; 259; 263;
268; 271; 272; 273; 276; 278; 283; 284
Arntzen, Arne, prokurator;107; 108
Assens, by i Danmark;255
Aunet [Stokksund 93,4];190; 195; 198
Aunet, Bård Larsen;294; 295
Aunet, Jens Larsen;185; 186; 187; 189; 190; 191; 196;
197; 198; 199; 201; 202

B

Bamble sogns fattigkasse;268; 269; 272; 273
Barth, Ulrik Frederik, prokurator;111
Bendz, Niels, overauditor;47
Bentzen, lensmann;180
Beret Johanne Olsdatter, Stokksund;185; 186; 187; 188;
189; 190; 191; 192; 193; 194; 195; 196; 197; 198;
199; 200; 201; 202
Berg, Jens Christian, justitiarius;5; 7; 8; 10; 15; 19; 22;
26; 28; 31; 33; 37; 42; 46; 52; 57; 60; 63; 67; 71; 76;
80; 81; 84; 90; 91; 93; 100; 104; 106; 108; 111; 113;
115; 120; 123; 125; 128; 132; 133; 135; 136; 138;
140; 141; 148; 153; 158; 161; 162; 163; 165; 166;
169; 170; 174; 179; 185; 201; 208; 212; 216; 218;
220; 223; 228; 230; 235; 238; 241; 245; 254; 259;
265; 267; 272; 277; 284; 289; 293; 296; 298; 302
Berg, Mathias, skipper;47; 48; 49; 50; 51; 52
Berg, Ole, lensmann, Jevnaker;149
Berg, Peter Vilhelm, kjøpmann, Göteborg;9; 11; 15
Bergen bys fengsel;171
Bergen stiftrett;113; 114; 171
Bergen tuktt- og manufakturhus;111; 114; 171; 172; 174
Bergh, Chr. A., generalauditor;61; 62; 63; 109; 110; 111;
154; 156; 158; 296; 297; 298; 299; 300; 302
Berthe Christophersdatter, Modum;101
Bille, Sten, auditor;9; 10
Billingse, Lars Larsen;160; 161
Billingse, Lars Olsen;159; 161; 163
Bing, Lars Hess, sorenskriver;142; 144; 146; 147; 148

Bjerregaard, Mads, sorenskriver;86; 87; 88; 89; 220; 224;
225; 226; 227; 228
Bjørke, Anders Andersen, Biri;129; 130; 131; 132; 133
Bjørke, Anders Svendsen, Soknedalen;293; 294; 296
Bjørke, Ole Gulbrandsen, Biri;129; 131; 132; 133
Bjørke, Ole Larsen, Biri;129; 130; 131; 132; 133
Bjørndal, Anders Hansen, postkar, Horg?;294; 295
Blindvåg e. Gården, Ole Jensen;185; 186; 188; 190; 192;
193; 194; 195; 198; 199; 200; 201; 202; 203
Blindvåg, Anne Jonsdatter, g.m. Ole Jensen,
Stokksund;185; 186; 190; 191; 192; 194; 195; 198;
201
Blindvåg, Anne Marthe Pedersdatter, Stokksund;189;
195
Blindvåg, Jens Larsen, se Jens Larsen Aunet;186; 187;
188; 190
Blindvåg, Valborg Olsdatter;185; 186; 187; 191; 192;
194; 195; 198; 199; 201; 202; 203
Blix, inspektør, ved tukthuset i Christiania;182; 204
Blom, skipsreder, Porsgrunn;157
Bogense, Danmark;255; 256; 257; 258
Bonnievie, Niels Cornelius, sorenskriver;90; 259
Bragernes;43
Brochmann, Jørgen Wilhelm, assessor;5; 26; 28; 30; 32;
37; 41; 45; 120
Bruun, Christian;32
Bryn, Jørgen, prøveprokurator;203; 204; 205; 206; 207;
208
Bryn, Søren Olsen, soldat;109; 110
Bryn, Thomas, konstituert sorenskriver i Eiker;283
Bugge, Wilhelm Steinblock, grosserer;229; 230; 231;
232; 234
Buraunet, Jørgen Nielsen, tyv, (også kalt Niels Nielsen)
se Jørgen Nielsen Rukke;179; 180; 181; 182; 183;
184
By [Enebakk 45-46];116; 118; 119
Bystad, Hans Olsen;84; 85; 86
Bystad, Ole Hansen;85; 87; 88; 89
Bøckmann, Peder, kjøpmann, Larvik?;52; 53; 54; 55; 56;
57; 111
Båstad, Trøgstad;217; 219; 220

C

Cappelen, Peder von, grosserer;2; 3; 4; 5
Carstensen, Henrik, kjøpmann, Risør;6; 7; 8; 284; 285;
286; 287; 288; 289; 291; 293
Christensen, Peder, prokurator;111
Christiania;32; 124; 136
Christiania fattigkasse;67; 68; 69
Christiania tollkammer;76
Christiania tukthus;107
Christiansen, Ole;228
Christophersen, Lars, Trøgstad;217; 218; 219
Collett, Johan Christian, amtmann, tidl. fogd;231; 232
Collett, Peter, assessor;2; 7; 8; 9; 10; 14; 18; 19; 22; 26;
27; 45; 51; 55; 56; 59; 63; 69; 74; 77; 80; 81; 82; 83;
85; 88; 89; 93; 99; 105; 108; 110; 115; 123; 127; 129;
132; 135; 140; 148; 153; 156; 162; 165; 168; 169;
172; 178; 180; 181; 182; 185; 194; 201; 208; 212;

215; 219; 223; 227; 230; 233; 237; 240; 244; 245;
248; 251; 253; 255; 263; 267; 271; 275; 276; 278;
279; 280; 282; 283; 284; 291

D

Danmark;124; 257; 258
Debes, Jens P. G., assessor;3; 4; 5; 7; 8; 10; 14; 18; 48;
56; 59; 62; 63; 70; 75; 76; 83; 84; 94; 99; 100; 107;
108; 110; 115; 127; 145; 154; 158; 173; 178; 179;
184; 196; 201; 208; 252; 254; 267; 291; 294; 298;
300; 302
Den norske jarl, skonnert;254; 255; 256; 258
Deurs, Conrad Christopher van, innrulleringsoffiser,
Porsgrunn;154; 155; 156; 157; 158
Didriksen, Rolf Christian, regnskapsfører;299; 300
Dikemark jernverk;77; 78; 79; 80; 81
Diriks, Christian Adolph, statsråd, byfogd i Larvik;47
Djønnes, Ole, innsatt på Trondheim festning;82; 84
Drammen;43; 56; 109
Dreyer, Ulrich W. Bing, løytnant;178
Drogset, Peder Nielsen;129; 130; 131; 132; 133

E

Ecklund, Daniel, svensk matros;29
Eckman, Johan Fredrik, kjøpmann, Strömstad;34; 35; 36;
37; 38
Efteløt, Sandsvær;260; 263
Egeland jernverk;287; 289
Egsund, Ole Pedersen, vitne;114
Eidsfoss;286
Eiker, Buskerud;283
Elfarvik, Johannes Henriksen;143
Elfarvik, Lars Larsen;142; 143; 144; 145; 148
Eline Christophersdatter, Modum;101
Enebakk prestegjeld;118
Engebretsen, Engebret, fullmektig, Christiania;166; 167;
168; 169; 170; 174
Eriksen, Johannes, tyv;174; 175; 176; 177; 178; 179
Eriksen, Niels, Modum;279
Eriksen, Svend, svensk;136
Evju, Johannes Thoresen, Sandsvær, se Johannes
Thoresen Ristved;259; 260
Evju, Johannes Thoresen, Sandsvær, se Johannes
Thoresen Rustved;260; 262; 263; 265

F

Falch, Mikael, amtsforvalter;48; 49
Fecht, Drammen;56
Fenstad, Engebret Jacobsen;209; 210; 211; 212; 213
Fenstad, Ole Olsen, landkremmer;210; 211; 212
Fessel, murmester;164
Fetveit, Aslak Aslaksen (Rauland);120; 121; 122; 125
Fetveit, Tollef Olsen;121
Figenschou, L.A., bonde, Finnmark;175
Figenschou, Peder, kjøpmann;175; 176; 178
Finckenhagen, Jakob Christian, prest;107
Finnmark;176
Flatebydalen, Anders Christensen, national artillerist;60;
61; 62
Flater, Jon Nilsen, bonde, Røyken;109
Flor, Poul Heltzen, fogd;148; 149; 151; 153
Fogstad, Anders, innsatt på Trondheim festning;82; 84

Fossevollen [S Fron 68,2];84; 85; 87
Fossnes [Modum 65];278; 279; 280; 283
Fossum blåfargeverk, Modum;9; 11; 14; 15
Fougner, Gabriel, prokurator;38
Fredrik 6., dansk-norsk konge;14
Fredrikshald;29
Fredrikstad;109
Fredrikstad festning;73; 74; 75
Fredriksvern;121
Friis, Ole Christian, byfogd, Bogense;257
Frost, Johan Carl, overkrigskommisær;34; 35; 36; 37
Frydenberg, Hans, fastlos, Christiania;246; 247; 248;
249; 250; 251; 252; 253; 254
Fyn, Danmark;255; 257
Fürst, Johan Ditlev, kjøpmann, Risør;285; 286; 287; 290
Færen [Meråker 45];183; 184
Færen, Barbro Jonsen;180
Færen, Guttorm Olsen;180; 184

G

Gjerstad prestegjeld;286
Gjestang, Gunder, bonde, Enebakk;61; 62; 63
Gjuvland, Steinar Aslaksen, Rauland;120; 121; 123; 125
Gjæver, H. A., kjøpmann;175
Gotschalk;32
Gram, Jens, konstituert fogd;16; 148
Grundset marked;136
Grøn, skipper;32; 33
Grønberg, J., konstituert sorenskriver, Senja og Tromsø
fogderi;175
Grøttingen, Maren Richardsdatter, Stokksund;198
Gubberud [Modum 162];101; 102; 103; 104; 105; 106
Gubberud, C. Pedersen;105
Gubberud, Hans Pedersen;104
Gulbrandsen [Jonsrud], Harald;94; 100
Gulbrandsen, Ole [se Jonsrud];94; 95; 96; 100; 130; 261
Guldbrandsen, Halvor;101
Guro Engebretsdatter, g.m. 1. Jakob Hansen 2. Ole Olsen
Fenstad;210; 211; 212
Gården [Stokksund 93,1];185; 186

H

Hafskjold [Lier 92-93];229; 231; 232; 233; 235
Hagen, plass og jordstykke, Nore;90; 91; 92
Hagen, politibetjent, Christiania;136; 139
Halden fattigkasse;125
Halland, Ole, lagrettemann, Nore;91
Hals, skipsreder;157
Halvorsen [Hvammen], Ole;91; 92
Halvorsen, Johannes, musketer;296
Hammerfest;177
Hannevold, Christopher Evensen;2; 4; 5
Hansen [Jonsrud], Erik;102
Hansen [Jonsrud], Gulbrand;94; 95; 96; 97
Hansen, Ellef, kjøpmann;34; 35; 36; 37; 38
Hansen, Hans Gottfried[?], prokurator, Christiania;67;
68; 69; 70; 71; 111; 246
Hansen, Hans Jakob, kjøpmann;242; 243; 244; 245
Hansen, Hågen;229; 231; 232; 233
Hansen, Jakob;210; 211
Hansen, Jakob, innsatt på Akershus festning, tyv;72; 73;
75; 76
Hansen, Jakob, snekkermester;166; 167; 168; 169
Hansen, Jon, citant;90

Hansen, Lars;160; 161
Hansen, Salve, skipper;255; 256; 257
Hansteen, Peter Nicolai, advokat;72; 73; 75; 76
Haraldsen [Jonstrup], Erik;94; 99; 100
Haugen, Ole Jensen;204; 205; 207; 208
Haugerud, Mikkel Narvesen, Sigdal;42; 43; 44; 45; 46; 47
Hausdorpher, Anne Sophie, g.m. Engebret Truelsen, Kongsberg;203
Hausdorpher, Karen, Kongsberg;203
Heiberg, Andreas D., prokurator;111
Heiberg, Peter, kirurg, reder, grosserer, doktor, Larvik;31; 32; 33; 34
Heidemark, kjøpmann, Christiania;242; 244; 245
Heltzen, Paul Frederik, sorenskriver, kanselliråd;77
Hemne sogn;266
Henriksen, Henrik;142; 143; 145; 148
Henriksen, Johannes;142; 143; 144; 145; 146; 148
Herjussen Lien, Gunder, Gjerstad;285; 286; 287; 291; 292
Herlofsen, Peter, kjøpmann;254; 255; 256; 258
Hertel, Peter Andreas, Gjerdrum;209; 210; 212; 213
Hette;113
Hetting, Peter?, sjøkrigskommissær;250; 251; 252; 253
Heyerdahl, Andreas, kjøpmann, stathauptmann, Kristiansand;63; 64; 65; 66
Hielm, Jonas [Anton], advokat;3; 6; 7; 11; 14; 18; 28; 29; 60; 61; 62; 95; 99; 109; 120; 121; 123; 125; 129; 131; 132; 133; 136; 137; 138; 144; 149; 152; 153; 185; 187; 196; 203; 239; 240; 241; 271; 297
Hjalmerås [Rissa 57];126
Hjalmerås, Ingeborg Pettersdatter;126
Hjalmerås, Niels;126
Hjalmerås, Paul Pettersen;126
Hof prestegjeld;21
Hoff, prokurator;61
Holland;50
Holst, slottsfogd;79
Hoppe, Jakob, prokurator;48; 49
Hovauk, Gunder Mortensen, Lesja;67; 133; 134; 135; 136; 137; 138; 139; 140; 141
Hundorp [S Fron 68];84; 85; 87
Hvammen [Nore 197];90; 91; 92
Hvammen, Flesberg;92
Hvammen, Ånulf Larsen, Nore;90; 91; 92; 93
Hvidt, Christopher, kjøpmann;52; 53; 54; 55; 56; 57
Hvilstein, Østen, lagrettemann, Nore;91
Høgsete [Horg 1];82
Høgsete, Svend Jakobsen;82; 83; 84
Høn [Bamble 51];268; 273; 274; 275
Høn, Hans Eliassen;268; 269; 270; 272; 273; 274; 276; 277
Høn, Hans Thoresen;268; 269; 270; 271; 272; 273; 274; 276
Høystad [Ringebu 40];25; 26
Høystad, Johannes Iversen;25
Hågensen, Lars;159; 160
Håvåg, Gunder Mortensen;67; 69; 70

I

Ida Birgitte Olsdatter;185; 186; 188; 190; 192; 193; 194; 195; 196; 197; 199; 200; 201; 202
Ilag, Ole Gulbrandsen;159; 160; 163
Ilag, Ole Olsen;159; 160; 161; 163

Ilagbakken, plass, jf. Ilag [Eidsskog 62];159; 160; 161; 162; 163
Ingeborg Hågensdatter, datter av Hågen Larsen;159; 160
Inger Engebretsdatter, g.m. 1. Hågen Larsen 2. Ole Torbjørnsen;159; 160; 161; 163
Ingilsrud, Halvor Olsen;23
Ingstad, Christopher, rådmann, Christiania;135; 136
Irgens, Lars Johannes;170
Iversen, Ole, prokurator;186; 187

J

Jacobsen, megler;246; 249
Jalland, Gulbrand, lagrettemann, Nore;91
James, skip;28
Johannesen [Sørby], Thore;259; 260; 262; 263; 265
Johannesen Sørby, Ole;262
Johansen [Høystad], Erland;26; 27
Johansen [Høystad], Simen;26
Johansen, Ole, tobakspinnermester;163; 164
Johnsen, Ingebrigt, innsatt på Trondheim festning;82; 84
Jonstrup [Norderhov];94; 95; 99; 100
Jonstrup, Ole Gulbrandsen;94; 99
Juell, Christian, major;107
Jylland, Danmark;258

K

Kalmar;29
Karen Magnusdatter, vitne;297
Karen Marie Jonsdatter, tyv;107; 108
Kari Amundsdatter, g.m. Ole Torgersen, Modum;103; 104
Kari Jonsdatter, g.m. Jørgen Nielsen Buraunet;179; 180; 181; 182; 183; 184
Keltling, Henrik, vitne;114; 115
Kile, Erik Jonsen, formynder, Norderhov;16
Kirkegaard, kjøpmann;204; 205; 206; 208
Kirkegaard, madam;204; 206
Kirkegaten 15, Christiania;242; 245
Kjøning, Andreas Aagard, assessor;5; 7; 8; 10; 14; 18; 21; 22; 26; 28; 30; 32; 33; 34; 38; 40; 41; 42; 46; 52; 56; 57; 59; 62; 65; 67; 69; 71; 76; 79; 80; 81; 84; 90; 93; 100; 106; 108; 110; 115; 119; 120; 123; 128; 133; 134; 140; 142; 146; 152; 158; 162; 165; 170; 174; 177; 181; 196; 204; 208; 210; 211; 212; 216; 217; 219; 223; 227; 229; 230; 232; 233; 235; 236; 238; 240; 241; 245; 253; 259; 261; 263; 267; 272; 274; 275; 276; 277; 279; 282; 289; 294; 295; 296; 297; 298; 301
Kjær, Jens Christian, byfogd i Larvik, prokurator;52
Kjølen, Ole Eriksen;24
Klem, Jakob Luth, hyttmester, Modum;9; 11; 12; 13; 14; 15
Klevaa, prokurator;205
Klingberg, assessor;113
Kløcker, Hans Holst, sorenskriver;268; 274
Klåpe, Ole, V Gausdal;213; 214; 215; 216; 217
Koefoed, Hans Wølner, byfogd i Kongsberg;203; 208
Kolderup, Eilert Christopher, sorenskriver;38; 40; 41
Kolstad, Erika;185; 186; 189; 197; 199; 202
Kongsberg fattigkasse;203; 204
Konningsrud (Kyllingrød, Kynningsrød), Lars, Nes, Hedmark;297; 298
Koren, Johan, sorenskriver;209

Koren, Lorents, assessor;66; 83; 84; 86; 110; 115; 116; 118; 119; 121; 123; 124; 125; 145; 147; 148; 151; 152; 153; 160; 162; 163; 165; 179; 187; 192; 193; 194; 195; 196; 201; 221; 223; 227; 230; 233; 236; 237; 238; 240; 272
 Korsbøen [Modum 146];102; 103; 105
 Kristiansand;48; 64; 150; 152
 Kristiansand stiftoverrett;144; 285; 287
 Kråbøl, Torger, V Gausdal;215; 216
 Kullhusdalen, Helvig Hansdatter, Sandsvær;203
 Kvam, Christen Nielsen;170; 171; 172; 173; 174
 Kvam, Niels Christensen, løsgjenger;170; 171; 172; 173; 174
 Kvam, Sjur Christensen, tyv;170; 171; 172; 173; 174
 København;137
 København festning;175
 Kaasbøl, Laurits, sorenskriver;126; 186; 192; 194; 196; 198; 199; 201; 202; 203; 265; 266

L

Landnæss, Ole, lagrettemann;91
 Lange, P. H., assessor;66; 81; 88; 93; 106; 126; 127; 132; 135; 136; 137; 140; 152; 158; 167; 169; 170; 172; 182; 183; 185; 200; 201; 211; 214; 216; 219; 235; 245; 277; 283; 295; 298; 300
 Larsen, Hågen, husmann u. Ilag, Vinger;159; 160; 161; 162; 163
 Larsen, Lars, landkremmer;38; 39; 40; 41
 Larvik;32
 Lassen, Albert, assessor;111
 Lerberg, Tron, lagverge, Norderhov;235; 236; 238; 239; 241
 Leschly, Mouritz, major og tollkasserer;76
 Levanger;58
 Lie, Christopher;235; 236; 238; 239; 241
 Lie, Jonas, regimentkvartermester, prokurator;186; 187
 Lie, Lars, sorenskriver;57; 180
 Lien [Vegårdshei 28];286
 Lien, Herjus Gundersen, Gjerstad;6; 7; 8; 9; 284; 285; 286; 287; 288; 289; 291; 293
 Lindström, N., svensk matros;29
 Lisbet, Moss?;107; 108
 Lofthus [Modum 158];103; 104
 Lossius, Christopher, defensor;266
 Lous, Søren Lorents, sjøkaptein;254
 Lunnestad, Ole, musketer;296
 Lyche, Johan Nicolai, byfogd, Drammen;42
 Lystad, (Refsum) Jens Hansen, Sørum;116; 118
 Løland [Sjernerøy 10];142; 143; 144; 146
 Løland, Niels Ågesen;142; 143; 144; 145; 146; 148

M

Mandix, Jørgen, assessor;4; 5; 6; 7; 8; 9; 10; 13; 16; 18; 22; 25; 26; 29; 30; 32; 33; 36; 37; 41; 43; 45; 46; 47; 52; 57; 62; 63; 66; 69; 71; 75; 76; 80; 81; 89; 92; 99; 105; 108; 110; 112; 113; 114; 115; 118; 119; 120; 123; 128; 131; 132; 133; 134; 135; 136; 137; 143; 145; 146; 147; 148; 149; 151; 152; 153; 158; 162; 165; 169; 171; 172; 173; 174; 175; 177; 178; 179; 181; 208; 212; 216; 219; 220; 223; 226; 227; 228; 230; 235; 238; 239; 240; 242; 244; 245; 251; 252; 253; 254; 258; 263; 266; 267; 272; 273; 276; 281; 283; 286; 289; 291; 293; 295; 298; 300; 301; 302

Maria Bentsdatter, g.m. Hans Nielsen;101
 Maribo, Ludvig, grosserer og kaptein, Christiania;77; 79; 80; 81
 Marie Christensdatter, g.m. Ole Engebretsen Tytodden;16
 Marie Johannesdatter, g.m. Ole Hansen Tårud;25; 26
 Marie Larsdatter, Trøgstad;217; 218
 Marking, Lars Olsen, Biri;129; 130; 131; 132; 133
 Matheson, Georg Friderich, løytnant;59
 Mechler, Alexander, forvalter, Modum;9; 10; 11; 12; 13; 14; 15
 Meidell, Johan Ernst, prokurator;38; 129
 Meitzner, Christian, oberstløytnant;16
 Mikkelsen;139
 Modum;11; 283
 Modum fattigkasse;12; 13; 14; 15; 279
 Moe, Christen, kjøpmann;175
 Moestue, Anniken Christense, madam, enke;242; 243; 245
 Moestue, Jens, kjøpmann, rådmann (død);242; 244; 245
 Morgenstjerne, Henrik von Munthe af, kanselliråd;3; 6; 11; 69; 82; 83; 84; 87; 99; 111; 113; 116; 117; 122; 123; 125; 126; 129; 140; 144; 149; 151; 153; 161; 162; 170; 171; 174; 175; 179; 218; 219; 220; 229; 231; 241; 246; 247; 249; 251; 265; 266; 267; 289; 293; 294; 296
 Mortensen, skipper;249
 Moss;107
 Motzfeldt, Frederik, assessor;4; 7; 8; 9; 10; 14; 18; 21; 22; 26; 28; 30; 32; 33; 37; 41; 45; 51; 57; 59; 63; 216; 219; 223; 226; 230; 233; 236; 241; 245; 246; 248; 259; 263; 267; 272; 276; 283; 291; 295; 298; 301
 Muggeby, Ole Nielsen, Trøgstad;217; 218; 219; 220
 Muus, Karen Olsdatter;203; 204; 205; 206; 207; 208
 Møinichen, Thomas Henrich, sorenskriver;25; 85; 213; 214; 215; 216; 217
 Møller, Hans, prokurator, konstituert byfogd i Christiania;28; 29; 31; 34; 72; 76; 107; 139; 225
 Møller, losoldermann;248; 250
 Møller, madam, Bragernes;43; 44
 Møller, Mads, sorenskriver, regimentskvartermester;82
 Mørk, Jakob Olsen Ø., Sandsvær;259; 260; 261; 262; 263; 264; 265

N

Nes sogn, Akershus;209
 Nielsen, Bothel, amtforvalter;2; 4; 5
 Nielsen, Christian, jeger, tyv;296; 297; 298
 Nielsen, Erik;279
 Nielsen, fogd;177; 179
 Nielsen, Hans, Modum;101; 102
 Nielsen, Ole, sønn av Niels Nielsen Buraunet;182; 183
 Nielson, Peter Vogt, oberst;63; 110; 158; 298; 302
 Nilsdatter, Gjertrud;180
 Nilson, Nils, sorenskriver, justisråd;116
 Nissen, Daniel, kjøpmann, Christiania;63; 64; 65; 66
 Nora, skip;154; 155; 157
 Norderhov prestegjeld;99
 Nordland;176
 Norum, Johan, skipper, Bergen;111; 112; 113; 114; 115; 116
 Numedal;112; 206
 Nunfjord [Stokksund 98];186; 200
 Nyborg, Danmark;256; 258
 Næss, Halvor Helgesen;116

O

Odense, Danmark;255
Olsen, Amund, Modum;102; 103; 104; 105; 106
Olsen, Jens, dreng;186; 204; 207
Olsen, Thore, Sandsvær;262
Omsen, Christopher Frimann, assessor;4; 10; 11; 14; 15; 18; 19; 22; 26; 27; 28; 30; 31; 33; 35; 37; 40; 45; 50; 51; 52; 53; 55; 56; 57; 59; 61; 62; 63; 64; 65; 66; 67; 71; 74; 75; 83; 84; 100; 108; 110; 111; 114; 119; 123; 127; 128; 129; 132; 133; 135; 139; 146; 156; 162; 163; 165; 169; 173; ^뽀174; 177; 179; 183; 192; 194; 206; 230; 233; 237; 240; 241; 249; 252; 253; 254; 256; 258; 260; 263; 267; 277; 283; 295; 296; 297; 298; 301
Oppen, Asle, Ådalen;16; 17; 19; 20

P

Paulsen, Tord, Vågå?;26
Petersen, kjøpmann, Fredrikshald;28; 29; 30; 31
Pihl, Ole, professor;31; 32; 33; 34; 76; 163; 164; 165; 166
Place, Hans de, offiser;158
Plesner, Bendix, fogd;120
Prestegården, Bernt Amundsen, Modum;101
Pålsrud, Harald Gulbrandsen, Norderhov;94; 95; 99
Pålsrud, Ole Gulbrandsen, Norderhov;94
Påverud [Asker 91];77; 78; 79; 80; 81

R

Rambech, Anders, sorenskriver;294
Randers, Danmark;255; 256; 257; 258
Rauland, Aslak Aslaksen (Fetveit), Vinje;120; 121
Rauland, Aslak Aslaksen, den eldre, Vinje;120; 121; 122; 125
Rauland, Aslak Aslaksen, den yngre, Vinje;121; 124
Rauland, Even Aslaksen, Vinje;121
Rauland, Svein;121
Refsum, Hans Jensen, Sorum;116
Refsum, Jens Hansen, Sorum;116
Refsum, Johan Henrik, Sorum;117
Reien, Even Evensen, V Slidre;38; 39; 40; 41
Resell, Anders Tollefsen, Meldalen;265; 266
Riis, Frederik, politisekretær, protokollsekretær, byfogd i Christiania, amtmann;136; 139; 246; 251
Ristvet, Johannes Thoresen, Sandsvær, se også Johannes Thoresen Evju;259; 260; 262
Risør;286; 287; 291
Rokvam [Ø Gausdal 103];213
Rosenberg, Niels, kjøpmann, Christiania;107
Rottem [Vågå 154];220; 221
Rottem, Iver Olsen, Vågå;221; 222; 223
Rottem, Ole Iversen, Vågå;220; 221; 222; 224; 226; 227
Roumand, Arnfinn, husmann;124
Rukke, Jørgen Nielsen, se Niels Nielsen Buraunet/Jørgen Nielsen Buraunet;184
Rummelhoff, Anthon Jakob, oberst;298; 302
Rønnow, Cornelius Thomas, prost, Oppdal;294
Røstø, Hans Christensen, Jevnaker;148; 149; 151; 152; 153
Røtnes [Nes (Akershus) 74-77];209; 210; 211
Røtnes, Henrik Thorsen;210

S

Salbuvik, Christen;194
Salbuvik, Christiane Christensdatter;185; 186; 191; 192; 195; 198; 199; 201; 202; 203
Salbuvik, Peternelle Tøgersdatter;185; 186; 187; 191; 192; 194; 195; 198; 199; 201; 202; 203
Sande, sogn;2
Sandström, O., svensk matros;29
Sandsvær prestegjeld;260; 263
Scheel, Hans Henrik, justitsråd, sorenskriver;20; 79; 159
Schiuder, prokurator;170
Schnitler, Hans Müller, prokurator;61
Sehested, Thomas Christopher, prokurator;72; 107; 108; 111
Sejer, Maren;207
Sem, Nils Arentzen, advokat;57; 58; 59; 60; 107; 108; 154; 156; 157; 179; 180; 185; 203; 204; 206; 208; 296; 299; 300; 302
Semmen [Ådalen 9];16; 17; 19; 20
Senja og Tromsø fogderi;175; 176
Sevle, Halvor Olsen;90; 91; 92; 93
Sigdal;43; 283
Sjøetatens sykehus, Kristiansand;299
Skagen [Sandar 101];2; 4
Skagnes [Ådalen 20];236
Skagnes, Birte Gulbrandsdatter;235; 236; 238; 239; 241
Skagnes, Iver Nielsen;239; 240; 241
Skei [Stadsbygd 52];126
Skien;124
Skjeggerud, Johanne Christophersdatter, enke;278; 279; 282; 284
Skogn prestegjelds fattigkasse;57; 58
Skågset [Levanger 45];181; 182; 183; 184; 185
Skågset, Magnille Olsdatter;180; 182
Skågset, Ranelken Larsdatter;180
Smedsrud, Ole Hansen, vitne;210
Sommerfelt, Hans, prokurator;129; 213; 214; 215; 216; 217
Sperillen, Ådalen;236
Stagalien, Karen, Stokksund;191
Stene, politibetjent, Christiania;136; 139
Stockfleth, Thomas, sorenskriver;281; 298
Storrvik, Ingrid Eriksdatter, Vågå;84; 85
Storrvik, Jon Hansen, Vågå;84; 85; 86; 87; 89
Strand, Gunder, vitne;297
Strøm, Andreas, kjøpmann, Strømsø;42; 43; 44; 45; 46; 47
Strömstad, Sverige;36
Strømsø;43
Sverige;57; 58; 60
Søderlund, Christen Andersen, tyv;174; 175; 176; 177; 178; 179
Sørby [Sandsvær 67];259; 260; 261; 262; 263; 264
Sørby, Gulbrand Olsen, Sandsvær;259; 260; 261; 262; 263; 264; 265

T

Takserås [Vegårdshei 27];286
Tanberg, Gulbrand, Norderhov;236
Tandberg, Jørgen, sorenskriver;229
Thams, Jacob Tullin, fogd;16; 17; 18; 19; 20; 94; 95; 98; 99; 100
Thams, Jens Clausen, kjøpmann;77; 79; 80; 81
Thaulow, Jens Gram, konstituert fogd;148

Thommesen, Tallak, matros;299; 300; 301; 302
Thoresen [Høen], Amund, Bamble;276
Thoresen, Christen;228
Thoresen, Jakob;262
Tobiesen, Otto Munthe, byfogd, Risør;6; 7; 8; 9; 285;
287
Tollefsen, Andreas;174; 178
Tollefsen, Isak, Bamble;269; 270
Tollefsen, Tobias, vitne;114
Torbjørnsen, Ole, husmann u. Ilag, Vinger;159; 160;
161; 162; 163
Toverud [Åsnes 99];20
Toverud, Gunder Knudsen, Åsnes;24
Toverud, Jon Nielsen, Åsnes;23
Toverud, Peder Andersen, Åsnes, Toverud [Åsnes
99];20; 21
Trondheim festning;82; 84; 125; 126; 175; 177; 186
Trondheim tukthus;126; 127; 179; 180; 185; 203
Tronhus, Jens;222
Tronhus, Karen Kirstine, g.m. Johan Trosdal;220; 221;
222
Trosdal, Johan Knudsen, Vågå;220; 221; 224; 225
Trosdal, Knud, lensmann, Vågå;224
Tveiten, Ole, verge, Norderhov;16
Tvitikken, Even Aslaksen, Rauland;120; 121; 122; 125
Tyskeberget [Åsnes 5];20; 21
Tytodden, Ole Engebretsen, Ådalen;16; 17; 18; 19; 20
Tønder, Claus Fasting, admiral;156
Törngren, Niels, skipper, Kalmar;28; 29; 30; 31
Tørnsted, Niels, Levanger;57; 58; 59; 60
Tårud, Ole Hansen;25

U

Ulen, Christopher, lensmann, Modum;101; 105; 106
Ulen, Ole Torgersen, Modum;102; 103; 104; 105; 106
Ultveit, Hans Knudsen, Gjerstad;286; 287; 288; 289
Ultveit, Henrik Knudsen, Gjerstad;292

V

Valset, Abraham, sorenskriverens fullmektig;185; 186;
187; 188; 189; 190; 191; 192; 193; 194; 195; 196;
197; 198; 199; 200; 202

Vardøhus festning;174; 175; 176; 177; 179
Vasleggen, Halvor Jonsen, lensmann;294
Vatngarden, Lars Amundsen, Stadsbygd, tyv;125; 126;
127; 128; 129
Veggem, Ole Syvertsen, kurator, Vågå;221
von Apheln, lensmann;180

W

Wahl, Niels, kjøpmann;47; 48; 49; 51; 52
Weideman, Christopher, politimester i Christiania,
byfogd, prokurator, kaptein;64; 136; 139; 141; 163;
166; 242; 254; 287; 289; 292
Weidemann, Lauritz, sorenskriver;129
Werenskjold, kaptein;194; 195
Wessel, Jonas, auditør;120
Westrem, Iver, lensmann;170
Wilkens, Rollof, Amsterdam;48; 49; 50
Winther, Hans Tøger, prokurator;159; 162
Wold, lensmann;180
Wulfsberg, Jakob, justitsråd, byfogd, Bragernes;101; 244;
278

Y

Ytterbøe, lensmann;120

Z

Zimmer, Friderich, regimentkvartermester;121; 125

Ø

Øyset, Peder Olsen;23; 24

Å

Ålborg, Danmark;175; 256
Ålmoen, John Pettersen;126
Ånulfsen [Hvammen], Lars;91; 92
Aars, Nils, advokat;67; 122; 124
Aas, Nils, vitne;297